

UNIVERSITY OF LUXEMBOURG

European Master's Programme in Human Rights and Democratisation
A.Y. 2021/2022

When the 'terrorists' speak the language of humanity

Counter-memory of 15th July coup d'état

Author: Helena Vodopija
Supervisor: Josip Glaurdić

The aim of this work was to understand how the antagonism that constitutes the core of official memory of the 15th July coup d'etat influenced the lives of those designated as the enemy of the nation - the families of cadets and trainee officers who were sentenced to life in prison for the alleged involvement in the coup; to portray the change in their identity – from *believers* who identify with nationalist discourse to *human rights activists* - and depict their creation of counter-hegemonic movement inspired by the counter-memory of the coup. The research showed how they regain their political subjectivity through re-politicizing the normalized subject positions of the nationalist discourse, challenging the embedded antagonism between the nation and its other, and countering the selective vision of justice by their actions that reflect the belief in universal humanity.

15 July coup, counter-memory, identity, cadets and trainee officers

Contents

1. Introduction	4
2. 15th July coup and its aftermath.....	7
2.1. The Case of Cadets and Trainee Officers.....	11
3. Theory.....	14
4. Methodology.....	16
4.1. Participants	18
5. The beginning of the New Turkey: The Myth of 15th July.....	21
6. Objects of hatred, objects of fear	28
7. Changing Memory, Changing Identity	32
8. Birth of a counter-hegemonic movement	41
9. Conclusion	50
10. Bibliography	53
10.1 Primary sources (Apart from the interviews – see Appendix).....	53
10.2. Books and articles	54
10.3. Laws, Legal Opinions, Reports	57
10.4. News articles	58
11. Appendix.....	63
11.1 Interview with Melek Çetinkaya	63
11.2 Interviews with Ilker Kalin (excerpts from conversations).....	80
11.3. Interview with Ali and Kezban Kalın.....	99
11.4. Interview with Yunus Gümüşsoy (excerpts from a conversation)	115
11.5. Interview with Özge Kartal	123
11.6. Interview with Büşra Taşkiran	131
11.7. Interviews with Zafer Kırac	151

1. Introduction

No foreign sky protected me, no stranger's wing shielded my face. I stand as witness to the common lot, survivor of that time, that place.

Anna Akhmatova, Requiem

In the times when the polarization of the world, and worldviews is on the rise, and the discourse based on the delineation between „us“ and „them“ reached the status of almost undisputed hegemony, „them“ being the barbarian, the horde, the plague, that would overflow us, steal what is most precious to us, poison our blood and our culture; the aggressive nation whose culture should be discarded as uncivilized, their lives marked by their birth certificate; all of those of dissident opinion who are instantly deemed traitors – of the nation, of democracy; this are the times to challenge the unspeakable – to question the line of division. A historical event doesn't present a given, but it is always an interpretation, more or less accurate, more or less inclusive of diverse memories. The way it will be remembered depends upon the discourse dominant at the time, the discourse that at that certain point came out victorious in the struggle for meaning, and that will present a frame, a limit of the meaning of subsequent commemorative ceremonies, public speeches, monuments, museums, schoolbooks. Nonetheless, this discourse, this frame through which we view a historical event, either a distant fact that happened to some distant people, in some distant past or close enough to murder our children, take away our husband, render our brother our sworn enemy; to falsely accuse our children, torture our husband for the crime he never committed, take away our brother's freedom – this discourse can be challenged by the memories that were left out, forgotten, suppressed in the simplification of events to a narrow view of single narrative mobilized to unify a community – a nation. What if we ask „them“ how they remember an event – would it just confirm our knowledge, our vision of the enemy, or would it rather shatter our victoriousness? There is a strong reason not to listen, to forget, to suppress, because the identity of „us“ depends on „them“ – on their being the cause of all of our suffering and the mirror of our righteousness. Yet, only if we listen to „them“, we can claim the universal value of humanity, the universal value of human rights.

On 15th July 2016, an attempted coup d'etat took place in Turkey, summoning the bitter memories of the oppressive rule of the military junta in the 1980s and sending shock waves throughout the world. Almost 300 people lost their lives and more than 2000 were wounded¹ either in areal attacks targeting government buildings or in the clashes between the citizens that took on to the streets to oppose the coup, the security forces, and soldiers who were present on the night of the coup. After the coup, more than half a million people were prosecuted for their alleged participation in the coup and/or membership in the Gulenist Terrorist Organisation that was accused of organizing the coup.² The legal actions that ensued were interpreted so as to signify the “purification” from the enemy of the nation, their identity designated and fixed within the official memory of the 15th July coup. The immense effort to render unquestionable the imposed antagonism and the sequel of events that lead to the night of the coup and occurred on 15th July can be observed in the proliferation of various publications regarding the 15th July – literature from the area of social science, memoirs, poetry, children's literature, educational materials for schools, films, songs³ – all the media that serves to pass certain knowledge to the next generations. Apart from the literary and film production, the government intervened in the public space through the erection of monuments and changing the names of streets and other public sites⁴. The institutions for the commemoration of the coup were established, such as 15th July museums in Istanbul and Ankara⁵, and 15th July was proclaimed the Day of Democracy and National Unity, commemorated every year through large-scale events organized throughout Turkey, the most prominent ones being in the sites in Ankara and Istanbul that were rendered symbols of the fight for democracy.

¹ ‘Başbakan açıkladı: Kaç darbeci öldürüldü? (The prime minister discloses the number of putchists who were killed)’, *IHA* (17 August 2016) <<https://www.iha.com.tr/haber-basbakan-acikladi-kac-darbeci-olduruldu-580952/>> accessed 11 June 2022

² ‘Bakan Soylu FETÖ'den gözaltına alınan kişi sayısını açıkladı (Minister Soylu disclosed the number of people detained for the connection with FETÖ)’, *Yeni Şafak* (10 March 2019) <<https://www.yenisafak.com/gundem/bakan-soylu-fetoden-gozaltina-alinan-kisi-sayisini-acikladi-3450632>> accessed 11 June 2022

³ ‘15/07 Şafak Vakti’ filmi 15 Temmuz'da vizyona girecek (The Dawn of 15 July in cinemas) *Anadolu Ajansı* (4 July 2021) <<https://www.aa.com.tr/tr/gundem/15-07-safak-vakti-filmi-15-temmuzda-vizyona-girecek/2293902>> accessed 16 June 2022

‘15 Temmuz’u anlamak için 15 kitap (15 books to understand 15 july)’ *Hürriyet* (15 July 2021) <<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/15-temmuzu-anlamak-icin-15-kitap-41853590>> accessed 16 June 2022

⁴ ‘FETÖ’yü çağrıştıran sokak isimleri değiştirildi (The names of the streets that evoke FETÖ changed), *Yeni Şafak* (13 October 2018) <<https://www.yenisafak.com/gundem/fetoyu-cagristiran-sokak-isimleri-degistirildi-3401890>> accessed 16 June 2022

⁵ Yıldız Nevin Gündoğmuş, ‘15 Temmuz Demokrasi Müzesi’ ziyaretçilerini ağırlıyor (Museum of 15 July and Democracy open for public), *Anadolu Ajansı*. <<https://www.aa.com.tr/tr/15-temmuz-darbe-girisimi/15-temmuz-demokrasi-muzesi-ziyaretcilerini-agirliyor/2306921>> accessed 15 June 2022

Hafıza 15 Temmuz (Memory of 15 July), <<https://hafiza15temmuz.org/>> accessed 15 June 2022

Although a part of the opposition insinuated that the coup might be orchestrated or at least previously known by the incumbent party⁶, and the discourses regarding the falsehood of the coup circulated the alternative media outlets, there has been a general consensus on the antagonism observed in the official memory of the coup and the identity of those considered perpetrators unquestionable. In this context of the almost absolute hegemony of the official memory, not even challenged by the opposition, a small group of people otherwise loyal to the institutions of the state and unattuned to protests decided to stand against what they deemed injustice and render public the memories that oppose the official account of the coup. These were the families and friends of cadets - students of the Airforce Academy, and trainee officers of the airforce who were sentenced to life for the alleged involvement in the coup, supported by rare journalists, human rights activists, lawyers, and oppositional politicians who shared their vision of universal justice. Only recently, in the run-up for the 2023 election did they get larger support from the main oppositional actors, yet this support remains limited to closed meetings and occasional public mentions. They retain a strong presence on social media, most prominently on Twitter, through private accounts and common platforms such as Persecuted Cadets (@CadetsTurkish), Kursiyer Teğmenler Platformu (@KursiyerTegm), and Askeri Öğr. Komitesi (@Askeriogrenci16) that recently produced a documentary about the persecuted cadets called Mavi Otobüs⁷ (The Blue Bus), along with public actions such as weekly protests in Ankara by the families of trainee officers, individual initiatives in the form of protest marches/sit-in protests by Melek Çetinkaya, one of the most prominent activists for the release of the cadets and a protest gathering in front of the ECtHR.⁸ Nevertheless, in the current political climate of unanimity concerning the 15 July coup, their impact on the broader public remains limited.

In this thesis, the author aims to portray how their designation as the enemy of the nation impacted the lives of the families, friends, and supporters of cadets and trainee officers in the way of social isolation and outright harassment, how the families changed the subject positions they identified with and regained political subjectivity through questioning the basis of

⁶ Rengin Arslan, 'Kılıçdaroğlu: 15 Temmuz kontrollü darbe girişimidir (Kılıçdaroğlu: 15 July is a controlled coup)', *BBC Türkçe* (3 April 2017) <<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-39478777>> accessed 15 June 2022

⁷ See: 'Mavi Otobüs' <https://www.youtube.com/watch?v=7KXe48msKiw> The documentary is translated in 26 languages.

⁸ 'Askeri öğrenciler AIHM önünde 'tutuklu Harbiyeliler' için adalet istedi (Cadets demanded justice for the 'jailed military students' in front of the ECtHR)', *Euronews* (1 August 2021) <<https://tr.euronews.com/2021/07/31/askeri-ogrenciler-aihm-onunde-tutuklu-harbiyeliler-icin-adalet-istedi>> accessed 10 June 2022

nationalist discourse and finally how they unified through the means of empathy and belief in humanity so as to form a counter-hegemonic movement.

2. 15th July coup and its aftermath

On the evening on 15th July 2016, the military coup started with parallel actions taking place in Ankara and Istanbul by a part of soldiers seizing General Staff Headquarters in Ankara and blocking the Fatih Mehmet Sultan Bridge and Bosphorous bridge in Istanbul with military tanks. A prompt public statement of then-prime minister Binali Yildirim regarding the coup attempt and confirmation by the intelligence services preceded the official declaration of the coup d'etat at midnight by the news anchor forced to read the memorandum at gunpoint. What follows is the emblematic public address by President Recep Tayyip Erdoğan via Facetime in which he calls upon the citizens of Turkey to take it to the streets and counter the coup d'etat. Throughout the night, the prominent governmental sites such as the Parliament, headquarters of the National Intelligence Agency (MIT), Ankara Directorate of Security, and a building in the vicinity of the Presidential Complex are attacked by fighter jets while the clashes between the soldiers on one side and security forces and civilians on the other continue. The president manages to avoid the attempted assassination at the hotel where he was staying with his family and lands at the Ataturk Airport where he addresses the gathered masses, marking the turning point in the coup that was slowly brought to an end until the midday next day.⁹ Fetullah Gülen, a Muslim cleric residing in the United States, and his followers, now known by the name of Fetullahist Terrorist Organization or the Parallel State Structure (“FETÖ/PDY”), are accused of organizing a coup d'etat to overthrow the incumbent government and the president through undermining the constitutional order.¹⁰ The Gulenist movement or the *hizmet* (service) movement has been present in Turkey and abroad first in the form of educational institutions and dormitories known as the „houses of light“ since the early eighties¹¹, later spreading its

⁹ Department of Corporate Communications of the Presidency, Visual News Chief Editorship & Corporate Communications Directorate of Anadolu Agency, ‘July 15 Coup d’etat in Türkiye and People’s Victory’, (Department of the Corporate Communications of the Presidency, 2018)
<https://www.tccb.gov.tr/assets/dosya/15Temmuz/15temmuz_en.pdf> accessed 15 March 2022

¹⁰ Council of Europe, European Commission for Democracy through Law (Venice Commission), ‘Turkey Memorandum Prepared by the Ministry of Justice of Turkey for the Visit of the Delegation to Ankara on 3 and 4 November in Connection to the Emergency Decree Laws’, CDL-REF(2016)067, 3
<[https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-REF\(2016\)067-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-REF(2016)067-e)> accessed 21 March 2022

¹¹ Helen Rose Ebaugh, *The Gülen Movement: A Sociological Analysis of a Civic Movement Rooted in Moderate Islam* (Dordrecht – Heidelberg - London - New York: Springer, 2010) 27

influence in the areas of entrepreneurship and media.¹² Officially it has promoted an allegedly apolitical version of „mild“ Islam¹³ that aims to merge rationality connected with the West and Islamic spirituality seen as originating in the East.¹⁴ Nevertheless, Mr. Gulen's political influence is widely recognized by an array of scholars and political commentators.

What followed the attempted military coup was the emergency state, first issued on 20 July 2016 on the account of national security, or in president Erdoğan's words: *„The aim of the proclamation of the emergency state is to make necessary steps in a most effective and quick way so we annihilate the threat posed to the democracy in our country, to the rule of law, to the rights and freedoms of our citizens“*¹⁵. Nevertheless, what was observed in the following two years, up until July 2018 when the emergency state was brought to an end, but having its effect until the present day, was the exact opposite: the deterioration of the rule of law through the intrusion of the executive branch in the judiciary, curtailment of the rights and freedoms of the citizens, most notably the freedom of expression and assembly, right to a fair trial, right to life and security of the person, and exercise of a continuous pressure over civil society that forms a cornerstone of a functioning democracy. The „quickness“ and „efficiency“ of dealing with a threat to national security were translated into 36 emergency decrees, 32 of them reviewed by the parliament¹⁶, that covered a vast range of areas - from military and internal security to the economy, social security, health, education, and media¹⁷ - surpassed the threshold of necessity and proportional response¹⁸ and lead to more than 1000 permanent changes in the national legislation.¹⁹ Whilst until April 2017 the decrees were issued by the Council of Ministers, after the referendum regarding constitutional changes that resulted in the change from the parliamentary to presidential system, the president acquired powers to issue emergency decrees

¹² Ibid, 29

¹³ Ibid, 38

¹⁴ Ibid, 34

¹⁵ ‘Cumhurbaşkanı Erdoğan: 3 ay süreyle olağanüstü hal ilan edilmesi kararlaştırıldı’ (President Erdoğan: It was decided to proclaim the emergency state in duration of 3 months), *Anadolu Agency* (20 July 2016) <<https://www.aa.com.tr/tr/15-temmuz-darbe-girisimi/cumhurbaskani-erdogan-3-ay-sureyle-olaganustu-hal-ilan-edilmesi-kararlastirildi/612361>> accessed 20 March 2022

¹⁶ Commission, ‘Turkey 2019 Report Accompanying the document Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions 2019 Communication on EU Enlargement Policy’, COM(2019) 260 final, 9 <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=SWD:2019:220:FIN>> accessed 21 March 2022

¹⁷ İsmet Akça et.al. ‘When State of Emergency Becomes the Norm: The Impact of Executive Decrees on Turkish Legislation’ (Heinrich Böll Stiftung Istanbul, 2018) 7 <<https://tr.boell.org/en/2018/03/15/when-state-emergency-becomes-norm>> accessed 23 March 2022

¹⁸ International Commission of Jurists, ‘Justice Suspended: Access to Justice and the State of Emergency in Turkey’ (ICJ, 2018) 9 <<https://www.icj.org/wp-content/uploads/2018/12/Turkey-Access-to-justice-Publications-Reports-2018-ENG.pdf>> accessed 25 March 2022

¹⁹ İsmet Akça et.al. ‘When State of Emergency Becomes the Norm’, 7

that possess the force of law.²⁰ Not only did the change to the presidential system allow for the expansion of the legislative power of the executive, but it also provided for the control over the judiciary, as the president gained the right to appoint 30% of the members of the Council of Judges and Prosecutors and 80% of judges of the Constitutional Court.²¹ What is more, the Constitutional Court ruled that it doesn't possess jurisdiction to review the emergency decrees, which lead to, in Göztepe's words, the „self-abandonment of the constitutional court as a guardian of the rule of law in Turkey“.²² Thus the process of the gradual siege of the judiciary by the executive branch that started in 2014 with the founding of the Peace Judgeships, courts with a broad range of powers (including the right to issue search, seizure, arrest, and detention warrants) that were established due to alleged attempt by the Gulenist network to overthrow the government through the means of the judiciary²³, reached its peak during the emergency state. In Yılmaz's words: „the party and President Erdogan successfully restructured legal emergency power around a new strategic and liminal legality (...) institutionalizing the 'rule by law' approach based on the principles of prerogative and authorization of the utmost discretionary power of the executive branch“.²⁴

The immediate effect that the emergency decrees had on the lives of the Turkish citizens were mass dismissals of the civil servants allegedly connected to the Gulenist organization: more than 152 000 individuals were fired from their posts²⁵, mostly in *ad hominem* manner, publicly naming them in the lists added to the decrees that were published in the Official Gazette.²⁶ Not only did this act make them susceptible to public lynching, but it also violated the principle of the presumption of innocence, since it didn't allow for the defense against the charges made against them.²⁷ No individual, evidence-based justification was provided for the accusation and

²⁰ Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights, 'Report on the impact of the state of emergency on human rights in Turkey, including an update on the South-East January – December 2017, (OHCHR, 2018) 8 <<https://www.ohchr.org/en/press-releases/2018/03/turkey-un-report-details-extensive-human-rights-violations-during-protracted>> accessed 22 March 2022 (OHCHR 2018 Report)

²¹ Commission, COM(2019) 260 final, 14

²² Ece Göztepe, 'The Permanency of the State of Emergency in Turkey: The Rise of a Constituent Power or Only a New Quality of the State?' (2018) Zeitschrift Für Politikwissenschaft 28, no. 4, 531

²³ OHCHR 2018 Report, 13

²⁴ Zafer Yılmaz, 'The Genesis of the 'Exceptional' Republic: the Permanency of the Political Crisis and the Constitution of Legal Emergency Power in Turkey' (2019) British Journal of Middle Eastern Studies, Vol. 46, No. 5, 733

²⁵ Commission, COM (2019) 260 final

²⁶ Council of Europe, European Commission for Democracy through Law (Venice Commission), 'Opinion on Emergency Decree Laws N°s667-676 adopted following the failed coup of 15 July 2016, adopted by the Venice Commission at its 109th Plenary Session', CDL-AD(2016)037-e, 21-22 <[https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2016\)037-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2016)037-e)> accessed 21 March 2022

²⁷ Ufuk Yesil, 'The Cases of Dismissal Under State of Emergency (OHAL): The Right to a Fair Trial' in Hasan Aydin, Winston Langley (eds.) *Human Rights in Turkey* (SpringerLink 2021) 245 (The Cases of Dismissal)

subsequent dismissal, apart from the loosely defined „connection“ or the „affiliation“ to the Gulenist network, relating to the period before 15th July²⁸ and based on a wide range of publicly non-disclosed criteria - ranging from using ByLock, encrypted messaging application to residing in student dormitories that are connected to the organization.²⁹ In May 2017, almost one year since the proclamation of the emergency state, *The Commission on the State of Emergency Measure* was established to review individual complaints regarding dismissals through the emergency decrees. Whilst the ECHR rendered inadmissible 28 000 applications and redirected them to the Commission as an existent domestic remedy that hasn't been exhausted³⁰, there have been serious concerns regarding the Commission's efficiency and independence since the authority to select the members and decide on the rules of the procedure lies solely at the Presidency.³¹ Collectivization of guilt, absence of the presumption of innocence, and justification for the crime committed, along with retroactive enactment of laws and compromised independence of appellate mechanisms, lead to denials of principles of non-retroactivity and individuality of guilt, as well as curtailment of the right to a fair trial.³² Even if the procedure of the dismissals was highly problematic, the issue that had the direst consequences on the lives of the dismissed individuals and their families was the permanent effect of the decree combined with actions restraining their movement, right to work, and the possibility of upward social mobility: they were banned for life from working in the public sector and parts of the private sector, such as security companies and law firms, their titles and ranks were revoked, they were almost immediately evicted from the staff housings, and in many cases, their passports and their spouses' passports were revoked.³³ According to the most recent publicly available data, during the emergency state 234 419 passports were annulled, while 155 350 were given back once the emergency state ended³⁴, leaving around 35% of passport annulment cases unresolved. In this way, the dismissed, publicly known by the name of „KHKlılar“ or the „emergency decreed“ were condemned to *civic death*, in Özdemir's

²⁸ Ibid 240

²⁹ Venice Commission, CDL-AD(2016)037-e, 23

³⁰ Commission, COM(2019) 260 final, 9

³¹ Ufuk Yesil, 'The Cases of Dismissal', 248

³² Ufuk Yesil, 'The Cases of Dismissal', 324/262; Venice Commission, CDL-AD(2016)037-e, 26

³³ Venice Commission, CDL-AD(2016)037-e, 31

³⁴ '155 bin pasaporttaki iptal şerhi kaldırıldı (155 passports were retrieved)' *Gazete Duvar* (25 July 2018) <<https://www.gazeteduvar.com.tr/gundem/2018/07/25/155-bin-pasaporttaki-iptal-serhi-kaldirildi>> accessed on 25 March 2022

words: „*deprivation of citizen's right to appeal tantamount to an internal exile without geographical expulsion or imprisonment.*”³⁵

The dismissals had a dire impact both on the independence of the judiciary, with 4240 judges and prosecutors dismissed from their posts³⁶, and knowledge production, with the dismissals of more than 6000 academics.³⁷ Yet, the dismissals weren't the single weapon in the repertoire intended for „annihilation of threat“ resulting in disintegration of the rule of law and curtailment of freedom of expression: out of 99 000 people that were held in detention for the alleged affiliation with the Gulenist organization³⁸ there were 1684 judges and prosecutors, an action that was subsequently condemned by ECtHR as a violation of liberty and security³⁹, along with 150 media workers, journalists, and editors among the detained⁴⁰, 56 remaining in jail.⁴¹ As of 2020, there were almost 30 000 people in jail for terror-related charges⁴².

2.1. The Case of Cadets and Trainee Officers

What went under the radar of reports and media coverage, with just several exceptions, were the trials of cadets, 19-20-year-old students at the Air Force Academy that were participating in the summer training camp in Yalova, a coastal city in the vicinity of Istanbul, and just scarcely older trainee officers, graduates from the academy who took part in the F16 jet training in the Akinci Airbase in Ankara. Still being considered students, both groups didn't have the authority to give orders and according to the statements of the cadets and trainee officers, their

³⁵ Seçkin Sertdemir Özdemir, 'Civic death as a mechanism of retributive punishment: Academic purges in Turkey' (2020) *Punishment and Society*, Vol. 23, No.2, 147

³⁶ OHCHR 2018 Report, 12

³⁷ Seçkin Sertdemir Özdemir, 'Civic death', 1

³⁸ 'Bakan Soylu, FETÖ ile mücadelenin bilançosunu açıkladı: 319 bin kişi gözaltı alındı (Minister Soylu revealed the balance: 319 people taken into custody)' *Hukuki Haber* (22 November 2021)

<<https://www.hukukihaber.net/siyaset/bakan-soylu-feto-ile-mucadelenin-bilancosunu-acikladi-319-bin-h444802.html>> accessed 30 March 2022

³⁹ 'ECtHR condemns Turkey over post-coup arrests of judges and prosecutors' (Stockholm Center for Freedom, 23 November 2021) <<https://stockholmcf.org/ecthr-condemns-turkey-over-post-coup-arrests-of-judges-and-prosecutors/>> accessed on 5 April 2022

⁴⁰ Bora Erdem, 'US-Turkey Relations in the Light of Turkey's Freedom of Press' (2018), *Global Media Journal*, Vol. 16, No. 30:110, 5 <<https://www.globalmediajournal.com/open-access/usturkey-relations-in-the-light-of-turkeys-freedom-of-press.pdf>> accessed 7 April 2022

⁴¹ 'Cezaevindeki Gazeteciler ve Medya Çalışanları (Jailed journalists and media workers)' *Media and Law Studies Organisation -MLSA* <<https://www.mlsaturkey.com/tr/cezaevindeki-gazeteciler-ve-medya-calisanlari/>> last accessed 15 July 2022

⁴² "“Terör” iddiasıyla yargılama değil yaftalama (Trial on the account of terror is not a trial but labeling)' *Duvar Gazetesi* (25 November 2021) <https://m.bianet.org/bianet/insan-haklari/253889-teror-iddiasıyla-yargilama-degil-yaftalama#_ftn2> accessed 7 April 2022

families, cadets' lawyer Özge Kartal and independent legal scholar Gökhan Güneş, there was no concrete evidence of their using any force or having an intention related to the coup attempt. They were accused under article 309. of the Turkish Penal Code of „attempting to overthrow the constitutional order“, the article known among the general public by the name „the coup crime“, and given life or aggravated life sentences. As Gökhan Güneş points out in his analysis of the 15th July trials, following the decision of the Cassation Court to render the coup attempt a single act, the principle of individuality was not abided, and all the members of the army present at the sites of clashes or sites of strategic significance were accused of the involvement in the coup - their individual acts notwithstanding.⁴³ Not only did they get punished most gravely – having to serve life sentences or aggravated life sentences – without necessarily committing a concrete act, but also without the immaterial substance of their act being proven, the mens rea, or the knowledge and intention of wrongdoing, as in the case of listening to orders and acting under threat.⁴⁴ There are five trials relating to the case of cadets, named by the districts/sites in Istanbul where they were taken to from the Yalova training camp: Digitürk, Orhanlı, Sultanbeyli, Bosphorus Bridge and Fatih Sultan Mehmet Bridge. In total 329 cadets were trialed for „attempting to overthrow the constitutional order“ by presumably having taken part in the attempt to take under army's control a media outlet headquarters (Digitürk⁴⁵, Sultanbeyli⁴⁶), in the clashes with the police forces (Sultanbeyli⁴⁷, Orhanlı⁴⁸), occupation or attempted occupation of the main bridges in order to control traffic and clashes with the citizens (Bosphorous⁴⁹ and Fatih Sultan Mehmet bridge). In Sultanbeyli and FSM case the cadets didn't even reach their presumed destination, but they were stopped beforehand.⁵⁰ In all trials, apart

⁴³ Gokhan Güneş, *Güncel Yargulamalar Işığında Anayasayı İhlal Suçu (The Crime of Violating the Constitution in the Light of Contemporary Trials)* (Roh Nordic AB, 2022) 395/399

⁴⁴ Ibid. 471

⁴⁵ 'TRT ve Digitürk'ü basan FETÖ'cülerin görüntüleri iddianamede (The images of Gulenists that occupied TRT and Digitürk in the indictment)', *Anadolu Agency* (23 January 2017) <<https://www.aa.com.tr/tr/15-temmuz-darbe-girisimi/trt-ve-digiturku-basan-fetoculerin-goruntuleri-iddianamede/733330>> accessed 8 April 2022

⁴⁶ 'Darbeci yüzbaşidan "polislerin kafalarına sıkın" talimatı' (Putschist commander gave the order „shoot at the policemen's heads), *Anadolu Agency* (23 July 2017) <<https://www.aa.com.tr/tr/15-temmuz-darbe-girisimi/darbeci-yuzbasidan-polislerin-kafalarina-sikin-talimati/847656>> accessed 8 April 2022

⁴⁷ Ibid.

⁴⁸ 'Orhanlı gişeleri' davasında 187 sanık hakim karşısında (187 face the judge in the Orhanlı trial)', *Anadolu Agency* (6 November 2017) <<https://www.aa.com.tr/tr/15-temmuz-darbe-girisimi/orhanli-giseleri-davasinda-187-sanik-hakim-karsisinda/957654>> accessed 8 April 2022

⁴⁹ '15 Temmuz Şehitler Köprüsü davası başladı (The 15 July Martyrs' Bridge Trial has started)', *Anadolu Agency* (9 October 2017) <<https://www.aa.com.tr/tr/15-temmuz-darbe-girisimi/15-temmuz-sehitler-koprusu-davasi-basladi/930494>> accessed 8 April 2022

⁵⁰ Muhammed Enes Can, 'FETÖ davasında 70 askeri öğrenciye ağırlaştırılmış müebbet istemi ve tutuklama kararı (Demand for aggravated life sentence and decision of arrest for 70 cadets in Gulenist trial)', *Anadolu Agency* (23 November 2019) <<https://www.aa.com.tr/tr/15-temmuz-darbe-girisimi/feto-davasinda-70-askeri-ogrenciye-agirlastirilmis-muebbet-istemi-ve-tutuklama-karari/1653402>> accessed 8 April 2022

'Darbeci yüzbaşidan "polislerin kafalarına sıkın" talimatı'

from FSM case where most of the cadets (52) were trialed in absentia while 18 of them were detained as of 2019/2020, the cadets spent two years in prison until the verdicts of Heavy Penal Courts were issued throughout 2018.⁵¹ The process that followed, and that is still ongoing, involved appeals on the side of the prosecuted to the second-degree Appellate court (Istinaf), which in every case confirmed the decision of the first-degree court, and following appeal to the Court of Cassation (Yargıtay). After the Court of Cassation overthrew the lower court verdict in the Digitürk case in 2021, 10 out of 37 cadets were released. The 27 cadets that are still in jail are currently appealing to the Court of Cassation for the second time, after the lower court once again gave them life/aggravated life sentences in March 2022. From the end of May, until the beginning of July 2022, the Court of the Cassation overthrew the verdict in Sultanbeyli and FSM case, leading to the release of 66 out of 116, and all 18 incarcerated cadets respectively.⁵² The trial of the 50 cadets that are still imprisoned in relation to the Sultanbeyli case continues in the first-degree court. In the case of the Bosphorus bridge, 4 out of 44 accused were released in the first instance. Both in the Bosphorus Bridge case and Orhanlı case, the decision of the Court of Cassation still hasn't been proclaimed, leaving all cadets imprisoned, 44 and 58 respectively. At the moment of writing 180 cadets are still imprisoned.⁵³ Among the five listed cases of the military trainees the Bosphorus bridge case was the most prominent as it became the central symbol of the official account of 15th July. According to the main and most publicly vocal lawyer on the cadets' case, Özge Kartal, the largest issue that awaits the defense in the future is the symbolic value of the case. The Court of Cassation's decision in the FSM and Sultanbeyli cases should legally represent a landmark case, yet, because of the

⁵¹ 'TRT ile Digitürk'ün işgali davası ekim ayına ertelendi (The trial for the occupation of TRT and Digitürk was postponed for October', *TRT Haber* (9 July 2021),

<<https://www.trthaber.com/haber/gundem/trt-ile-digiturkun-isgali-davasi-ekim-ayina-ertelendi-594472.html>> accessed 8 April 2022

Elif Ünal, 'Hava Harp Okulu Öğrencilerine Müebbet Hapis (Life Sentence for the students of Airforce Academy)', *Bianet* (19 May 2018) <<https://bianet.org/bianet/hukuk/197310-hava-harp-okulu-ogrencilerine-muebbet-hapis>> accessed 8 April 2022

Mustafa Hatipoğlu, Melike Gallenkuş, 'FETÖ'nün Sultanbeyli'deki darbe girişimi davasında 119 müebbet (119 sentenced for life in Gulenist Sultanbeyli Trial', *Anadolu Agency* (25 May 2018) <<https://www.aa.com.tr/tr/15-temmuz-darbe-girisimi/fetonun-sultanbeylideki-darbe-girisimi-davasinda-119-muebbet/1156504>> accessed 8 April 2022

Elif Ünal, '15 Temmuz Köprü Davasında Karar Açıklandı (Decision in the 15 July bridge case)', *Bianet* (13 July 2018) <<https://m.bianet.org/bianet/insan-haklari/199125-15-temmuz-kopru-davasinda-karar-aciklandi>> accessed 8 April 2022

⁵² '"FSM Davası"nda yargılanan tüm askeri öğrenciler tahliye edildi (All the cadets trialed in the FSM case released)', *Bianet* (6 July 2022)

<<https://m.bianet.org/bianet/siyaset/264182-fsm-davasi-nda-yargilanan-tum-askeri-ogrenciler-tahliye-edildi>> accessed 6 July 2022

⁵³ All the numbers are provided in accordance with cadets' lawyer Özge Kartal's interview

„political“ quality of the trials, she expresses her fear regarding the future of other cases. The case that can be compared to the Bosphorous case in its symbolic value is the Akinci Airbase case in which 79 trainee officers were sentenced to life or aggravated life sentences in November 2020⁵⁴. Only at the beginning of June 2022 did the second-degree Appellate court affirm the verdict, and now the case is waiting to be reviewed by the Court of Cassation.⁵⁵ The prominence of this case is related to the Akinci Airbase being considered as one of the headquarters from which the coup was directed by the Gulenist organization⁵⁶ and from where the fighter jets took off to bomb prominent governmental sites.⁵⁷ The trainee officers were accused of taking part in the actions that allegedly allowed for the bombardment, those actions being keeping watch, taking part in „preparatory meetings“ and such.⁵⁸ During their almost 7 years long imprisonment, the cadets and trainee officers were purged from the military, making them a part of the group of the KHKli, or the „emergency decreed“, they lost their right to study, as the online program was not allowed and were exposed to the dire conditions in the prison, including torture.

3. Theory

Our identity is formed through belonging to a certain group – from the smallest unit of a family to political groups. One of the ways of identification with a certain group is through common memory, events that we either lived through or were told about in a form of a narrative.⁵⁹ As we are born into a nation-state we are necessarily impacted by the presumed identity of a nation we are supposed to belong to by birth. This identity relies on an exclusive vision of the national past, anchored in a specific event that serves as an explanation of the fixed character of the nation. This is what Aleida Assman calls „political memory“, „history viewed through the eyes of identity“⁶⁰, centered around a mythical narrative, a simplified version of events that has motivational, rather than factual value: it tells us how we became

⁵⁴ Zafer Kırac, ‘Adaletin tecelli edeceğine inanmıştık (We believed that justice would appear)’, *Gazete Duvar* (8 October 2021) <<https://www.gazeteduvar.com.tr/adaletin-tecelli-edeceginde-inanmistik-haber-1537744>> accessed 10 April 2022

⁵⁵ Serdar Açıl, Cemil Murat Budak, ‘Akinci Üssü darbe girişimi davası istinaf mahkemesinden geçti (The Appellate court confirmed the decision in Akinci Üssü case)’, *Anadolu Ajansı* (3 June 2022) <<https://www.aa.com.tr/tr/gundem/akinci-ussu-darbe-girisimi-davasi-istinaf-mahkemesinden-gecti/2604799>> accessed 3 June 2021

⁵⁶ Hayri Çetinkuş and Barış Kılıç, *15 Temmuz Darbe Yargılamaları* (Anadolu Agency, Ankara, 2020) 33

⁵⁷ Ibid. 36

⁵⁸ Akinci Airbase Indictment, 2963/1728

⁵⁹ Aleida Assman, *Duga senka prošlosti* (The Long Shadow of the Past) (XX Vek, Belgrade, 2011) 19/23

⁶⁰ Ibid 44

what we are, and how our future should look like. The way in which political memory is going to be narrated depends on the „social frame of remembrance“⁶¹, or in Laclau and Mouffe's terms the hegemonic discourse that will define the contours of political identity as a member of the nation, a subject position we are ought to identify with. Thus the subject position presents a frame of interpretation of remembering and belonging or the answer to the question of what it means to be a member of the nation and how should one remember their common past as an anchor to one's identity. Likewise, it will provide us with the framework of understanding the „other“ – in relation to whom we constitute our identity, or in Mouffe's words the „constitutive outside“.⁶² Each discourse is historically grounded – it contains the traces of previous articulations, and its success in the terms of gaining hegemonic status will depend on its reliance on already rooted, sedimented discourses.⁶³ Thus a discourse of a certain political movement or a party will already have available mechanisms of remembrance they can rely on. According to Aleida Assman, up until the period following the holocaust, the heroic discourse dominated the Western discursive field and provided a framework for remembrance. In her view, heroic discourse is based on identifying the nation (viewed as a homogenous whole and thus relating to each one of its members) with two possible roles that can be both interpreted through the prism of heroism – the victor and the victim, also commonly known as a martyr⁶⁴. She locates the „organic crisis“ of the hegemonic discourse in the period that followed the holocaust, calling it the ethical turn in remembrance, leading to the emergence of two new roles, two subject positions that are irreconcilable with the heroic discourse – that of the perpetrator and traumatized victim⁶⁵. The main difference between the two discourses is in the conceptualization of the victim – while in the first one the loss is transformed into a heroic triumph⁶⁶, in the second one the victimhood cannot be transformed, it can only be affirmed.⁶⁷ As portrayed above, the two mechanisms of remembrance, the two once already available discourses contain the subject position, the stance one should take towards a certain event, and towards the other. Yet, the roles of the heroic victor and victim, or perpetrator and the traumatized victim will only present one layer that constitutes a subject position –

⁶¹ Ibid 201

⁶² Anna Marie Smith, *Laclau and Mouffe: The radical democratic imaginary* (Routledge, London – New York, 2003) 123, according to Chantal Mouffe, 'For a Politics of Nomadic Identity' in G. Robertson et al. (eds.) *Travellers' Tales: Narratives of Home and Displacement* (Routledge, London 1994) 107-110

⁶³ Ernesto Laclau and Chantal Mouffe, *Hegemony and Socialist Strategy: Towards a Radical Democratic Politics (2nd edition)* (Verso, London-New York, 1985), 113

⁶⁴ Aleida Assman, *Duga senka prošlosti*, 76-77; 88

⁶⁵ Ibid 143-144

⁶⁶ Ibid 79

⁶⁷ Ibid 89

depending on a discourse, different aspects of our position in the larger society – ethnicity, class, gender – will come to the fore. What is more, the differentiation will not only matter of language, but of affect – the memory presents an affective way of conceiving the past⁶⁸, and consequently, the political memory will not only present an input regarding what should we be as a member of the nation but how should we feel. According to Sara Ahmed, emotions are not something that resides *in* the objects – the nation is not naturally designated as the object of love and the source of fear and the reason for hatred does not resid in what is perceived as the „other“. On the contrary, the emotions are both imbued in the objects, and they take part in their creation.⁶⁹ Within a certain discourse, the other presents „constitutive outside“ according to which we identify with a subject position, in this case of an ideal national, insomuch that we align against it through fear and hatred.⁷⁰ In other words, both emotions directed towards the other simultaneously serve to bring a (national) community together.

All memories that cannot be integrated into the proposed discursive frame, and consequently in the national myth will be forgotten, sometimes even by the use of violence.⁷¹ Thus a certain discourse, and the political memory it provides a frame for, has real-life consequences, not only in the sense of providing the legitimation for the ruling party but even more so, for the ones whose memory is destined to be forgotten, for the ones who are conceived as the „enemy“ in the national myth. The question that arises is what kind of impact will the disavowed memories have on the identity of people who possess them, and consequently how a person, expelled from the community they once belong to, can challenge the label imposed on them and reconstruct their lives.

4. Methodology

In order to portray the political memory of the 15th July coup and its discursive framework on one hand, and the counter-memory that challenges the imposed framework and provides for a different one, the author collected the material concerning 15th July that is published by the sources close to the government (think tank SETA, mainstream media, President's speeches) and conducted interviews with family members, friends and supporters (lawyers, journalists, human rights activists) of the cadets and trainee officers that are serving life sentences for the

⁶⁸ Ibid 44

⁶⁹ Sara Ahmed, *Kulturna politika emocija (The Cultural Politics of Emotions)* (Fraktura, Zagreb, 2020) 21-22

⁷⁰ Ibid 25

⁷¹ Aleida Assman, *Duga senka prošlosti*

alleged involvement in the coup. The interviews were conducted with 8 people, and in some cases on multiple occasions (Ilker Kalin, Zafer Kırac). In order to allow for unpredicted topics to be encompassed, the form of semi-structured interviews was chosen, where „the ordering of questions is not strictly determined, the sequence of topics prone to change depending on the dynamics of conversation“⁷² The questions were devised in a way to elucidate how being designated as the „enemy“ impacted the concerned people's lives, what kind of impact did the discrepancy between the official memory and their memories have on their identity and how did they mobilize their memories in order to form a counter-hegemonic movement. The collocutors were chosen according to their prominence in the public sphere and contacted via social media or secondary contacts. Although the author intended to conduct interviews also with collocutors who decided to keep away from the public, such as families of cadets who lost their lives during the coup, and managed to contact them, they rejected to be interviewed because of concerns for their safety. All of the collocutors were informed about the goal, scope, and context of the research asked in advance whether they consent to the interview being recorded, transcribed, translated, and used for the purposes of the research, and given the transcript for a review, thus following the guidelines of American Anthropological Association on the ethics of research⁷³. Apart from securing informed consent regarding the interviews, the author aimed to avoid a privileged epistemological position and to secure the consent of participants regarding their representation in the text, when applicable. Apart from the interviews that the author conducted on her own, she analyzed subsidiary materials provided by the collocutors (Zafer Kırac's unpublished interview with Ilker Kalın, interview with Melek Çetinkaya published by Politurco, a letter sent by Buğra Baldan, one of the incarcerated trainee officers, to Ilker Kalın) in order to include topics that were not discussed in the interviews. The collected materials and interviews were processed in dialogue with the outlined theory, or in other words coded, relating to the process of „categorization of data and attaching names to it that serve to conceptually define it“.⁷⁴

⁷² Sanja Potkonjak, *Teren za etnologe početnike* (HED Biblioteka/FF Press, Zagreb, 2014) 72

⁷³ American Anthropological Association, *Code of Ethics* (AAA, 2009)

⁷⁴ Sanja Potkonjak, *Teren za etnologe početnike*, 82

4.1. Participants⁷⁵

Melek Çetinkaya is one of the most known activists involved in the struggle for the release of cadets and trainee officers. At the end of 2018, after the verdict was passed in the Sultanbeyli case and her son Furkan, a former student of the Air Force Academy that was 19 years old at the time of the coup, was among the students given a life sentence for the „attempt to overthrow the constitutional order“, she started speaking publicly in the name of the cadets and advocating for her son's release.⁷⁶ Along with several other cadets' mothers, she organized a sit-in protest in September 2019 in Ankara that was violently disrupted by the police, and the mothers were taken into custody.⁷⁷ She continued her protest on a monthly basis, either alone or in cooperation with several supporters of the Yüksel protest movement (Yüksel Direnişi)⁷⁸, recognizable by her vest stating „We want justice for the cadets“ and performance in which she gave away flowers and released birds from a cage. By the beginning of 2020, she has been already taken into custody more than five times, almost every time that she took to the streets.⁷⁹ On January 19 2020 she organized the *Justice March* (Adalet Yürüyüşü), a protest march during which she planned to walk from Ankara to Silivri jail, yet it was violently disrupted by the police and she was once again taken into custody⁸⁰. In July 2020, after making an appearance on Akit TV, where she mentioned Minister of Defence, Hulusi Akar, and prime minister at the time of the coup, Binali Yıldırım, she was imprisoned for two months and trialed

⁷⁵ The information about the participants is based on the conducted interviews, if not otherwise indicated.

⁷⁶ Selahattin Sevi, ‘Melek Çetinkaya: ‘Dik duracağız anne, bize vatan haini diyenler düşünsün dedi oğlum (Melek Çetinkaya: „We will stand tall mother, let the ones calling us the traitors of the homeland think about it” my son said’), *Kronos 35* (25 December 2018) <<https://kronos35.news/tr/dik-duracagiz-anne-bizi-vatan-hainligi-ile-yafalayanlar-dusunsun/>> accessed 6 June 2022

⁷⁷ Evrim Kepenek, ‘Askeri Öğrencilerin Anneleri Her Çarşamba Oturma Eylemine Başlıyor (The mothers of cadets are starting with sit-in protests every Wednesday)’, *Bianet* (29 September 2019) <<https://bianet.org/bianet/insan-haklari/213592-askeri-ogrencilerin-anneleri-her-carsamba-oturma-eylemine-basliyor>> accessed 6 June 2022

⁷⁸ Protest movement for the reinstatement of the officials that lost jobs through emergency decrees (KHKlı or Emergency Decreed), named by the Yüksel street in Ankara where the protests took place. ‘Birinci yılında Yüksel Direnişi (One Year Of Yüksel Resistance)’, *ArtıGerçek Gazete* (10 November 2017) <<https://artigercek.com/haberler/ihd-yuksel-direnisi-raporunu-acikladi>> accessed 7 June 2022

⁷⁹ Askeri Öğr. Komitesi, ‘Askeri öğrenci annesi Melek Çetinkaya... (A cadets mother...), (Twitter, 7 December 2019) <[https://twitter.com/search?q=%22Melek%20%C3%87etinkaya%22%20\(from%3AAskeriogrenci16\)&src=type_d_query](https://twitter.com/search?q=%22Melek%20%C3%87etinkaya%22%20(from%3AAskeriogrenci16)&src=type_d_query)> accessed 7 June 2022

⁸⁰ ‘Harbiyeli annesi Melek Çetinkaya ‘Adalet Yürüyüşü’nü sonlandırdı (Cadet’s mother Melek Çetinkaya finished her Justice March)’, *Kronos 35* (25 January 2020) <<https://kronos35.news/tr/harbiyeli-annesi-melek-cetinkaya-adalet-yuruyusunu-sonlandirdi/>> accessed 7 June 2022

for „praising the crime and the criminal“.⁸¹ For two times Minister of Defence Hulusi Akar filed a defamation suit against her. Nevertheless, she continued being active on Twitter and YouTube and making street protests.

Ilker Kalin, a political scientist and independent researcher focusing on human rights issues in the context of conflict, political violence, and state repression, is the main organizer of the protest movement centered around the trainee officers that were convicted in the Akinci Airbase case. After graduating from the Military Academy in 2013, he pursued Ph.D. in political science at Wayne State University in the United States, as a scholarship student of the Turkish Armed Forces. After the coup, the scholarships of all the students financed by the army were revoked, and they were ordered to return to their country. While many of the students stayed in the US due to concerns for their safety, Ilker decided to return in order to provide support to his family and his brother Alper who was among the trainee officers accused in the Akinci Airbase case. Upon his return, he was assigned to a non-academic military position where he worked for one year until his suspension due to an accusation of membership in the Gulenist Terrorist Organisation. He was taken into custody that lasted for ten days without knowing what he was charged for and subsequently put on trial that lasted for five years. Apart from being suspended, his passport was confiscated. Although he was finally acquitted, he was purged from the army in 2021 and his passport was not returned for reasons that were not disclosed to him by the authorities until this day. Although the connection between his accusation and his brother's case was not explicitly stated in the trial, the Ministry of Defense used it as an argument to support their decision of his expulsion from the army. Due to his efforts to render this case publicly known, the story of the convicted officers has reached international media outlets, namely London Times and New York Times. He created a network of families of incarcerated trainee officers and cadets, aiming to unify them in a single platform, and formed ties both with political representatives from the oppositional parties and independent organizations. As of mid-April 2022, he has been organizing protests of cadets trainee officers' families in Ankara on weekly basis.

Kezban and Ali Kalın, Ilker and Alper's parents, supported Ilker every step of the way and took an active role in the struggle for the release of cadets and trainee officers. They gave interviews

⁸¹ 'Melek Çetinkaya'ya 2 ay hapis yattığı davadan beraat (Melek Cetinkaya acquitted after spending two months in jail)', *Kronos* 35 (8 February 2022) <https://kronos35.news/tr/tutuklu-askeri-ogrenci-annesi-melek-cetinkayaya-2-ay-hapis-yattigi-davadan-beraat/> > 7 June 2022

for media outlets, became active on social media, took part in the meetings with the oppositional political representatives, and played a key role in the protests.

Yunus Gümüşsoy is Ilker's former classmate and a close family friend of the Kalın family. After the coup, he was purged from the Turkish Armed Forces for the alleged involvement in the Gulenist organization, despite his voluntary service in the east of the country, near the war zones. He has been involved in the struggle for Alper's and other trainee officers' release since the very start, using his editing and filming skills to support the protests.

Özge Kartal is the most publicly outspoken lawyer working on the cadet's cases. She decided to get involved in the cases because one of her distant relatives was among the accused. Nonetheless, motivated by the belief in their innocence, she is now simultaneously involved in all the five cases in which the cadets are trialed.

Büşra Taşkiran is a lawyer and human rights activist that entered the field of journalism out of a wish to acquaint the broader audience with the case of incarcerated cadets and trainee officers. Her Mother's day reportage with Melek Çetinkaya and other cadets' mothers presented one of the breakthroughs for raising public awareness concerning their story. She lost her job as a judge apprentice through an emergency decree due to alleged connections to the Gulenist organization and she spent eight months in jail for „spreading Gulenist propaganda“ after she followed the Akinci Airbase case and posted about it on social media. Since she got released, she has been involved in the organization of panel talks in which the cadets' families took part, actively engaged in the work of KHK platforms, organizations for the rights of those who were purged through emergency decrees and she followed the case of incarcerated cadets as a journalist.

Zafer Kırac is a journalist for the independent media outlet Duvar, a film director, and a prominent human rights advocate in the field of the rights of prisoners, children's rights, and the hospitalized in mental institutions. In his thirty-year long career as a human rights advocate he founded and presided over several well-known NGOs, such as CIIST (The Civil Society in the Penal System Association) and RUHISAK (Human Rights in Mental Health Initiative Association), and cooperated on projects regarding mental health, rights of prisoners and restorative justice with United Nations Office on Drugs and Crime and European Commission. He authored a feature documentary DEPO-Life in Mental Hospitals that takes into focus the life of the hospitalized in mental institutions in Turkey.

5. The beginning of the New Turkey: The Myth of 15th July

In order to understand in which way 15th July is interpreted within the political memory put forth by the incumbent Justice and Development party it is necessary to delineate its framework – the discourse of the New Turkey. This discourse, resemblant to the discourse of JDP's intellectual and political predecessor, the National Outlook movement (Milli Görüş)⁸², can be traced to 2010⁸³, the period right before the parliamentary elections in 2011 that secured JDP the electoral hegemony and marked the turn from liberal, pro-European orientation towards more religious one, with anti-western undertones.⁸⁴ The key signifier of the discourse of the New Turkey is democracy, disarticulated from the principles of secularism/laicism and statism, two of the six arrows – principles of Kemalism, the foundational discourse of the Republic named after Mustafa Kemal Atatürk - and rearticulated with religion so as to form „conservative democracy“. Within the Kemalist discourse, the principle of secularism/laicism is closely associated with the program of modernization, leading to the prominent, yet historically contingent view of Islam and its symbols as the sign of backwardness⁸⁵, while the principle of statism posits the State as the leader in modernization.⁸⁶ However prominent, this interpretation hasn't been left unquestioned and unchanged throughout almost a century of Kemalist hegemony, presenting a target of critique from within the Kemalist camp⁸⁷, while Kemalist politics towards Islam have been at worst ambivalent, aimed at control (and at times mobilization), rather than complete suppression of the religious discourse.⁸⁸ Within the

⁸² Hakan Yavuz, *Secularism and Muslim Democracy in Turkey* (Cambridge University Press, New York, 2009), 49 (Secularism)

⁸³ Nikos Christofis, 'The AKP's "Yeni Türkiye": Challenging the Kemalist Narrative?' (2018) *Mediterranean Quarterly* 29/3, 18

⁸⁴ Tony Alaranta, *National and State Identity in Turkey: The Transformation of the Republic's Status in the International System*. (Rowman and Littlefield, Lanham – Boulder – New York – London, 2015) 99, Tony Alaranta, 'Confrontational Civilizational Identity in the Making? The New Turkey and the West' in Marko Lehti, Henna-Riikka Pennanen and Jukka Jouhki (eds), *Contestations of Liberal Order: The West in Crisis?* (Palgrave Macmillan, 2020) 275-276

⁸⁵ Türkayya Ataöv, 'The Principles of Kemalism' (1980) *The Turkish Yearbook of International Relations* Vol 20,

33

⁸⁶ Nur Betül Çelik, 'The constitution and dissolution of the Kemalist imaginary'. In David Horwath, Aletta J. Norval i Yannis Stavrakakis (eds), *Discourse Theory and Political Analysis: Identities, hegemonies and social change* (Manchester University Press, New York, 2000), 195 (Kemalist imaginary)

⁸⁷ Tony Alaranta, *Contemporary Kemalism: From Universal Secular Humanism to Extreme Turkish Nationalism* (Routledge, London – New York, 2014) 41 (Contemporary Kemalism)

⁸⁸ Nur Betül Çelik 'Kemalist imaginary', 200

discourse of the New Turkey, all historical versions of Kemalism are reduced to a single meaning, the signifier of democracy serving to posit the Kemalist discourse and the people identifying with it as oppressors of the Turkish nation viewed through the lense of religion.⁸⁹ What follows from this discourse is the simplified version of the history of the Republic, divided into two periods – the period of the oppression of the Muslim population by the secularist elites that propagate the discourse of the founder of the Republic in its most extreme form, and the period of steady progress towards democracy seen as the „return of the oppressed“⁹⁰, that starts with the rise of the ruling party and culminates in the 15th July coup attempt. Within this view, the military is seen as the core institution of repressive secularism that suppresses the voices of the Muslim or conservative population through the continuous „culture“ of military coups⁹¹ – in 1960, 1971, 1980, 1997 – and finally in 2016.⁹² Throughout that period the identity of Kemalists and their prime institution remains unchanged – they are the enemies of the people to be saved by the ones who represent their voice. The ruling party is seen as the protector of democracy that stands in the opposition to military rule.⁹³ Thus the events that threaten their rule, such as the 2007 military memorandum that attacked the JDP on the account of their mobilization of religion for political use and almost resulted in the denial of the presidency to the AKP presidential candidate, only serve to reinforce the portrayal of the party and their leader not only as the representatives of the people that have historically suffered but as their equals in pain.⁹⁴ On the other hand, concrete steps are taken so as to enact control over the symbolic and practical power of the military, one of the prime examples being the longest trials in Turkish history, the Ergenekon and Balyoz (sledgehammer) trials for the alleged involvement of the part of the military and their civilian fraction in the conspiracy (sic!) to downturn the ruling party that lasted from 2007 until 2019 and 2010 until 2015 respectively. While the trials were later dismissed as part of the Gulenist plot, they marked the lives of

⁸⁹ Tony Alaranta, 'National and State Identity in Turkey', 112

⁹⁰ 'Özgürlüğün önünü açtık (We paved the way for freedom)' (*Justice and Development Party*, 16 July 2014) <<https://www.akparti.org.tr/haberler/ozgurlugun-onunu-actik/>> accessed 1 May 2022

⁹¹ Tony Alaranta, 'Contemporary Kemalism' 46

⁹² Recep Tayyip Erdoğan, 'Milletle Hitap (Address to the nation)', (*The Presidency of the Republic of Turkey*, 19 July 2016) <<https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/47677/millete-hitap>> accessed 1 May 2022

⁹³ Tony Alaranta, 'Contemporary Kemalism', 44

⁹⁴ 'Türk demokrasisinin askeri müdahalelere karşı duruşunda kırılma noktası: 27 Nisan e-muhtırası (The turning point for the struggle of Turkish democracy against military interventions: 27 April e-memorandum)' *Anadolu Ajansı* (27 April 2021) <<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/turk-demokrasisinin-askeri-mudahalelere-karsi-durusunda-kirilma-noktasi-27-nisan-e-muhtirasi/2221945>> accessed 1 May 2022

thousands of people, and according to Waldman and Çalışkan, represented the end of the relative political independence of the military.⁹⁵

The introduction of the notion of Gulenists into the discourse of the New Turkey, first by the name of „Parallel Organisation“, starts after the 2013 corruption scandal connected to the governing party⁹⁶ that was perceived by the majority of non-aligned scholars as a breakdown in the close relationship between Mr. Gulen and the ruling party that started cracking since the 2010 Mavi Flotilla incident.⁹⁷ Yet it reaches its peak on the night of 15th July and the following period when the Gulenists, now known by the name of FETO (Fetullahçı Terör Örgütü) – the Gulenist Terrorist Organisation – are accused as the organizers of the coup. The paradoxical relation between the Gulenists, deemed an extremist religious sect – and the Kemalists, extreme in their application of the principle of secularism/laicism– is established through the notion of the outer enemy the West – thus rendering them partners in crime – the betrayal of the Turkish state and national identity, or in the words of the ruling party, the principles of „local and national“. ⁹⁸

The 15th July coup, as portrayed in the official memory molded by the discourse of the New Turkey, is seen as the birth, the Ursprung of the new era in history, to be remembered both as a final victory in the anti-colonial fight against the outer enemy and its inner collaborators⁹⁹ and as the end of the long history of military tutelage and the final victory of democracy.¹⁰⁰ It is portrayed through a mythical narrative whose informative purpose is secondary to its symbolic worth – the events and sites in the coup are selected to become symbols that prove the character of the main actors, whose identity is one-dimensional, viewed through the lense that disambiguates only between good and evil. On one side there are „the people“, „the nation“ seen both as victims of the violence and heroic defenders of the homeland and on the other the perpetrators of the coup – the violent „putschists“. Prime actions that present the visualization of the violence committed by the putschists are the tanks opening fire and running over civilians

⁹⁵ Simon A. Waldman and Emre Çalışkan, *The New Turkey and its Discontents* (Oxford University Press, New York, 2017) 32-37

⁹⁶ „Paralel ihanet böyle başladı (The betrayal of the Paralel State Started Like This), *Yeni Şafak* (17 December 2017) <<https://www.yenisafak.com/yazidizileri/paralel-ihanet-boyle-basladi-2048159>> accessed 24 May 2022

⁹⁷ Tony Alaranta, ‘The New Turkey and the West’, 274; Hakan Yavuz, ‘Secularism’, 24

⁹⁸ Helena Vodopija, ‘15th July Coup as Anti-colonial Fantasy: Between Memory and Forgetting’, 2020 (Masters Thesis), 39

⁹⁹ Fahrettin Altun ‘Geleceğiniz Varsa Göreceğiniz De Var (Don’t you dare), In: Burhanettin Duran and Fahrettin Altun (eds.) 15 Temmuz: Milletın Zaferi (15 July: The Victory of the Nation) (SETA, İstanbul, 2018) 126

¹⁰⁰ Burhaneddin Duran, ‘15 Temmuz’da Yepyeni Bir Süreç Başladı (A new process has started with 15th July) In: Burhanettin Duran and Fahrettin Altun (eds.) 15 Temmuz: Milletın Zaferi (15 July: The Victory of the Nation) (SETA, İstanbul, 2018) 63

and bombardments of governmental buildings, including the Parliament. Those actions are connected to the prime symbolic sites – the Bosphorous bridge in Istanbul, later renamed the Bridge of the Martyrs of 15th July, and Akıncı Air Base in Ankara from which the combat aircrafts rose. The Bosphorous bridge is emblematic in a sense that provides for the visualization of a supposedly clear line between the civilians on the one side and the putschists on the other, the Good and the Bad, while the Akinci Airbase serves as a visualization of disproportionate force inflicted on civilians, drawing the line between the perpetrators and the victims.¹⁰¹ The putschists equaled to the followers of Fetullah Gülen are portrayed as members of a hierarchically organized terrorist organization with underlying extreme Islamist convictions¹⁰², mirroring the textbook example from the war on terror manual, such as Al-Qaida¹⁰³.

The people who took to the streets on the night of the coup following the midnight call from the president, as well as those who stayed on the streets for the following days to ensure peace and order, in the action called Democracy Watches, are seen as the genuine representatives of the Turkish nation. The vision of the ideal citizen is militarized – they are viewed as the warriors that stood against the enemy to protect the nation¹⁰⁴, resembling the classic portrayal of the soldier. Yet the difference is that they are civilians who stood against the military, but not any civilians – but the ones who believe in the party's vision of democracy and the dyad national-traitor. The reversal of the roles between the civilians and the military, yet the retainment of the militarized view, is not only symbolic but it is transferred in the law granting the families of the veterans and the ones who died in the fight the same status and privileges as the families of soldiers who died in government-controlled military actions. The civilians who passed away are granted the highest symbolic status in the national pantheon – that of the *martyrs* that died protecting their homeland and are hailed as heroes.¹⁰⁵ In the same vein, the violence of the ones responsible for the death of the soldiers, in some cases amounting to

¹⁰¹ Fahrettin Altun, '15 Temmuz Kıyamı (15th July Coup)' In: Burhanettin Duran and Fahrettin Altun (eds.) 15 Temmuz: Millet'in Zaferi (15 July: The Victory of the Nation) (SETA, İstanbul, 2018) 14

¹⁰² Murat Yeşiltaş, "'15. Temmuz Sonrası İçin Yol Haritası (The roadmap after 15th July)' 'In: Burhanettin Duran and Fahrettin Altun (eds.) 15 Temmuz: Millet'in Zaferi (15 July: The Victory of the Nation) (SETA, İstanbul, 2018) 35-36/45

¹⁰³ Nebi Miş, 'Millet FETÖ'yü Bittirdi (The Nation destroyed the Gulenists)' 'In: Burhanettin Duran and Fahrettin Altun (eds.) 15 Temmuz: Millet'in Zaferi (15 July: The Victory of the Nation) (SETA, İstanbul, 2018) 28

¹⁰⁴ Fahrettin Altun, 'Biz Burada Vatan Savunmasındayız (We are here to save our homeland)' In Burhanettin Duran and Fahrettin Altun (eds.) 15 Temmuz: Millet'in Zaferi (15 July: The Victory of the Nation) (SETA, İstanbul, 2018) 46

¹⁰⁵, Pinar Melis Yelsali Parmaksız, 'The Transformation of Citizenship before and after 15th July Coup Attempt', In Nikos Christofis (ed.) *Erdogan's New Turkey* (Routledge, 2019) 119-120

inhumane torture and murder, is legitimized through the amnesty for everyone that „acted to protect their homeland“, being government officials or civilians notwithstanding.¹⁰⁶ On the other hand, the soldiers that were murdered at the hand of civilians are deprived of their membership in the national and religious community even after their deaths – the Ministry of Faith prohibits the religious rites to be performed for the „traitors“ and their families are prevented from burying them in the official sites.¹⁰⁷ The relation between the civilians and the military is symbolically and formally sealed, rendering the principle of obedience crucial for the ideal national subject position, yet the obedience to the now known hierarchy – with the ruling party and its leader on the very top. As it can be seen from the differentiation between the Gulenists and the institution of the Turkish Armed Forces, enacted through the reiteration of phrases such as „terrorist cells *within* the military¹⁰⁸“, „*infiltration* in the military“¹⁰⁹ and „terrorists in *military attire*“¹¹⁰, it can be affirmed that the military still retains its symbolic value, yet it is the civilians who have the upper hand.

When it comes to the diversification of the subject position of the ideal national, in the official memory of the 15th July coup the groups that have potentially dissident identities and/or are seen as crucial to the discourse of the New Turkey are deliberately listed– the women and the Kurds.¹¹¹ The red trait that serves as their connection and the tool for limitation of their subject position to that of the desirable one, is the shared memory of the 15th July coup that is equal to the official version. The women are portrayed as resembling the character of Nene, the female hero that fought in the Russo-Turkish war, and is represented with the child in one and the gun in another hand. In the mainstream media accounts of women martyrs their role in the family – as a wife, a fiancée, a mother – are simultaneously brought up along with the accounts

¹⁰⁶ Article 37 of Decree No. 668 of 25 July 2016, Article 122 of Decree No. 696 of 24 December 2017

¹⁰⁷ 'Cehenneme kadar yolunuz var! FETÖ'cü darbecilere sela okunmayacak, cenaze namazı kılınmayacak (You should go straight to hell: sela won't be recited and the funeral prayers won't be performed for the Gulenist putchists), *Mansetizmir* (19 July 2016)

<<https://www.mansetizmir.com/cehenneme-kadar-yolunuz-var-fetocu-darbecilere-sela-okunmayacak-cenaze-namazi-kilinmayacak/24879/>> accessed 24 May 2022

¹⁰⁸ Fahrettin Altun, 'Biz Burada Vatan Savunmasındayız, 45

¹⁰⁹ Serdar Gülener, 'Demokrasi Nöbetlerin Halet-i Ruhiyesi (The atmosphere of the Democracy Watches)' In: Burhanettin Duran and Fahrettin Altun (eds.) 15 Temmuz: Millet'in Zaferi (15 July: The Victory of the Nation) (SETA, İstanbul, 2018) 42

¹¹⁰ Sadık Ünay, 'Siyaset ve Millet Gibi Ekonomi de direndi (Economy also showed resistance as politics and nation did). In Burhanettin Duran and Fahrettin Altun (eds.) 15 Temmuz: Millet'in Zaferi (15 July: The Victory of the Nation) (SETA, İstanbul, 2018) 57

¹¹¹ Nebi Miş, Serdar Gülener, İpek Coşkun, Hazal Duran and M. Erkut Ayvaz. *Demokrasi Nöbetleri: Toplumsal Algıda 15 Temmuz Darbe Girişimi*. (SETA, İstanbul, 2016)

of their heroism.¹¹² The vision of the woman within the myth of 15th July echoes the subject position given to the woman within the discourse of the New Turkey – in the words of Yuval Davis, that of the site of the social and cultural reproduction of the nation.¹¹³ She embodies the ideal of the mother who sacrifices herself for her children and their future equaled to the future of the nation, while she is simultaneously modest and pious.¹¹⁴ This portrait is represented in one of the most widely circulated photographs from the night of the coup – that of the woman completely covered in a black burka, her face not being seen, only the Turkish flag that she carries on her back.¹¹⁵ The role of the women as the mother of future soldiers, what Cynthia Enloe calls „militarized motherhood“¹¹⁶ comes to the fore in the interviews with the mothers of the martyrs conducted and circulated by the mainstream media after the coup. In this sense the statement of one of the mothers, Sevgi Yeşilyurt, is emblematic: „The pain of the lost child can never be forgotten, but to lose one child for the homeland is not much.“¹¹⁷ In this way, two main faces of the ideal citizen come to the fore – the civilian soldier, protector of the homeland, and the mother of soldiers, that is ready to fight on their side if necessary. They are both guardians of „national and local“ values, belief – in God, nation, and the party, sacrifice – of their lives and their children's lives, and modesty – of attire and actions.

Although within the discourse of the New Turkey the military is viewed mainly in the negative light of a series of military coups, militarism still perdures in the formation of subject positions. If we take into account Altınay's claim that the military has presented an essential part of Turkish nationalism since the 1930s as a gendered discourse¹¹⁸ that has been naturalized as a

¹¹² ‘15 Temmuz direnişinin Nene Hatunları (The Nenes of 15th July resistance’), *Akşam* (15 July 2017) <<https://www.aksam.com.tr/guncel/15-temmuz-direnisinin-nene-hatunlari-c2-c2/haber-642877>> accessed 1 June 2022

¹¹³ Nira Yuval Davis, *Rod i nacija (Gender and Nation)* (Ženska Infoteka, Zagreb, 2004) 64

¹¹⁴ ‘Cumhurbaşkanı Erdoğan'dan Anneler Günü mesajı (The Mothers Day Message from the President Erdoğan), *TRT Haber* (8 May 2022) <<https://www.trthaber.com/haber/gundem/cumhurbaskani-erdogandan-anneler-gunu-mesaji-678632.html>> accessed 1 June 2022

Nur Sinem Kourou, ‘Sağ Popülizm ve Toplumsal Cinsiyet Karşıtı Hareketlerin Birlikteliğinde AKP Hükümetlerinin Aile Siyaseti ve Popülist Siyasal Mobilizasyonu’ (2020), *Feminist Tahayyül*, Vol 2, No2

¹¹⁵ Access the picture at: <https://www.milliyet.com.tr/galeri/15-temmuz-fotograflari-ve-gorselleri-en-guzel-turk-bayragi-resimleri-ve-fotograflari-6259931>

¹¹⁶ Cynthia Enloe, *Maneuvers: The International Politics of Militarizing Womens Lives* (University of California Press, Berkley-Los Angeles-London, 2000) 248

¹¹⁷ Mustafa Çavuş ‘15 Temmuz şehidinin annesi, hüznü ve gururu bir arada yaşıyor (The mother of 15th July martyr experiences both sadness and pride)’, *Anadolu Agency* (14 July 2021) <<https://www.aa.com.tr/tr/yasam/15-temmuz-sehidinin-annesi-huznu-ve-gururu-bir-arada-yasiyor/2303948>> accessed 1 June 2022

¹¹⁸ Ayşe Gül Altınay, *The Myth of the Military Nation: Militarism, Gender and Education in Turkey* (Palgrave Macmillan 2004) 3

cultural institution¹¹⁹, it can be claimed that the discourse of the New Turkey heavily relies on the Kemalist conception of the nation and its relation to the military.

The overflow of people on the streets and their fight against the putschists are seen as a visualization of the will of the people who present the constituents of the nation (milli irade). Their answer to the call of the president to stand up to the putschists is not seen as the act of (blind) obedience, such as the actions of the alleged Gulenists, but as proof of the congruence between the president's actions and people's will.¹²⁰ The sovereignty of the people is thus not mediated but mirrored – the party and its leader become the mirror image of the people. Siding with the people and positioning themselves against the oppressive institutions of the State even throughout their rule, now the Justice and Development party becomes the State, the embodiment of the new order in which the State finally represents the will of the people. Thus the actions of the State cannot be questioned, as consequently, the will of the nation would be put at stake. It can be observed that employing civil society as a site of legitimation mirrors the strategy of both secularist/Kemalist and Islamist camps throughout the 1990s as portrayed by Yael Navaro-Yashin. It presents the enforcement of statism – viewed not only in narrow terms of economic interventionism or the state's leadership role in the process of modernization but as a belief in the sacredness and eternal quality of the nation-state¹²¹ - through provoking and including agency from below.¹²² In the words of Navaro Yashin: „civil society was transformed in the symbolic ground on which legitimate state power is going to be based“, leading to the blurring of the lines between the civilian agency and state power.¹²³

The State, now equaled with the people's will through the ruling party serving as the messenger, is seen as the protector of the peace, democratic order, and guarantee of human rights, as opposed to the chaos and violence perpetrated by the terrorists/putschists.¹²⁴ By defining the State as the protector of human rights of citizens against the „threat“ that is to be annihilated, also the subject, the „human“ in human rights, the „citizen“ to which those rights belong is

¹¹⁹ Ibid. 25

¹²⁰ İsmail Çağlar, '15 Temmuz kalkışması: Paralel Örgüt Kurucu Millete Karşı (The 15 July Uprising against the constitutive nation), In Burhanettin Duran and Fahrettin Altun (eds.) 15 Temmuz: Millet'in Zaferi (15 July: The Victory of the Nation) (SETA, İstanbul, 2018) 54

¹²¹ Yael Navaro Yashin, *Faces of the State: Secularism and Public Life in Turkey* (Princeton University Press 2002) 185

¹²² Ibid. 153

¹²³ Ibid.

¹²⁴ 'Cumhurbaşkanı Erdoğan: 3 ay süreyle olağanüstü hal ilan edilmesi kararlaştırıldı' (President Erdogan: It was decided to proclaim the emergency state in duration of 3 months), *Anadolu Agency* (20 July 2016) <<https://www.aa.com.tr/tr/15-temmuz-darbe-girisimi/cumhurbaskani-erdogan-3-ay-sureyle-olaganustu-hal-ilan-edilmesi-kararlastirildi/612361>> accessed 20 March 2022

defined. Only those who fought against the oppressor on the night of the coup or share the same memory of the coup are regarded as the national citizens whose protection is to be preserved by the State, while the others are denied this protection. As the 15th July is portrayed as the ultimate victory of historical justice against the years of oppression, the ideal nationals are viewed as its sole embodiment, either to be hailed as its bearers or as the ones who finally brought about the just order or to be revenged. In the words of the president: „The justice that we seek is the blood of 250 of our martyrs“¹²⁵. Thus the meaning of justice is fixed as the site of struggle defined in clear terms – the struggle that was won against the historical enemy on the night of the coup, but to be continued until the final eradication of the Gulenists hidden in every pore of the society. As such it cannot be questioned – as it would question the core premise of the newly established order – its being morally just.

6. Objects of hatred, objects of fear

The portrayal of the alleged members of the Gulenist organization that took part in the attempted coup as the threat that should be annihilated possesses an impact that reaches beyond the mere rhetoric of political speech and the procedures of law. This impact is exercised through attaching the emotions of hatred and fear to the figure of the Gulenist, which informs the actions of the ones identifying as a member of the nation while reducing the ones considered as a threat to the status of an object of the negative emotion and thus denying them political subjectivity other than uninhabitable one, that of the cause of fear and hatred. According to Sara Ahmed, the object of hatred is produced by mobilizing the discourse of pain – the normative subject, in this case, the ideal national is seen as the one to whom the pain was inflicted¹²⁶, thus resonating with the position of the heroic victim. It is presumed pain that is felt that motivates the hatred, thus rendering revenge – the infliction of the same pain – the prime response¹²⁷. From the account of Ms. Melek, which conveys the memories of her son Taha Furkan and his fellow

¹²⁵ ‘Cumhurbaşkanı Erdoğan: Bizim aradığımız adalet, 250 şehidimizin kanıdır (The Justice that we seek is the blood of 250 of our martyrs)’, *Anadolu Ajansı* (20 June 2017) <<https://www.aa.com.tr/tr/gunun-basliklari/cumhurbaskani-erdogan-bizim-aradigimiz-adalet-250-sehidimizin-kanidir/845777>> accessed 5 June 2022

¹²⁶ Sara Ahmed, *Kulturna politika emocija*, 63

¹²⁷ Ibid 86

cadets from the night of the coup, the infliction of pain to the ones considered Gulenists can be vividly visualized:

Because all the things started at the Bosphorus bridge, when people understood there was a coup going on, they rushed there, of course. Our children who were there suffered a lot. Two cadets were unfortunately killed, they cut their throats and broke all of the bones in their bodies.

The enactment of hatred not only constitutes a national subject, but it “equals them with rights”.¹²⁸ The rights in question can be read as human rights that were breached by the oppressor and thus rendered the national subject a victim. Nevertheless, if we take into consideration Foucault’s account of torture as a mode of punishment through which the sovereignty is inscribed in the body in a form of a sign¹²⁹, the right of the national subject can be read as the sovereign right to punish. The national subject becomes the true sovereign through the enactment of hatred and punishment of the object of hatred. Yet, it is not only the national subject that is constituted through the enactment of hatred and infliction of violence – but it is also the object whose identity is fixed through a violent act.¹³⁰ It is in the very act of violence informed by one’s identity – be it physical or verbal - that the contingency of that identity and the need for its fixation comes to the fore. This kind of identity-motivated violence is visible from Ms. Melek’s account of cadets’ treatment in jail:

For four days they were tortured at the Caglayan courthouse. (They were told) you are traitors, you are not worthy of the uniforms that you wear, they were constantly beating the boys, they didn’t give them bread, they didn’t give them water, they tortured them.

The accounts of the journalist Büşra Taşkiran regarding the scenes of violence that she witnessed while following the Akinci Airbase trial and the cadets’ lawyer Özge Kartal’s recount of her personal experience at the cadets’ trials portray the same logic of hatred while emphasizing its constructed nature:

They would gather the female branch of the JDP, the women that are the members of the ruling party, and bring them to watch trials, to shout, to insult, this was made by the members of the party, and in the end, some saw that money was given to those people. Büşra Taşkiran

¹²⁸ Sara Ahmed, *Kulturna politika emocija* 63

¹²⁹ Michael Foucault, *Discipline and Punish: The Birth of a Prison* (Vintage Books/Random House, New York, 1991) 34-35

¹³⁰ Sara Ahmed, *Kulturna politika emocija*, 85

I heard there (at the hearing) the swearwords I have never heard in my life, they insulted me, they insulted the boys, the plastic bottles were flying around, chairs, the coins are thrown. Different people came as observers. Some of them might be even brought, they bring people with the buses, I came to this conclusion (...) Normally there should be no insults, but they insulted us. They called us traitors, dogs, they swear at us. Özge Kartal

As in the previous cases – of the brutal murder of cadets at the Bosphorous bridge and the torture performed upon them in jail – what matters is that „the people“ are the bearers of the right to punish – the national heroes who fought the enemy, the faithful police officers who perform their duty to the country, the women who present the site of the moral reproduction of the national community. The cadets are brought to direct judgment, not of the court, but the „people“, the ones portrayed in the myth of the 15th July as the sole bearers of sovereignty, the legitimate perpetrators of violence, and delegators of punishment. The State is everpresent yet through the concealed means of its servants who need to prove themselves as worthy of being called the members of the nation, of belonging to the only acceptable subject position, of adhering to the norm, because otherwise, they would be susceptible to the same punishment.

The torture is not public, as it would endanger the role given to the state as the protector, shielded by the apparatus of the penal system, yet it is both acceptable and encouraged through of circulation of pictures of soldiers that are visibly bruised and in humiliating positions. Journalist and human rights activist Zafer Kıraç recounts the actions of mainstream media following the coup that are specifically aimed at fortifying the belonging to the national community against the hated enemy:

From the first day onward, very ugly photos were served to media, they were served by their media, photographs of them having been beaten up, being stripped, and waiting naked in places resembling barns, beating, the beating was used a lot. Specifically, these photographs were given to the media. It was done so that the part of the society takes pride in it.

The functioning of hatred is based on elevating an individual to a collective, in the words of Sara Ahmed: „it imbues a specific otherness with meaning or force, defining it as the member of a collective“. ¹³¹ This doesn't only carry the meaning of a symbolic attack on a collective through inflicting violence on one of its presumed members, but it implies spreading the hatred, and the infliction of pain, seen as legitimate within the logic of vengeance, to each member of

¹³¹ Sara Ahmed, *Kulturna politika emocija*, 72

the community one belongs to – in this case, their family. The effect it produces also refers to a collective, or rather its cohesion. In this case, it puts the families of cadets in front of an impossible choice - between providing support for their loved ones or psychological and physical survival. Mr. Ali, whose son Alper is one of the accused in the Akinci Airbase case recounts what he had to go through to visit his son in jail after he got transferred to Diyarbakir, a city near the Syrian border that geographically presents the furthest possible point from his hometown Ankara:

I am bound to take a bus, I get on the bus at six in the evening, and at eight in the morning I will get in (the jail). Fourteen hours. And then I will have to return the same day. You see, I am fifty-five, fifty-six years old, can I physically endure this? See, I don't know whether I can endure this burden not only financially, but also physically. (...) That is to say, only the fact that they are in prison, that they are lying in prison despite their being innocent, and that they received a life, an aggravated life sentence bother me psychologically, but now they are making me physically, financially strained.

The incarcerated cadets and military trainees are not only devised as the objects of hatred but the objects of fear. The fear functions as the anticipation of danger, “anticipation of future pain” that could come upon us, and thus incites us to distance ourselves from the possible source of pain.¹³² It also provides for motivation that is turned towards the future yet it defines our present behavior – the sense of insecurity that produces the fear for our lives and the life of our community – be it nuclear or national– keeps us anchored to the status quo.¹³³ Thus the objectification of the alleged Gulenists leads to their isolation – people in their surrounding run away from them in the anticipation of future pain – in the form of loss of job, trial, incarceration – and are bound not to question the status quo in the process out of fear for their lives. Mr. Ali recounts how one of his close relatives got distanced from him:

For example, one of my relatives, I am calling him and he is not answering the phone. One day after, he comes to me and says, you called me yesterday, I couldn't pick up the phone. I ask him, so how come you couldn't answer your phone and you came all the way here? They might be listening to my phone, he says, they might understand I am talking to you.

Mr. Melek shares a similar story in which she lost contact with many of her friends and relatives:

¹³² Sara Ahmed, *Kulturna politika emocija* 100

¹³³ Ibid. 112

If I continue seeing Melek, I will get sacked, if I am seen getting out of her house, they will sack my child – many people had this kind of fear and for this reason, they stopped visiting us, they blocked my phone number.

Thus fear effectively constitutes the borders between “us” and the “other”, on one hand enforcing the need to belong, to find security in the community that is perceived as desirable, and on the other disintegrating the social unit one belongs to, “destabilizing social relations and divides communities through the creation of distrust, suspicion, ambiguity, intimidation, and apprehension”.¹³⁴ It renders the object of fear the pariah of society, leading to feelings of loneliness and helplessness, and ultimately - passivity. Büşra Taşkiran accounts her experience that became a constant in her work as a journalist:

They tried to isolate me. When this first happened to me, I talked with the people from the left who lived through this experience, they told me, they won't let you work, they want to bring you to the state in which you cannot work, and they will isolate you from the community you belong to. So you would go to them. You will say, I am very lonely, and you will go. For eight months they were bothering me, for eight months I really couldn't work on any news report, I couldn't go anywhere, they pushed me to a corner. After eight months, one day I was lying down, and I told myself I am so lonely, I said, I am so lonely.

7. Changing Memory, Changing Identity

The official memory of 15th July presents both the normative stance and behavior of a nation and the prescribed knowledge about the alleged Gulenists. The myth of 15th July serves both to fix the meaning of the coup and the identity of those involved. Consequently, if the myth should be challenged, so would be the status of the nation as heroes, the Gulenists as perpetrators – but most importantly – the ruling party as the leader in heroic victory, and State as protector.

Ms. Melek, mother of Taha Furkan, a cadet that was present on the night of the coup in the Sultanbeyli, one of the five districts of Istanbul cadets' trials were named after, emphasizes the unawareness of cadets of the actual nature of the events at the night of the coup: *They are told*

¹³⁴ Ramazan Aras, ‘State Sovereignty and the Politics of Fear: Etnography of Political Violence and Kurdish Struggle in Turkey’ In: Cengiz Gunes, Welat Zeydanlioglu (eds.) *The Kurdish Question in Turkey* (Routledge, London, 2013) 90, According to: Linda Green, ‘Fear as a Way of Life’, (1994) *Cultural Anthropology* 9(2): 22 7-56

that there is a terrorist attack that Yalova, which is the campsite, is not safe, and they are told to be ready with their weapons, saying that we will return to the air force academy in Istanbul Bakırköy.¹³⁵ As the picture of Gulenists painted in the myth of 15th July, they unquestionably listen to the orders of their leader, yet the leader, in this case, is the military commander; they do seek to achieve what is perceived by them as the greater good, yet that greater good is not changing the political leadership, but protecting their homeland from the terrorist threat, just as it is asked from the ideal member of the nation. It is not only the “putschists” who do not yet perceive the role dedicated to them, but it is also the people who are asked by their leader to take on to the streets and fight the “terrorist threat”: *Now, they are singing Independence March with the people, you know, Turkey has its Independence March, written by Mehmet Akif Ersoy, they are singing it and the people are putting our children back in the buses, cheering „the glory to our soldiers“*. At one point part of the people turns against them – the very people who fell victims to the violence of the putschists, who only acted in the face of imminent threat so as to protect their homeland and are hailed as heroes: *Around seven, eight in the morning a bunch of people are being brought there. They bring plenty of people with stones, sticks, knives, and cutting tools in their hands. In the morning, that group strikes at our children's buses, they are breaking the windows, shaking the buses, climbing the bus and stomping on it, afterwards some of them are saying, throw the bus gas tank on fire, kill all of them – some of them are yelling*. It is in the reaction of the cadets that the key difference between the roles that they are given in the official memory and their own lived experience as told by Ms. Melek is revealed: they are not any longer the extremists who are merciless in their use of violence against the people, the terrorists whose prime purpose is to instigate fear, but non-violent students fearful for their lives – the victims of the violence.

And to this our children – at this moment, at the moment when this is happening, they have the G8 guns, they have forty bullets each – and despite all that had happened, they are not relying on their weapons they are hiding their weapons underneath their seats so the people don't get even more agitated, they get up, hug each other and saying their goodbyes, they are saying – my son told me this – we are not getting out of this alive, this morning, right here, they are going to kill us. They are saying this and bidding farewell. Ms. Melek concludes her account in disbelief: *Now, are these boys traitors? Did these boys kill people?*

¹³⁵ Engin Yigit, ‘Melek Çetinkaya: ‘Turkish state under Erdogan regime took me out on the street’’, *Politurco* (17 March 2022) < <https://politurco.com/melek-cetinkaya-turkish-state-under-erdogan-regime-took-me-out-on-the-street.html> > accessed 20 March 2022

Ilker, the brother of Alper, one of the trainee officers that were present at the time of the coup at Akıncı airbase in Ankara, portrays a similar scenario that is even more benign. Similar to the sequel of events as told by Ms. Melek, the trainee officers are told that there is a counter-terrorism military drill. In this case, they are already present at the key site of the coup, yet they are completely isolated and unaware of what is about to happen. *Squadron commander gathers the trainee officers' phones, locks them in a room, and tell to the trainees that they should listen to the orders they get during this drill (...) The television in the trainees' mess was taken away because of the so-called „drill“ and all the communication tools, including their phones, were taken away from the trainees.*¹³⁶ During the night the military trainees are spending time doing mundane tasks they have been given – carrying tables, keeping watch in front of the building they have been told to stay at – until they understood something else might be happening other than a regular military drill: *One of the trainees goes to his car, hears the sentence „the coup is happening“ over the radio and informs his colleagues. After this, the trainees are starting to gather in the mess one by one. They still don't understand what is going on. They are getting more and more afraid once they start hearing the sounds of bombing before dawn.*¹³⁷ Thus, as in Ms. Melek's account, the trainee officers are portrayed as non-violent, fearful and obedient, drawn into the coup only by their presence at the site where they are otherwise doing military training, against their free will and knowledge. Mr. Ali, Ilker and Alper's father, and a retired military officer echoes Ms. Melek's shock and outrage regarding the incommensurability between trainee officers' actions and the accusations laid against them: *There is nothing that they have done, they were assigned to that place, that was their place of duty. For example, I am now in the real estate office, this is my real estate office, this is my place of duty, my presence in this place cannot constitute guilt.* Finally, both Ms. Melek and Ilker emphasize the element of chance that underlined cadets' and military trainees' presence on the night of the coup and defined their and their families' lives for the next six years. In contrast to the official account that insists on willful and thoroughly planned participation in the coup of each alleged member of the Gulenist organization, Ms. Melek points to the absurdity that lead to her son's trial: *There were 700 students in the camp. But 350 students were taken to the coup. Because the day before, the regimental commander Hüseyin Ergezen called a bus company and rented a bus from the bus company. (...) After the bus company understood the situation, after the news in the media and the President's statements, it realized the situation and did not send the*

¹³⁶ Unpublished interview with Ilker Kalin conducted by Zafer Kırac

¹³⁷ Unpublished interview with Ilker Kalin conducted by Zafer Kırac

rest after the first buses.¹³⁸ Likewise, Ilker brings up the random allocation of the trainee officers into groups, and the misfortune of his brother's group being first in the row to participate in the training: *The 2014 graduate trainee officers who participated in the training in Akinci Airbase in June 2016 were part of the group A, so they were first to start the flight training. Some of my brother's colleagues who were assigned to different groups (...) stated that if the coup attempt wouldn't have taken place in July, and would have taken place in some of the upcoming months, then they would have shared the same destiny as their innocent friends.*¹³⁹ In this way the memories of 15th July, as narrated by the families of cadets and trainee officers hold the potential for destabilization of the subject position of the traitor as portrayed in the official memory: the soldier remains true to their beliefs and code of conduct, seen as the victim, rather than the perpetrator of violence, and thus filling the role of the ideal national. Nevertheless, what is yet left undisclosed is the perpetrator as portrayed in the alternative memory of 15th July and the subsequent period. After the cadets and military trainees are put into custody, their families' reactions however imbued with outrage and disbelief, remain hopeful. They believe that the justice delegated by the State will resolve this misunderstanding and that the state of affairs will get to its original point – how would it otherwise be if the soldiers dedicated their lives to serving that very State? *“For three and a half years I waited for justice to come.”*, Ms. Melek exclaims before continuing to narrate the excruciating, kafkaesque process that involved waiting for the sentence, for the reasoned decision, for the appellate court, each step taking more than a year. Ilker echoes Ms. Melek's words, emphasizing the reason why he and his family endured even a longer process: *We were very silent until recently. Because we believed in justice. So, I was expecting in the final verdict - ok, it took like four and a half years - but finally, they will release cadets, and trainee officers because there is no evidence showing otherwise.*

At the point when the Appellate court confirmed the decision when it became evident that the expected outcome, *justice* is not going to be dealt by the State's hand – there comes the switch, the blow, the breakdown of belief. The objectifying gaze, once turned to the families of military trainees and cadets viewed as traitors to be disposed of is turned back, towards the State – now it is the State that becomes the object of inquiry, the object of questioning, the object whose identity is destabilized and once again structured – while it is cadet's and trainee officers'

¹³⁸ Engin Yigit, 'Melek Çetinkaya: 'Turkish state under Erdogan regime took me out on the street'', *Politurco* (17 March 2022) < <https://politurco.com/melek-cetinkaya-turkish-state-under-erdogan-regime-took-me-out-on-the-street.html> > accessed 20 March 2022

¹³⁹ Unpublished interview with Ilker Kalin conducted by Zafer Kırac

families who set the norm of justice. The ones who are seen in the official account of 15th July as a source of fear locate that fear elsewhere – not necessarily within the people who deprived them of support, but in the government. *“It is because they fear the system, it is because they fear the government that they stood away from us or against us”*, Mr. Ali concludes. His wife, Ms. Kezban continues to explain the very acts that lead to the climate of fear that rendered the expression of solidarity hardly possible: *“Constant accusations (...) perception management, they are making people afraid, they are spreading fear, everybody is afraid, everybody fell silent.”* Ms. Melek almost empathizes with the people who didn't provide her with support and shares the same disambiguation between the people and the very source of their fear: *This is not because they think we are bad people, it is because they are afraid of the government. Because they threatened to fire every person close to us, they frightened them. So, people stopped visiting us because they are afraid for their own children.* This very government becomes the trigger of disenchantment not only with any government to come in the future, but with the State itself, in the words of Ms. Kezban: *The State is not to be trusted.*

What is shattered is the State's role as protector of rights, order, life. The selectivity of its role as a protector of life comes to the fore, as its power to “let die”. In the words of Ms. Melek: *The state protects those that suit it, and the ones that don't, well it does away with them, it doesn't keep them.* The core institution of the State that mirrors its role – the army – is not anymore seen as the guarantee of safety, resembling a trustworthy family the children were sent to be taken care of and given a secure future – but as the source of insecurity that failed in its presumed role. *We in Turkey had always thought that the most trustworthy institution in the country is the Turkish Armed Forces. We had thought so,* Ms. Melek emphasizes her belief in the prime institution of the State and points to the betrayal of the utmost trust that a parent can put into the State and its institutions, the trust that their children will be protected: *But at this point, we saw that Turkish Armed Forces are the worst institution there is. (...) You gave your children when they were thirteen, fourteen years old, and when they were twenty TAF declared your children traitors. They declare traitors the children they had raised.* Not only does the State become the source of fear and insecurity, but also a *traitor*. In this way, the State starts to take shape of the identity given to the Gulenists in the official account of 15th July, yet it is only when it is overtly proclaimed a *perpetrator* that the complete reversal of the myth takes place: *They don't care for what is necessary for our children's survival, anyhow their goal was to kill all of our children on 15th July 2016, and I think they still hold that belief in the jail,* Ms. Melek concludes.

The families endorse the discourse of traumatized victimhood against the heroic discourse underlying the official account of 15th July – their imprisoned family members regain the status of helpless victims against the violence of the state. The only tool available to combat this violence is conviction in the truth of the incarcerated soldiers' memories and the knowledge about the State – the knowledge and experience of its violence. This knowledge allows them to transgress the fear of acting against the prescribed norms. *I don't have anything to be ashamed of, I don't fear anything, I don't have anything to hide.*, Ms. Melek emphasizes her conviction that gives her strength to proclaim in public the memory of her son. Ilker relates his lack of fear to the experience of having been maltreated, beaten up, incarcerated: *Now I don't have fear. Because you are afraid of things that you don't know. I am not afraid because I know what is going to happen.* What is more, they transform the fear they are objectified through, or in the words of Özge, the main lawyer on the cadets' case: *'Probably they are looking for a perpetrator because if you take out the cadets, there is no more a perpetrator of the coup. So, the people will start doubting, they will say if it is not them, who did this then? The truth will come to the fore. It seems that the mainstream media is afraid of the truth.'*

Disillusionment with the view of the State as protector through identification with the traumatic discourse of remembrance leads to the change in point of identification – the subject position they adhere to. While the families of the cadets and military trainees consider their family members and themselves as the victims, they are not in the position to seek affirmation of their victim status and subsequent compensation. They are bound to seek the change of political conditions that lead to their victimhood, which presents, according to the G. Blouin-Genest et. al., a demand for political subjectivity.¹⁴⁰ Once objectified through the official myth of 15th July as traitors worth only fear and hatred, they question and rework previous subject positions that they identified with - that fit the description of the ideal national citizen – regaining their subjectivity as activists. With their own action – their individual change – they show the change in discourse that they demand.

Ms. Melek sees her former position as that of a “regular person from Anatolia”: *I was a regular, typical Anatolian person who brings her children to school and back, watches over them so they do their school work, makes their food, cleans the house.* The expression that Ms. Melek uses is commonly associated with the pastoral ideal of genuine Turkish folk, described as

¹⁴⁰ Gabriel Blouin-Genest et. al ‘Conclusion: Changing Human Right Practices and the Battlefields of World Politics’ In Gabriel Blouin-Genest et. Al (eds.) *Human Rights as Battlefields: Changing Practices and Contestations* (Palgrave Macmillan, 2019) 272

simple, yet honest and hardworking, that can be traced back to the nationalist movement from the beginnings of the Republic, centered upon the land and the people of Anatolia.¹⁴¹ Thus, she sees herself as a commoner, the “woman of the people”, not standing out in any manner from the norm of Turkishness. This norm is translated in the array of “womanly” duties as a mother and a housewife, her enclosure in the private space of the home, and limited access to the outside world in the form of contact and access to information. The isolation from the public space in Ms. Melek’s account forms a cultural code that spans from her upbringing to her life as a married woman: *I lost my mom and dad when I was very young, my grandparents from my father's side raised me. (...) we had very strong family ties, you couldn't go out to the street too much, study, and so on. (...) And until I got married I didn't really go to the market. Imagine. I was even prohibited from watching television. Anyway, I finished elementary school, my grandpa didn't let me attend other schools. He didn't let me study. After that, I got married when I was nineteen and I became a mother when I was twenty. After I became a mother – unfortunately, my husband's culture was similar, the woman shouldn't go out to the street too much, she should say to her husband what she needs, he will buy it and bring it.* Ms. Melek’s view of motherhood is intimately related to her conceptualization of the role of the military as the protector of the nation and the territory it inhabits, their homeland: *I always used to say, if only I had ten sons I would give all of them to TAF. Let them work for this country, for this homeland, let them give their lives.* Thus her former view on motherhood echoes the concept of the ideal woman citizen as portrayed within the myth of 15th July – she is the mother of the sons to become soldiers that will fight, and if necessary die for their country. She is ready to sacrifice even what is most precious to her – her children – for the welfare of the homeland.

The subject position Ms. Melek identified with, that of a „regular Turkish woman”, defined by motherhood and enclosed private space of family is merged with the subject position of a Muslim woman as seen by the ruling party, as confined to the private space only by the formal, juridical constraints resulting from the aggressive secularist stance towards veiling: *Twenty years ago, when there were elections, we gave our vote, we supported JDP to come to power for the first time because, in Turkey, we were deprived of some rights, because there was no equality, because we are covered, religious people, we thought that the girls should study even if they wear a veil, that the government officials should be able to work even if they wear a veil.*

¹⁴¹ Eylem Saltık, ‘Atatürk Dönemi Türk Şiirinde ‘Anadolu’ ve Milli Mücadele Manzarası (The Anatolia and National Struggle in the poetry of Atatürk era’ (2010), *Türkbilig*, Vol 20.

By entering the public space she pushes the boundaries of motherhood beyond the limits that are prescribed and confined to the space of privacy, simultaneously revealing the other side of the confinement – the non-judicial, yet structural one – left undisclosed in the ruling party's campaign for the rights of (Muslim) women. She is pressured by her husband in terms of attempts to limit her view of motherhood and return it to the status quo: *To be honest, it was very hard for (my husband) to accept it. He still hasn't completely accepted it, one evening, some days ago he again told me - I don't want you to appear on any television program, I don't want you to talk to anybody about this, stop it already, let other mothers do some work, are you the only one who is a mother.* Nevertheless, she doesn't yield to the pressure, her answer is once already contained in the ideal characteristic of the mother, that of sacrifice, yet now mobilized so as to serve in her struggle for the freedom of her son: *I told him, some people need to sacrifice themselves, this cannot be done if we are afraid.* At the same time, she paradoxically enters the role of the Muslim woman as presented in the discourse of the ruling party – present in the public space, being both politically active and fulfilling her duties to the family, seeing her political engagement as a prolongation of what she does at home. Yet she disentangles the notion of motherhood from the one of reproduction of militarized society, seeing the bond to her child as a basis for activism: *As a mother, I couldn't bear staying silent. (...) I made a decision as a mother to take to the streets, for two years I have been getting out to the street, I am trying to get my voice heard at all the relevant places.* Thus she changes her subject position by taking the meaning of the ideal woman literally – the mother who would do anything that is necessary, even if it means pushing the limits of her own identity.

Ilker's change in the subject position he identifies with occurs at an earlier date, in 2014, during his stay in the United States where he continues his education as a Ph.D. student of political science after being granted a scholarship from the Turkish Armed Forces. He explains his position as the one wearing security glasses: *„Before, I have looked at the world through security glasses, what mattered the most was national security (...) I was filled with national “pride” and had my “security” glasses on, like many other military graduates all around the world. Back then, many issues were related to “security” to me.”.* While his belief in the core institution of the nation-state, and the role of the soldier, in his own words, his “militarism” was not as prominent in comparison to his friends and colleagues, it had a certain commonsensical value that could not be openly questioned and opposed. The main points of this belief – relating to the clear disambiguation between the nation and the enemy, and the one-dimensional view of the foundation of the Republic that testifies to the victorious, rather

than the violent character of the nation - would come to the fore when conflicted, in this case by his close friend: *When she said Turkey committed genocide over Armenians, I got angry. I just (said) - "No, Turkey didn't do this." I tried to produce counter argument to defend my nation.* Learning about the core issue of the day the army was concerned with – the Kurdish question – presented the turning point for his understanding of the nation and the nature of conflicts: *Before I never read about the Kurdish issue, I just relied on what I heard. I thought „they are separatists, terrorists. But then I started knowing the background of the issue. (...) Learning about the Kurdish issue was an eye-opener for me. Reading about conflicts all around the world, I realized how ethnicity could be a source of bias and intractable conflicts.* The second element of Ilker’s former subject position that comes to the fore when conflicted is the belief in God. Although he didn’t consider himself strickly religious back in the day, the belief presents one of the points in the plethora of commonsensical convictions: *Back then I was a believer, and she mocked me for believing in god. So, I got offended. So, I wasn't religious, but I was a believer. I said, why do you do this?*

The starting subject position that Ilker primarily identifies with complies with that of the ideal national as portrayed in the myth of 15th July – he sees the role of the soldier as the protector of the nation – either by his words or his deeds. He holds enough belief in God to be considered as part of his identity and defended if attacked. However the expression of his belonging to the nation might not be as passionate as in the case of Ms. Melek, the unquestionable quality of his beliefs at the time is enough to provide him with the primary characteristic of the ideal national – obedience. The change that occurs, the identification with the subject position of human rights advocate, the researcher-activist, presents for Ilker a specific kind of freedom – freedom from belonging: *I have grown into a human rights advocate, breaking myself free of previous prejudices, biases, and ignorance (...) since then, I consider myself a free person; free of any bounds that might bias my reasoning and world views’’. In this manner, he rejects the meaning and status that the role of a soldier as the presumed ideal national brings about, both from the supporters and opposition to the hegemonic discourse – he rejects to be named: In Turkey, people, by and large, are divided into two groups when it comes to the military: those who admire soldiers and those who hate them. The former group thinks that soldiers have a holy duty and defend the nation, therefore they are somewhat heroes. The latter group thinks that soldiers are fascists and coercive tools at the hand of the repressive state. When I meet new people, I don’t want them to have either view of me, because I am neither a hero nor a fascist.* He endorses the same strategy in his approach to the coup and the consequences of the

division of people into the nation and the enemy, not only questioning the label given to his brother and himself but the naming itself, closely related to the worldview he once adhered to and now strictly rejected: *If you want to get to the bottom of this issue we need to talk about terrorism. So what is terrorism? Who is a terrorist? Because it is very easy to be a terrorist in this country, to be known as a terrorist. (...) Being a terrorist is enough to justify anything. The term terrorist, terrorism (...) can be weaponized, can be used, and this is the discriminatory, polarizing rhetoric. (...) We are not here to define who is a terrorist and who is not, because we don't accept the term itself.* While he changes the subject position he identifies with before coming to Turkey due to his brother's imprisonment, and cuts the ties with the nation he once belong to, his belief in the State or State-delegated justice still remains firm, until it is finally shattered once his brother is convicted: *When my brother got a sentence, aggravated life (sentence), I was so shocked. I was stupid to be shocked. The system that kept some person for four years of course could take this further. You know, it is the same system. So, what did I expect? And then, after that, it was a wake up call for me.*

The two prominent ways in which the change of the subject position from that of a believer to one of an activist occurs, amount to two strategies of struggle against the hegemonic discourse of the New Turkey – disentangling motherhood from the nation-state so as to regain the status of sole decision, right, and possession of a woman on one hand and destabilizing the meaning of the given label, the given name and thus challenging the difference between the nation and the traitor, in the guise of the terrorist.

8. Birth of a counter-hegemonic movement

As identification with a certain version of memory that imbues the portrayal of the community we belong to – the nation – and its other with the emotions of love on one hand, and hatred and fear on the other, will motivate us to act in a violent manner, or distance ourselves from the other, so will the memories of our past experience, imbued with emotion, inform our emphatic response, forming an intersubjective connection with the others. In her work on empathy building on the work of Husserl, Esra Özyürek emphasizes his view of (emotional) experience: „what I have learned in the past does not leave me untouched. It shapes my understanding and

interpretation of new objects by reminding me of what I have experienced before“.¹⁴² To put oneself in the other's shoes, to experience the world from the other's perspective, what in Husserl's view amounts to empathy, will depend upon our memories. What Esra Özyürek adds to Husserl's view on the role of memory for the production of empathy, which „serves as a glue that binds communities together“¹⁴³, is its frame – the subject positions we adhere to and through which we interpret our memory. While in the previous chapter it was explained how personal experience and memory purport one to change the subject position one identifies with, disavow their belonging to a certain community, and question the meaning given to that community and its members in the hegemonic discourse, now we are going to look at the ways in which a new community is formed, through the same experience, memories of past experiences and the subject position of a human rights activist that recognizes universal empathy as a moral principle.

The families that came together in a struggle for the cadets' and trainee officers' release didn't necessarily know each other in advance, chance had it that it was their sons, their brothers, and sisters that were caught in the wrong place at the wrong time. While the change in subject position can be observed in rare cases, namely in the case of Ms. Melek and Ilker, along with his family to some extent, a vast majority of families didn't go out in public with their concerns, and the ones that did so mostly inspired by the actions of Ms. Melek and Ilker. Ilker brings up two reasons that might have prevented them from taking action: *When you talk to Melek and me, so we are already visible (...) it is that we changed our mind. (...) But, I don't know about other people, why they don't want to become visible, are they afraid or do they still believe in the system?* Zafer Kırış leans towards the second reason of observed passivity, locating the issue of mobilization in the subject position of the believer, of the religious and nationalist member of the nation that remains unchanged: *Most families of cadets are very religious and nationalist. For this reason, they didn't resist for a long time.* The difference in subject positions they identify with between the families of incarcerated soldiers posits them as the Other in each other's eyes. What serves as a connecting tissue among them is a different version of the memory of the 15th July coup, that posits the soldiers and their families in the place of the oppressed, the ones upon which the injustice was inflicted. Nevertheless, there is still a difference among them in conceiving the source of that injustice, in relation to the previous or newly found identities they take. Ilker recounts an anecdote from a protest he organized with

¹⁴² Esra Özyürek, 'Rethinking empathy: Emotions triggered by the Holocaust among the Muslim-minority in Germany' (2018) *Anthropological Theory* Vol. 18, No 4 461

¹⁴³ Ibid. 460

the participation of several other families in which a conflict arises between his mother Kezban and the other mothers of the incarcerated trainee officers: *My mom said I don't like this country, I don't like this terms terrorism, terrorist, if there is a terrorist it is the state itself, the state is terrorist, my mother said (...) and then several moms reacted, no don't say the state is terrorist again, devlet, don't say, you have to differentiate between state and the government, yes the government is bad but, we love our state, vatan (homeland), devlet (state).* What is then that serves to unite families around the common cause? It is the emotion that memory produces – the pain they feel because of the unjust loss of their children, their brothers, and their loved ones that erases the ideological differences between them, the differences in subject positions they adhere to. In Ilker's words: *We all share the same feeling, but, then, when we put things into words, it might come out differently, or we can perceive things differently, but inside we feel the same pain, inside we feel the same.* It is through direct experience of pain coming from the same cause that the community takes shape. The prime example of transcending differences in identification with certain subject positions is Ilker and Alper's close friend Yunus that is considered a part of the family. Yunus, a former soldier that was purged after the coup, shows a peculiar position of skepticism towards the State: in his view, its role as a protector remains unchanged, yet it loses the sacral characteristic, now being prone to questioning and thus conflating with the concept of government: *To be honest, I am now sorry that I used to be a statist. We are very statist. Generally, our statism should look like this, the state is there for the people (...) If the state would be always governed by smart, educated, competent people, so as to say, those people who deserve that job, then I could defend the state.* While the experience of being purged and his friend being jailed has changed him in a sense that he started questioning concepts that he previously deemed commonsensical, his patriotism remains unchanged: *I don't have an issue with loving my homeland, I love it, I love my country, however, there is an issue with our people, I love them too. I have hope. I haven't completely broken all the ties. Neither with my country, neither with my homeland.* Although his stance towards the army has changed in the same sense as the one towards the state so that the competency of its leadership and members can now be questioned, he considers it as objectively necessary, connecting it to the objective value of nationalism: *If you don't have a good army here, you get into trouble. For this reason, we cannot expect the people to give up nationalism in one day, to give up statism, to give up militarism. This region is not suitable for that.* His stance, however changed, places him in opposition to Ilker's and his family's anti-militarist and anti-nationalist views. Nevertheless, apart from the shared history, they share the same pain: *Because I am*

family friends with Ilker, I witnessed all the suffering that Alper went through, his trial, his time in jail, I experienced all of it, all the pain.

Yet, the difference among the families is not the only one that arises, and that needs to be transcended, it is also a difference between the incarcerated soldiers and their families that struggle for their freedom that comes forth as potentially destabilizing. Ilker recounts his observance of the (in)ability to change the subject position of the believer among his brother and his colleagues: *My brother, he still takes pride in the nation. He is still that twenty-three, twenty-four-year-old he was at the time of the coup. As if life has paused there for six years. He has no idea about the people on the outside. It makes me so sad.* The symbol that Ilker chooses to represent the movement for the freedom of the incarcerated cadets and military trainees – the blue ribbon – serves to translate the beliefs of the soldiers into the claims of the families, the distance between the two otherwise being insurmountable. The idea comes from Bugra Baldan, a rewarded pilot that returned to Turkey in 2015 after finishing his education in the United States and was praised for his successes by the local media by displaying a blue ribbon for a whole day. In the letter with the same title that he sent to Ilker during their correspondence, but was intended for larger audiences, Bugra uses the symbol of the blue ribbon to explain how he conceived of being a part of the Turkish Military Forces as a pilot: *“Blue Ribbon” was displayed at the corner of the TV broadcast that symbolized the blue sky and freedom. Now I wear that blue ribbon on my wrists as a handcuff, the same ribbon I once carried on my shoulder with pride and honor.*¹⁴⁴ His wish is to once again be reintegrated into society in the same role, to “untie the knot” and put the blue ribbon back on his shoulder. As he emphasizes in the excerpt of his defense statement that he brings in the letter: *I love my country very much! And my love for my country has never diminished within these 4.5 years. I have always worked hard to become a productive and useful citizen to my beloved country.*¹⁴⁵ Thus by displaying the blue ribbon, the families, even those disenchanted by the idea of the State, nationalism, and militarism, are paying respects to the beliefs of a large part of incarcerated soldiers, while articulating their claims so as to exclude patriotism/nationalism, in Ilker’s words: *I said, ok I am not a vatansever (patriot), I don't like my country, so, can you justify that I can be sentenced to a life term in prison? So, this shouldn't be the defense statement. We can just say: are you saying there is a coup, and can you prove that these students were involved?*

¹⁴⁴ Bugra Baldan's letter to Ilker Kalin

¹⁴⁵ Bugra Baldan's letter to Ilker Kalin

The support that the families find among the people that are not related to the case of the cadets and military trainees through familial ties, arises both from empathy caused by similar experiences and moral conviction. Büşra Taşkiran, a former judge apprentice, that took up journalism after she lost her job through an emergency decree and became among the first and rare journalists that wrote about the cadets' case, stands in between those who were directly affected by the cadets and military trainees' incarceration and those who empathize with them through a shared experience. She first started following the Akıncı Airbase case in which Ilker's brother Alper was convicted, because a close friend of hers, that she considered almost her kin, was among the trainee officers put on trial. It is the loss of a loved one that served as the impetus for her to take action – to closely follow the trial and provide the wider public with the otherwise unreachable information. Yet, it was the experience that followed, that served as a tipping point for her to relinquish the belief in the State and become an activist for the rights of incarcerated soldiers and other prisoners. Because she followed the trial she got imprisoned for spreading „Gülenist propaganda“ and stayed in jail for eight months. She experienced the violence of the State on her own skin, and saw the maltreatment of the prisoners with her own eyes, which pushed her to empathize and stand in solidarity with the ones who experienced the same: *You think that „the finger cut by the state doesn't hurt“, but I realized this, because of this period I spent in jail and the people's stories that I later saw – this is not solely connected with what happened to me, but also what I witnessed – because of that I saw that the state presents a completely different mechanism. I saw that it can cover up the breaches of human rights, that it sees itself as having the power to do so, I saw the confidence in people to commit unlawful acts when they feel that the state stands behind them. To be honest, the State scared me.* Zafer Kırac, a life-long human rights activist in the field of the rights of prisoners and journalist that followed the case of incarcerated cadets and military trainees, explains his path towards activism as the empathy that arose out of the personal experience of the violence of the State: *I started university just after the 12 September military coup. The effects of the coup were still felt, Kenan Evren and his people, the cases of torture, maltreatment. I was a young student and I decided to found a student organization, the first NGO. After the coup, my first association. I had an experience in the police station. For this reason, I never took closed institutions out of my mind. Foucault (...) sees closed institutions as a place of darkness. My wish is to put light on them.* Apart from his own experience of violence, he shares with the families of incarcerated soldiers the feeling of pain and loss, due to the years-long imprisonment of his closest friend and colleague Osman Kavala who was convicted in the case related to the Gezi protests in 2013: *Osman Kavala is my friend, my closest friend for twenty-*

seven years. We worked together, we founded many NGOs together (...) we founded together seven, eight associations together. (...) And my beloved friend is in jail for five years, and he cannot do nothing about it, nothing. Alluding to the silence of the media, he makes a comparison between the two cases stating that the „Osman Kavala example“ happens once again. Nevertheless, the main impetus for his engagement with the case, that allows him to transcend the difference between his worldviews and the incarcerated soldiers' and their families' subject positions they identify with, is his conviction, established throughout the years as an activist, the belief in the universality of human rights: *This boy has been in jail for years, he had his dreams, he was a soldier. I am against the military, I am a conscientious objector, but I am also human rights advocate, this is what I am trying to do here.*

The shared experience of loss and violence, along with presumed conviction comes forth in the strategy of amassing followers of the movement for the freedom and rights of incarcerated cadets and military trainees. On the account of shared feeling of loss, concretely motherly loss of a child, Ms. Melek reaches out to the Saturday Mothers, a well-known organization of families, mothers by large, whose loved ones were victims of the forced disappearance and political murders since 1980. The experience of State violence, concretely the loss of employment and social security through the Emergency decrees, serves as a point of convergence between Ms. Melek, but also Ilker, and his family, with the KHK platforms, the organizations that advocate the rights of the „decreed“. *Cadets and trainees are also KHKli, because they have been purged, as well. (...) and they were among the first ones that got purged. That's why I said in my speech, yes, they are also KHKli, but they cannot represent themselves here.*., Ilker recounts his public appearance at the event co-organized by the KHK platform and the main oppositional party CHP. On the account of empathy by conviction in the universality of rights, both Ms. Melek and Ilker reach out to the IHD, one of the main human rights organizations in Turkey. While there is an immediate goal to be reached – to get their children and siblings out of jail - it is the genuine empathy they search for. Thus, whereas they manage to get support on both sides of the oppositional political spectrum, there is still a differentiation made between their political goals and genuine empathy as a basis of trust. In Mr. Ali's words: *I wish it wouldn't be this way, I wish that they would truly, sincerely hold our side. I believe that they support us because the elections are approaching, that they think about their votes. This bothers me. (...) this makes me wonder what is going to be their stance, their behavior once they get their votes“.*

Nonetheless, their starting position doesn't allow them a real choice, the political allegiance out of conviction becomes a privilege that they don't have access to, in Ms. Kezban's words: *Even if they do it because of the votes, I need to value it. I need to reach out more to them, tell them about my problems, if it's for votes, let it be, I cannot do anything about it, my child needs to get out of there.*

Although they do get support in the terms of physical and media space, there is still a shared feeling of isolation. Ilker relates this isolation to the skepticism towards a different subject position one presumably identifies with: *When I came there they didn't accept me right away, they were prejudiced against me.* On the other hand, Ms. Melek traces it to the narrow focus of some organizations: *Everybody takes care more of their own, they are talking more about the sufferings of their own people. That is a fact, nobody can deny it, even if in this process people put aside their differences, it doesn't matter anymore whether they are right-wing or left-wing, Sunni or Alevi, and even if they say we are always at your side, there is always one group they focus more upon.*

Although the discourse of the movement for the rights and freedoms of incarcerated soldiers is centered around the signifiers such as “justice” and “humanity”, it cannot be simply said that the activists of this movement endorse human rights discourse. Since the discourse of New Turkey that they challenge is closely intertwined with the discourse of human rights, what they challenge is its meaning, the meaning of justice that the respect of human rights brings about, and the meaning of humanity that is constitutive to the conceptualization of rights. The meaning given to justice within the discourse of the New Turkey – that of the project of eradication of the enemy of the nation as a voucher for freedom and human rights of the citizens – is challenged by endorsing the traumatic discourse of viewing the past in which the State is posited as the source of injustice. Mr. Zafer views the opposition between the two opposed meanings of justice as the one between restorative and retributive justice, rendering the meaning of justice given within the discourse of the New Turkey as vengeful: *There is either restorative justice or retributive justice. Unfortunately, in Turkey they are doing it as an act of revenge, they are taking revenge (...) Let's say that if the state wants to kill somebody, they close them in a room and kill them. But why this, this has reached another level, another level of spreading fear. (...) they want to inflict pain.*

Justice is viewed as widening the scope of the “human” in human rights, so as to include even those who are considered the enemy. In Ilker's words: *There is justice, but not for homo sacer,*

just for the acceptable citizens. (...) We need justice for terrorists too. Justice is closely related to the vision of homeland, the symbolic concept that presents the undercurrent of subject positions of citizen-soldier and citizen-mother. In the discourse of the New Turkey, the homeland is viewed as the object of protection and of sacrifice, the site inseparable from the nation that inhabits, the site that should physically delineate the borders of the nation, implying the expulsion of the traitor. In contrast, in this discourse homeland is viewed as a site of justice for Others. In Ms. Melek's words: *A country where there is no justice doesn't feel like my homeland anymore. In this kind of homeland, you feel redundant. (...) When the situation is like this, when there is no justice, I would say that your homeland is where you feel safe, where you find justice, where you live in peace and safety. That is to say, even if it's not your home country, how much you might feel that you don't belong there, justice is very important.* The only criterium that renders a certain place home is the consideration and treatment of all of its population as equal in their humanity. *Just so we are treated as humans, believe me, it can be any place.* Ms. Kezban states her vision of a homeland. Her husband, Mr. Ali agrees with her view: *Every place where you live as a decent human being is a homeland.* In this way, the belonging to the nation, seen as a sacred object that cannot be dishonored and that has to be sacrificed to, and the territory that physically delineates the borders of the nation is substituted with the belonging to humanity. *I guess I cannot say that I am a patriot, that I love my homeland. I love people, whoever they might be I love people.,* Büşra contrasts her views with that of patriotism. Mr. Zafer shares her thoughts, adding the notion of sacredness: *I actually love people, people have some characteristics that distinguish them from animals (...) those characteristics that people gained (...) the ability to create, to share. (...) these I consider sacred. (...) What would you deem sacred – for me it is the international conventions, human rights conventions, these are my holy book.* Ilker concludes his disenchantment with the concepts he previously believed in by professing his unquestionable attachment only to a single notion: *For me, nothing is holy except humanity.*

Apart from the first meaning imbued in the signifier of justice – that of the universality of being human that reaches even the ones deemed worthy only of expulsion from the community – there is another meaning central to it, that presents a possible site of dispute among the activists for the rights of the incarcerated soldiers – that of the justice seen as a site of struggle, and not something to be given and waited for. In Ilker's words: *Some people have this justice belief. They feel like if there is a superior justice system, in the universe, so justice always prevails. Most of them have them - some of them religiously, some of them spiritually, some of them*

politically. (...) So that's what prevents them from getting engaged. By the less religious part of the activist group, this belief is seen to be rooted in religious views that necessarily lead to passivity. In Ms. Kezban's words: *The belief system, the problem is the belief system. The thought that we need to accept everything that happens to us, the belief in destiny.* On the other hand, the more religious part sees the proclivity for inaction in the face of injustice as being rooted in statist culture and sacralization of the State, in Busra's words: *In Turkey, the conviction that the state is sacred is still very widespread, for us the state is still very sacred being, and everything that it does, it goes unchallenged, is commonsensical, we accept it.* While religion seems to be the key point of divergence among the families of cadets and military trainees, and a general issue for gaining larger support, as it can be seen from Busra's account the issue is located elsewhere. It is the view of the State that needs to be challenged, the counter-historical consciousness to be endorsed, for a movement to unite and grow, and for justice to be established, or according to Ilker: *They think that if you're innocent justice will come, but it doesn't happen unless you push it.*

Experience of pain, endorsement of the traumatic discourse in terms of disclosure of violence that is inherent to the establishment of order and meaning of justice as based on universal humanity, leads to empathy with those who are conceived as the oppressed and dedication to the critique of any government to come – two core elements of future struggle for justice.: *One needs to be sensible. (...) It's not only about the injustice that I experienced, I will stand by the side of everybody (who experienced the same). One should understand the others, ask them what has actually happened; listen first, and only then judge. People don't do this, but after this, I will do everything that is in my power to help (the others),* Ms. Kezban emphasizes the contingency of judgment – the need to be sensible to different meanings. Ms. Melek conceives of this sensibility as a basis for the critique of (any) government, while expressing her dedication to the struggle for the justice of the oppressed: *I believe that it is my duty to fight for those people's rights, to stand by the side of victims. If my son gets released from jail, it doesn't mean that justice came to this country. (...) Whoever comes to power, maybe JDP goes, maybe it stays, I cannot know that, but whoever else comes to power, we are bound to state their wrongs.* Finally, Ilker posits empathy towards others and critique of authority in the context of human rights advocacy: *I will always be an opposition, it doesn't matter who is in charge, who is in power, if you're human rights advocate, you should always place yourself in opposition, regardless of who governs. Because, even the most democratic country isn't perfect, so we need to fight, always, to make it better.*

9. Conclusion

The aim of this thesis was to understand in which way does being expelled from a community as a traitor impact one's life and identity, how one mobilizes their own memory in order to regain political subjectivity and create a solidarity-based community. In order to observe how one is treated after once being labeled as a traitor and how they resist that treatment, it was necessary to observe in which way the subject positions of the ideal Turkish national and its other – the Gulenist – are portrayed in the myth of 15th July and molded by the discourse of the New Turkey. In the myth of the New Turkey, the Gulenists are portrayed as violent perpetrators that present the ultimate threat to the lives of innocent people – the nation, which, as a united, homogenous whole, heroically fought them against all odds. They resemble the trope of an Islamic terrorist, but what is more important for the national imagery, they are the traitors of the nation – their treachery consisting in the allegiance to the „outer forces“ that are intended to colonize and diminish everything that is „local and national“, embodied in the president and his party. Apart from being objectified through discursively prescribed and limited knowledge about their identity, they are also objectified through emotions of fear and hatred attached to them. As it can be observed from their statements, these emotions serve to mobilize people they come in contact with – from a policeman in custody to their broader family, neighbors, colleagues – so as to fix their identity of a traitor through hate-motivated acts of torture (in the case of incarcerated soldiers) or to alienate them from the broader community, thus preventing their unification and inciting them to search refuge in the very community that alienated them (in the case of families and their supporters). Against the backdrop of the other, the traitor, the subject position of the ideal citizen is gendered and molded by a sedimented discourse of militarist nationalism. It takes the form of a civilian soldier and militarized mother – both embodied in the people who took on the streets following the call from the President and participated in the Democracy watches – their common trait being faithfulness – to their homeland, „local and national values“ that prescribe the role of protector to a man and role of the mother of the protectors to a woman, and to the incumbent party's view of democracy, justice, and human rights. Justice is viewed in a retributive, and thus necessarily selective manner – it is a historical justice for all of the generations of believers that suffered under the oppressive, secularist military tutelage supported by the foreign powers that should be enacted as retribution towards the Gulenists.

The memories of the night of 15th July and subsequent period of the incarcerated cadets and military trainees, along with the experience of pain due to their loved ones' absence and suffering, purport their families to endorse the traumatic discourse against the heroic discourse that underlines the myth of 15th July: the cadets and military trainees are given the role of victims while the State figures as a violent perpetrator. Furthermore, belonging to a national community and its betrayal are reinterpreted – seen in their utmost obedience to the given orders and dedication to the protection of their nation as observed in the rejection of the use of violence, the cadets and military trainees come to figure as the ideal citizens, while the State, and its central institution, the Turkish Armed Forces – come to figure as a traitor – betraying the faith of its believers. In this way, the families of incarcerated soldiers reverse the myth of 15th July, not only destabilizing the meaning of the very coup – but the identities of the nation, its leader, and its enemy. Identification with the counter-memory of 15th July and subsequent disillusionment with the State seen as a protector, leads the families of the incarcerated soldiers to question the subject positions they previously adhered to – the ones of ideal citizens – and transform their identity into the one of a human rights activist. They regain their political subjectivity through re-politicizing the normalized subject positions of a mother and a soldier by disentangling motherhood from the function of symbolic reproduction (in the case of Melek Çetinkaya) and questioning the dividing line between a faithful national and a traitor (in case of Ilker Kalın). Thus they are embodying the position of a traitor on their own terms and ridding the State of the privileged position of knowledge producer – they are intentionally „betraying“ the set norms.

Still, only a limited number of soldiers' family members changed the subject positions they identify with, the rest being either constrained by fear or their change limited to questioning the concrete acts of government. Likewise, at least a part of the incarcerated soldiers still remains faithful to their beliefs. What brings the families together is the common emotion of pain caused by the incarceration and absence of their loved ones, while the difference between a part of the families and soldiers is overcome through the symbolic means that allow them to unite in pride for the soldiers' achievements, regardless of their context. The previous experience of oppression serves both as the key point of strategy for amassing supporters of the movement for the release of the incarcerated cadets and military and as a basis for empathy for the ones who already provide support to the families. The experience of oppression is elevated to the abstract level within the conviction in the universality of human rights as can be seen in Zafer Kıracı's case. The signifier of justice is central to the counter-hegemonic

discourse in the making – it serves to challenge the observed selectivity of the State as the protector that rendered the incarcerated soldiers and their families the pariah of Turkey and demand equal treatment for all citizens of Turkey. The exclusive allegiance to the nation and its territory – the homeland – is replaced by belonging to humanity that doesn't allow for any national borders. In this way, the concept of „human“ in human rights is broadened – regaining them not only their political subjectivity but humanity. Justice also carries the meaning of struggle – struggle against militarism, nationalism, and statism that fix the borders between a genuine national and traitor, between those worthy of being called human, and the others to whom the rights do not apply. With their belief in universal justice and effort to transcend differences the families of incarcerated cadets and trainee officers represent enlivened pluralism.

10. Bibliography

10.1. Primary sources (Apart from the interviews – see Appendix)

1. Altun, Fahrettin ‘15 Temmuz Kıyamı (15th July Coup)’In: Burhanettin Duran and Fahrettin Altun (eds.) 15 Temmuz: Milletın Zaferi (15 July: The Victory of the Nation) (SETA, İstanbul, 2018) 13-18
----- ‘Geleceğiniz Varsa Göreceğiniz De Var (Don’t you dare), In: Burhanettin Duran and Fahrettin Altun (eds.) 15 Temmuz: Milletın Zaferi (15 July: The Victory of the Nation) (SETA, İstanbul, 2018) 125-132
----- ‘Biz Burada Vatan Savunmasındayız (We are here to save our homeland)’ In: Burhanettin Duran and Fahrettin Altun (eds.) 15 Temmuz: Milletın Zaferi (15 July: The Victory of the Nation) (SETA, İstanbul, 2018) 45-47
2. ‘Cumhurbaşkanı Erdoğan'dan Anneler Günü mesajı (The Mothers Day Message from the President Erdoğan), TRT Haber (8 May 2022)<<https://www.trthaber.com/haber/gundem/cumhurbaskani-erdogandan-anneler-gunu-mesaji-678632.html>> accessed 1 June 2022
3. ‘Cumhurbaşkanı Erdoğan: Bizim aradığımız adalet, 250 şehidimizin kanıdır (The Justice that we seek is the blood of 250 of our martyrs)’, Anadolu Ajansı (20 June 2017) <<https://www.aa.com.tr/tr/gunun-basliklari/cumhurbaskani-erdogan-bizim-aradigimiz-adalet-250-sehidimizin-kanidir/845777>> accessed 5 June 2022
4. Department of Corporate Communications of the Presidency, Visual News Chief Editorship & Corporate Communications Directorate of Anadolu Agency, ‘July 15 Coup d’etat in Türkiye and People's Victory’, (Department of the Corporate Communications of the Presidency, 2018)
<https://www.tccb.gov.tr/assets/dosya/15Temmuz/15temmuz_en.pdf> accessed 15 March 2022
5. Duran, Burhaneddin, '15 Temmuz'da Yepyeni Bir Süreç Başladı (A new process has started with 15th July)' In: Burhanettin Duran and Fahrettin Altun (eds.) 15 Temmuz: Milletın Zaferi (15 July: The Victory of the Nation) (SETA, İstanbul, 2018) 63-65
6. Gülen, Serdar, 'Demokrasi Nöbetlerin Halet-i Ruhiyesi (The atmosphere of the Democracy Watches)' In: Burhanettin Duran and Fahrettin Altun (eds.) 15 Temmuz: Milletın Zaferi (15 July: The Victory of the Nation) (SETA, İstanbul, 2018) 41-44

- Hayri Çetinkuş and Barış Kılıç, 15 Temmuz Darbe Yargılamaları (Anadolu Agency, Ankara, 2020)
7. Erdoğan, Recep Tayyip ‘Milletle Hitap (Address to the nation), (*The Presidency of the Republic of Turkey*, 19 July 2016)
<<https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/47677/millete-hitap>>accessed 1 May 2022
 8. Miş, Nebi, ‘Millet FETÖ’yü Bittirdi (The Nation destroyed the Gulenists)’ ’In: Burhanettin Duran and Fahrettin Altun (eds.) 15 Temmuz: Milletin Zaferi (15 July: The Victory of the Nation) (SETA, İstanbul, 2018) 28-33
 9. Miş, Nebi, Serdar Gülener, İpek Coşkun, Hazal Duran and M. Erkut Ayvaz. Demokrasi Nöbetleri: Toplumsal Algıda 15 Temmuz Darbe Girişimi. (SETA, İstanbul, 2016)
 10. Ünay, Sadık, 'Siyaset ve Millet Gibi Ekonomi de direndi (Economy also showed resistance as politics and nation did). In Burhanettin Duran and Fahrettin Altun (eds.) 15 Temmuz: Milletin Zaferi (15 July: The Victory of the Nation) (SETA, İstanbul, 2018) 57-60
 11. Yeşiltaş, Murat, ‘15. Temmuz Sonrası İçin Yol Haritası (The roadmap after 15th July)’ ’In: Burhanettin Duran and Fahrettin Altun (eds.) 15 Temmuz: Milletin Zaferi (15 July: The Victory of the Nation) (SETA, İstanbul, 2018) 235-242
 12. Yigit, Engin, ‘Melek Çetinkaya: ‘Turkish state under Erdogan regime took me out on the street’’, Politurco (17 March 2022) < <https://politurco.com/melek-cetinkaya-turkish-state-under-erdogan-regime-took-me-out-on-the-street.html> > accessed 20 March 2022

10.2. Books and articles

1. American Anthropological Association, *Code of Ethics* (AAA, 2009)
 2. Alaranta, Tony, ‘Confrontational Civilizational Identity in the Making? The New Turkey and the West“ in Marko Lehti, Henna-Riikka Pennanen and Jukka Jouhki (eds), *Contestations of Liberal Order: The West in Crisis?* (Palgrave Macmillan, 2020) 263-288
- *Contemporary Kemalism: From Universal Secular Humanism to Extreme Turkish Nationalism* (Routledge, London – New York, 2014) 41 (Contemporary Kemalism)

- *National and State Identity in Turkey: The Transformation of the*
3. Altınay, Ayşe Gül, *The Myth of the Military Nation: Militarism, Gender and Education in Turkey* (Palgrave Macmillian 2004)
 4. Aras, Ramazan, 'State Sovereignty and the Politics of Fear: Etnography of Political Violence and Kurdish Struggle in Turkey' In: Cengiz Gunes, Welat Zeydanlioglu (eds.) *The Kurdish Question in Turkey* (Routledge, London, 2013) 89-113
 5. Assman, Aleida, *Duga senka prošlosti* (The Long Shadow of the Past) (XX Vek, Belgrade, 2011) 19/23
 6. Ataöv, Türkayya, 'The Principles of Kemalism' (1980) *The Turkish Yearbook of International Relations* Vol 20
 7. Betül Çelik, Nur, 'The constitution and dissolution of the Kemalist imaginary'. In David Horwath, Aletta J. Norval i Yannis Stavrakakis (eds), *Discourse Theory and Political Analysis: Identities, hegemonies and social change* (Manchester University Press, New York, 2000)
 8. Blouin-Genest, Gabriel et. al 'Conclusion: Changing Human Right Practices and the Battlefields of World Politics' In Gabriel Blouin-Genest et. Al (eds.) *Human Rights as Battlefields: Changing Practices and Contestations* (Palgrave Macmillian, 2019)
 9. Christofis, Nikos, 'The AKP's "Yeni Türkiye": Challenging the Kemalist Narrative?' (2018) *Mediterranean Quarterly* 29/3, 11-32
 10. Ebaugh, Helen Rose, *The Gülen Movement: A Sociological Analysis of a Civic Movement Rooted in Moderate Islam* (Dordrecht – Heidelberg - London - New York: Springer, 2010)
 11. Enloe, Cynthia *Maneuvers: The International Politics of Militarizing Womens Lives* (University of California Press, Berkley-Los Angeles-London, 2000) 248
 12. Erdem, Bora, 'US-Turkey Relations in the Light of Turkey's Freedom of Press' (2018), *Global Media Journal*, Vol. 16, No. 30:110, 5
<<https://www.globalmediajournal.com/open-access/usturkey-relations-in-the-light-of-turkeys-freedom-of-press.pdf>> accessed 7 April 2022, 1-7
 13. Foucault, Michael, *Discipline and Punish: The Birth of a Prison* (Vintage Books/Random House, New York, 1991)

14. Göztepe, Ece, 'The Permanency of the State of Emergency in Turkey: The Rise of a Constituent Power or Only a New Quality of the State?' (2018) *Zeitschrift Für Politikwissenschaft* 28, no. 4, 521-534
15. Güneş, Gokhan, *Güncel Yargılamalar Işığında Anayasayı İhlal Suçu (The Crime of Violating the Constitution in the Light of Contemporary Trials* (Roh Nordic AB, 2022) 395/399
16. Kourou, Nur Sinem, 'Sağ Popülizm ve Toplumsal Cinsiyet Karşıtı Hareketlerin Birlikte olduğu AKP Hükümetlerinin Aile Siyaseti ve Popülist Siyasal Mobilizasyonu' (2020), *Feminist Tahayyül*, Vol 2, No2, 207-241
17. Laclau, Ernesto and Chantal Mouffe, *Hegemony and Socialist Strategy: Towards a Radical Democratic Politics (2nd edition)* (Verso, London-New York, 1985
18. Özdemir, Seçkin Sertdemir, 'Civic death as a mechanism of retributive punishment: Academic purges in Turkey' (2020) *Punishment and Society*, Vol. 23, No.2, 145-163
19. Özyürek, Esra, 'Rethinking empathy: Emotions triggered by the Holocaust among the Muslim-minority in Germany' (2018) *Anthropological Theory* Vol. 18, No 4, 456-477
20. Potkonjak, Sanja. *Teren za etnologe početnike* (HED Biblioteka/FF Press, Zagreb, 2014)
21. Saltık, Eylem, 'Atatürk Dönemi Türk Şiirinde 'Anadolu' ve Milli Mücadele Manzarası (The Anadolıa and National Struggle in the poetry of Atatürk era' (2010), *Türkbilig*, Vol 20. 294-324
22. Smith, Anna Marie, *Laclau and Mouffe: The radical democratic imaginary* (Routledge, London – New York, 2003) 123
23. Vodopija, Helena, '15th July Coup as Anti-colonial Fantasy: Between Memory and Forgetting', 2020 (Masters Thesis),
24. Waldman, Simon A. and Emre Çalışkan, *The New Turkey and its Discontents* (Oxford University Press, New York, 2017)
25. Yavuz, Hakan, *Secularism and Muslim Democracy in Turkey* (Cambridge University Press, New York, 2009), London, 2015)
26. Yesil, Ufuk, 'The Cases of Dismissal Under State of Emergency (OHAL): The Right to a Fair Trial' in Hasan Aydın, Winston Langley (eds.) *Human Rights in Turkey* (SpringerLink 2021), 227-260

27. Yılmaz, Zafer, 'The Genesis of the 'Exceptional' Republic: the Permanency of the Political Crisis and the Constitution of Legal Emergency Power in Turkey' (2019) British Journal of Middle Eastern Studies, Vol. 46, No. 5, 714-734
28. Yuval Davis, Nira, *Rod i nacija (Gender and Nation)* (Ženska Infoteka, Zagreb, 2004)

10.3. Laws, Legal Opinions, Reports

1. Council of Europe, European Commission for Democracy through Law (Venice Commission), 'Turkey Memorandum Prepared by the Ministry of Justice of Turkey for the Visit of the Delegation to Ankara on 3 and 4 November in Connection to the Emergency Decree Laws', CDL-REF(2016)067
<[https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-REF\(2016\)067-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-REF(2016)067-e)> accessed 21 March 2022
2. Commission, 'Turkey 2019 Report Accompanying the document Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions 2019 Communication on EU Enlargement Policy', COM(2019) 260 final <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=SWD:2019:220:FIN>> accessed 21 March 2022
3. International Commission of Jurists, 'Justice Suspended: Access to Justice and the State of Emergency in Turkey' (ICJ, 2018) <<https://www.icj.org/wp-content/uploads/2018/12/Turkey-Access-to-justice-Publications-Reports-2018-ENG.pdf>> accessed 25 March 2022
4. Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights, 'Report on the impact of the state of emergency on human rights in Turkey, including an update on the South-East January – December 2017, (OHCHR, 2018)
<<https://www.ohchr.org/en/press-releases/2018/03/turkey-un-report-details-extensive-human-rights-violations-during-protracted>> accessed 22 March 2022 (OHCHR 2018 Report)
5. Council of Europe, European Commission for Democracy through Law (Venice Commission), 'Opinion on Emergency Decree Laws N°s667-676 adopted following the failed coup of 15 July 2016, adopted by the Venice Commission at its 109th

Plenary Session’, CDL-AD(2016)037-e,

<[https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2016\)037-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2016)037-e)>
accessed 21 March 2022

6. Article 37 of Decree No. 668 of 25 July 2016
7. Article 122 of Decree No. 696 of 24 December 2017
8. Akinci Airbase Indictment

10.4. News articles

1. ‘155 bin pasaporttaki iptal şerhi kaldırıldı (155 passports were retrieved)’ (*Gazete Duvar*, 25 July 2018) <<https://www.gazeteduvar.com.tr/gundem/2018/07/25/155-bin-pasaporttaki-iptal-serhi-kaldirildi>> accessed on 25 March 2022
2. ‘Askeri öğrenciler AİHM önünde 'tutuklu Harbiyeliler' için adalet istedi (Cadets demanded justice for the ‘jailed military students’ in front of the ECtHR)’, *Euronews* (1 August 2021)
3. ‘Bakan Soylu FETÖ'den gözaltına alınan kişi sayısını açıkladı (Minister Soylu disclosed the number of people detained for the connection with FETÖ)’, *Yeni Şafak* (10 March 2019) <<https://www.yenisafak.com/gundem/bakan-soylu-fetoden-gozaltina-alinan-kisi-sayisini-acikladi-3450632>> accessed 11 June 2022
4. ‘Bakan Soylu, FETÖ ile mücadelenin bilançosunu açıkladı: 319 bin kişi gözaltı alındı (Minister Soylu revealed the balance: 319 people taken into custody)’ (*Hukuki Haber*, 22 November 2021) <<https://www.hukukihaber.net/siyaset/bakan-soylu-feto-ile-mucadelenin-bilancosunu-acikladi-319-bin-h444802.html>> accessed 30 March 2022
5. ‘Başbakan açıkladı: Kaç darbeci öldürüldü? (The prime minister discloses the number of putschists who were killed)’, *IHA* (17 August 2016) <<https://www.iha.com.tr/haber-basbakan-acikladi-kac-darbeci-olduruldu-580952/>> accessed 11 June 2022
6. ‘Birinci yılında Yüksel Direnişi (One Year Of Yuksel Resistance)’, *ArtıGerçek Gazete* (10 November 2017) <<https://artigercek.com/haberler/ihd-yuksel-direnisi-raporunu-acikladi>> accessed 7 June 2022
7. ‘Cehenneme kadar yolunuz var! FETÖ'cü darbecilere sela okunmayacak, cenaze namazı kılınmayacak’ (You should go straight to hell: sela won't be recited and the

- funeral prayers won't be performed for the Gulenist putchists), *MansetIzmir* (19 July 2016) <<https://www.mansetizmir.com/cehenneme-kadar-yolunuz-var-fetocu-darbecilere-sela-okunmayacak-cenaze-namazi-kilinmayacak/24879/>> accessed 24 May 2022
8. 'Cezaevindeki Gazeteciler ve Medya Çalışanları (Jailed journalists and media workers)' (*Media and Law Studies Organisation -MLSA*) <<https://www.mlsaturkey.com/tr/cezaevindeki-gazeteciler-ve-medya-calisanlari/>> last accessed 15 July 2022
9. 'Darbeci yüzbaşidan "polislerin kafalarına sıkın" talimatı' (Putchist commander gave the order „shoot at the policemen's heads), *Anadolu Agency* (23 July 2017) <<https://www.aa.com.tr/tr/15-temmuz-darbe-girisimi/darbeci-yuzbasidan-polislerin-kafalarina-sikin-talimati/847656>>
10. 'ECtHR condemns Turkey over post-coup arrests of judges and prosecutors' (Stockholm Center for Freedom, 23 November 2021) <<https://stockholmcf.org/ecthr-condemns-turkey-over-post-coup-arrests-of-judges-and-prosecutors/>> accessed on 5 April 2022
11. 'FETÖ'yi çağrıştıran sokak isimleri değiştirildi (The names of the streets that evoke FETÖ changed), *Yeni Şafak* (13 October 2018) <<https://www.yenisafak.com/gundem/fetoyu-cagristiran-sokak-isimleri-degistirildi-3401890>> accessed 16 June 2022
12. 'FSM Davası"nda yargılanan tüm askeri öğrenciler tahliye edildi (All the cadets trialed in the FSM case released)', *Bianet* (6 July 2022) <<https://m.bianet.org/bianet/siyaset/264182-fsm-davasi-nda-yargilanan-tum-askeri-ogrenciler-tahliye-edildi>> accessed 6 July 2022
13. 'Harbiyeli annesi Melek Çetinkaya 'Adalet Yürüyüşü'nü sonlandırdı (Cadet's mother Melek Cetinkaya finished her Justice March)', *Kronos 35* (25 January 2020) <<https://kronos35.news/tr/harbiyeli-annesi-melek-cetinkaya-adalet-yuruyusunu-sonlandirdi/>> accessed 7 June 2022
14. 'Melek Çetinkaya'ya 2 ay hapis yattığı davadan beraat (Melek Cetinkaya acquitted after spending two months in jail)', *Kronos 35* (8 February 2022) <<https://kronos35.news/tr/tutuklu-askeri-ogrenci-annesi-melek-cetinkayaya-2-ay-hapis-yattigi-davadan-beraat/>> 7 June 2022
15. 'Orhanlı gişeleri' davasında 187 sanık hakim karşısında (187 face the judge in the Orhanlı trial)', *Anadolu Agency* (6 November 2017) <<https://www.aa.com.tr/tr/15->

- [temmuz-darbe-girisimi/orhanli-giseleri-davasinda-187-sanik-hakim-karsisinda/957654](https://www.temmuz-darbe-girisimi/orhanli-giseleri-davasinda-187-sanik-hakim-karsisinda/957654)>
16. ‘Özgürlüğün önünü açtık (We paved the way for freedom)’ (*Justice and Development Party*, 16 July 2014) <<https://www.akparti.org.tr/haberler/ozgurlugun-onunu-actik/>> accessed 1 May 2022
 17. ‘Paralel ihanet böyle başladı (The betrayal of the Paralel State Started Like This), *Yeni Şafak* (17 December 2017) <<https://www.yenisafak.com/yazidizileri/paralel-ihanet-boyle-basladi-2048159>>
 18. ‘Terör” iddiasıyla yargılama değil yaftalama (Trial on the account of terror is not a trial but labeling)’ (*Duvar Gazetesi*, 25 November 2021) <https://m.bianet.org/bianet/insan-haklari/253889-teror-iddiasıyla-yargilama-degil-yaftalama#_ftn2> accessed 7 April 2022
 19. ‘TRT ile Digitürk’ün işgali davası ekim ayına ertelendi (The trial for the occupation of TRT and Digitürk was postponed for October’, *TRT Haber* (9 July 2021), <<https://www.trthaber.com/haber/gundem/trt-ile-digiturkun-iscali-davasi-ekim-ayina-ertelendi-594472.html>>
 20. ‘TRT ve Digitürk’ü basan FETÖ’cülerin görüntüleri iddianamede (The images of Gulenists that occupied TRT and Digitürk in the indictment)’, *Anadolu Agency* (23 January 2017) <<https://www.aa.com.tr/tr/15-temmuz-darbe-girisimi/trt-ve-digiturku-basan-fetoculerin-goruntuleri-iddianamede/733330>> accessed 8 April 2022
 21. ‘Türk demokrasisinin askeri müdahalelere karşı duruşunda kırılma noktası: 27 Nisan e-muhtırası’ (The turning point for the struggle of Turkish democracy against military interventions: 27 April e-memorandum)’ *Anadolu Ajansı* (27 April 2021) <<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/turk-demokrasisinin-askeri-mudahalelere-karsi-durusunda-kirilma-noktasi-27-nisan-e-muhtirasi/2221945>> accessed 1 May 2022
 22. Açı, Serdar and Cemil Murat Budak, ‘Akıncı Üssü darbe girişimi davası istinaf mahkemesinden geçti (The Appellate court confirmed the decision in Akıncı Üssü case)’, *Anadolu Ajansı* (3 June 2022) <<https://www.aa.com.tr/tr/gundem/akinci-ussu-darbe-girisimi-davasi-istinaf-mahkemesinden-gecti/2604799>> accessed 3 June 2021
 23. Askeri Öğr. Komitesi, ‘Askeri öğrenci annesi Melek Çetinkaya... (A cadets mother...), (Twitter, 7 December 2019) <[https://twitter.com/search?q=%22Melek%20%C3%87etinkaya%22%20\(from%3AAskerioğrenci16\)&src=typed_query](https://twitter.com/search?q=%22Melek%20%C3%87etinkaya%22%20(from%3AAskerioğrenci16)&src=typed_query)> accessed 7 June 2022

24. Can, Muhammed Enes, ‘FETÖ davasında 70 askeri öğrenciye ağırlaştırılmış müebbet istemi ve tutuklama kararı (Demand for aggravated life sentence and decision of arrest for 70 cadets in Gulenist trial)’, *Anadolu Agency* (23 November 2019) <<https://www.aa.com.tr/tr/15-temmuz-darbe-girisimi/feto-davasinda-70-askeri-ogrenciye-agirlastirilmis-muebbet-istemi-ve-tutuklama-karari/1653402>>
25. Cumhurbaşkanı Erdoğan: 3 ay süreyle olağanüstü hal ilan edilmesi kararlaştırıldı’ (President Erdogan: It was decided to proclaim the emergency state in duration of 3 months), *Anadolu Agency* (20 July 2016) <<https://www.aa.com.tr/tr/15-temmuz-darbe-girisimi/cumhurbaskani-erdogan-3-ay-sureyle-olaganustu-hal-ilan-edilmesi-kararlastirildi/612361>> accessed 20 March 2022
26. Hatipoğlu, Mustafa and Melike Gallenkuş, ‘FETÖ’nün Sultanbeyli’deki darbe girişimi davasında 119 müebbet (119 sentenced for life in Gulenist Sultanbeyli Trial)’, *Anadolu Agency* (25 May 2018) <<https://www.aa.com.tr/tr/15-temmuz-darbe-girisimi/fetonun-sultanbeylideki-darbe-girisimi-davasinda-119-muebbet/1156504>>
27. Kepenek, Evim, ‘Askeri Öğrencilerin Anneleri Her Çarşamba Oturma Eylemine Başlıyor (The mothers of cadets are starting with sit-in protests every Wednesday)’, *Bianet* (29 September 2019) <<https://bianet.org/bianet/insan-haklari/213592-askeri-ogrencilerin-anneleri-her-carsamba-oturma-eylemine-basliyor>> accessed 6 June 2022
28. Kırac, Zafer. ‘Adaletin tecelli edeceğine inanmıştık (We believed that justice would appear)’, *Gazete Duvar* (8 October 2021) <<https://www.gazeteduvar.com.tr/adaletin-tecelli-edecegine-inanmistik-haber-1537744>> accessed 10 April 2022
29. Sevi, Selahattin, ‘Melek Çetinkaya: ‘Dik duracağız anne, bize vatan haini diyenler düşünsün dedi oğlum (Melek Cetinkaya: „We will stand tall mother, let the ones calling us the traitors of the homeland think about it” my son said)’, *Kronos 35* (25 December 2018) <<https://kronos35.news/tr/dik-duracagiz-anne-bizi-vatan-hainligi-ile-yaftalayanlar-dusunsun/>> accessed 6 June 2022
30. Ünal, Elif, ‘Hava Harp Okulu Öğrencilerine Müebbet Hapis (Life Sentence for the students of Airforce Academy)’, *Bianet* (19 May 2018) <<https://bianet.org/bianet/hukuk/197310-hava-harp-okulu-ogrencilerine-muebbet-hapis>>
31. ‘15 Temmuz Şehitler Köprüsü davası başladı (The 15 July Martyrs’ Bridge Trial has started)’, *Anadolu Agency* (9 October 2017) <<https://www.aa.com.tr/tr/15-temmuz-darbe-girisimi/15-temmuz-sehitler-koprusu-davasi-basladi/930494>>

32. '15 Temmuz'u anlamak için 15 kitap (15 books to understand 15 july)' *Hürriyet* (15 July 2021) <<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/15-temmuzu-anlamak-icin-15-kitap-41853590>> accessed 16 June 2022
33. '15/07 Şafak Vakti' filmi 15 Temmuz'da vizyona girecek (The Dawn of 15 July in cinemas) *Anadolu Ajansı* (4 July 2021) <<https://www.aa.com.tr/tr/gundem/15-07-safak-vakti-filmi-15-temmuzda-vizyona-girecek/2293902>> accessed 16 June 2022
34. Hafıza 15 Temmuz (Memory of 15 July), <<https://hafiza15temmuz.org/>> accessed 15 June 2022
35. Arslan, Rengin 'Kılıçdaroğlu: 15 Temmuz kontrollü darbe girişimidir (Kılıçdaroğlu: 15 July is a controlled coup)', *BBC Türkçe* (3 April 2017) <<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-39478777>> accessed 15 June 2022
36. Ünal, Elif, '15 Temmuz Köprü Davasında Karar Açıklandı (Decision in the 15 July bridge case)', *Bianet* (13 July 2018) <<https://m.bianet.org/bianet/insan-haklari/199125-15-temmuz-kopru-davasinda-karar-aciklandi>>
37. Yıldız Nevin Gündoğmuş, '15 Temmuz Demokrasi Müzesi' ziyaretçilerini ağırlıyor (Museum of 15 July and Democracy open for public'), *Anadolu Ajansı*. <<https://www.aa.com.tr/tr/15-temmuz-darbe-girisimi/15-temmuz-demokrasi-muzesi-ziyaretcilerini-agirliyor/2306921>> accessed 15 June 2022

11. Appendix

11.1. Interview with Melek Çetinkaya

Date: 4 February 2022

Place: Online/Zoom

Duration: 55:07

Language: Turkish (translation by the author)

Helena: When I heard what happened in 2016 and that nobody was talking about it it was very painful for me. Because, according to my opinion, it is worthy to preserve all the memories. In other words, not only the memory proscribed by the state, but also your memory and your son's.

Melek: Anyhow, the state protects those that suit it, and the ones that don't, well it does away with them, it doesn't keep them. For this reason, I believe that what we say is even more valuable. Because we, the mothers, we tell the actual truths, we are the most trustful source. Because, why would a mother lie. We talk openly about everything that our children have been through, using proofs, evidence, videos. In this way, I can, without having any doubt, answer any question that you wish.

Helena: Can you explain to me the current situation your son is in? How is the trial progressing?

Melek: This is how the trial went. On 15th July, 2016, that night, our children*¹⁴⁶ were taken from the Yalova training camp and they hit the road to Istanbul. There their buses were intercepted, the police took them in custody, for four days they were tortured at the Caglayan courthouse. (They were told) you are traitors, you are not worthy of the uniforms that you wear, they were constantly beating the boys, they didn't give them bread, they didn't give them water, they tortured them. After four days they took them to court, all of the boys together. The judge told to one of the cadets, tell me what happened. That boy explained. And when he asked them whether they have anything to add, the other boys said that they dont. (Each of them said) My friend told everything. After this our children were arrested and taken to the Silivri prison. After they were taken to Silivri prison they tortured our children for one week, telling them

¹⁴⁶ In turkish „çocuklar“ means both children and boys/kids. I translated it according to the context in which it was used.

they were traitors. After one week some guards tried to fudge the issue by saying oh we didn't know you were just cadets, some of them said we got the order from above, we were ordered to beat you, we had to beat you. So, the indictment was filed one year after 15th July 2016. It lasted for one full year, for one full year it lasted. When the indictment was published my son got very happy, he told me, mom, I got the indictment from the lawyer, I read it, its empty. There is nothing there, anyway, we are not guilty of anything, anyway the prosecutor couldn't find any evidence, anyway, he couldn't prove that we are guilty, there is nothing, he said, don't you worry, he said, at the first hearing we will be freed, he said. Afterwards, the judge accepted the indictment and after four months he gave the date of the first hearing. For this reason, our children appeared in front of the court only after one and a half year and they were not set free. Then there was second, third hearing, and on forth they got life sentence. Four hearings were held. Two months passed between each. So you understand, in such a short period as six months, they gave our children life sentences without properly hearing the witnessess, without examining, looking into options that are favourable for our children, that serve as a proof that they're innocent. He got the life sentence within one and a half year. Subsequently, we waited for the judge to provide reasoned decision. Meaning, the judge will write the reasoned decision and we will go to court. After one year they wrote the reasoned decision, that makes it two and a half years. After that, we went to the appellate court, also at the appellate court we waited for a year, and the appellate court affirmed the decision. Anyhow, appellate court is some sort of affirmation centre. They look into the files, affirm all the coup cases they recieve and send them *further*. The case waited one year at the appealate court, this makes it three and a half years. If we think that our children are locked for five and a half years, that means that our children' case has been waiting at the Supreme Court for two years.

Helena: So at the moment it is waiting at the Supreme Court?

Melek: At this very moment. For two years it hasn't been even taken from the archive. And when it comes to the state our children are in - there is now forty people in the dormitories intended for seven, the radiators are not turned on, there is no running hot water, they cannot buy what they want from the cantine. They are getting sick and not being taken to the hospital; my son broke his leg, they didn't take him outside, to the hospital, boy made a bandage and cured his leg on his own. When I would come for a visit his friends were bringing him in their arms. He couldn't walk. My boy got better on his own. After six months or so they took him to the doctor, and the doctor said – sorry, after two months, two months after he broke his leg they took him to the doctor. They were constantly saying, there is no vehicle, we cannot take

you, there is no doctor. After two months the doctor said, your leg was broken but there is nothing to do, it has already healed. My boy treated himself in this way for two months. Afterwards, during a match, again, he broke his ring finger, this one. Again, they didn't take him to the doctor, again, he cured the finger on his own by making a splint out of the icecream stick. This is just the my son's example. If we look at the others, there are some of our children who were hurting, the ones who had inflammations, the ones who weren't taken to the doctor, got therapy for one, two years. In the jail, our children are treating themselves on their own. For example, he boy learns how to drain the pus, the pus in his tooth, in this way the boy drains the pus, he heals on his own. For example there is a boy who suffered from stomach pain, and only when he got internal bleeding did they take him to the ER. There was also a boy who constantly suffered from headaches, they didn't care, one day the boy passed out in the dormitory, got a brain hemorrhage, for one week he was in a coma, at the intensive care, they took the boy to the ER only when he got to the point of getting brain hemorrhage and operated on him. We have a lot of examples like this. Some of our children suffer from depression. Some of our children need urgent psychologic help, they need to be admitted to psychiatric hospital but for sure, they don't care for what is necessary for our children' survival, anyhow their goal was to kill all of our children on 15th July 2016, and I think they still hold that belief in the jail. If you don't give them meals in a proper way, if you take away all those boys' rights...For example, it was wintertime, Covid was at its peak, for two years they didn't allow us to do contact visitation, they let us only do the non-contact one, just because, we will supposedly bring Covid to our children from the outside, but although we haven't seen our children for two years, our children still got Covid. Did we bring them Covid? We didn't do it, again, it happened in the inside. Our children got Covid, they weren't given vitamins, they weren't given Covid medication. It was wintertime, our children were getting sick, and if they are not taking vitamins, what should they take – they have to buy fruits at the canteen and eat it, isn't that right? But, they don't give fruits to our children. In this winter days they don't give them oranges, mandarines, apples, they cannot eat them as much as they want. Our children' health has severely deteriorated, they have lost weight, their sight has worsened. To give an example, one of our children who had never wore glasses, now has 6 diopter glasses. The doctor said that the eyes get lazy and the vision deteriorates from looking at what is nearby for six years straight. You should go to the yard, look at what is far away, as far as you can see. So, you are not going to look at things which are nearby, but far away. Alright, but when the boys go in the yard they can still not look at what is far away, because they covered the yard with the wire. They turned it into a cage, they even prevented the boys, didn't give them a chance to see the

sky, they closed it with a wire netting. Now I cannot see any good intention in this. They pinned an enormous coup trial to nineteen, twenty year old cadets and I think that they are seeking revenge for all the things that had happened on those cadets. Because, two army commanders of the land forces who headed the coup were both released and acquitted beforehand. Those commanders had also gotten life sentences. While high-ranked commanders, colonels, lieutenant colonels are being released, acquitted on the account of *unavoidable accident*, the cadets are not being released nor... our children are treated unjustly. They are constantly claiming that boys stole the questions, that they are the sect members, if we want to use the government's term, they are claiming that our children are Gulenists and I said it numerous times, and our children are saying – if you think that our children stole the questions, come, let's make, at this very instant, an exam with our children and the ones who have just been admitted to the army, lets look, lets see who stole the questions, who entered the Turkish Armed Forces without deserving it. Besides, our children did the university entrance exam while in jail, after two years they did the entrance exam. Because for two years they denied them the right to education, for sure they didn't let them get in the exam, they didn't give them books, in every way they denied them the right to education, they were not giving to the boys even the books that we had brought, they were not accepting them. In this way – by petitioning, saying that our children want to study, that they cannot be denied their right to education, by petitioning we managed to solve it. When our children sat for the exam after two years, they entered within the first thousand, they entered with the highest score. Many of our children got in some of the best universities in Turkey, I don't know if you know them, Bosphorus University, ÖDTÜ University, İTÜ, Law at Marmara University, they got in great universities with the highest score. But unfortunately, they deprived them even of those rights, they denied them the right to education because they are imprisoned and for four years in a row we did the registration for them, we, the families, every year we renew the registration and freeze our children's studies, we were coming to university and freezing their studies by saying he will come this year, he will come the next year, but a letter from the universities came to the prison, they told them they cannot freeze their studies any more, that they lost their right to study.

Helena: They cannot now follow online from the prison due to Covid?

Melek: No, they don't accept it, the universities don't accept it because many of our children got the places at the engineering. In the field of engineering there is a need for *practical* education, they need to come there. It is not like law, you can study at law department just by

taking exams, there is no need for constantly being there. But since the engineering requires you to go there, they erased boys' registration as they cannot go. In this way, unfortunately, all of our boy's rights are taken from them. Anyhow, our children were kicked out from Turkish Armed Forces, they were kicked out from school that they entered by working for it, by earning it, and on top of it, the Ministry of Defence has filed a suit for damages against our children, in the worth of, if I remember correctly, of nearly 5 trillion. And what was it for, on 15th July the cadets supposedly caused damage to the Turkish Armed Forces. And now, who is the person at the head of the Ministry of Defence – Hulusi Akar. As a mother, I trusted my child to the Turkish Armed Forces when he was only thirteen. My child was raised in TAF from the age of thirteen until the age of nineteen, I gave him to you for six years and you didn't protect my child, you sent my child to his death, *you didn't even say sorry*, you threw him in jail and now he is lying there for six years, you took away all of his rights, and on top of that, you are telling to the mothers and their children, you started the coup and caused damage to TAF. The suit for damages. I don't want to say something wrong, but I remember it was something close to five trillion, if not I will ask my lawyer, it wasn't enough, they filed a suit for damages against us.

Helena: Why do you think they did this to the cadets? I mean, why they didn't do it to people of higher rank, but to cadets?

Melek: The cadets, they are poor boys, boys from Anatolia. There is nobody to hold their back. They come from the poorest regions of Turkey, from the East, from the West, from the villages. Big part of the cadets consists of boys whose families are not wealthy. How on earth could it be that the families who are struggling to send their children money while they are in jail, for whom it presents a financial burden to visit them, how on earth could they have an acquaintance in political echelons that could save their child, or how on earth could they give to somebody big money and in this way save their child. You know, the Gulenist *market* was founded, maybe that was the question, some of those who have money, who have a person (they know), an acquaintance, saved themselves by getting them, the JDP parliamentarians, JDP ministers to intervene. Of course, as I don't know all of those by name I cannot accuse anybody of this, but, I've heard about many instances, there are people who somehow got out of jail. We don't possess financial means to get our children out of jail by giving money, and apart from that, during the 15th July coup, our children were of young age, the people who planned the 15th July coup probably included them for this reason. We'll shoot at those boys, they won't understand what is happening, we will put the weapons in their hands, these will shoot around,

kill a bunch of people, and we will come out of it as rightful. You saw, right? These cadets killed people. In any case, these is what we call murderers. In my opinion, they thought in this way. But in spite of everything, at the risk of death, our children didn't kill anybody, even though they had G8 guns and 40 bullets each, they didn't fire a single bullet. The people who came up with this plan saw that while they imagined more deaths, about two hundred and fifty of our citizens dies, and constantly they are accusing our children that they killed those two hundred fifty one of our citizens. I am saying, if I were only to count the bullets that the cadets had, the cadets had about ten thousand bullets. Three hundred and fifty cadets. One cadet has forty bullets, count it, how many bullets does it make in total. But, there is also people who were killed by the bombs discharged by the pilots. There are people who were ran over by the tanks. Apart from that, there were liutenents, mayors, officers in the street who had weapons, and if we are to count their bullets and when we think that the officers had ten thousand bullets, it would mean that there were approximately twenty thousand bullets that night, what would amount to twenty thousand deaths. Isn't that so? So how come then two hundred and fifty one citizen was martyred? Let's say that cadets fired their guns, but then again, the balistic reports were made for the cadets, the swab tests were made, all forty bullets, to the last one, were handed over, and they couldn't find a trace of gunpowder on our children' hands. Do you understand? It is clear and plain as this. Clear and plain as this. On top of that, at the scene of event where my son was present there were hundred and sixteen cadets. Three buses. Them, and four commanders they were with, from the people...they learned from the people that the coup was happening. Now, they are singing Independence March with the people, you know, Turkey has its Independence March, written by Mehmet Akif Ersoy, they are singing it and the people are putting our children back in the buses, cheering „the glory to our soldiers“. After our children got on the bus, around two thirty in the morning, they thought of going either to the police station or to the school, you know, they're saying, bring us to the police station and take our statements or take us back to the Yalova camp, but, unfortunately, from two thirty until around seven or eight in the morning they don't bring our children from the scene of the event to anywhere. They are keeping them waiting at the same place and not even the boys know what are they waiting for. At that point they fall asleep, and around seven, eight in the morning a bunch of people is being brought there. They bring plenty of people with stones, sticks, knives, cutting tools in their hand. In the morning, that group strikes at our children' buses, they are breaking the windows, shaking the buses, climbing the bus and stomping on it, afterwards some of them are saying, throw the bus gas tank on fire, kill all of them – some of them are yelling. And to this our children – at this moment, at the moment when this is

happening, they have the G8 guns, they have forty bullets each – and despite all that had happened, they are not relying on their weapons they are hiding their weapons underneath their seats so the people don't get even more agitated, they get up, hug each other and saying their goodbyes, they are saying – my son told me this – we are not getting out of this alive, this morning, right here, they are going to kill us. They are saying this and bidding farewell.

Now, are these boys traitors? Did these boys kill people? Not to say that the people said to the police who were present at the scene of events that the cadets didn't do anything, there are videos, testimonies, but, unfortunately, despite all the evidence, despite this many witnesses, you gave our children life sentences.

Helena: And were there any soldiers who died at this instance?

Melek: Yes. They brought nine buses to the street that night and a helicopter. The helicopter came to the Yalova camp site, took thirty seven of our children, and threw them out at the Vodafone, Dijitürk arena. They brought three buses – my son was also in one of them – to Sultanbeyli. They brought two buses to the Orhanlı Tolls and two buses to the FSM (Fatih Sultan Mehmet) bridge. That is to say, they divided three hundred and fifty people in this way. Because all the things started at the Bosphorus bridge, when people understood there was a coup going on, they rushed there, of course. Our children who were there suffered a lot. Two cadets were unfortunately killed, they cut their throats and broke all of the bones in their bodies. In our view, those two cadets are martyrs (şehit). Their families looked for their children everywhere, by their own efforts, finding them after twelve days in the morg. They wanted to take them to their hometown and bury them there but they weren't given the coffin. They weren't given the funeral vehicle. It was not allowed to recite sela. Because the imams were given the order that they shouldn't recite sela for the traitors, that they shouldn't allow prayer to be performed, the funeral prayer. After that they didn't want to give them the burial ground, but the families of the boys had already bought family tomb and in this way they buried their children there. Those boys weren't given the martyr status. One of them is Ragib Enes Katran, he lived in Antep, I am still meeting with his family. That night he was twenty years old. The other of our children who were killed is Murat Tekin, he lived in Izmir. I am still seeing his family as well. In this way, the state didn't proclaim them martyrs, but we can be at peace, us mothers, the people, and actually the state officials know that the cadets are innocent, but this doesn't suit officials' book, that is, I think there is conflict of interest at stake, I think that we cannot save our children because we are not very wealthy, because we don't have acquaintance in politic echelons. You know for every incident in every country there is a scapegoat it can be remembered by – the cadets are the scapegoats in Turkey, the scapegoats of 15th July.

Unfortunately, it was necessary to find the ones responsible, the guilty ones, they used our children as a bait for this purpose. As a mother I couldn't bear staying silent. For three and a half years I waited for justice to come, when I saw it wasn't coming, when they got life sentences and the appellate court affirmed it, I made decision as a mother to take to the streets, for two years I have been getting out to the street, I am trying to get my voice heard at all the relevant places because for the first three and a half years they have been telling us that this is a political trial, that we need to go to see the parliamentarians. For three and a half years we have been going to the Parliament, we met with the parliamentarians from all the parties, to all of us they said „this is a political trial, wait, it will be resolved soon“, they said. But unfortunately, instead of being resolved, the situation took the turn for the worse. Speaking of which, although the opposition would from time to time mention at the parliament that our children were innocent, none of the opposition parties have sent a lawyer to our hearing for six years, our children were not listened to, that is to say, a disastrous event befall our enormous country, our opposition, isn't that so, there is a coup attempt, and you, you use the language of this government, you are saying Gulenists, Gulenists. If that is so, if you had come to our court hearing, if every party would have appointed two three lawyers, alright, one lawyer if you had appointed, if he would have taken part in our hearing, listened to our children and in the end wrote a report, if they would, instead of a mother, bring up in the Parliament how innocent our children are, how they are not guilty. If they wouldn't have needed to hear it from me, but if only had they seen with their own eyes our children' defence at the court, if only had they looked at evidence that we had provided, in any case, they would see how innocent our children are. But unfortunately, both the government and the opposition abandoned our children, they left them alone. In this sense, I will surely not abandon my children, I won't leave them. Wherever this might lead to in the end, I will continue doing everything what is in my power for my children. Many people like you are reaching out to me, they want evidence regarding our children, they want videos, they want indictment; I don't have anything to be ashamed of, I don't fear anything, I don't have anything to hide. I am sending all the evidence, reports to anybody who wants them, of course, to the ones I trust, not to everybody I meet, but to people like you, who have youtube channels, who are journalists, I don't know, who is writing a thesis, to people from other country, I am trying as much as possible to explain, be it at home or abroad, how my child is victimized. I don't think of it as a burden, for this cause, I will devote as much time as you want to everybody, anyway, this is my duty as a mother. What I mean is that I will recount it to you, to another one who wishes, I will recount it to another one, and so on, and in this way not only will I prove to the whole Turkey that the cadets are innocent, but

to whole world. I proved it already. If I have even a trace of a doubt, I would refrain from appearing at even one of the television programmes. Isn't that right? I would think whether would they raise this or that matter, what if the boys are guilty of something and if I now appear at that television programme, and if they raise that matter, how will I respond. I don't worry about that. There is no question I don't have an answer to. I trust my children so much, I hold their back and they are truly innocent. There is nothing that they have done wrong, as I said, they were declared scapegoats.

Helena: Now, has your stance towards the army changed?

Melek: Of course it has changed, of course it has changed. Taha Furkan is my eldest son, when this happened he was nineteen, twenty years old, and I became a mother when I was twenty. I was young when I became a mother. We grew up together, I learned many things with him and so, as I didn't get education, I have always wanted, not for me, but for my children to study. Even after researching, as a mother, what would be the best, we in Turkey had always thought that the most trustworthy institution in the country is Turkish Armed Forces. We had thought so. But at this point we saw that Turkish Armed Forces are the worst institution there is. Because (the institution) that has raised our children for six years and provided them education – because, you know, TAF is a boarding school, the children don't go to their homes – that is to say, you gave your children when they were thirteen, fourteen years old, and when they were twenty TAF declared your children traitors.

They declare traitors the children they had raised. Their commanders don't protect them. Hulusi Akar sends a lawyer to our hearings as a plaintiff. Once I talked to him. I told to the honorable lawyer, I said, Mister, I don't know if you're married or not, if you have a child, but think about this – you have a child, you left him at the kindergarden on your way to work, on your way back you stopped at the kindergarden to pick up your child and they are telling you that your child is not there. What would you do, I said. What would you do. Whom would you bring to account? You would bring the schoolmaster to account, isn't that so? You would say where is my child. So, who is the schoolmaster, the commander in chief of Turkish Armed Forces? Hulusi Akar. While Hulusi Akar should have protected our children, he accuses them of coup attempt and because I said that, he is filing a defamation lawsuit against me. Two times he filed a defamation lawsuit against me, I won both of them, I was acquitted, and now I am waiting for the third one. If he doesn't get tired of messing with me, I won't get tired of messing with him either. Because, my children are innocent, I am not saying anything wrong, I am saying

that you should not bring the nineteen year old children to the account for the coup, but Hulusi Akar. Isn't that so? Go and ask him what is going on.

Helena: And how did your private life change after that? You mentioned in one interview that beforehand you didn't use to leave house very often, and now you are doing Justice March, as a mother, you are doing everything for your son. Can you please recount how your life changed?

Melek: So, I lost my mom and dad when I was very young, my grandparents from my father side raised me. Since I stayed with my elderly grandparents – of course I am talking about forty five years ago – we had very strong family ties, you couldn't go out to the street too much, study, and so on. It was such a way of life and I am not judging it. That is to say, it was the most that my grandparents could have provided me. And until I got married I didn't really go to the market. Imagine. I was even prohibited from watching television. Anyway, I finished elementary school, my granpa didn't let me attend other schools. He didn't let me study. After that, I got married when I was nineteen and I became a mother when I was twenty. After I became a mother – unfortunately my husband's culture was similar, the woman shouldn't go out to the street too much, you should say to your husband what you need, he will buy it and bring it. My life went on in that way. But then, I got a daughter after Furkan. How children got older, how they started going to school, I also got out a bit. I took them to school and back, but still it was the same, it cannot be said that I knew many things. I was regular, typical Anatolian person who brings her children to school and back, watches over them so they do their school work, makes them food, cleans the house. Unfortunately, after all of this happened, I have reached the state I am now in, I am always saying, before that, I hadn't seen any police apart from the traffic police. I hadn't ever gotten to the police station. I didn't have a reason to go to the police station. I didn't know what court was like, I saw on television, on the movies how the court functions, how it is like, I didn't know any law. But now, if you ask me the meaning of some law, I can give you an answer, because for six years I have been reading my children's files, checking evidence, doing research, in the end I am a mother, it is my duty to do it, to know what is happening. Of course, at the very beginning I was struggling a lot, I am reading the indictment and I don't understand one bit, I am asking my lawyer, what does this mean, what does that mean, then after bothering my own lawyer, I call another lawyer and I ask him, what does this mean, what is the punishment for this, is it necessary to write a petition for this...and in this way I have come to where I am now. The injustices that had been inflicted upon our

children urged me to start this fight. That is to say, it needs to be done and if I don't do it, for now it seems there is nobody else who would. Neither from the government, nor from the opposition, not even from the cadet's families, it seems there is no family which would do it right now.

Helena: And does your husband help you with this?

Melek: Does my husband help me, essentially, of course, as a father, he is saddened because his child is in jail, he also wants to do something, he sees what I *am dealing with*, yet he was extremely worried when I started doing this. Because, as you know, people are being jailed over one tweet, people are being jailed if they go out in the streets and say something. Since people are being jailed for *all sorts of reasons*, he said of course, you're right, we have a child in jail, but you have two more children at home, don't forget about them and act accordingly. And I told him that anyways I am not committing any crime, I am exclaiming my son's innocence, is this a crime? It is not, he tells me, but you know, the state doesn't like those who talk too much, they throw them in jail. If I have to go to jail because of this, I will do so, I told him. I cannot get afraid and retreat. Anyway, haven't we reached this state exactly because of this climate of fear, because of constant suppressing of people's voices? I am not planning to shut up, I told him, I am willing to take all the risks, because otherwise, they *won't take me serious*. Go to the parliament, they said, I went to the parliament, meet the parliamentarians, I met them, go to the Supreme Court, I went, I met with them, so then, go to the judges, I went, I met them, go to the Palace of Justice...At that time Metin Feyzioglu was the president of Ankara Bar Association, I talked with him as well, nobody has presented me with a solution, everybody is telling me your son is innocent, yes, I know, they are telling me how could the cadets become putchists, alright, but nobody is helping me, giving me a solution. They are not saying come, let's find a way and take those boys out of jail. I told all of this to my husband, I told him, some people need to sacrifice themselves, this cannot be done if we are afraid. To be honest, it was very hard for him to accept it. He still hasn't completely accepted it, one evening, some days ago he again told me - I don't want you to appear on any television programme, I don't want you to talk to anybody about this, stop it already, let other mothers do some work, are you the only one who is a mother, and so on. But, yes, I am not the only mother, there is three hundred and fifty mothers, those three hundred fifty cadets are in jail, but I am doing what I need to do, and why am I doing it, I am doing instead of telling somebody to do it, let them

do it too, let all of them do it. As if I did alot, there is no such thing, the boys are still in jail, until the children get out of jail I won't let this go.

Helena: And have you been discriminated for this reason, because your son is in jail and they are accusing him of being a traitor, have you personally...

Melek: Our circle hasn't labeled us as traitors, everybody said, we know how good and purehearted people you are, we are trusting Furkan, Furkan is a very good child, in any case, he could never betray his country, his homeland, but, to the fact that he is in jail, the neighbours who are more supportive of the government said, it is not something connected to the government, it is unclear, it is hard to tell one thing from another, be patient for a few years, he will get out, and these sorts of things. So I am saying that my son is innocent, and those are still saying, the government's job is tough. Yes, we know, you are also right, but, the government's job is tough. So, they said things like this. But apart from this, there were no accusations such as, you were anyways traitors, from the start, you were this kind of family. We haven't been exposed to this kind of discrimination. But after I took to the streets, there were many people who got afraid and cut contact with me. If I continue seeing Melek, I will get sacked, if I am seen getting out of her house they will sack my child – many people had this kind of fears and for this reason they stopped visiting us, they blocked my phone number. But, this is not because they think we are bad people, it is because they are afraid of the government. Because they threatened to fire every person close to us, they frightened them. So, people stopped visiting us because they are afraid for their own children, but, it's not a problem for me, I was ready to take all the risks, losing a few people, a few family members for this cause cannot affect me, in other words, it is not important.

Helena: I understand. If your son gets out of jail while JDP is still in power, what will you thing of JDP? What do you think about them now and will it change in any way?

Melek: Twenty years ago, when there were elections, we gave our vote, we supported JDP to come to power for the first time because, in Turkey, we were deprived of some rights, because there was no equality, because we are covered, religious people, we thought that the girls should study even if they wear a veil, that the government officials should be able to work even if they wear a veil. But in current situation, at this point, even if they set my son free, will the AKP be able to give back to my son the six years that he has lost? That is to say, after this point they

cannot change my opinion, not only did my son lose six years, but there are many people who lost their lives, are they going to give those lives back? There are many people who died while running from *oppression*, who will pay for the crimes perpetrated against them? If the JDP grants amnesty, would setting free the people who are in jail mean that we are free from all of their oppression? This is not possible. In my view, this is not possible. They cannot run away from the responsibility for what they have done.

Helena: When your son gets out of jail are you planning to continue your fight?

Melek: Of course I do. Of course I do, because, as I said, before all of this happened I wasn't involved in anything, to tell the truth, I didn't even follow the news properly. I didn't pay much attention to what is going on in Turkey or abroad, but after this happened with my son I found out about the Saturday mothers, for example. People lost their husbands, their children twenty, thirty years ago, some of them found their bones in the acid well, some of them are still searching for the bones so there can be a grave, so, I didn't know this before. There was the Roboski massacre, thirty-four people were intentionally killed, unfortunately, there are those poor people. There is now Emine Şenyaşar, whose husband and two children were killed by the JDP men in Urfa, and they threw one of her children in jail. Now, I believe that it is my duty to fight for those people's rights, to stand by the side of victims. If my son gets released from jail, it doesn't mean that justice came to this country. The oppression continues. That is to say, the JDP goes, another party comes, but the oppression continues. We should be able to point to the wrongdoings of a party, may that party be the one we had voted for. In other words, I cannot approve of everything that a party does just because I supported them, just because I gave them my vote. Whoever comes to power, maybe the JDP goes, maybe it stays, I cannot know that, but whoever else comes to power, we are bound to state their wrongs.

Helena: Would you call yourself a patriot? Has your faith in your homeland changed in any way, or just your faith in the state and TAF?

Melek: Well, before this happened, I had it in me, trust in the state, nationalism, patriotism, but in a country where there is no justice doesn't feel as my homeland anymore. In this kind of homeland you feel redundant. Because, now if they could, the trolls, the people commissioned by the government, they would kidnap them and drown them. At that time I sacrificed my child for this country, at the age of fourteen I gave him to an institution like TAF, I told him, my

child, if it needs to be so, you should become a martyr, give your life for this lands, for this homeland, but the people of this land, the government of this country took the lives of my children, *two* of them, and they are acting as if they want to take the lives of the rest of them. Now, in that case, you don't feel safe in your own homeland. When the situation is like this, when there is no justice, I would say that your homeland is where you feel safe, where you find justice, where you live in peace and safety.

That is to say, even if it's not your home country, how much you might feel that you don't belong there, justice is very important. Wherever you might be, the just approach is for me, at this point, very important. The most important is that the innocent people are not tyrannized, that the ones who are right and the ones who are wrong are separated in a just way. Of course, the feelings I have now are different than the feelings that I had before. If my son would now get out of jail and tell me that he will go to TAF, before I would tell him give your life, my son, and now, I wouldn't even give a piece of his nail to the TAF. What life, I wouldn't give to the TAF an old shoe. Not only that, I wouldn't give them one strand of his hair. Because TAF doesn't deserve my child. This country doesn't deserve my child, the people of this country, including the opposition that didn't protect my child, don't deserve my children. Because, when my child was fourteen, fifteen, he was in the boarding school, at TAF, Turkish Armed Forces, they were giving them a bunch of pencils, he would tell me, there are pencils left, they are throwing them in the garbage. Bring them home, my son, I would tell him. State's property cannot be brought home, my son would tell me. Now you took this child and you proclaimed him a traitor. What mother would at this point would entrust TSK with her child.

I have one more son, he is now fourteen years old. I always used to say, if only I had ten sons I would give all of them to TAF. Let them work for this country, for this homeland, let them give their lives. I learned my lesson in a very hard way, I talked big. I talked big. Now I think this – I will not send my fourteen year old son to the army, never. That is to say, I will do everything in my power to prevent this from happening.

Helena: And you said you're going to continue this fight once your son gets out of jail. Did you plan to study?

Melek: I have been told this many times, they are telling me, Mrs. Melek you should study, you should become a lawyer, yet, I am now forty five years old, I know the files of the boys very good, I can explain everything very well, but, to be honest, I cannot think straight enough to study, it is not that I haven't been through a lot of pain, or that I haven't gone through a lot of stress, I forget a lot, and to be honest, I cannot find in me the energy and strenght for

studying. But, in my opinion, it is not strictly necessary for a person to study in order to protect people's rights. If I continue to show the necessary conscience, sensibility, I can continue to be at every moment, at everybody's side. Inshallah.

Helena: I hope that you do, because you will do people a great favour.

Melek: So they are telling me, you could have been a lawyer, but in my opinion, I could have also been a journalist, because I am writing on Twitter what is happening in the court hearings and journalists use my Tweets to make news. (laughing). I am writing there about the events, about what is happening, what they cannot know only by going to court, I am writing about the events in a clear manner, you know, they don't even feel the need to ask me questions – did it happen in this way or the other way, if it happened like this, what happened then – they directly use my Tweets to make news, without asking any questions. It means that they don't have any doubts left. . (laughing).

Helena: Means that you're talented.

Melek: I discovered my talents in this process.(laughing) Unfortunately, by living through a very painful experience.

Helena: Unfortunately. And are you currently in contact with the other families, are you organizing something together with the other mothers, perhaps with the Saturday Mothers?

Melek: I took part in the meetings of Saturday mothers one or two times, there is only one family I am in contact with, to be honest, I am not in a close contact with the other ones, but, I am in contact with the presidents of IHD (Foundation for Human Rights) - you know, IHD supports the Saturday Mothers – I am in contact with human rights organisations. I am also very close with some mothers, some families of the cadets, but there are also families I don't like, I cannot help it, we are not on the same wavelength, but this doesn't mean we won't see each other, there are families I am bound to see, anyhow, there is three hundred and fifty families, it is not possible that we all love each other dearly, that we get along well, and I am also a bit sharp-tongued, frank person, not everybody can take that, for this reason, it is not necessary for everybody to love each other. I am seeing the ones that love me and the ones that I love.

Helena: I just wanted to ask you, are you still in contact with those families that you mentioned before, do you have their contacts, because I also wanted to talk with them.

Melek: Who?

Helena: Those families that you mentioned before...

Melek: Ah, the boys who got killed?

Helena: Yes, Murat Tekin...

Melek: Yes, yes, of course. I will send you their phone numbers. I will send you the number of Murat Tekin's mother, the mother of Ragib Enes Katran is very old, she cannot really talk about it, but there is his sister, she is dealing with this, I will send you her number too. There is also his brother, I can also give you his number. There is also Recep Dinler who got killed at the bridge. Do you know him?

Helena: I haven't managed to contact these families.

Melek: I am sorry, Burak Dinler, Burak Dinler. Five soldiers were killed at the bridge. I am also in contact with his sister, I can send you her number. You can reach the families of other soldiers who got killed through the sister of Burak Dinler. As far as I know, she is in contact with them.

Helena: Thank you very much, because I talked to IHD and they told me that they don't have their contacts.

Melek: With whom did you speak at IHD?

Helena: Now I don't know the exact name, I wrote to them, I wrote to IHD's Istanbul branch and they told me that they are not in contact with those families.

Melek: Well, the Istanbul branch of IHD is dealing more with Saturday mothers, with the Kurdish issues, I went there two times, they know me, but still, to be honest, they are not really mentioning me too much on their Twitter account, everybody takes care more for their own, they are talking more about the sufferings of their own people. That is a fact, nobody can deny it, even if in this process people put aside their differences, it doesn't matter any more whether they are right wing or left wing, Sunni or Alevi, and even if they say we are always at your side, there is always one group they focus more upon. There is one woman at IHD, I don't now know who she is, now I cannot remember her name, I am in contact with her, for example, we are following each other on Twitter, also with the president of the Ankara IHD, now I cannot remember his name as well, you tell me to study law, how can I do it with this mind...

Helena: No, no, it is not a problem, it is from stress...it is not a problem. It is only that I will be very happy to get in contact with the sisters or mothers of these people, I wanted to talk to them as well.

Melek: As I said, I will give you the phone numbers of the families of Murat Tekin and Ragib Enes Katran, I will send you the phone number of the sister of Burak Dinler, the ones that you mentioned, Eyip Kucuk and other families, as far as I know, the sister of Burak Dinler is with contact with them, I am not personally, I hope you will be able to reach them.

Helena: Thank you very much.

Melek: Now, where is it going to be published, the things that I said?

Helena: I will include in my thesis what you talked about.

Melek: Which university?

Helena: University of Luxembourg. And if you want – I will write my thesis in English, I don't know if you speak English, but if you don't, I can translate it for you, so you can see how I wrote it. I will use what you said in a certain context – I am writing about memory, about memory of 15th July coup and I wrote my first thesis on the topic of the official memory.

Melek: I would be very happy if you send me the English version of your thesis once you are done with it.

Helena: If you want, I can translate or I can just send you the original.

Melek: Don't bother, I will get it translated, there is many people around me who speak English, my daughter speaks it a bit, and my other son. My son and the others who are in jail speak English very good, I will print it and bring it to him, I will show him too. I will tell him that you wrote about this for your thesis, and my son will be very happy. I will deal with it in some way, and also, they often reach out to me from abroad to give them information, but because I cannot write in English, I cannot really explain them much, it would be nice if I had something ready, if it is all right for you.

Helena: Everything works for me, you can use everything. I will do the transcription and the translation of our interview because I need to write it in English, so everything that you said will be in English and you can use it.

Melek: If there will be anything else you are wondering about, that comes to your mind, you can write me a message and I will definitely respond to you

Helena: Thank you very much, because I have to talk to my professor and if I will need anything else I would like to ask you, if its not a problem.

Melek: Of course, of course, any time you want, be it day or night, there is no problem, you can call me.

Helena: Because this is a process, I am now about to start and I will finish it after five months, I can send you my thesis in full after five months, but before that I will write down what you said and translate it and you can use it.

Melek: All right, thank you very much, see you, good night.

Helena: Good night, thank you very much.

Melek: Thank you.

11.2. Interviews with Ilker Kalin (excerpts from conversations)

Date: 28 March 2022

Place: Online/Zoom

Duration: around 1 hour

Language: English

I have to say, I am not a Gülenist. But this shouldn't be the way in which we need to defend ourselves. “I believe this diverts the attention from the main issue at stake in trials concerning cadets and trainee officers. For example, it does not matter if the cadet is Gulenist or not, what should matter is whether the cadet was involved actively and willingly in the coup attempt, which is not the case for any cadets or trainee officers. This was evident in cadets' statements (which are also cross-referenced by their superiors' statements) and any available evidence in trials at which cadets/trainee officers have been sentenced to life. When I try to defend cadets/trainee officers, people often imply, or directly say, that they are Gulenists to sort of justify the punishments handed down. This is wrong at so many levels. To begin with, it is not correct to paint everyone with the same brush collectively, without having any evidence. Secondly and more importantly, being a gulenist is neither sufficient nor necessary condition to be a coup-plotter. In Turkey, tens of thousands have been sentenced from 6 to 9 years for being a member of FETO! (for being a Gulenist), not to life sentences! To put it shortly, there is no evidence that cadets/trainees actively or consciously participated in any sorts of coup attempts. This is how we should defend cadets and what people should be concerned about.

Before, I have looked at the world through *security glasses*, what mattered the most was national security “When I graduated from the Turkish Military Academy as a military officer in 2013, I was filled with national “pride” and had my “security” glasses on, like many other military graduates all around the world. Back then, many issues were related to “security” to

me. Looking back at the past, I often feel ashamed of my then-ignorance on the human rights perspectives of world issues. However, I consider myself lucky to have pursued a PhD in political science at Wayne State University, instead of serving in the Turkish Army, after graduating from the Military Academy. Throughout my PhD education, I have trained myself in peace and security issues with interdisciplinary orientations, covering legal, sociological, and psychological aspects of individual and group conflicts. More importantly, I have grown into a human rights advocate, breaking myself free of previous prejudices, biases, and ignorance. The protection of human rights and improving conditions of persons, particularly those affected by conflict, displacement, and state repression, now constitute the central concerns of my research. This, however, comes at a cost in Turkey. Especially after the attempted coup of 2016 in Turkey, the government has weaponized counter-terrorism laws and practices to repress any dissent and oppositions at home and criminalized those who oppose its practices. Without any solid or lawful reasons, I was dismissed from the military in April 2021, like thousands of others, with an “administrative” decision after a four-year long trial alleging me of terrorism related charges from which I got acquitted at the end.

In a very short period of time after starting my PhD program in the USA in 2013, „My whole political and world views changed. It felt like magic. “In the US, I had the chance to be exposed to different perspectives.

Before I never read about Kurdish issue, I just relied on what I heard. I thought „they are separatist, terrorist “. But then I started knowing the background of the issue. “

It was painful. First, I started thinking that my previous views might be wrong, and then I understood they are wrong. Learning about the Kurdish issue was an eye-opener for me. Reading about conflicts all around the world, I realized how ethnicity could be a source of bias and intractable conflicts. As I read more and get to know more people with different backgrounds, I believe I have broken myself of previous prejudices and biases. I could say all these self-enlightenments was almost completed in 2014. Ever since then, I consider myself a free person; free of any bounds that might bias my reasoning and world views. I took off my “security” glasses, and put on “rights-based” glasses.

Now „I do not any longer belong to any nation, religion, or groups

Although I think friends and colleagues, as well as readings, that I had in the US had huge impact on me, I would like to give myself some credit as well „I wasn't probably that extremist I was open to change and I let other people influence me and change me in a better way

“Unfortunately, I know people who become more protectionist after being exposed to different views. Especially, when their national “pride” is harmed, many tend to become defensive.

Now I feel relieved. “ Although I am limited in many aspects in Turkey (e.g. freely travelling, pursuing an academic career...), my mind is free more than ever. Although I was purged from the military in an unjust way, I am glad that I am not in the military. I was looking for ways to get out of it anyway ever since 2014.

For all these reasons, „Before speaking to a person I need to explain my story. I cannot just say „I used to be a soldier, and now I am not any more “. In Turkey, people, by and large, are divided into two groups when it comes to the military: those who admire soldiers and those who hate them. The former group thinks that soldiers have a holy duty and defend the nation, therefore they are somewhat heroes. The latter group thinks that soldiers are fascists and coercive tools at the hand of repressive state. When I meet new people, I don’t want them to have either view about me, because I am neither a hero nor a fascist. I don't want to accept any of this labels “My military background does not have any impact on my current world view, maybe it is because I never actively served in the military after graduating in 2013. I just want to be known as an academic who is interested in social movements, nonviolent action, and human rights.

The NGOs, they are polarized, they don't really get involved. If you come to them with a problem they will research it, but they lack self-motivation“

When I came there they didn't accept me right away, they were prejudiced against me“Especially with IHD, after explaining my perspectives on military and human rights (as I detailed above), I felt more accepted.

It is nice to talk to a foreigner, talking to families is quite depressing

My brother, he still takes pride in the nation. He is still that twenty three, twenty four year old he was at the time of the coup. As if the life has paused there for six years. He has no idea about the people on the outside. It makes me so sad.“

The soldiers, of course they mature, they grow old while in the jail, but it is as if life has paused there

Once they are out I am going to try to talk to them, try to give them new perspectives.

They don't blame the institution; they blame the people. They think of TSK as of a holy institution. For me nothing is holy except humanity.

My dad, he lost his trust in the institution, for thirty years he served the military, now he hates the whole country. Before, when I was studying and we used to talk over Skype, I would share my views with him, I would tell him „dad, I don't want to get back to Turkey and serve the army“and he would tell me „no, you cannot do this to your country, you should come, and serve your country

He would be depressed about why he believed so much in the institution. I would try to comfort him and tell him „It's alright, now you know the truth”

Date: 1 April 2022

Place: Online/Zoom

Duration: 2:14:30

Language: English

02:21 My friend, I know him from military school. When we graduated, I went to United States for PHD but he stayed here and he went to Iranian border, he served in the military and he is, he was a very militarist person. In our previous conversation I said ok, I was a militarist, but, I wasn't that militarist never in my life. So he was, like, ok, state security and everything, but he was good at his job. He was very professional, even for military stuff he would read academic articles, he would research how other militaries do this border security. He was good at what he was doing, but he got purged as well. But, now I sense that he has a different perspective now.

07:30 I really understand what you mean. Because, she and I, my mother, we all, probably we all share the same feeling, but, then, when we put things into words, it might come out differently, or we can perceive things differently, but inside we feel the same pain, inside we feel the same, you know, those feelings, grudges. But when you put it into perspective, it can come out differently.

08:21 When you talk to Melek and other mothers, if they are coming from conservative perspective, they have this belief in God. They feel like god will deliver the justice, and, that is why they have been...not Melek herself, but other mothers, they have been reluctant to take the power in their hands. So, they didn't do much because they were just praying, they were just waiting. So one reason, ok, they don't have this political identity, they don't know how to act, so they were just involved by chance. On the other hand they have this belief in justice, they think that if you're innocent justice will come, but it doesn't happen unless you push it, in authoritarian states. When I talk to parents I try to explain this, they nod when I tell them what I believe, they nod, "yes you're right", but when you ask them to join a strike, to join a movement or have an interview with a journalist they say ok, we don't want to do this.

Helena: Your parents or in general?

Ilker: In general. My parents, they're open because they're not, they used to be more conservative but now they're not definitely, they're more open minded, but...I don't blame that, but I think this is one of the reasons why we don't get together, we don't have a common voice. That's one of the reasons.

10:23 Actually one thing happened, after I had a conversation with you on Monday. I went to a meeting and Gergerilioglu was there, so we weren't invited we just showed up. But, I suggested something there and they all agreed. So we will have a protest on April 16. What I said to you right now I said to Gergerilioglu, and I said, ok, I don't blame anyone, but they need some leading. So, you are a figure, you're a political figure, MP, so you could do this better than me. When I ask people to join me, they don't come, but if you do this, they will come after you, and we will have a good crowd. And I will prepare the letter, and we will pick a spokesperson and she will read our demands. Probably police wouldn't allow us to do this, we might get beaten, we might get into custody for several hours, but we need to try this, and we need to make this a ritual, you know, like every week, or every month, until they are all released, what I mean by they, cadets, trainee officers, my brother.

12:18 It is like an experiment for me right now, I am studying academically social movements. I have read a lot of cases around the world, how they organize, how they...so I am now going to do this on mothers and fathers, on families of these cadets, we will see how it is going to work out, but if we could pull this off, it would be good for people.

12:54 Helena: And are you afraid? Do you have any fear about it.

Ilker: Now I don't have fear. Because, you are afraid of things that you don't know. I am not afraid because I know what is going to happen. I am not afraid of getting couple of punches. It's no big deal. (laughing) I had it before, so, it hurts for a day, so I am not afraid. They cannot press any charges against me, so they can maybe, you know like, bluff, they can try to scare me, but what can they do? So my family is in prison, and I am speaking for him. So, there is nothing. Unless, I need to be careful with my words. If I go there and defend the whole thing, defend Fetullah, his followers...what I want to say, you need to be smart, because Melek was arrested and kept in prison for several months because she wasn't smart, when she went on broadcast, TV show, she blamed everyone but Fetullah. So, that's not being smart. You don't have to believe what you say, but you need to be smart when you're going public. You need to be strategic. You can't say things you don't believe, you can be silent about things, but you need to be smart and strategic. That's why I want to be in charge of the letter we will read, so it will be very apolitical, very smartly and strategically written, so they cannot blame us for terrorist propaganda. So, we are just family. That is why I am not afraid I know what might happen. I know the worst case scenario. But, families are afraid because they don't know what happens, they don't know what happens after you're taken into custody, nothing happens. I stayed in custody for ten days, nothing happens there.

15:32 Helena: When did you stay in custody?

Ilker: Oh, I told you, I they opened a law suit against me, it took four years. It started with a morning raid, so they took me into custody, they kept me there for ten days, then I went before the court, they asked me, hey why did you go to US (laughing). Is it a crime to go to US? And they asked me - did you visit Fetullah there, did you do this, did you do that, so I was like, why do you have this assumption, do you have any reason to be suspicious of me, so of course, they don't answer your questions, but, this stupid trial lasted for years and then I got acquitted at the end, because there was no single evidence. If there was a slim evidence they would put me in jail, because, they do this to people, I know. That's why we have thousands of people in prison, and we have millions of people who have ongoing trials. We have these stupid things. I think they try to muddy the waters.

17:26 Helena: So I did know that you were accused, but I didn't know the whole process, so when was this year, when did they raid your house and take you?

Ilker: This happened after I came from the US. I came here in 2017 in January, six months after the coup, because they cancelled my scholarship, they said, you need to come back.

Helena: So they cancelled even your scholarship.

Ilker: Yes, because the scholarship was military backed. It's not about me, they cancelled everybody's scholarship and they called everybody who are currently abroad back home. Most people didn't follow this order. I will say ninety percent. They were afraid, or maybe they had some affiliation with this movement. Maybe, I wouldn't come, because long before that I decided not to come to Turkey, but when this thing happened, so, my brother was already in jail, so I said ok, I need to go there, I need to see my family, if something's gonna happen...we will see. So I took my chance, I came back. Nothing happened initially. Then, after, I think it was in May, four months after I came 19:07 there was this morning raid, you know, they knock on your door, but it was very early, six a.m. And there was two police officers, they said they will take me into custody, I asked why, they say we don't know. (laughing) Actually, they said something funny, they were supposed to home search, but they said - they were nice actually, these two police officers, they were just bored of this regular raids, maybe we were lucky, not all of them are that nice, as far as I know from people's stories, they said, we need to do some home search and they looked, you know, looked around, and they said, can you hand your phone and laptop, I said yes. (laughing) So, that must be a home search, you know, like, I handed them everything by myself, and they took me in custody. During that ten days they didn't inform me why I was in custody, I didn't know anything, I just waited for ten days. I was just worried about my parents, because, this was second time for them. Yeah. But other than that, I didn't feel anything because I said ok, this is some bullshit. And then I went before the court. They said why did you go to US. I said - why are you asking this question, so am I the only one in this country who went to US (laughing), I am asking, why am I here alone, I need to see thousands of people lined up here so if they answer, I will answer too. And then, there was this one statement from someone, they pulled out statement and said, ok, this guy said you and this and this, this guy accepted that he was with this Gulen movement, and he wanted discount on his punishment, he gave so many names he knew, and he gave some names he doesn't know, so my name was included in his statement in this line. Line goes like this: "Ilker, Ahmet, Mehmet, and like ten, twenty other people they went to US for education. I don't know if they are connected to this movement, but I am suspicious of them being connected because I know for a fact that Gulen movement was influential in this kind of critical positions." 22:39 I translated literally. (laughing). And I got so pissed off, I said, then, where are the other ten, twenty guys that you listed. They didn't come to Turkey. So, ok, so it's my fault that I followed the order? (laughing). So, this was the only thing, they tried to impose on me. I said, this is an assumption. You might get suspicious, I understand, but, you need some solid evidence to really press this charge against me. I think I did a very good defence because I was so pissed.

And there the judge, you list me on condition. They put travel bans, everything, I need to go to police station every week to give signature and stuff, it went on for years, and than in past November I got acquitted at the end, and even prosecutor dropped charges. He didn't demand me to be punished. He said, there is no evidence for us to pursue this trial and judge's hands were tied. Judge had to accept this decision by the prosecutor. So, then I got released. But, I still have this travel ban. That's ridiculous because couple of months ago I went to Nufus, I don't know if you know this institution, they give you passports. I wanted my passport back. They said you have three restrictions, one of them was due to your judicial (status), it got released, but you have two others, I asked them what are this two other restrictions, (laughing), they told me "we cannot tell you". So, if you cannot tell me, how am I supposed to appeal, where should I go, I asked them, where should I go, what do I do, I just wait, whom do I appeal to. They said, ok, just write us a letter, we will send it to the "responsible" institution.

Helena: Did you write?

Ilker: (Laughing) Yes. Because, you know, you have no other chance. You need to, you know, like, follow with them, I know like, I think this is Ministry of Defense, one of them, because I got purged. In law they don't have this authority over people, they cannot. This is a right, travelling. If I don't have any trial, I should be able to travel. Now I am waiting the release of these two restrictions, I think they will release them together, but it will take some time. Because there are thousands of people in the same situation, and this requires a procedure. So, once it is released I want to go to Europe. I am applying for jobs there, assistant professor, NGO as a researcher, some think tanks. I haven't secured a job yet, but in the past two months, I have applied to many jobs, maybe about thirty so far, and it's going very bad. (laughing)

27:47 Helena: I thought that the ban has been lifted in the past six years. So there is still people who cannot travel outside of Turkey?

Ilker: Yes, and you don't know that until you go to the police to demand the passport.

Helena: So you don't get a notification?

Ilker: No, there is no notification because I know people, they have no trials, they're not KHKli, but you know, sometimes they say, I will travel to Europe, just for vacation, and when they go to get their passport, they just realize they had been banned from travelling long time ago. They're either a family of KHKli or there are some procedures they're not aware of. Also, I know people with passport, with active passport, and they buy ticket, when they're at security, at the airport, they're not let.

29:42 Helena: I am amazed how you seem chill. I would be freaking out completely because it seems so claustrophobic to not be able to get out of the country.

Ilker: Yeah, it's so depressing. I think I am chilled because of my brother, because we have some more serious concerns, so it puts your threshold very high so you don't get stressed over these things. But, if I was only concerned about myself, I would be very stressed in this situation. Even I feel bad about leaving Turkey, because of my brother. Even if I get accepted by one of these positions I have applied for, I will second, third thoughts of accepting it. That's why. I used to plan to go to the US, because I have more connections there. If I apply there I would have a higher chance of getting a place. My supervisor and his friends, they offered me a couple of positions, they said maybe we could talk to them and help you, but I don't want to go to US right now because it is far, its costly, I want to be somewhere I could every month or every two months, I should be able to come to Turkey, I should be able to afford that cost, and I should be able to be close, to be nearby so that I can visit my brother, in case they need me, I need to be there. That's why I don't want to go to US anymore. That's also another concern. But, for myself I need to do this because my career stopped five years ago, and it's lagging me behind, and if I cannot secure a job now, it would be harder next year and much harder two years later. 31:56

Because, I try to publish, I try to do stuff independently, in this competitive job market you need to be affiliated. You need to have salary. And because they ask you about your current salary, because when they offer you a job they compare you with your previous employment. My previous employment is the military, and I never actively served. On paper, I have eight years employment, but four years I was in the US, doing my PHD, other four years I spent maybe six months in the military, and rest of it I was suspended, so I was at my office home, doing some irrelevant stuff to my position. I was happy with that arrangement, but employers wouldn't like that (laughing).

33:09 Helena: And how was it now to visit your brother? How was the trip and everything?

Ilker: Trip was good, and this is the second time we visit him in Diyarbakir because he just got transferred there two weeks ago. He says the conditions are better than the ones in Sincan because now he is sharing the room with two other people, and previously here he was sharing same room with fifteen other people. Now he has more space, he seems to be relived a little bit. He's like "I have more space for myself right now". He was only complaining about lack of space for himself, lack of space to put his clothes. So, in that sense, he is happy. But, other than that, everything is the same, it's far away. For us its very...it's going to be costly money-wise, time-wise to go there. I stayed two nights in bus just going and coming back. Bus takes

like fourteen hours drive, and I only got to see him 45 minutes. But, I spent two days on the road. But for 45 minutes. I was very...He has been in prison for almost six years, but this was the most emotional I got. Now I understand people who are coming from other states. Because when you're travelling you have more time, you're with yourself, with your thoughts, you think about stuff. I have written down some ideas on the bus. But, when he was here, near us, we would go visit him and I would come back to my schedule, and you know, get involved with other personal stuff. It's now shame to say this out loud, but, I would forget about him more easily when he was near. But now, I couldn't forget, I couldn't stop thinking for a minute in two days of travelling. So, maybe this will push me to be more productive about campaigning on their behalf, maybe I will do some advocacy work. So maybe I have some ideas now because of that trip.

43:36 Ilker: When you talk to Melek and me, so we are already visible and we believe...it is that we changed our mind, we don't believe in justice, we don't believe in the government and we are standing against it, against the government. But, I don't know about other people, why they don't want to become visible, are they afraid or do they still believe in the system, do they have this "justice" belief.

47:24 Ilker: I know people coming from judiciary system, but military judiciary. Before the coup we had military judiciary and civilian judiciary, now there is no, they purged everyone and they closed military branch, they will give you some perspective. Because, if this trials were pursued in military judiciary system, it would be very different. Because, they wouldn't...even the worst judge from military wouldn't put the blame on the cadets. Because in the military, they are at the bottom of the hierarchy. This chain of command in military terms. Chain of command, they have no authority, they have no power, even if they're are willingly and consciously involved, they wouldn't be charged. In military, as far as I know, if something happens, if an accident happens in a military unit, the chief commander is responsible for that. When a military prosecutor comes to the scene, he will question, interrogate the chief. Even though he is not there, he didn't know, he is responsible of his subordinates. That is the rule, but the civilian authorities, they know this too, they didn't take this into consideration when they give verdicts.

Helena: Or they willfully ignored it?

Ilker: (laughing) Yes, that's true. But, some people say: "nobody is putting a gun to your head, you don't need to follow orders". But is it? I don't understand it as a person. Let's say, I am threatened, I have two options, I will either sacrifice myself, or sacrifice thousands others that

I know who is not guilty. So, I would just sacrifice myself. And these people are in high positions, they're sometimes, like, chief commanders, they're high judiciary, judges. I don't know how they cannot have courage to stand up. It doesn't justify it for me that they're just following orders. They're are just covers or they have no principles. 50:26

1:08:31 İlker: Hopefully, once your thesis is over, I hope these young people get out and we can talk about some more positive things. (laughing)

Helena: I don't know, anything like very light, what music do you like for example?

İlker: Yes, you don't ask those questions anymore.

1:29:46 In Tunisia, government did not discriminate on repression. (laughing). They repressed everyone, like Turkey. Anyone who speaks up, it doesn't matter if the person is a secularist or a religious leader, and they got repressed. And when they put those opposition in jail together, they got a chance to get to know each other, leftist and rightist, extremist and secularist. And they said - we are alike, why are we fighting each other, we have a bigger enemy, so let's fight it. And Tunisia had democracy after social movement, and Egypt didn't have that. Because, opposition was polarized in Egypt but not that polarized in Tunisia, they could cooperate on things and they could compromise on things. (...)1:30:54 1:31:11 I believe in the last five years, government's fault, from their perspective of course, they did not discriminate, they repressed everyone, leftist, rightist, Gulenist or not, so they didn't want any opposition. But, now opposition's coming together. Even look at the political system, there are six political parties, who has different political agenda but they can come together against Erdogan. So, now, Erdogan is going to loose because of his strategy of repression. If he only isolated Gulenist, of course it would be worse for us but, so that group could get isolated and opposition would be fragmented.

1:32:23Helena: Do you think that this case, of your brother and of the cadets, combined with KHKli could produce a basis for a new oppositional block? This was my question to everybody, and I got many different answers actually. Not many people were as optimistic as you, some of them are more, and some of them are less. I saw it, for me as an outsider seemed as a big potential, but I am an outsider. (...) But, what do you think, could it be a basis for opposition?

İlker: I don't have a very straight answer, I talked a lot, maybe you could find something from there. I am both optimistic and pessimistic about this. When I look at this group, target group, especially coming from Gulenist background, or allegedly gulenist background, I don't want to blame anyone, but, this group sociologically their education, their worldview, previous worldview, most of them are not ready to take things into their hands. There is that theory, social theory, social justice. Do you know that? There are studies, they do some interviews,

they ask, they make questions - some people have beliefs, not religiously, but some people have this justice belief. They feel like if there is a superior justice system, in universe, so justice always prevails. Most of them have them - some of them religiously, some of them spiritually, some of them politically - belief in justice. So that's what prevents them from getting engaged. And overall fear its another layer which makes already complex situation even more complex. But, I am optimistic. Because, even the most conservative, even the most pro-state person, people with "security glasses" as I put it earlier, they have changed, significantly, they have changed. From now on I am optimistic about these people. If the government changes, and we have a new system, you know, like a better democracy for example, those people who got into jail, or whose relative got into jail, or went through a trial process, accused of, all of us accused of being terrorist basically, those groups wouldn't be easy to manipulate anymore. They wouldn't be manipulated by government, any government propaganda. They would be careful about labeling people as terrorist, they will be careful about saying, ok, well-deserved, for those who got into jail. It could be leftist, PKK, anyone...they would feel, ok, what if the person is innocent, because they have this first-hand experience. They all say, ok, we are innocent, we didn't do anything, but nobody believed in them, so they would have this from now on. This is good for our democracy. Although they wouldn't engage actively, I don't expect from this group to be civic citizen, active civic citizen, who speaks up her mind, or engages in civil society. I don't expect that active participation but I expect that passive resistance, passive consciousness. They will be aware of things, although they don't get involved actively. 1:37:57

1:40:20 We were very silent until recently. Because, we believed in justice. So, I was expecting in the final verdict - ok, it took like four and a half years - but finally they will release cadets, trainee officers because there is no evidence showing otherwise. But, when my brother got sentences, aggravated life (sentence), I was so shocked. I was stupid to be shocked. System that kept some person for four years of course could take this further. You know, it is the same system. So, what did I expect? And then, after that, it was wake up call for me. Before that, we have tried some passive things, we have, I have talked to parliamentary members, so I tried some formal mechanism, but after that (I realized), so we have to take this matter into our own hands. So, if we don't speak up, nobody would do this on behalf of us. I reached out to New York Times, Washington Post...I was writing to everyone, so one guy said ok, I am giving you a number, call her. And she was Carlotta, and she is correspondent for New York Times in Istanbul, so I phoned her number from New York, not from here. (laughing) I was crazy, writing to everyone, and then, we started becoming more visible publicly. I think we need to do self-criticism as well. Everybody believed in justice - maybe not to that extent, ok - but at

least for cadets, we didn't think they will be punished. You know, they were so young, they had nothing to do with it, so we were optimistic about them until hearing about the final verdict. But now that I hear myself, it is not enough to get the cadets and trainee officers out. Ok, for now I focus only on that because this is a personal, family matter for me. But, once they're out, it doesn't mean justice, that we bring justice, or justice prevails. There will be other people. Some people - ok, you can be a higher officer, but you can still have nothing to do with the coup, right? But, it is very difficult to talk on behalf of them. Now, if you go to street and protest, and say "I am advocating on behalf of cadets" people wouldn't...people would understand, even the general public, they will say "ok, cadets, ok they are öğrenci, they are students", but if you say, ok, you're son of a colonel, and you go to the street and say "My father was a colonel, he had nothing to do with the coup" people will maybe attack you. Next step, I'll need to do something about them as well, because, why would we keep someone who has nothing to do with coup, either cadet, or a general. So, that would be next step, but it's very early to talk. I have my priority, so one step, one baby step at each time (laughing). 1:44:27

1:44:30 Even if we cannot talk about justice, people shouldn't...When I talk to families, I say - because they complain about past five years, past five six years, and they miss, like, pre-coup period. I said no, now you're not talking sense now because repression, oppression and human rights violations have been present in Turkey way before we were subjected to this. Don't long for that old days. That old days, there were people in jail, if you're thinking, you are now more conscious, you should be opposition to the government, and government's practices, always. From, now on, for example, I will always be an opposition, it doesn't matter who is in charge, who is in power, if you're human rights advocate, you should always place yourself in opposition, regardless of who governs. Because, even the most democratic country isn't perfect, so we need to fight, always, to make it better. It is hard to understand. But, I have this feeling, once people have their personal justice delivered, they will be out of the game, they will be out of the struggle. Because, we know, in this past five, six years, there were people who got out, even cadets, are they in the struggles? Are they with the families? Are they defending (them)? No. Maybe some of them, but this is the problem. The government just silences you by delivering your son, for example. So, here is your son, stop protesting. And it will work, unfortunately, it will work for this people. And that's why we have this pending justice for years. They are not in this for injustice 1:46:45, they're in this for their families. Ok, I understand, this might be a priority, it should be a priority, but it shouldn't be the only motivation. Otherwise, this is a viscous cycle that will repeat itself decades after decades. In

Turkey, when you talk to people, in Turkey they say, this is Turkey, one group goes in, other group goes out, it will repeat, so your time will come, and your family will be out. But, from now on, I will never be happy, because, I know the behind-the-scenes, I know the practices of Turkey. I will be happy to see my brother out, but that moment of happiness will be very short. Then I will say, ok, now its not over, because we just won one battle, but there are many, many more to fight.

1:47:57 Helena: What I want to ask you, maybe it is a very straightforward question, but, why do you think it's worth fighting for your country? (...) Why is it worth it to make your country better?

1:48:23 Ilker: Do you think I said "fighting for my country"?

Helena: Yes, actually. I mean, you're not fighting for it as a soldier, but you're fighting for a better Turkey, right?

Ilker: Yes, because, since I am here. Where I relocate to somewhere else - now I am trying to go, for example, I was talking to my friend yesterday, and I am looking for jobs in different countries. For example, if I go to Scotland, there is...I said Scotland on purpose because there is this NGO, who looks after families of prisoners, and they do some psychotherapy. I said, If I go to Scotland, for example, I would sign up for their voluntary work, I will find a pen pal, a prisoner with whom I can communicate, exchange letters, I want to touch upon imprisoned person's life, I want to help people. So, my struggle will be for the whole community. But, when I talk specifically about Turkey, it's not that ok, Turkey should be great, I know the people, I know the community, we need to have this local momentum everywhere. For me it is not more important to fight for Turkey, than to fight for Ukraine, to fight for England. It is the same. Wherever I live, I will fight for this same community. Those family ties, I use them to mobilize. I try to talk to people, talk people into this perspective so they can locally mobilize, they can...Maybe we can create a bottom-up movement to demand justice. Other than that, please, not for Turkey. Actually, personally, I hate Turkey more then any other country, and this wouldn't change, I might be biased. There is no reason to love a country, and of course, the same logic applies to opposite, there is no reason to hate a country. But, I am biased in that sense, because these people, they hurt us. The government and the people. Ignorance of people was the motivation for government to take further their repression. For example, I will never become a government employee anywhere in the world. I will become either an NGO employee or independent, somewhat independent, nobody is fully independent, I understand that, but somewhat independent institutions. I will never work for government, ever again. I don't find fighting for a country or people very valuable, I find fighting for immediate family and friends

valuable, because you know them personally, you cannot detach from your emotions, I want them to be in good conditions. It would be a relief for me, before I leave the country, if I see my brother, my family politically conscious and in good health, 1:52:24 I would be happy, but I still have other friends. But, not for the country, for the people I know.

1:52:41 Helena: I am sorry. This question was on purpose controversial. I didn't mean to make you agitated.

Ilker: (laughing) Yes, you got me going, because I was like, I need to explain myself because otherwise, once your questions made me feel "ok, I represented myself opposite, I need to correct this, and it got me going and going". I feel fooled. (laughing)

Helena: Noo, it was just to explain it completely, because what you said until now it could sound like that you're fighting for your country, but in different means. I don't want to fool anybody.

Ilker: I am joking (laughter)

Helena: It's just that I don't want to get anybody agitated. That's why I am explaining my question (laughter).

1:55:26 Ilker: No, no. I am not mad. By now, I think you understand me a bit, personally. I have this guilt coming from my past. In our first conversation I explained this to you. So, I don't want to be known as that person anymore. So, anything that triggers the same perspective makes me alarmed, not angry, alarmed. Because, I am not that person. Do I still give that vibe? So, this makes me... I will give you a personal example if you don't mind. So, I told you I had an Iraqi-Kurdish girlfriend, when I went to (US), and she influenced me, but influence happened after we broke up. So, it wasn't a long relationship, it was very short. During this period, we had some arguments. So, it wasn't the center of our relationship, it just comes to my mind from time to time. For example, Armenian genocide. When, she said Turkey committed a genocide over Armenians, I got angry. I just (said) - "No, Turkey didn't do this." I tried to produce counter argument to defend my nation. (laughing). And, so, back then I was a believer, and she mocked me believing in god. So, I got offended. So, I wasn't religious, but I was a believer. I said, why do you do this. There were several other topics I disagreed with her back then. So it was a short term relationship. After we broke up, after several years - several months, I got to read some other stuff, I met with other people, and within very short time, within a year or something, I became atheist, I became more in line with her views, then my previous ones. But, since then we didn't talk. It was two weeks ago, I texted her. I said, how are you, can we have a very short talk. So, I wanted to apologize to her. Because, I don't want to be remembered as a person who is patriotic, who is nationalist, who is religious. This makes me uneasy. So,

that's why, I am very, particularly careful about my new image. I know, this is not normal, because I carry this guilt from the past, so I want to explain myself clearly. So, you know this from our first meeting. So, whenever I sense that people misunderstand me, or I misrepresent myself, I need to clarify it. I cannot just let it go. Even with that girl whom I haven't seen, or spoken to for six, seven years, I texted her couple of weeks ago, just to have five minutes conversation. I just want to say, ok Anna, you were right, or, it is not a matter of right or wrong, now I believe the same way that you believe, I just want to get this out of my chest, and, sorry if I made you uncomfortable during our conversation, I don't want you to remember me as that person now. So, that's it. I just wanted five, ten minutes closure about my past. It has nothing to do with her, this is no good for her, just out of the blue message, but it is really important to me.

2:00:34 If I am uncomfortable, I will just talk and talk. I need to present myself clearly, this is important for me. So, I do this for myself, to repress that guilt from the past.

Date: 19 April 2022

Place: Online/Zoom

Duration: 1:55:13

Language: English

09:03 So we are wearing a blue ribbon (...) that is going to be the symbol of our movement. And the story behind it comes from Bugra Baldan, remember I think it was my first email to you, he wrote a letter, Blue Ribbon, and basically he was saying, because he was a very successful pilot candidate he won three awards in the US and then when he came back to Turkey in 2015 he was praised by everyone here in Turkey, and he was on TV shows, not himself but his picture and Fox TV which is one of the mainstream media who is the only, you know, opposition, they displayed a blue ribbon, for a whole day, just to appreciate Bugra's successes and I said. Ok, we are proud of our pilot, so blue represents sky, and because they are coming from Airforce and airforce is also associated with blue color, and Bugra is saying in his letter, once I was wearing this blue ribbon on my shoulder, proudly I was carrying that. Now that blue ribbon is tying my hands like a handcuff. I want you to help me untie this and let me put it back.

13:41 They are always supporting us behind doors, not in an open area.

16:56 Gergerilioglu vs CHP

18:40 We wanted to have a quiet protest, without any trouble. Because subjects are old people, parents, mothers and fathers. (...) So we wanted to have a press statement and just leave the scene.

30:14 We were sitting there at IHD, and everybody like, all the moms were like, oh our sons are not terrorists, so we love our country and bla bla, and there the other activists, other members of IHD, they were hearing what they were talking so they're accused of being terrorists too. But, when the mothers of cadets, it wasn't their intention, but when they defend them being the lover of this country, having a pride in the country, we are kind of side-lining them, the IHD members. Because ideologically, I feel closer to IHD, but with families, I'm sharing the same faith. And then I said, please, it has been six years and we are also accused of being terrorists, so now we understand what terrorism means, and this is very subjective topic. Please, just avoid using the term terrorist, terrorism, because these terms can be weaponized, can be used, and this is the discriminatory, polarizing rhetoric. So, what is terrorism, who is terrorist? We are not here to define who is terrorist and who is not, because we don't except the term itself. (...) Yeah their perceptions have changed, but language comes after perception. It needs more training, more awareness more education.

33:30 I said, ok I am not a vatansever, I don't like my country, so, can you justify that I can be sentenced to life term in prison. So, this shouldn't be the defense statement we are. We can just say: are you saying there is a coup, and can you prove that these students were involved?

38:48 My mom said I don't like this country, I don't like this terms terrorism, terrorist, if there is a terrorist it is the state itself, the state is terrorist, my mother said (...) and then several moms reacted, no don't say the state is terrorist again, devlet, don't say, you have to differentiate between state and the government, yes the government is bad but, we love our state, vatan, devlet.

42:23 Cadets and trainees are also KHKli, because they have been purged, as well. My brother was listed in either first or second list. After the coup night, next morning, my brother came home, he was safe and he came home. He was frightened though, he didn't understand what happened. And then he stayed at home for next twelve days until 27th, and every day he called the base to reach out to their commander, to say are we supposed to come back, can we go to our training, so they were so naive. So they were still thinking so they could continue their training, pilot's training. And then on the day, 27th a commander called them and said, there is

prosecutor here, he wants to take your statement. So, they just got on their cars and drove there, by themselves. Because they didn't think they will get arrested, so they will give a statement, they will tell what they saw, what they heard, that night what happened from their perspective, and come back home. So, that was their, and also our expectation. So he left the home and my family was having dinner, it was dinnertime, 8 p.m. And there was the news, this list, KHK list. And it was I think first time, it wasn't second, it was the first time, what is this, and my father is also an ex soldier, he said, oh, so many people got purged, I need to see this list to see if I know anyone. He has been in the military for thirty years, he will know so many people, and he started the list you know, from the beginning, and then, oh I know this, this one got purged, I need to call him to see if he is ok, he was just going through the list and then he saw my brother. And at that moment, just two hours ago he went to give a statement, but he was already purged. How is this possible? So then we started to get worried. So they were on the KHK list, and they were among the first ones that got purged. That's why I said in my speech, yes, they are also KHKli, but they cannot represent themselves here, I am here to represent them as a brother, as a friend of cadets and trainees.

48:51 For us to be there is strategic, because we couldn't organize as families (...) We want to do more radical things, we want to see more immediate actions, we want to see more sincere actions. (...) But still we need to cooperate, we don't have anyone else to cooperate with.

51:40 So we are very loosely connected, through me for now, as far as I know. I am connected to KHKlilar, and when I was first included in their group, in Whatsapp group, they wanted me to introduce myself, (...) I said, I am in the same situation as you, but, I am not here to defend my rights, so thats the last priority for me, I am here to defend the rights of cadets and trainee officers.

1:01:42 Now, against the constitution, and constitutional rights, director of the Interior Ministry, they released the statement, after the coup, they declared the regulation and said, you have to take the permission from vali, for protest, press statements and stuff. So, for our gathering we didn't get the permission from the vali for that gathering.

1:06:35 Several lawyers warned me, that, you should be careful, you should be at the backstage, don't be on the front, because there were several occasions, families in Istanbul they wanted to protest, police detained mothers and fathers, they kept them several hours, but when they detain ex officers, they kept them longer, and they try to associate with bigger framework, so maybe I will step back.

1:16:43 "For you to see the repression, you need to be direct subject of the repression.

1:18:19 If you want to get to the bottom of this issue we need to talk about terrorism. So what is terrorism? Who is terrorist? Because it is very easy to be a terrorist in this country, to be known as a terrorist. (...) This is for all countries, every spectrum of society is very securitized, you know US, European Countries, they all do this, they securitize the public platforms. When we talk about security we talk about terrorism, counter-terrorism, but when we talk about these issues we don't talk about human rights, so like, as if those are separate, when we are done with these we can talk about human rights. But human rights violations often exist on the pretext of counterterrorism.(...) Being a terrorist is enough to justify anything. I don't care if he is a terrorist, if he is a monster, do you have the right to kick somebody (out of the plane)?

1:24:17 People now, after Gezi protest failed, government used all sorts of smart repressive tools to fragmentize the civil society, opposition, passed pseudo-legitimate laws, to instil fear in the society. Now it is people, those who are critical of government's actions, they are sitting at home, complaining. Especially after the coup, everything is terrorized, people do not trust each other (...) they don't trust the government either, it is not a democratic country anymore where you can seek your rights, legal rights. (...) If you're purged, if you're KHK'li why would your relatives stop calling you? This is the reason of why we cannot have that momentum again, because people, even those die hard AKP supporters, they know that even a slight deviation from government's rhetoric can, government actions might put them in danger. So this not the trust in the state, this is distrust in the state. So people are very afraid. This didn't happen overnight, so this is systemic repression, but not just overt, but covert repression. They put a democracy facade, to appease the West, and some grassroots, AKP support as well, I think the fear people have is the main reason we cannot have that momentum again. And as KHKlilar, as trainee officers we cannot be the engine of this movement because we are very marginalized, so we are at the point of defending ourselves of not being terrorists, so we cannot be the engine, there is no engine that can push that kind of momentum right now.

1:33:24 As the answer to rising authoritarianism around the world, we need to empower womens rights and LGBT-Q rights groups.

1:34:25 For IHD, they say, ok identity doesn't, they don't care about the identity but there are some, when you look at the practices, there are some discriminations, based on ethnicity, based on ideology, but womens groups are not concerned about this. They are not there for Kurds or Turks, they are not there for leftist, rightist. So this is a common ground where many people can cooperate. For a social movement to work, we need diversity, we need masses to participate. And in past two years, nobody except women could take to the streets. Even last week there were thousands of women protesting government in Istanbul.

1:51:57 There is justice, but not for *homo sacer*, just for the acceptable citizens. (...) We need justice for terrorists too.

11.3.Interview with Ali and Kezban Kalın

Date: 2 April 2022

Place: Online/Zoom

Duration: 0:54:12

Language: Turkish

Helena: Şey soracaktım, bu konuşmamızı kayıt edebilir miyim? Sadece transkripsyonu yapmak için ve tercüme etmek için çünkü İngilizce yazacağım tezimi.

Ali: Evet, evet, tabii ki kayıt edebilirsin, bizce bir sakıncası yok yani. Hiç endişe etmeyin o konuda.

Helena: Çünkü, sadece bunun için kullanacağım.

Ali: Yok, sorun değil, şey yapma sorun değil. Kaydedebilirsiniz yani.

Helena: Ve soracağım bir soru olursa, cevap vermek istemediğiniz bir soru olursa, bana söyleyin, hiç problem değil.

Ali: Tabii ki, bunu geçelim deriz, veya o konuda bilimiz yok deriz, mutlaka şey yaparız yani, bilmediğimiz şeylerde şey yapmayız, tabii. Görüş bildirmeyiz yani. Belki yorum yapabiliriz, ama görüş şey yapmayız, yani. Hiç bilmediğimiz konularda hiç konuşmayız.

Helena: Anlıyorum, anlıyorum. İlker'le çok konuştum ve onunla gurur duyduğunuzdan eminim, mükemmel bir araştırmacı, gerçekten.

Ali: Evet, aynı şekilde, çok memnunuz İlker'den.

Helena: İlker bahsetmişti ki tüm kariyerinizi TSK'da geçirmişsiniz. Sorabilirsem eğer, niye askere gitmeyi karar verdiniz ve oğullarınızın gitmesini istediniz? Ve, bunun yanında, şimdi TSK hakkında ve genel olarak askerlik mesleği hakkında ne düşünüyorsunuz?

Ali: Toplam 34 yılımı Türk Silah Kuvvetlerinde geçirdim, dört yıl askeri okul, 30 yıl da meslek hayatım. Yani, 1981'de başladım, 2015'te emekli oldum. Ayrıldım. Ve memnun ayrıldım, yani, acı tatlı bazı hatıralar oldu, ancak mesleğimi de yapmaktan memnundum, o dönemler için. Zor yerler oldu, daha kolay yerler oldu, ona göre bir şekilde, tatlı bir şekilde yaşadık yani. İlker de, Alper de, kendileri istediler, kendiler arzu ettiler, kendi istemeleri, arzu etmeleri, biraz da içinde bulunduğumuz ortamın etkisinden kaynaklandığını düşünüyorum. Yani, devamlı askeri ortamda, devamlı askerlerle iç içe olunca, ister istemez bir merak uyandırıyor, bir sempati

uyandırıyor, ondan dolayı hareket ettiklerini düşünüyorum. Onlar isteyince, biz de onların geleceği dedik, kırmak istemedik, yani ne istiyorlarsa o olsun diye düşündüm. Yoksa benim veya eşimin onların meslek seçimi konusunda bir zorlamamız veya teşviğimiz veya bir şeyimiz olmadı kendimizde yani. Ama işte sadece içinde bulunduğu ortamdan kaynaklandığını düşünüyorum, yani. Onların o işe heves etmelerini yani. İşte şu an tam tersi, hiç heves etmiyorlar, şeyi gördükten sonra yani! Ne bileyim, aradıklarını bulamadıklarını için.

Helena: Ve şu an siz TSK hakkında ve askerlik hakkında ne düşünüyorsunuz? Yani düşünceleriniz değişti mi?

Ali: Yani, düşüncelerimiz tabii ki değişti, çünkü Türk Silah Kuvvetleri kendi personele sahip çıkmadı, yani, o ben emekli olmadan önce bu şekilde değildi TSK diye düşünüyorum. Öyleydi yani içinde bulunduğum dönem, ama özellikle 15 temmuzdan sonra bazı üst rütbeli komutanlar, amirler, sırf kendilerini aklayabilmek veya kendilerini başka ortamda gösterebilmek için astlarını şey yaptılar yani - nasıl söyleyeyim - hiçe saydılar, sahip çıkmadılar, onların masum olduğunu, onların suçsuz olduğunu, onların herhangi bir darbeyle, darbe girişimiyle, veya işte, anayasal düzeni bozmakla alakalı ilgilerinin olmadıklarını çok iyi bildiklerini düşünüyorum. Ama, kendilerini korumak, kendi mevkilerini, kendi makamlarını korumak adına çocukları kararladılar yani, o şekilde düşünüyorum.

Helena: Kezban hanım, bir şey eklemek istiyor musunuz?

Ali: Bir şey eklemek istiyor musun?

Kezban: Yok. Merhaba!

Helena: Merhaba, bir şey eklemek istiyor musunuz, yani size de soracaktım, yani burada olacağınızı bilmiyordum, ama sizin de düşüncelerinizi duyayım diye.

Kezban: Evet, özellikle teşekkür ediyorum, vallahi, ekleyeceğimiz aynı, eşimle aynı fikirdeyim. Yani, çocuklar, bunlar genç, askeri öğrenci olsun kursiyer olsun, en alttaki, TSK'nın en altta, emir yetkisi yok, şey yok, üst rütbelilerin sahip çıkması gerekiyordu ama, bunun gibi olmadı yani. Maalesef, beklediğimiz gibi olmadı. Ben daha doğrusu, onların sahip çıkmadığı gibi hiç kimse sahip çıkmadı, hiç bir siyasi olsun, hiç kimse sahip çıkmadı ki, bir tek yani onlarla (ilgili) değil aslında, toplum olsun, siyasiler olsun, hiç kimse sahip çıkmadı.

Helena: Ve size göre niye böyle oldu, niye toplum sahip çıkmadı yoksa muhalefet, o kadar da sahip çıkmadı, size göre?

Kezban: Ya bize göre, iktidarın tutumu, bana göre iktidarın tutumu. Sürekli bir suçlama, sürekli bir şey, böyle algı yaratma, algı şeyi, insanları her şeyle korkutup, her şeyle şey yaptı, yani epey böyle korku kattı, herkes korkuyor, işte ne bileyim, herkes sustu Vallah, ben de anlayamıyorum bu toplum nasıl bu kadar böyle, önceden de böyle miydi, biz mi sonradan

gördük, onu da bilmiyorum, bu kadar duyarsız mıydı, ama gene de ben iktidarın yanlış politikası, böyle ayrımcı söylemler, algı yaratması, e ağzını açsan teröristsin ülkede. Bu yüzden...

Ali: İktidardan olmayan, karşı düşünceden olan herkes terörist ülkede! Herkes terörist, öğrenciler de dahil.

Helena: Bu bağlamda aslında ikinize bir şey soracaktım, yani genel olarak, 15 temmuzla ilgili bütün resmi söyleyişlerde böyle terimler kullanılıyor, yani, hain, terörist, bir de mağdur ve şehit. Ama farklı farklı anlamlarda kullanılıyor. Ve size göre, yani, ikinize göre bu terimlere genel olarak nasıl bakıyorsunuz ve 15 temmuzun bağlamında size göre hain kim, terörist kim, yani böyle bir şey söyleyebilir miyiz? Ve mağdur ve şehit kim?

Ali: Yani şu an mağdur bizleriz işin gerçeği, en mağdurlar biziz. Altı yıldır çocuğumuz cezaevinde tutuklu, diğer İlker, biliyorsunuz, ihraç edildi mesleğinden, yani o kadar eğitimi, öğretimi hiçe saydılar, umursamadılar. Öbür çocuk da cezaevinde altı yıldır yatıyor, yatmasını gerektiren hiç bir sebep göremiyoruz, bize de gösteremiyorlar, yani, şundan dolayı, anayasal düzeni bozmaya çalışmak! Yani, anayasal düzeni bozmayı çalışmak da! elinde silah var mıydı, yoktu. Peki kimi itelemiş, kime hakaret etmiş, kimi kovalamış, kime bir yumruk atmış, kimi darp etmiş, veya kimi zorda bırakmış ve şiddet kullanmış, cebir kullanmış, veya kimi alıkoymuş? Hiç ortada hiç bir şey yok, orada görevlilerdi, görev yeri orası zaten. Mesela, ben şu an emlak ofisindeyim, emlak ofisi benim burası, benim burada görev yerim, benim burada olmam hiç bir suç olmaz. Onlar orada görev yerlerindeydi Akıncı Üssünde, Akıncı Üssünde olması suç oldu. Bu bizi çok rahatsız ediyor, yani, asıl mağdur bizleriz. Şimdi 15 temmuz günü yaratılan kaostan, bakın darbe girişimi demiyorum, en azından bu bir kaos bana göre, yaratılan kaosta ölenler var, hem askerler tarafından, hem siviller tarafından, her iki tarafın da, Allah yakınlarına yardımcı olsun, sabır versin, onlara baş sağlığı diliyorum. Ama bu ortama getirenler, asıl hainler onlar, bu ortama getiren, bilinmiyor(!) yani bu ortamı getirenler kim olduğunu tespiti yapılmak için uğraşılmıyor, neden burada darbe girişimini, kaos ortamını yaratanların, mesela Meclis Araştırma Komisyonu kurulmaya çalışıldı, kurulmadı, yapılmadı, devam etmedi, yarıda bıraktılar, kimseye de açıklama yapmadılar. Onlar mesela diyor ki darbe emri var! Peki darbe emri bugünkü teknolojiyle, hangi bilgisayarda yazıldı, hangi printerden çıktı alındı, kim yazdı, kim fikir babası, kim buna emek harcadı, ya mutlaka- bugünkü teknolojide- mutlaka tespiti yapılır. 50 yıl önce belki tespit edilemezdi ama şu an mutlaka. E bu darbe emri yazanları tespit edin! Asıl hainler, failler orada. Yok, onlara da kimse dokunmuyor. Yok kim var, askeri öğrenciler, kursiyer teğmenler, genç uzman çavuşlar, genç astsubaylar, ondan sonra, ne bileyim Bank Asya'da parası olanlar. E Bank Asya'da parası olan

terörist kabul ediyorlar, Banka Asya'nın genel müdürü şu an Türkiye'de Sermaye Piyasası Kurulu'nun başkanı, SPK başkanı yani. Yani anormallikler bunlar. Sonra, Genelkurmay Başkanı Hulusi Akar, yani TSK'ya hakim olamadı, sahip olamadı, ama bakan oldu adam. Bunlar bize çok ters geliyor, gerçekten yani, çok rahatsız ediyor bizi. Sonra, askeri öğrencileri duymuşsunuzdur, bilmiyorum, basından takip ettiyseniz.

Kezban: Melek Çetinkaya...

Ali: Melek Çetinkaya, dillendiriyor onları genelde, askeri öğrencileri. Askeri öğrencilerin 305 veya daha fazla kişi müebbet aldı, ağırlaştırılmış müebbet aldı, ama askeri öğrencilerin alay komutanı, yani onların birinci dereceden amir pozisyonunda olan, en üst makamda olan kişi, herhangi bir işlem yapılmamış.

Helena: Çok acayip.

Ali: Ya çok anormal bir durum. Yani, düşünün, siz gazetecisiniz, gazeteciler hepsine işlem yapılıyor, sizin yayın yönetmeninize dokunmuyor kimse. Yani yayın yönetmeni kimseden sorumlu değil mi, hiçbir şeye karışmıyor mu? Yani, yazılana, çizilene, size dokunmuyor mu mesela? örnek veriyorum, yani.

Helena: Evet öyledir, aslında, onların...onlar sorumlu.

Ali: Çünkü bunlar, Genelkurmay Başkanı serbest, kuvvet komutanları da serbest, herhangi bir işlem yok haklarında, ya bir takım üst makamda olan, komutan seviyesinde kişilerde, hiç kimsede sorun yok, sorun kursiyer teğmenlerde, askeri öğrencilerde, sorun genç astsubaylarda, genç uzman çavuşlarda. Ya darbeyi gençler mi yapmaya kalktılar, yani? O zaman darbenin ismini değiştirsinler yani, yeni kuşak darbesi desinler yani, 15 temmuz FETÖ darbesi şu bu darbesi (diyeceklerine). Ki FETÖ bunların kardeşiymiş daha önceden. Niye kendileri düşman oldular da arada biz kaldık yani? Çok anlamsız geliyor bana, çok, yok kızıyorum, belki de kusura bakmayın, böyle hiddetle şey yapıyorum, söylüyorum da, sinirleniyorum yani.

Helena: Hiç problem değil, ben dinliyorum sizi, hiç problem değil.

Ali: Ben kendilerinin halen, ne bileyim, görüştüğünü bile düşünebiliyorum, yani, işin gerçeği. O Amerika'daki zatla, bizim başımızda bulunan zatın, görüşüklerini bile düşünüyorum yani, ben kendi kendime. Tahmin bu benim tabi, elimde bir belge şunum bunum yok. Çünkü, ha bunu neye bağlıyorum, bunu da, herkesin bildiği, üst düzey, üst seviyede hiç kimseye herhangi bir işlem olmadı, hiç bir siyasiye dokunulmadı, hiç bir müdüre, genel müdüre, bir tür başkana, daire başkanına dokunulmadı, hiç milletvekiline dokunulmadı, ne bileyim, hiçbir parti genel başkanına veya grup başkanına, şununa bununa.. Bir de, bu 2002'de bunlar seçime gelirken bu FETÖ ekibi bunları destekledi, bunlar Güleni devamlı destekledi, o onun sırtına bastı, o onun sırtına bastı işin gerçeği. Onlar beraber birbirlerini yükselttiler, o FETÖ'yü iyice yaydı

Türkiye'de, bir sürü güç sahip etti, o da buna seçmen toplayıp tekrar tekrar kazanmasını sağladı. Artık, ayrıldılar mı, yoksa, ayrılmış gibi gözüküp, memleketten başka şeyler, kaos yaratıp, başka şeylerin peşindeler mi onu bilemiyorum, yani. Ayrıldılarsa, ayrılınsınlar da, e bize ne yani? Niye biz arada kalıyoruz? Onun için şey bulamıyorum, aklım almıyor yani.

Helena: Kezban hanım bir şey söylemek istiyor musunuz?

Kezban: Yok, ne diyeyim, Vallah, eşim söyledi, anlattı işte. Aynen, ben de öyle düşünüyorum. Asıl kendileriydi, ama olan bize oldu yani? E nasıl çözülür, nasıl edilir bilmiyorum. Artık bir an önce de çözülsün istiyoruz yani, bize de yazık. E şimdi, mesela, Ankara'da oturuyoruz, duymuşsunuzdur, çocuklar ikametgahından çok uzaklara gönderildi, şimdi ben burada haftada (bir) gidiyordum. Diyarbakır'a gönderdiler çocukları, hani hiç hukuk yok ki bizim ülkede, yok yani, halbuki, mesela böyle bir ağır cezayı verdiyseniz, aileye yakın yere verilirmiş. Yok, bizim ülkede hiç bir şey, hukuk, adalet yok, yani. Ya bunlar her istediklerini yapabiliyorlar, nasıl oluyor biz de anlayamıyoruz. Nereye de başvursan bir sonuç ta alamıyorsun ki. Vallah, bilmiyorum elimiz kolumuz bağlı aslında, gerçekten bağlı... Elimiz, kolumuz bağlı aslında, gerçekten bağlı. Melek hanımı takip ediyoruz mesela, kadın sokaklarda gezdi, Yargıtay bozdu, tekrar çocuklara müebbet. Yani nasıl oluyor bu, anlamıyoruz ki, ya ne yapabiliriz, yani, yapabileceğimiz bir şey yok yani, nereye gitsek, her yer kapanıyor yani.

Helena: Anlıyorum. Yani, çok üzücü. İlker bana söylemişti ki Diyarbakır'a kadar 14 saat mı sürer, otobüsle gitmek.

Kezban: Evet, otobüsle 14 saat. Yani, bir de, yolunu bırak, insanlar maddi yönden nasıl gidecekler, ya mesela, tek kişi anca giderler mümkün değil, biletler, fiyatlar o kadar uçmuş ki...

Ali: Bir kişinin gidiş gelişi bin lira maaliyeti, sadece yol parası, gidiş geliş Diyarbakıra. Yani, ayda dört sefer görüşümüz var, hadi dört sefer de gidemeyiz zaten, ayda iki sefer gitsek, ikişer kişi gitsek, dört bin, beş bin lira. E zaten emekli paramız beş buçuk altı, ya ne yiyip ne içecek insanlar? hadi biz gene, emlakçılık yapıyoruz, biraz imkanımız var, yani diğer insanlar ne yapacak yani?

Kezban: Olmayan insan çok fazla, zaten onlar Ankara'ya gelmekte zorlanıyorlardı.

Ali: Bir de şunu belirtmek istiyorum, şöyle, kanunda zaten, müebbet, ağırlaştırılmış müebbet cezası alanların, ikametgâhına ailesine yakın yere vermesi gerekliliğinin kanunda yeri olduğu halde, bunlar en uzaklara atıldılar.

Kezban: Bile bile yaptılar

Ali: Bir de şu var, yani şöyle, çocukların hiç bir suçu yok zaten, suçsuz yere içeride cezalandırılıyor, dört duvar arasında, çocukların haliyle aileleri, sevenlerini de cezalandırıyorlar yani. Gidip gelme imkansızlığıyla yani, bize de gidip gelme imkansızlığı

ceza, bunlarla ayrı kalmamız zaten, çocuğumuzun cezaevinde olması bize bir şey veriyor, ızdırap veriyor zaten, manevi olarak, bunun haricinde çocuğun bir de iyice uzaklara gidip de görme imkanımızı zorlaşması veya gidip gelmemizin bize bir külfet olması bize de ceza oluyor yani. İyi de, cezayı niye biz çekiyoruz, yani, mesela, bir az öncede bahsettiğim kişiler, Maşallah gayet iyiler, hiç onların cezadan, şundan bundan haberdar değiller yani, kendileri gayet rahatlar.

Helena: Bunu bilerek yaptıklarını mı düşünüyorsunuz?

Ali: Kesinlikle!

Kezban: Tabii, tabii...

Ali: Size bir kaç örnek vereyim yani, bilerek yapıldı.

Kezban: Bilerek yaptılar.

Kezban: Bakan değişti ya, bu gelen bakan...Öyle, öyle yani ben kesin eminim yani.

Ali: Bekir Bozdağ Bey'in marifeti. Öyle diyeyim. Yani, yeni gelen bakan, Bekir Bozdağ beyin marifeti, yani. Öyle. İnşallah, akşam rahat uyuyordur, öyle tahmin ediyorum. Size birkaç örnek vereyim, şöyle, Manisa, Somalı bir gene kursiyer, Alper'in devre arkadaşı, Erzurum'a verdiler, Balıkesir, Balıkesir merkezinde ikamet eden, ailesi, Balıkesirli olan, oranın nüfusuna kayıtlı olan bir gene bir kursiyeri Van'a verdiler. Antalya'da ikamet eden Antalya nüfusuna kayıtlı gene bir kursiyeri, Erzurum'a verdiler. Alper, Ankara nüfusuna kayıtlı, Ankara'da ikamet ediyor, Diyarbakır'a verdiler. Yani, hep böyle. Sonra, gene kursiyerlerden - kursiyerleri çok iyi tanıyoruz, işin gerçeği, özellikle Alper'in devreleri ve yakın arkadaş çevresi olduğu için devamlı onlarla, ailelerle falanla görüşüyoruz diğerlerini çok tanımıyoruz, ama onlarla devamlı iç içeyiz. Van, Vanlı bir kursiyer vardı, onu İzmir'e verdiler. Tam tersi istikamet. Bakın, Van en doğu uç

Kezban: Tam ters!

Ali: ...İzmir en batı uç

Kezban: Hani, bilerek ve isteyerek.

Ali: Şey, Batmanlı bir gene kursiyer var. Onu da İzmir'e verdiler. Sonra, duyduğumuza göre, gene bir Kayserili birisini Tekirdağ'a vermişler, ondan sonra, Adapazarı, Adapazarlı, Adapazarı nüfusuna kayıtlı olan Van'a, İzmit, Kocaeli nüfusuna kayıt olanı Antalya, yani düşünebiliyor musunuz? böyle en uç noktalara, memleketlerinin en uç noktalara verdiler . Ve bize Diyarbakır'a. Şimdi insanlar bize soruyor, nasıl gidip geleceğiz. Hani, biz Ankaradayken onlar geliyordu, biz misafir ediyorduk, onları karşılıyorduk, götürüyorduk, getiriyorduk, yardımcı oluyorduk onlar bize haliyle soruyorlar, nasıl yapacağız şimdi. Adam Balıkesirli veya Manisalı kişi, İzmir'e kadar gidecek, İzmir'de uçağa binecek, uçakla Van'a ya da Erzurum'a

gidecek. Başka bir alternatifi yok, yani. Ve onun da Mesela Diyarbakır'a uçak gidişi denk gelmiyor, nasıl denk gelmiyor, ya bir gün önce gideceğiz, orada otel parası vereceğiz, ya da, aynı gün gidemeyeceğiz, aynı gün dokuz buçukta uçak oraya iniyor. 10'da görüşümüz başlıyor...

Kezban: Yetişmiyor

Ali: Kırk beş, elli dakika önce cezaevin girişimde olmanız lazım yoksa almıyorlar. Onların şeylerine (kural) göre. Evet. Yani, sorduk ettik onu da mesela, İlker'e söylemişler orada yani belki bir kereye mahsus falan şey yapabilirim, kaçırırsanız, alabiliriz, ama devamlı mümkün değil. Bir kereye mahsus ama her uçak öyle yani, uçağın tarihini değiştirme imkanım yok. Mecburen, otobüsle gidiyorum, otobüse akşam altıda bineceğim, sabah sekizde oraya gireceğim. On dört saat. Yani, ondan sonra aynı gün, tekrar döneceğim yola, ya ben elli beş, elli altı yaşındayım, ben, ya buna bünyem dayanacak mı dayanmayacak mı bakın maddiyat haricinde bir de fiziksel olarak, bedensel olarak bu yüke dayanabilir miyim bilmiyorum. Bütün aileleri öyle, ben kendi örnek veriyorum da. Biz gene iyi, şartları iyi olanlardan biriyiz. Mesela Antalya'daki, eşim görüşüyor, Antalya'daki bir kursiyer teğmen, Alper'in devresinin annesiyle, size kadar geleyim ben ordan devam edeyim tekrar. Bir gece sizde kalayım. Çünkü Antalya'dan devam edemeyecek Erzurum'a.

Kezban: Direkt uçak yok.

Ali: Direkt yok, uçak direkt yok. Otobüs direkt yok. Aktarmayı Ankara'da yapacak, en azından bir dinleneyim de öyle devam edeyim dedi, olur dedik, onu misafir edeceğiz, uğurlayacağız, düşünün, insanlar böyle, böyle, kaç, ne kadar zamanda gidip gidebilirler, Ayda iki sefer üç sefer biz yük olmak istemezler, gidip gelmek onlara ayrı bir külfet. Ne yapacak bilmiyoruz, yani. Yani, sadece cezaevinde olmaları, suçsuz yere içerde yatmaları ve müebbet, ağırlaştırılmış müebbet cezası alıp da böyle psikolojikmen iyice ama şimdi fiziken, bedenlen, madden, her şeyle yoruyorlar şu anda, yani. Tamamen planlanmış, kasıtlı, hazırlanmış bir plan, proje yani bu bize yaptıkları, ama bunlar kendilerine menfaat umuyorlar herhalde, çünkü bu FETÖ şeyini devamlı zinde tutmaya çalışıyorlar, ki ondan beslenebilsinler. Nasıl beslensinler, oy alsınlar yani beslenmekten kast ettiğim o, devamlı gündemde tutmaya çalışıyorlar onu, yani. FETÖ, FETÖ, FETÖ. İyi de, FETÖ'nün kaynağına bir şey yaptıkları yok, asıl FETÖ'cülere kimseye bir şey yaptıkları yok, en tabandaki halkla FETÖ diye uğraşıyorlar, anlam vermiyorum ben buna yani.

Helena: Anlıyorum, bir de, bir görüşmede, 2020de görüşmüşsünüz New York Times'la, bu görüşmede söylemişsiniz ki artık yargı sistemine, adalete, devlete, hükümete inancınız kalmamış, yani güveniniz kalmamış.

Ali: Yok, yok, kesinlikle. Yani, artık şeyim yok, devlete güvenim kesinlikle yok. Çünkü neden, ya hukuk yok, hukuk olmayınca, hukuk kuralları hiçe sayılınca hiç bir şeye güveniniz kalmıyor, ne yönetime, ne sisteme, ne devlete, hiç bir kimseye yani.

Kezban: Zaten, mesela, adalet olsaydı, çocuklar bu cezayı zaten almayacaktı. Çünkü dediğim, yaptıkları şey yok, ya mahkemede sunulan hiç bir şey yok yani. Hani şunu yaptılar, diye. Ve zaten kendi ifadelerini kullandılar zaten, kendi ifadelerini kullanarak eğer gerekçeli kararı yazıyorsan elinde zaten bir şey yok demektir. Hukuk olsa bunun zaten veremezlerdi, nasıl bilmiyoruz, anlayamıyoruz, ama zaten, anlam da verilebilecek bir şey değil.

Helena: Şey soracaktım, bu olaydan önce bir devlete güveniniz var mıydı? Böyle bir yargı sistemine. Sadece bu olaydan sonra mı değişmiş yoksa önceden de...

Kezban: Önceden de öyleymiş, fakat biz bu olaydan sonra farkına varmışız.

Ali: Evet, evet...

Kezban: Gerçekten önceden de öyleymiş. Yani şöyle bir bakıyorum, tamam, şimdi, eşim askerdi, biz hep asker, böyle biz devlete herhangi bir şey gütmemişiz demek ki, hani, sonra bu olaya baktık yok, önceden de bakıyorsunuz, görüyorsunuz, insanlar neler çekmiş, neler etmiş, hani biraz da biz de aslında sonradan bilinçlendik, gerçekten. Fazla devlete güvenmemek lazım, yani.

Ali: Bu olay başımıza gelmeden önce, bizden önce hukuksuzluğu görenleri biz görmemişiz, fark etmemişiz, yani, farkına varmamışız. Biz ondan dolayı kendimizi çok sorguluyoruz, çok kızıyoruz, keşke bunların bunlar olmadan biz de farkına varsaydık, o mesela, demokrasi diye, hukuk diye yürüyenlere biz de katılsaydık 2010larda, 2011lerde, 2012lerde. Yani düşünmedik biz, işin gerçeği, çünkü işlerimiz rayında olunca başkasını düşünmedik ne yalan söyleyelim. Onda şey yapmıyorum, kendimi suçluyorum, yani, öz eleştiriyi yapıyorum. Ama bu olaylar başımıza gelince tabii geçmişe dönük diyorum, evet, hep hukuksuzluk yapılmış, yapmışlar, bundan zarar görenler hep karşımıza çıkıyor yeni yeni görüyor, tanışıyoruz, ve onlara zamanında yanlarında olamadığımızdan dolayı üzülüyoruz, yani. Ve şu anda yanımızda olanlar yok, onlara da gerçi çok zaman şunu söylüyoruz bakın, biz on yıl, on beş yıl önce, hukuksuzluktan dolayı zarar görenlerin yanında olsaydık, belki şu aşamaya gelinmeyecekti, sizler de bizim yanımızda olun, bari bundan 10 yıl sonra siz zarar görmeyin. Çünkü, kişi değişir, ama sistem değişmeyince, yani, ne bileyim, bazı kültürel şeyler değişmeyince olmuyor. Çünkü, demokrasi, hukuk bir yere kadar kültürden geliyor Türkiye'de sistem, yani. Kültürler şeylerden geliyor. Kültür anlayışıyla

Helena: Size göre neyin değiştirilmesi lazım, kültürel olarak, yani bahsetmişsiniz, siz neyin değiştirilmesini düşünüyorsunuz?

Ali: Bir defa hukuk kurallarına uyulmasını talep ediyor, istiyoruz yani...

Kezban: Kültürel olarak dedin ya, onu diyor.

Ali: Şimdi, bir de, Türkiye'de ataerkil aile yapısı halen baskın, yani. Türkiye'de, ataerkil aile yapısı, yani. Büyük söyler, küçükler mecbur uyar, büyüğün haberi olmadan kimse hiç bir iş yapamaz, bir işe kalışamaz, hukuk mukuk (yok) büyük ne derse odur ailede, bir ufak çevrelerde. Türkiye'de sistem şu an böyle gidiyor, yani. Herkes şu an başbakanı, cumhurbaşkanı aile büyüğü gibi görüp o ne derse olur, yani hukuk var yok, öyle bir şey hukuka göre, hukuka göre uygulansa zaten kimse zarar görmeyebilir. Ondan dolayı kültürel olarak görüyorum ben bunu yani, ataerkil aile yapısının tamamen kalkmadığına bağlıyorum işi yani, doğuda, güneydoğuda daha çok mesela, batıda yine biraz yavaş yavaş siliniyor ama bizde batıda da var halen yani. Kültürden kasttığım o.

Helena: Kezban hanım siz bir şey eklemek istiyor musunuz üzerine?

Kezban: Yani, ben, hani, kültürel mı, onu bilmiyorum, ama genel Türk yapısının kültürellikten ziyade şey var herhalde böyle bir, nasıl diyeyim İlker mi geldi kapı çalıyor

Ali: Evet kapı çalıyor.

Kezban: Bir dakika.

Ali: Hukuka göre hareket edilse, yani, demokrasiye göre hareket edilse, ona göre herkes hakkını, hukukunu bilir, yani, bir suç işleyen cezasını çeker, cezasını kabullenir, ama, böyle olduğu zaman, büyükler, büyükler derken, makam, mevki ve maddi olarak büyük olan hiç bir şeyde zarar görmüyor da, olan sadece bizlere oluyor, bizler derken, orta sınıf ve orta sınıf altındaki vatandaşlara oluyor yani üst sınıfa hiç kimse zarar görmüyor. Çok nadir, üç beş kişi varsa, onlar da kişisei şeye girmişlerdir, ondan dolayı şey yapıyor, yani.

Ali: Sesimiz geliyor mu böyle?

Helena: Evet geliyor, geliyor, hiç problem değil.

Kezban: Ben bakamıyorum ne zamandan beri şey yapmıyorsun?

Helena: Kezban hanım siz söylüyorsunuz da, bu...

Kezban: Ben şey olarak, kültürel mi yoksa Türk milleti hep böyle miydi, onu da bilemiyorum. Yani, biraz duyarsız bir halk. Aslında, duyarsız bir halk. Bana öyle geliyor, yani. Her şeye karşı duyarsız bu bana karşı değil yani aman bana dokunmasınlar. Bana bir şey olmasın. Biraz kültürel mi, eşim de öyle diyor, ama, ben, halk olarak, duyarsız olarak görüyorum. Bir de şu şeycilik var bu böyle, inanç sistemi. O işte. Yanlışlık aslında orada. Başımıza geldi çekelim düşüncesi, kadercilik. Kültüre bağlı oluyor ama, bilemiyorum ki ya bu kada mıydı önceden de öyle miydi, bakıyorum, evet önceden de öyleydi. Yani öyle, ben öyle düşünüyorum. Ya

duyarsız bir halk, ve işte dediğim gibi, inanç sistemi, yani başımıza geldi, şey, tamam, O da etkili, öyle.

Helena: Ve şimdi mesela, düşünceleriniz değişmiş, yani farkına varmışsınız, ve oğlunuz Alper hapishaneden çıktıktan sonra, böyle mücadeleyi devam edecek misiniz, yani böyle haksız yerde hapishanede olan insanların yanında duracak mısınız?

Kezban: Duracağım ben, dururum yani. Gerçekten böyle ben sadece bu konuda değil, başka yer mesela, bu, ne olabilir, bir kadına şiddet olsun, veya her şeyde aslında, duyarlı olmak lazım, tek yöne değil. Ben haksızlığa uğradım diye benim şeyim değil herkesin yanında olacağım. Anlayıp diyecek, ne olmuş, dinle, bir ondan sonra yargıla. İnsanlarda bu yok, ama ben bu şeyden sonra, elimden geldiği kadar yardımcı olmaya çalışırım yani. Önceden dediğim gibi, mesela ben şöyle düşünürdüm hani cezaevleri hep bize korkutucu gelir, sanki orada sadece suçlular kalıyormuş gibi, hepimizde bu önyargı var.

Yani genel olarak da. Hani bir adam cezaevine girdiyse bir cezası vardır bir takım. Ha şimdi bakıyorsun, yok yani, öyle bir şey yok, önceden de öyleydi, hep öyledir, yani illaki, öyle olup da girecek diye bir şey yok, onu kimi, neci olsa, önce bir dinliyorum, neymiş, asıl konu neymiş, ona göre şey yapıyorum yani. Bundan sonra böyle olduk, biraz gözümüz açıldı, ha böyle bir olayla açılmasaydı iyiydi ama.

Ali: Keşke daha önce farkına varsaydık bazı şeylerin, geç kaldık, kendimize özeleştiri yapıp suçluyoruz da.

Helena: Yok yok, hiç geç kalmamışsınız, bana göre, çünkü kendinizi sorgulamak çok zor bir şey ve çok cesur, yani, hiç kendilerinize kızmayın.

Kezban: Aynen zaten...

Ali: Öyle, belki gelecek için geç kalmamışız, nereden başlarsan önemli. Gelecek için. Ama şu an bizim başımıza gelen için geç kalmışız, orayı kastediyorum geç kalmışız. Yoksa, gelecek için bir sürü zaman geçti, her zaman vaktidir, o şekilde düşünüyorum yani.

Helena: Ve şey soracaktım. Dediniz ki, halk genel olarak duyarsız, o kadar ilgilenmiyor, sizin sorununuzla, diğer sorunlarıyla, ama mesela, size göre, oğlunuzun ve arkadaşlarının durumu, Türkiye'nin siyasetini değiştirebilme potansiyeli var mı, acaba, çünkü aslında bir çok insan uğraşıyor bununla ve şimdi, size göre, sadece kişisel düşünceleriniz. Anlatabildim mi?

Kezban: Anlamadım.

Ali: Ben konuyu tam anlayamadım.

Helena: Kusura bakmayın. Tekrar anlatayım. Şöyle, oğlunuzun ve arkadaşlarının durumu, yani, haksız yerde hapishanedeler. Ve şimdi, dediniz ki genel olarak halk duyarsız, muhalefet o kadar sahip çıkmıyor. Ama yine de, birkaç insan uğraşıyor, gazeteciler var, muhalefet da

biraz uğraşıyor. İşte ses çıkaran insanlar var. Yani, size göre bu durum, bir muhalefet oluşturma potansiyeli var mı, yani, bunu temel olarak alınca bir muhalefet oluşturulabilir mi? Erdoğan ve AKP'ye karşı çıkabilir mi insanlar?

Ali: Şu an Erdoğan biraz zayıflıyor, baya zayıfladı, bizim gördüğümüz kadarıyla, yani, siyasi olarak zayıfladı derken, kilo olarak değil. (laughing) öyle zayıflıyor. Bunun karşında, muhalefet güçleniyor, özellikle bizim gördüğümüz veya bütün etrafımızdan, çevremizden işittiğimiz de bu. Hani bu CHP'nin, Kılıçdaroğlu'nun ve işte, diğer altı parti ya da beş partinin oluşturduğu bir şey, topluluk, baya bir ses getiriyor, bu karşı taraf (iktidar cephesi) da bundan baya rahatsız, yani, şu an iktidar bundan rahatsız. Bunlar yanımızda yer alıyorlar mı? Bunlar yanımızda bizim beklediğimiz derecede yer almıyorlar, daha önceden hemen hemen hiç yer almıyorlardı, son zamanlarda yavaş yavaş...

Kezban: Sonra, biraz...

Ali:...desteklemeye başladılar. Özellikle, yani, bu altı partinin hepsi diyeyim isimlerini şey yapmayayım da. Hepsini, bunu derken şuna bağlıyorum, keşke böyle olmasa da, gerçekten böyle şeyle, içtenlikle yanımızda olsalar, şimdi seçim yaklaştığı için, oy düşüncesiyle yanımızdalar diye düşünüyorum. Bu beni rahatsız ediyor. Hani, gene de yanımızda olsunlar, bu ayrı bir konu, belki bir şekilde bir çıkış yolu buluruz onların yanımızda olmasıyla, ama gerçekten inanarak, inandıkları için yanımızda dursalar, etseler biz de onları savunarak yanlarında olsak istiyorum böyle bir şeyi. Ama sırf seçim için, oy almak için yapıyorlar, bu beni düşündürüyor işte, acaba oy aldı mıydı, iki tane geldi miydi onların tutumu, davranış nasıl olacak, onu tam bilmiyorum. Çözemedik daha.

Kezban: Bence de. Muhalefet ilk zamanlar gittik, yani meclise çok gittik. İşte gerek, görüşelim diye, ama iktidardaki millet vekilleri kabul etmedi. AKP, MHP hiç kabul etmedi. Birkaç kişiyle CHP'den görüşebildik, işte, HDP, İyi Parti de çok, o kadar çok şey değil de, HDP şey, baya destek oldu, ama onun desteğinden gelen o kadar, sağolsunlar ama, şimdi, yok, dediği gibi eşimin, onun çöküşünü gördüler ya, ekonomi kötüye gitti ya, halk da artık şey yapıyor, bizim halkımızın cebine dokunacaksın başka bir şeyle olmuyor. Ekonomi kötüye gitti mi insanlar biraz uyanmaya başladı, ama yine de, ben bu insanları anlayamıyorum. Herhangi bir şey kötüye gitse, onu da muhalefetten buluyorlar. Kaç zamandır ülkeyi CHP mi yönetiyor mesela?

Ali: Aynen.

Kezban: Yönetimde suç bulmuyorlar yani. Ama yine de biraz bunun çöküşüne geçmiş olması, ekonominin kötüye gitmiş olması, muhalefetin de bunu görüp bizim yanımızda biraz daha destek alıyorlar, destek oluyorlar şu anda. Bunu hissediyoruz biz. Yani, gerçekten, yani.

Ali: Kabul ediyorlar, dinliyorlar.

Kezban: En azından CHP millet vekili mesela bizim söyleşi yaptığı, gittik, konuştuk mesela, böyle böyle olunca, herhalde bir yön artık, bir, bence, bizim da biraz daha aileler olarak çabalayıp tamam onlar... ben şöyle düşünüyorum, hani eşim dedi ya, oy içindi. Tamam, olabilir. Oy için yapıyorlarsa, benim bunu değerlendirmem lazım. Yani benim daha çok onlara gidip, derdimi anlatıp, oy içinse oy için, yapacak bir şeyim yok, benim çocuğumun ordan çıkmış olması lazım. Ben bunu dedim, aileler olarak bunu değerlendirmemiz lazım, yani, diye düşünüyorum.

Helena: Ve bu durumdan dolayı, yani, oğlunuz hapisshanede olduğundan dolayı, ayrımcılığa uğradınız mı, yani, yakın çevreden yoksa daha geniş, böyle tanıdıklarınızdan. Yani, size, böyle hain dediler mi?

Ali: Anladım. Şöyle söyleyeyim. Yakınlarımızdan, evet, ama, neyden dolayı. Sisteminden, yani şu anki iktidardan korkularından dolayı, uzak durmaları veya bize karşı durmaları gördük, hissetik. Yani benim yakın bir akrabam, mesela, ben onu arıyorum, telefonumu açmıyor. Bir gün sonra, yanıma çıkıp geliyor, dün beni aradın, diyor, telefonu açamadım, dedim niye açamadın da buraya kadar geldin, yani telefonum dinleniyordur belki de seninle konuştuğumu mu fark ederler. Yani, bu şekilde şeylerle karşılaştık, özellikle ilk zamanlar, yani, 2016, '17, '18, işte, son bir iki yıldır falan o kadar değil, artık etkinliğini kaybetti, herkes bizi de gördü, etrafi çevreyi de gördü ama, sonuçta onlar kaybetti derken şöyle, öyle yapanlara biz de artık kapımızı kapattık, yüzümüzü döndük, onlardan akraba olmasın, yakın da olmasın, kimse da olmasın dedik. Ha, ondan dolayı belki fark etmiyoruz artık son zamanlarda yok diyoruz ama belki gene var da, biz şey yapmıyoruz artık, kulak asmıyoruz yani. Buna benzer yaşadık yani, onun haricinde böyle cezaevine giderken, güvenlik güçleri işte, üç, beş noktada kimlik kontrolü işte, bagaj kontrolü, araba şeyi, böyle, saçma sapan, nereye gidiyorsunuz soruları, çünkü, Ankaradaki cezaevine geldiniz mi, yolunu biliyor musunuz bilmiyorum da, belli bir yoldan sonra dört, beş kilometre yol hiç bir yere sapmadan, direkt cezaevine gidiyor, başka bir yere gitme ihtimali, imkanı olmayan bir yol yani. Öyle sağa sola ayrımı yok. Durdurup, o üç dört kilometrelik yerde en az üç ya da dört noktada arama noktası koyup nereye gidiyorsunuz sorusu bizi çok rahatsız ediyordu, yani nereye gidiyoruz, yani zaten yol cezaevine gidiyor, nereye gidebiliriz yani.

Kezban: Çok karşılaştık, halktan da karşılaştık, mesela ailelerimizden de karşılaştık, çok samimi olduğumuz bir arkadaşlarımızdan da, hani. Yani, görüşmemeyi tercih eden, o tutumu anlayınca sen kendin geri duruyorsun zaten. Yani, en basiti, eşim asker, asker, emekli, hani hiç bir şeyi yok, bizim devrelerimizle yemeğimiz oluyor, çaylarımız oluyor. Bakın, size bir anlatayayım en basiti, gittik oraya, şey, devre günlerimiz falan oluyor. çay oluyor, yemek

oluyor, oraya gittik, kapıda uzman çavuş bize ne dedi, sizi içeriye alamayız dedi. Neden alamıyor?, bakın yani, düşünebiliyor musunuz, bunu kendi personelin yapıyor, neden alamıyorsun, çünkü sizin oğlunuzdan dolayı. Ya! Eşim o anda, tabii ki, böyle bir muameleye karşılaşınca çok üzülüp cevap veremedi. Çok canı sıkıldı, ne diyeceğini bilemedi, dedi ki ben emekliyken beni mi ihraç ettiler. Bakınız, yani, eşim ihraç falan değil, hayır sizden değil, oğlunuzdan dolayı. Ben dedim ki bana bakın, eşim atsubay, benim oğlum subay. Dedim, oğlumun kartıyla gelmiyoruz biz bu bir, iki ben oğlumun hakkıyla girmiyorum, eşimin hakkıyla, atsubay orduevine. Subay orduevi ayrıdır, astsubay ayrıdır. Ondan sonra, bak, tutuma bak, yani, insanlara o kadar empoze etmişlerdi ki uzmançavuş kapıda bir de almıyor, yani. Yani böyle tartıştık...

Helena: İnanılmaz bana geliyor.

Kezban: Kendi personelin oğlundan dolayı.

Ali: Oğlunuzdan dolayı sizi almıyoruz. Şok oldum. Yani, nasıl oğlumdan dolayı.

Kezban: Ne alaka, oğlum, ben subay orduevine girmiyorum ki ben oğlumun kartıyla da girmiyorum, da oğlum ihraç, gidemez.

Ali: Ya oğlum benim yanımda giriyordu, ben onun yanında girmiyordum ki, daha önceki zamanlarında mesela. O benim nüfusumdan giriyordu yani, öyle yerlere giderken. Öyle bir manasız, anlamsız şeylerle karşılaştık yani, karşılığı değil.

Kezban: Sonra işte, orada bir ben söyledim, benim oğlumdan dolayı değil, benim eşim, şey, öyle tartışınca devrelerimiz geldi, dediler ki hayırdır, böyle, böyle, sonra, özür dilediler, yanlışlık, şey oldu diye, ama, yani o kadar da, bak, askere bile o kadar şey yapmışlar ki artık, yukarıdan, böyle, onlar bile beni terörist görüyor, anlatabiliyor muyum, yani. Böyle, görüyor yani. Düşünün, artık yani. Ve otuz yılı da emek vermiş, ve sen, o emekli, ya, hakkında hiç bir davası yok, ihraç değil, hem, ne hakla oğlundan dolayı diyorsun. Ya böyle, düşünün artık memleketimin halini. (laughing) Tamamen

Helena: Şey soracaktım, kusura bakmayın, ben bu rütbeleri tam olarak tanımıyorum, öğrenmeye çalışıyorum da. Şey, karşılaştığınız kişi, yani kapıda karşılaştığınız kişi Ali beyden daha alt rütbesi olan.

Kezban: Aynen.

Ali: Hem genç, hem de alt yani.

Kezban: Alper de alt yani, benim çocuğum gibi düşün. Kursiyer benim çocuğum, o da uzman çavuş değil mesela. Ali onun çok üst komutanı.

Helena: Şey soracaktım size göre, 15 temmuzdan sonra, ve bütün bu süreçten sonra TSK'da böyle bir hiyerarşiye bakış değişti mi? Böyle bir durum olamaz, genel olarak askeride.,

Kezban: Değişti, değişti, çok şey değişti.

Ali: Çok değişti.

Kezban: 15 temmuzdan dolayı her şey değişti. TSK'da olsun, her yerde değişti.

Ali: Ben asker emeklisiyim diye, askeri kimlik kartım var ve biz sosyal tesislere gittik, işte, bir kaç yıl önce, yine 15 temmuzdan sonraydı. Sosyal tesislere askeri kimlik kartıyla girdim.

Kezban: Evet, kimlik kartıyla girebilir.

Ali: Ama muazzaf ama emekli, askeri kimlik kartımı verdim, dedi ki, bana oradaki şey, komutanım diyeyip hitap etmesi gerekir, onu bekliyordum. Onu da unuttuk artık, önemsemedik, dedi beyefendi, nüfus cüzdanınız yanınızda mı, evet dedim, yanımda, nüfus cüzdanınızı alacağım, dedi, kimlik kartınızın bizim için bir kıymeti yok. Dedim nasıl kıymeti yok, ben tesise girmek istiyorum, yok dedi, nüfus cüzdanına göre alıyoruz, dedi. Yani, mesela, böyle, bu şekilde oldu. Nüfus cüzdanınızla girebiliyorsunuz ama askeri personel olduğunuzda dair belgele veya kimlik kartıyla giremiyorsunuz.

Helena: Çok değişmiş.

Ali: Bu kadar. Başka ne anlatayayım ya. Bu derecede yani.

Helena: Yani, askerinin konumu, yani sosyete de askerinin konumu değişmiş mi, AKP hükümet olduğundan beri yoksa 15 temmuzdan sonra?

Ali: Değişmiş. Şöyle söyleyeyim. Mesela daha önce geri hizmette olan, ama amir konumunda olup da geri hizmette görevlendirilen kişiler şu an AKP döneminde böyle akif ve uç noktalara görevlendirildiler, öyle söyleyeyim. En büyük değişiklik bu. Normal zamanlarda bu kişiler geri hizmette bırakılırdı, herhangi bir sorun yaşamayalım. Herhangi bir şekilde aksaklık çıkartmasınlar, ama aidiyet duygusundan ötürü de emekli etmezlerdi onları, sahip çıkmaya çalıştılar, öyleydi sistem yani. O tür kişilere şimdi liste başı ve en uç noktalarda en kritik görevlerde çalışıyorlar.

Kezban: Onların sözünü dinleyenler her yerde bulunuyor, yani. Gerçekten

Ali: Biat ederler, biat ederler.

Kezban: Yani eğitim sevmiyor, bizim baştaki eğitimi sevmiyor. Hep böyle onun dediği kabul edilsin kafa sallansın bizim sistemimiz bu oldu yani. Aslında inanın, gerçekten, bir ülke kendine bu kadar zarar verebilir. Gerçekten. Nasıl bunu başardılar, nasıl, yani eğitimi sıfır, bilsen o kadar eğitimli insanları tuttun tuttun içeri attın yani. Gerçekten, başka hiç kimse bunu yapamazdı ya. Nasıl başardılar, nasıl ettiler. O kadar eğitimli insanları, yani bir f16 pilotu yetiştirmek o kadar zor ki, çocuğumuz f16 pilot olacaktı, olmadı ama, gerçekten çok zor yani. Yani, ki, bir sürü akademisyeni oldu, doktor mesela, hakim, savcı, bir tek benim çocuğum için demiyorum, bir sürü eğitimli insanı attı yani. Ve o kadar vasıfsız insanlar geldi ki. Yani, ne

kadar bir ülke kendine o kadar zarar verebilir, yani, gerçekten. Başka bir ülkede de olacağını zannetmiyorum bu şekilde. Yani, mümkün değil, diye düşünüyorum. Olamaması gerekir zaten. Ali: Bütün konumlar i ini bo altılar her yer yani.  ini bo alttılar kasttetiğim  u...

Kezban: Ya gerçekten sadece kendi adıma    lm yorum ha. Kendi adıma    lm yorum. Bakıyorum, yok yani, nasıl toparlanır, nasıl edilir, ya, bilmiyorum yani, toparlanacak gibi de değil, gibi geliyor bana. Bu ülkeden hiç bir ümidim yok. Yani kendimi buradan kurtarsam, çok mutlu olacağım. Çocuklarımı alıp yurt dışına gidebilsem, inan ki çok mutlu olacağım. Çünkü benim çocuklarımın çok güzel eğitimleri vardı, kıymetini bilmediler. Bilmiyorlarsa, benim bu ülkeden gitmem lazim. Benim bu ülkeden çocuklarımı kurtarmam lazim. İnanın yani, gerçek diyorum. Yani şu an, çocuğum burada olmazsa, toplanıp giderim ama benim bağlayan işte çocuğum burada. Yani. İlkerin falan eğitimi süper. En küçük oğlum Bilkent  niversitede tercümanlık bölümünü okuyor. Alper de gelse ben giderim yani, ne yapayım, bu ülke benim kıymetimi bilmiyor da, ben de bunların kıymetini bilmem.

Ali: Ülkede, Türkiye'de en önemli yüzde seksen, yüzde doksan aile bizim d   ncemizde yani, ülkeyi terk etme konusunda. Terk etme derken, yani, imkan, fırsat bulsa, yurt dışına gitmek istiyor herkes, niye gitmek istiyor, işte, adalet için, hukuk için veya böyle, okulu veya eğitimini yaptığı, veya çalıştığı bir şeyin karşılığını alabilmek için.

Kezban: Emeğinin karşılığını. Yıllardır çabalıyor insan. Benim  ocuğum küçük ya tan beri devlete teslim etmiştim. Bu mu karşılığı? ağırla tırılmı  müebbet alacak ne yapabilir bu  ocuk, ne yaptı yani? Yaptığı bir şey olsa da, derim ki hani ya iyi karı tı da ne yapayım, hadi, fena. Ama yok.?? Tabii ki de, ben kendimi d   n r m,  ocuğumu d   n r m.

Helena: Şimdi bu bağlamda son olarak bir şey soracaktım, ikinize. Vatan kavramını ne düşünüyorsunuz?

Kezban: Artık vatan falan düşünmüyorum. Açık ve net vatan filan...Benim nerede rahatsam, benim beni bir kere insan olarak haklarım korunması lazim. Bir vatandaş olarak haklarımın korunması lazim. Ve bu olmuyorsa, yıllarca emek veriyorsun, eğitim alıyorsun, çocuklarımı ben okutmak için doğularda gezdik biz, ya, e im jandarma atsubaydı biz doğularda görev yaptık. Köylerde kaldık. Bu şekilde çocuklarımın o güzel eğitimi verdiyse, bu ülke de kıymetini bilmiyorsa, benim için vatan bitmiştir. Ben kıymetini, çocuklarımın rahat veya bu kadar eğitimini bilen bir yerde yaşamak isterim yani. Bitmi tir yani. (laughing).

Ali: Bana göre dünyanın her bir toprağı bir vatandır diye düşünüyorum.

Kezban: İnsanca ya ayalım, inan, her yer.

Ali: Ha, insanca ya ayalım

Kezban: Hukuk olacak, insanca yaşanan her yer bir vatandır.

Ali: Bir vatan, illa Türkiye Cumhuriyeti toprağı olma şartı değil, vatani olması için. Veya böyle ezildiğın, adam yerine sayılmadığın hukuki açıdan hiç bir şey sayılmadığın, ikinci sınıf vatandaş gözüyle bakıldığın bir topraktan ben vatan olarak kabul etmiyorum kendime yani. Onun haricinde, yani, dünyanın herhangi bir toprağı benim için vatan olur, sorun olmaz, yani. Çünkü, bütün insanlar saygılı olsun, yeter ki. Önemli olan bu yani. Herkesin ırkı farklı olabilir, dili farklı olabilir, dini farklı olabilir ama karşılıklı anlaşabiliyorsan, karşılıklı anlayış varsa, herkes kendi dini uygulansın, herkes kendi dilini konuşsun, herkes. hiç farketmez benim için yani. Onun için öyle bir vatan, bu tür şeyler, ne bileyim, özellikle Türkiye'de MHP veya işte bazen iktidarın da söylediğı şey gibi işte, vatan bölünmez falan şu bu, falan, filan, o tür söylemlere karnımız tok yani, geçtik onu.

Helena: Çok teşekkür ederim size, bana çok yardımcı oldunuz. Yani eklemek istediğın bir şey olursa, yoksa varsa eğer şu an, ekleyebilirsiniz, yani ben sorularımı sordum, çok güzel cevap verdiniz.

Kezban: Biz çok teşekkür ederiz, vakit ayırdığın için çok teşekkür ederiz.

Ali: Ben bir şey eklemek istiyorum. Biraz önce eşim konuşuyordu o an şey yapamadım şu an aklıma geldi. Bunlar hemen hemen tüm kamu kurum, kuruluşlarının içini boşaltılar. Boşaltıklarındaki kastım gerçekten yönetici olabilecek, kabiliyetli, liyakatli, üstün vasıflı insanları sırf kendilerine biat etmiyor, veya işte kendilerine itaat etmiyor düşüncesiyle kedingen olmayan, terörist, olmayan işte FETÖcü, gözüyle hepsini ihraç ettiler, biraz önce söylediğım şekilde vasıfsız insanları yönetime getirdiler şu an vasıfsız insanlarla yönetiliyoruz, daire başkanlarıyla müdürler, bilmiyorum ne kadar takip ediyorsunuz başımızdaki maliye bakanımızdan ve adalet bakanımızdan belli oluyor her şey zaten. Ondan önceki tarım bakanından, her şey belli, ortada. Bu, anlattığım, kuruluşlardan kastım bu silahlı kuvvetlerde daha çok oldu, şeyde, adalet bakanlığında daha çok oldu, eğitim yönünden, milli eğitimde daha çok oldu, bunlar çok çok daha fark edebiliyoruz, çünkü bunlar bir iktidarın, iktidarını düşürebilecek, sallayabilecek kurumlar, kuruluşlar işte. Nedir, silahlı kuvvetler, nedir emniyet işte, nedir adalet, yargı bağımsızdı, onlar önce bunları çökttiler, sonra diğer kurumları da çökttiler, bitirdiler şu an. Yani, iktidar olarak bir daha seçilirlerse de karşılarında kimse olmadığı için seçilirler çünkü şu anda karşıda hiç kimse yok yani. Bir kurum yok, bir kuruluş yok, çünkü hukuku istediğı gibi çiğiniyor, istediğı gibi adaletsiz davranıyor, hiç bir kurum ya da kuruluş, hiç kimse bir şey demiyor, yani.

Helena: Oğlunuz hapishaneden çıktıktan sonra dışarı çıkmayı mı istiyorsunuz, Türkiye'den?

Kezban: Aynen.

Ali: Yurt dışına...Türkiye'de kalmayı düşünmüyoruz, biraz öncesi söylediğimiz eş dost akraba da irtibat olmayınca, dışarıda belki kendimize bir eş dost akraba buluruz çok rahat bir şekilde, bu düşünce bu düşünce yapımızla.

Helena: Size bol şans dilerim, Alper'in kısacık bir zamanda çıkmasını istiyorum, gerçekten.

Kezban: Çok teşekkürler.

Ali: Çok teşekkürler. Çok teşekkür ederim.

Helena: Ben teşekkür ederim, benim için çok önemli çünkü düşünüyorum ki sizin hikayeleriniz da çok değerli ve sadece...ben yoksa, diğer insanlar bunu yazmasalar eğer, resmi hikayeler tarihe girecek ve ben buna karşıyım.

Kezban: Çok teşekkürler, doğru söylüyorsunuz.

Ali: Şu an Türkiye'de iktidar basına o kadar hakim ki zaten sadece kendi hikayelerini anlattırıyorlar basına. Çünkü bizim hikayelerimizi anlatacak basın çıkmıyor Türkiye'de. Niye çıkmıyor, ya çekiniyorlar, ya korkuyorlar ya da reklam alamıyor, şu olmuyor, bu oluyor, basının en önemlisi giderleri karşılayabilmek sonuçta, maddiyat yani, maddiyat karşılaması için de iktidardan ihale olması lazım, reklam alması lazım, benzeri şeyler olması lazım, yani muhalif olanlar da o yönden çekiniyorlar muhalif olmayan zaten, yandaşı olanlar, zaten onları anlatıyor, bize hiç dönüp bakmıyor, onun için sesimizi duyuramıyoruz. Biraz bundan dolayı da duyuramıyoruz yani. Onun için sizlerin desteğini de bekliyoruz sesimizi duyurmak için.

Helena: Çok teşekkür ederim. Ve çok memnun oldum yani belki, bilmiyorum, İlker bahsetmiş miydi, ama belki Türkiye'ye de gelirim, yani bu iki ay içinde, ve çok memnun olurum yani sizinle tanışabilirsem.

Ali: Mutlaka, misafir etmek isteriz yani.

Kezban: Evet, çok memnun olurum.

Helena: Çok çok teşekkür ederim, bana çok yardımcı oldunuz, ve oğlunuza selam söyleyin benden.

Kezban: Teşekkür ederiz, çok sağolun. Görüşmek üzere!

11.4. Interview with Yunus Gümüşsoy (excerpts from a conversation)

Date: 4 April 2022

Place: Online/Zoom

Duration: 2:12:57

Language: Turkish

05:06 Dedim ki ben Doğuya gideceğim. Kendim seçtim yani. (...) Ben Van'ı istedim. Çok istiyordum. Ben ülkeye faydalı olmak istiyordum. O zaman terör şeyler vardı, sınır sıkıntısı vardı, Süriye olayları başlamıştı, o yüzden gitmek istedim, gittim, iki yıl, İran sınırında. Ama çok sıkıntılı bir yer. (...) 06:12 hiç bir şey yok, komple dağ, dağdan hiç bir şey yok. 07:05 Benim babam da polis. Biz doğuda de görev yaptık. 07:33 Eniştem de polis. 08:45 2014te oraya gittim, iki yıl orada görev yaptım, 2016da geldim Ankara'ya, ama Ankara'ya 11 Temmuz'da geldim, dört gün sonra 15 temmuz oldu. (...) 09:11 O harekatlar başlayınca bu kere Şırnak'a gittim. Şırnağı duymuşsundur, o da Süriye sınırında bir şehir, orada kaldık, yaklaşık, beş altı ay falan çalıştım orada, sonra beni ihraç ettiler. (...) 2017 nisandan itibaren sivilim, asker değilim.

09:57 15 temmuzdan sonra çok saçma şeyler oldu. Ben 15 temmuz'da görevdeydim. Benim mesela çalıştığım birlik 15 temmuzda emir aldı. Ama ne emir aldı biliyor musun? Dediler ki, terör saldırısı var, terör saldırısı var, okulu, okuldaydım ben, şeye dönün...Biz o zaman İzmir'deydik, başka bir görev faaliyetleri, kamp vardı, ben Ankara'da harp okulda çalışıyordum. Harp okul benim okuduğum yer, sonra beni oraya tekrar tayin ettiler, bu sefer öğrenci olarak değil, komutan olarak. Orada öğrencilerden sorumluyduk işte. Harp okulunda, eğitim Ankara'da, askeri eğitim İzmir'de. 10:59 Oradaydık, 15 temmuz günü, böyle bir emir geldi, işte terör saldırısı var, Ankara'ya dönün. Kimsenin darbeden haberi yoktu. Ama sonra herkesi tutukladılar. Herkesi gözaltına aldılar. Sadece ben, bir tane daha subay vardı, bir yıl daha kıdemliydi benden, komutanım yani, iki kişi biz kaldık sadece. O da neden biliyor musun? Tamamen şans. Ankara'ya dönecek diye birlik 11:34 yani güvenlik için, terör saldırısı var dediler, güvenlik için dönülecekti, otobüs yetmedi. Bir sürü öğrenci var, yaklaşık 500, 1000 arası öğrenci var, 50-60 tane öğrenci kaldı, dediler bize, 50-60 tane öğrenci kaldı, siz bunların yanında kalın, iki kişi, biz orada kaldık, geri kalan çıkan herkesi tutukladılar. 12:27 Tutuklananlar tamamen şans, o da kötü şans. Bak mesela, ben de gidebilirdim. Eğer ben otobüse binseydim, ben de şu an tutukluydum, altı yıldır hapisteydim. 12:58 Ben ondan sonra (...) sekiz dokuz ay çalıştım. Sonra...benim babam polis demiştim ya, babamı ihraç ettiler, önceden babamı ihraç ettiler. Önce babamı ihraç ettiler. Onun da hiç bir sebebi söylemediler. Sonra da beni ihraç ettiler. Ama bana da sebep söylemediler. 13:48 Resmi

gazetede yayınlıyorlar, terörist gibi. Ama ortada hiç bir şey yoktu, terörist gibi böyle, her terörist ilan ediyorlar, hem ihraç ediyorlar.

15:24 Amerika'ya giden bir grubu vardı. Ben gidemedim. (...)15:45 Sonra biri bizi şikayet etmiş, demiş ki (...) 16:00 eskiden cemaat çok güçlüydü, kendi adamları seçiyordu bu yerlere göndermek için, dolayısıyla ben gidenlerin cemaatçı olduğunu düşünüyorum, demiş birisi, ama ben gitmedim. Ama benim ismimi da söylemiş, bu da gitti, bu da cemaatçı olduğunu düşünüyorum, beni şikayet etmiş.

Şimdi iltisak saçma sapan bir terim. İltisak demek ilişkili gibi. Ama ortada bir şey yok, benim pasaportum bile yoktu, ben Van'daydım. Anlatıyorum, diyorum, ben Van'daydım, gitmedim Amerika'ya, pasaportum bile yok, yurt dışına çıkışım da yok, on gün gözaltında kaldım, sonra ifade vermiş işte, serbest bıraktılar, gönderdiler.

17:14 Şimdi benim ismimi veren de eski cemaatçıymış. Sonra, böyle bir hukuki bir şey çıkartılar, etkin pişmanlık. Mesela, diyorsun ki, ben cemaatçıydım, diyorsun, ama şimdi pişmanım, bildiklerimi anlatacağım diyorsun, anlatıyorsun, eğer hakim, savcı kabul ederse, ceza alıyorsun ama, erteleniyor, hapse girmiyorsun. Şimdi böyle olan insanlar, ceza almamak için herkesin ismini verdi, bu da cemaatçı, şu da cemaatçı. Bu çok büyük bir iddia çünkü cemaatten yargılanmıyorsun, terör örgütünden yargılanıyorsun.

20:37 Terörü bırakın ben cemaatçı değilim. 20:29 Diyorum, inanmadılar, beş altı yıl yargılandım, beş altı yıl sürdü, 2017den itibaren, geçen yıl, sonra ceza aldım. Bana dediler ki biz sana inanmıyoruz, sen cemaatçısın, teröristsin, sana ceza vereceğiz dediler. Yedi yıl ceza aldım, yedi yıl altı ay. 21:03 Delil olmadığı için, tutuklamadılar beni, normalde hapse girmem lazım bu cezayla, ama girmedim çünkü ortada bir delil yok, hani, benim cemaatçı olduğumu kanıtlayamadılar aslında, ama ülkenin içinde bulunduğu durum çok sıkıntılı, hem siyasi olarak, hem hukuki olarak, ama dediler ki biz sana inanmıyoruz, biz senin cemaatçı olduğunu düşünüyoruz, o yüzden sana ceza vereceğiz, ceza verdiler.

21:40 Ben yurt dışına çıkmayacaktım. Ben yurt dışına şöyle çıkmak isterim, hani her şey bitsin, suçsuzluğum kanıtılsın, öyle çıkarım. Şimdi çıkarsam, kaçmış gibi olurum. Kaçmak istemiyorum, kaçmış olmak ta istemiyorum, hapis olursa da gider yatarım, sıkıntı yok. (...) Aslında, hapse gireceğimi çok düşünmüyorum, çünkü girecek olsaymışım girerdim, ama ülkenin durumu hiç iyiye gitmedi, hukuken iyiye gitmedi, siyasi olarak iyiye gitmedi, ekonomik olarak iyiye gitmedi...22:55 büyük sıkıntılar var ülkede, şey düşünüyorum, düzelir, bir seçim olsa, şu anki iktidar değişse düzelir diye düşünüyorum.

23:14 İnsanımız bir az şey, sağ muhafazakar ve dinle çok kolay kandırılıyor, milliyetçilikle çok kolay kandırılıyor ve tarihle kandırılıyor, hani eskiden işte osmanlıda da bir sürü sıkıntılar vardı, ama işte, osman imparatorluktu, büyük devlet olmak için sıkıntıların da olması lazım, falan diye insanları kandırıyorlar. İnsanlar da buna inanmak istiyor. Ama şimdi daha azalıyorlar, gençler artıkça bu inanç azalıyor, kandırılması zor oluyor.

24:15 Ben Van'a neden gittim? Milliyetçi oldum ben gittim işte. Ne işim vardı, beni hiç kimse zorla gönderemez oraya. Ben diyecektim, ben Batı'da görev yapacağım. Batıye gidecektim, benim elimdeydi. Milliyetçi olduğum için. Bir de bizi şöyle, milliyetçi olarak yetiştiriyorlar, ama mesela bu milliyetçilik faşist, racist olarak düşünme. Racist değiliz, Nazi gibi değiliz. Ama biz diyoruz mesela, ülkemiz, Türkler - ve Türk te sadece şey değil, Atatürk'ün sözü var 'Ne mutluyum, Türküm diyene' yani, istediği Arap ta olabilir, Kürt te olabilir, Türküm diyorsa Türktür, Türk olarak kabul edilir. Ama mesela, din gibi. Müslüman diyorsa Müslümanım, Müslümandır yani, Müslüman olarak kabul edersin onu. Sen müslüman değilsin, diyemezsin. Müslümanım diyorsa, Müslümandır. Türk da öyle. Bizim inancımızda öyle. Türk diyorsa Türktür. İşte biz, hem Askeri lise - 14 yaşımızda girdiğimiz için - hep böyle bir devletçi. Ben milliyetçi olduğum kısımdan çok pişman değilim. Açıkçası devletçi olduğum kısımdan pişmanım şu an. Çok devletçiydik biz. Normalde, bizim devletçiliğimizin şöyle olması lazım, devlet insan içindir. Ama biz şöyle diyoruz, insanlar, devlet için. Bundan dolayı sıkıntı var. İnsanlar diyor mesela, ekonomik sıkıntılarımız olabilir ama devletimiz var olsun. Hayır, devlet senin için var, senin refahın için var. Sen zengin olman lazım, rahat yaşamak lazım.

27:27 Siyasal islamcılık diye bir şey var. Şu anki iktidar siyasal islamcı. Hep böyle insanlara (...) kötü de olsa, iyi anlatıyor, her şey böyle hamasi, yani mesela ekonomi çok kötü ama biz dünya lideriyiz, işte ekonomi çok kötü, ama ekonomimiz çok iyi. (...) dolar kuru çok yüksek, ama Türkiye, Müslümanların lideri. 28:25 Ama insanlar buna inanmaya çalışıyor.

28:51 Bizim devlet geleneğimizde bir sıkıntı var. Bizim devlet geleneğimiz Osmanlıdan itibaren, belki duymuşsundur, işte, bu Ermeni tehciri var, Ermeniler birinci dünya savaşında yer değiştirilmiş. Bu mesela bazı ülkeler bu soykırım diyor. Çünkü neden, kış, sen insanları böyle hareket ettirterek öleceklerini biliyordun. Dolayısıyla sen bunu yaparken insanları aslında ölüme terk ettin, dolayısıyla, soykırım yaptın diye Türkiye'yi suçluyorlar mesela. Şimdi, bu soykırım tartışmalarını bir kenara bırakılırsa, o andan itibaren Türk devletinde böyle bir refleks var. Mesela, bütün Ermeniler terörist değildi, o zamanda çeteler vardı 29:48 bunun ismi taşnak, ama devlet bunları ayıklamak ziyade hepsini aynı grup, hepsini aynı anda yer değiştirmeye çalıştırmış. Bu gelenek, ne yazık ki devam etmiş. Mesela, Türkiye için terör olaylarında bütün Kürtler, terörist gibi görünmese de, terör sempatisan olarak görülmüş, Kürt köyleri mesela

taşımışlar, komple, boşaltmışlar köyleri 30:26 aynı şekilde burada, şu olaylarda yaşanıyor, herkes darbeci, herkes vatan haini, herkes cezalandırılıyor. Bu sorun. Devletçi olmamak istediğim konu tam bu. Çünkü devleti savunursanız, bu haksızlıkları savunmuş oluyorsunuz. Bu yüzden devleti savunmak istemiyorum. Devlet her zaman akıllı insanlarla, eğitimli insanlarla, liyakat sahibi, yani o işi hak eden insanlar tarafından yönetilirse ancak devleti savunabilirim. 31:13 Ama şimdi devleti savunamıyorum. Tamamen eğitimsiz insanlar, tamamen cahil insanlar, İslamcılığı kullanıyorlar.

31:22 Bizim vatan kavramımız devlet iç içe. Vatan daha çok toprak olarak görülüyor, vatan toprağı, ülke olarak görülüyor. Vatan sevgimde bir sıkıntı yok, seviyorum, ülkemi seviyorum, her ne kadar halkımızda bir sıkıntı olsa da, halkımızın da. Umudum var. Tamamen kopmuş değilim. Hem ülkemden, hem vatanımdan kopmuş değilim. Ama, eskiye göre, çok fark etti. Eskiden mesela bunları hiç düşünmezdim, sorgulamazdım, işte devlet ne yapıyor, milletimiz her zaman acaba doğruya karar verebiliyor mu, çünkü demokrasi, sonuçta, oy çokluğuyla seçiliyor iktidarlar, ve milletimizin çoğu buna oy verdiği için şu an iktidar ülkeyi yönetiyor. Eskiden milletimizi hiç sorgulamazdım, ama şu an sorguluyorum, devleti sorguluyorum, ama vatan sevgisi biraz farklı. Vatan ayrı, vatanımı sevmeye devam ediyorum.

32:46 Silahlı Kuvvetlere bakış açım değişti. Şöyle değişti, yeterince eğitilmiş, yeterince zeki, yeterince çalışkan insan olup olmadığı konusunda şüphelerimiz var. 34:38 Ve seçmelere siyaset etkili olmaya başlamıştı. Eskiden, Silahlı Kuvvetler daha özerk bir yapıdaydı, şimdi daha bağımlı.(...) Silahlı Kuvvetlere bakış açımız bir az daha şüpheli şu an. Kim etki. Mesela, farklı cemaatçileri de olduğunu duyuyoruz, farklı dini cemaatler, farklı siyasi oluşları olduğunu duyuyoruz (...) 36:12 Karar mekanizmalar olarak ta, yani kim karar alıyor, kararı kim veriyor, ve bu karar gerçekten mantıklı mı, temelli sebepler sunulmuş mu. Bunu bilmiyoruz.

37:03 15 temmuz'dan sonra çok değişti her şey, çünkü, Silahlı Kuvvetler, ortada 300 tane generali vardı, bunun 150 tanesi, yani yarısı, 15 temmuzdan sonra hemen ihraç edildi, ya tutuklandı, ya emekli edildi. Sonra kalan 150 de yani zamana yayılarak emekli edildi. Yani, komple Silahlı Kuvvetlerin dönüşümü oldu, ve okuyan insanlara hep böyle yaftalandı. Yüksek lisans yapmış mesela, dedi ki bu FETÖcü, bu cemaatçi. 38:27 (...)şimdi mesela generaller, normal subaylar, normal subaylardan general oluyor. 38:39 Böyle olunca, ben 15temmuzdan sonra çalıştığım için, Silahlı Kuvvetlerin durumunu gördüm. O durumda çalışmayı istemem tekrar.

42:28 Ben 15temmuz'un birebir tanığıyım, ben yaşadım, ben 15 temmuz'da görevdeydim. Ben 15 temmuz onların anlattığı gibi olmadı. Yalan söylüyorlar. Şöyle, şimdi herkes dahil olmadı. 42:56 Biz ihraç olduk ya, bu olayın temelinde 15 temmuz var. Öncelikle 15 temmuzun

aydınlatılması lazım. 15 temmuz hala aydınlatılmadı, yani, 15 temmuzun nasıl olduğunu kimse bilmiyor. Ben şunu demek istemiyorum, hani mesela, cemaatçılar yapmış olabilir, cemaatçi da karışmış olabilir, ama her katılan cemaatçi değildi ve her katılan da darbeci değildi, ve katılmayan da sanki katılmış gibi gösterildi. Mesela, Meclis araştırma komisyonu kuruldu, istihbarat şefi, MİT müsteşarı gitmedi, ifadesi alınmadı müsteşarının. Genelkurmay başkanı ifadeye gitmedi, bunlar en önemli şeyler. Sonra mahkemeler oldu, mahkemeleri canlı yayınlamadılar, normalde bu tarz büyük mahkemelerin canlı yayınlanması lazım, herkesin bir görmesi lazım, gerçekten de bu insanlar suçlu mu, yayınlanmadı. İnsanlar orada çok değişik olaylar anlattı, bunların üstü kapatıldı. İşte 15 temmuz içinde irili ufaklı çok şeyler var, oyun gibi, senaryo gibi şeyler var ve bunun üstü kapatıldı, konuşulmadı, mesela işte, muhalefetin lideri, Kemal Kılıçdaroğlu, CHP'nin genel başkanı, o söyledi, dedi ki mesela 15 temmuz tiyatroydu, senaryoydu, dedi. Hemen ona şey yaptılar böyle, sen vatan hainisin, sen işte, cemaatçısın, FETÖcüsün, sen de onları destekliyorsun, sen de darbecisin. Onu konuşturtmuyorlar bile. Ama bunlar gerçek, 15 temmuz davaları mesela saçma sapan 44:38 gitti, ki kimse derdini anlatamadı, herkese darbeci muamelesi yapıldı. Sanki herkes.. Türkiye askerlik hizmeti, zorunlu askerlik var, mesela 20 yaşına gelen her genç askere gider. Mesela, er deniriz biz bunlara (...) 45:06 bundan mesela darbeci olmaz. Çünkü darbeci, ne yapacaksın, darbeci president olacaksın, genelkurmay başkanı olacaksın, istihbarat başkanı olacaksın, sen ne olacaksın sen darbe yapıp. Erden darbe, er emir alır yapar. Erleri tutukladılar, öğrencileri tutukladılar, öğrenciden darbeci olmaz ki, öğrenci, aynı, benim anlattığım gibi oldu olay, dediler ki, terör saldırısı var, Ankara'ya dönüyoruz, otobüslere bindirdiler çocuklar otobüse bindi bizimkilerde bir sıkıntı olmadı. Mesela hava harp okulu, ben kara harp okulundaydım, hava harp okulunda çocukları otobüslere bindirdiler, Boğazıcı köprüsünde çocukları öldürdüler, döve döve, iki tane çocuk öldü. Yani şans bazıları için iyi, bazıları için kötü. Sonuçlar oldu? 45:57 ama herkes darbeci değildi, ama herkes darbeci gibi - altı yıldır insanlar hapiste yatıyor. Öncelikle bunu konuşmamız lazım, darbeyi kim yaptı? Bu iş başında kim vardı? Cemaatçi varsa, cemaatçiler de yargılansın. Şu an mesela, iki milyon kişi terörden yargılanıyor Türkiyede, iki milyon. Mesela ben ceza aldım, 7 yıl 6 ay ceza aldım, benim gibi böyle belki 100 binlerce insan ceza aldı, bazıları hapse girdi, bazıları girmedi. 15 temmuzun olayı.

46:43 Ve şöyle bir şey var, Türkiye'de herkes darbe biliyor, bu daha önce, üç tane darbe oldu. Darbe nasıl yapılır biliyor insanlar. Ve darbenin nasıl yapılmayacağını da biliyor. 15 temmuz nasıl darbeyi yapılmayacağını bir örneğidir. Akşam trafik çıkışında darbe mi yapılır?

48:46 Darbe olmuş olabilir. Ben darbe olmadı demiyorum. Bu girişim de olmuş olabilir. Ama bu uygun bir şekilde soruşturulmadığı için, haksızlar da ceza aldığı için, haksız yere insanlar, masumlar da ceza aldığı için, biz, hükümet değiştiği zaman belki gerçek darbeciler de diyecek ki, aslında biz de darbeci değildik, onlar da mesela beraat edecek. Çünkü, vicdana... hukukun temelinde bu var ya hani - bir tane masum hapiste olmasındansa, bin tane suçlu dışarıda olsun. Yeter ki o masum içeriye girmesin. Çünkü o bir tane masumun içeriye girmesi toplumun adalet inancını sarsıyor. (...) ve 100 binlerce insan cezaevinde şu an.

50:14 Sadece şu anki iktidar partisine üye olanlar tutuklanmıyor. Aslında onlar cemaatçilerle ortaktı, kardeşti bunlar, dini yapıdan geliyorlar, aynı anlayışten geliyorlar.

51:52 15 temmuzda, bu olay olunca, halk tamamen hükümeti destekledi, dedi ki, burada devletimize karşı bir tehdit var, vatanımıza karşı...Yani bu söylemi çok yaydılar, herkese yaydılar, dediler işte bu bir darbe girişimi, ama bu aslında dış güçlerin Türkiye'ye bir saldırısı, Türkiye'yi işgal etmek isteyenler, falan, saçma sapan şeyler yaptılar, millet buna inandırdı, millet iktidarı destekledi, devleti destekledi. Sonra işte başkanlık geldi, eskiden meclis vardı, şimdi başkanlık var, şu an cumhurbaşkanının tek bir kararı almasıyla her şey değişebilir, her şey onun yetkisinde, öyle. 15 temmuz işte buna sebep oldu. 15 temmuzda kim faydalandı? Soru bu. Cemaatçiler mi faydalandı, cemaatçiler hapiste. İktidar mı faydalandı, iktidar başkanlığı getirdi, şu an ülkenin tek hakimi. 15 temmuz'u açıklamıyorlar, açıklamasını istemiyorlar. Herkesin ne olduğunu bilsin istemiyorlar. İnsanlar suçsuz yere hapiste, çoğu. Alper gibi. Alper kursiyer. Daha onun gibi binlerce insanlar var.

56:47 Bir şey yapmamız gerekir. Hiç kimse değiştirmez. Şu an siyasetin değişmesi lazım, iktidarın değişmesi lazım. Bu şeylerin düzelmesi için. (...) Biz suç işleyip ceza almadık. Biz siyasi kararlar ceza aldık. Dolayısıyla, siyasi kararların değişmesi için, siyasetin değişmesi gerekir.

57:23 Babam ihraç oldu, ben ihraç oldum, tamamen suçsuz yere ama bizim akrabalarımız bile hala bu iktidara oy veriyor, biz bunlara anlatamıyoruz. Bak biz suçsuz yere ihraç olduk, biz suçsuz yere ceza aldık diye akrabalarımıza bile anlatamıyoruz, işte OHALda SETA, sonra işte bu hükümet destekli bu yayın organların gücünü anlayamayan için söylüyorum. Çok güçlüler, insanları kandırıyorlar.

57:54 Mesela Alper gibi olup, babası annesi çocuğu dinlemedi, dedi ki sen bu işe bulaştıysan ben seni evlatlıktan reddediyorum dedi, çocukları reddettiler anneler babalar.

58:42 Kimse itiraz edemiyor. Çünkü neden? Hiç bir şey değişmeyecek. Mahkemelerin hakimlerini, savcılarını bu hükümet atadı, anayasa mahkemesi, en yüksek mahkeme, üyeleri hükümet atadı, bütün Supreme Courtların üyelerini, bu hükümet atadı. Bu hükümet 20 yıldır

iktidarda, yani otokratikleşmiş bir hükümetle baş başayız. Bundan kaynaklı da zaten devlete artık biraz mesafe koyduk. Çünkü, nerdeyse padişah oldu yani.

1:04:34 İyi üniversiteler var. Ama bunları cihat alanı gördüğü için hükümet, buraya rektör atıyor.

1:08:10 Burada iyi bir ordun yoksa, sıkıntıya giriyorsun. O yüzden biz insanlardan bir günde milliyetçiliği bırakmalarını, bir günde devletçiliği bırakmalarını, bir günde militarizmi bırakmalarını bekleyemezsin. Coğrafya uygun değil. Bu tür coğrafya milliyetçi olmayı gerektiriyor, devletçi olmayı gerektiriyor, militarist olmayı gerektiriyor, çünkü bu coğrafyada hep bir savaş var. Ama bu yeni değil, binlerce yıl, hep savaş.

1:11:39 İnsanlar bu süreçte bile dinden soğudu (...) biz normalde, aileden de geliyor, benim babam polis, biz milliyetçi bir adam artık değiliz mesela, devletçi bir insan biz değiliz, şu an devletçi de değiliz, milliyetçi de değiliz, ama vatanımızı seviyoruz. Çünkü neden, bugün hükümet değişir, yarın başka bir hükümet gelir, hukuk düzelir, eğitim düzelir, bizim ülkemiz güzel bir ülkeydi eskiden. Tekrar güzelleşir, sıkıntı olmaz. Dolayısıyla vatanımızı seviyoruz, ama, asker olmak artık değişti. (...) 1:12:29 Asker 21 yüzyılın mesleği değil. Ve Avrupa'da mesela, Amerikalı arkadaşlarım var, diyor, sen niye asker oldun, diyor. Çünkü orada, hiç bir şey olamayan asker oluyormuş. Yani, dışarıda bir iş olmayınca, asker oluyormuş. 1:14:40 Türkiye'de biz her şey yapabiliyorken gidiyorduk askere, ben güzel okul da kazanmıştım, yani sonradan da işini bulabilirdim, askerlik zorunlu değildi bizde. İlker mesela. Asker olmaya zorunlu değildik mesela. Biz bunu bir tercih olarak yaptık, çünkü askerlik bizim ülkemizde biraz daha farklıydı. Şimdi öyle değil. Şimdi sivil hayatlarda işi bulamayanlar asker olmak istiyor. Eğitimi olmayanlar, iyi okullarda eğitim almamış insanlar asker olmak istiyor. Ben buna üzülüyorum açıkçası, çünkü bu coğrafyada iyi bir ordu olmak zorunda. İyi bir ordunuz yoksa sıkıntıya, Ukrayna sıkıntıya girdi mesela, Suriye mesela, Irak mesela, İran mesela (...) mesela Libya, bunları istemediğim için ülkenin başına kötü bir şey gelmemesi için, ordunun iyi olmasını isterim. Ama nasıl olacak bilmiyorum, düzenlenmesi çok zor. 1:21:58 ben general olsam, itiraz etsem, hapse gireceğim, şu şartlarda yine çalışmam, çalışmak istemem.

1:45:29 Savunma sanayiine yatırım yaparak oradan oy kazanmak istiyor. Bunun amacı da işte Türk milletinin ordusuna, askerine olan takdirini, onu iyi olmasını istiyor.

1:49:22 Din aslında böyle değil, ama bunlar, dine de böyle şey yaptıkları için, referans yaptıkları için, insanlar dinden de soğudu. Diyor hayır, din bunda kullanılmaması lazım. Ama eğer onu kullanıyorsan, kardeşim bir dakika. O zaman ben Müslüman değilim. Çünkü sen hırsızlık yapıyorsun, Müslümanım diyorsun, ben de Müslümanım ama hırsızlık haram, onu şey

yapıyorlar, insanları soğutulur, dinlerinden soğuttular, milliyetçilikten soğuttular, devletçilikten soğuttular. Ben mesela, askeri okulda okumasaydım, belki ben de vatanımdan soğutacaktım. Ben de gidecektim, diyecektim ki lanet olsun istemiyorum, artık bu ülke benim ülkem değil, ben başka bir ülkeye gideyim diyebilirdim belki. Sonuçta, vatanımdan tamamen vazgeçmiş değilim, yaz tatilinde geleyim, eşimi, dostumu, akrabalarımı göreyim, istiyorum yani, tamamen kopmak istemiyorum. Ama bazı insanlar demek o kadar zorladılar ki, onlar vazgeçti gitti. Böyle kötü etkiler vardı.

2:06:50 Ben bir mağdurum.

2:07:40 Askeri lisedeyken biz, biz dördüncü sınıftan, Alper üçüncü sınıf, Alper bir yaş küçüğümüz. Biz oradan tanışıyoruz. Hem Alper okuldan arkadaşım, hem İlkerin kardeşi, hem de İlker'le ailece görüştüğümüz için Alper'in bütün yaşadığı sıkıntıları biz ortak olduk, mahkeme sürecine, bu tutukluluk sürecine, hep bu şeyi yaşadık, acı yaşadık.

2:08:41 Ben ihraç olduğuma sevindim. Çünkü neden, çünkü zaten iki yıl Van'da yaşamıştım, sıkıldım dağdan. Biraz medeniyet göreyim, şehir göreyim istedim. İhraç olunca hiç böyle düşünmedim. Niye ihraç oldum, üzülmedim. Sadece işte bir KHKlarla ismimin açıklanmasına üzüldüm. Yani, terörist ilan edildiğimize.

11.5. Interview with Özge Kartal

Date: 27 June 2022

Place: Online/Zoom

Duration: 0:46:17

Language: Turkish

Helena: Askeri öğrencilerin yargılandığı 5 davaya bakıyorsunuz diye yazıyor. Tüm bu davalara mı bakıyorsunuz? Toplam kaç avukat bu davalara bakıyor?

Özge: Tam olarak şimdi avukat sayısı söylemem mümkün değil, yaklaşık dokuz on avukat varız, yaklaşık olarak söylüyorum, tam sayı değil bu, sadece şöyle, bütün dosyalarda olan tek avukat benim şeklinde söylemişimdir onu, yani beş tane askeri öğrenci dosyası var, dediğim gibi, bu beş dosyada olan ortak avukat benimdir diye söylemişimdir, çünkü başka arkadaş

aklıma gelmiyor, bu beş davaya bakan. Hepsinde varım derken iki üç tane de olsa müvekkilim var, konuya vakfım demek istemişimdir.

Neden seçtiniz bu davaları? Siz mi seçtiniz yoksa?

Özge: Benim şöyle, bir uzaktan akrabam var içlerinde, yani eniştemin yeğeni kendisi, teyzemin eşinin yeğeni oluyor, onun vasıtasından girmiştim, işte. Kuzenim 18 temmuzda haber vermişti, böyle böyle bir durum var, hani çocuk ortada yok diye, ben işte onu aramak için yola çıktığımda kendimi tam olarak bu olaylar ortasında bulmuş oldum. Yani onu buldum sonra, cezaevinde buldum, falan filan derken, akabinde diğer öğrencilerle tanışmam oldu ve ben tam olarak bu olayların içine girmiş oldum.

Şimdi bu beş davamız var ve bütün bu davalarda olaydan iki yıl sonra, 2018de bir karar çıktı bildiğim kadariyle, 2016dan 2018e kadar neler oldu? Öğrenciler tutuklu mu yargılandılar?

Özge: Öğrenciler tutuklu yargılandılar ve bir kısmı hala tutuklu olmayı devam ediyorlar, tutuklulukları bitmiş değil, bir kısmı geçen hafta çıktı, bir kısmı daha evvelenden çıkmıştı. 2016dan beri tutuklu olan öğrenciler şu anda mevcut zaten ve çoğunluk tutuklu şu anda. Bir kısmı çıktı sadece. Çoğu hala tutuklu dediğim gibi. 2016dan 2018e kadar bir dönem biz bir sene kadar zaten iddianame bekledik, çoğunda yani, yaklaşık bir sene diyeyim, bazılarında daha az bekledik, bazılarında daha çok bekledik, ondan sonra hemen apar topar yargılamalar yapıldı işte, çoğu araştırmasını istedi 04:19 onlar vardı, yapılmadı işte, aleacele bitirilmeye çalıştı, 2018 hepsi karara çıktı zaten, bir dosya haricinde, yani, 4 dosya, 2018de kararı çıktı, diğer dosya 2020de kararı çıktı, ve sonradan işte yakalanmalar, tutuklanmalar ve saire oldu, ama yine yargıtay o dosyayı bozdu şu anda, en geç o kararı çıkmasına rağmen, yargıtayından en erken o karar çıktı, yargıtay o kararı bozdu mesela, 2018de 25 Mayıs'ta kararı çıkan bir dosyamız vardı, yargıtay onu da bozdu, işte diğerlerinde ama bekliyoruz.

Helena: Ve bildiğim kadarıyla bütün bu öğrenciler TCK'nın 309 maddesinden yargılandan, yani Anayasa ihlal suçundan?

Özge: Anayasal düzeni ihlalden yargılandılar evet.

Helena: Ve müebbet veya ağırlaştırılmış müebbet aldılar. İşte sonra, mesela Dijitürk davasında yargıtay kararı bozdu ve anayasa ihlal suçuna yardımdan yargılanmaları hükmetti. Bu suçlar arasındaki fark nedir?

Özge: Şöyle, Dijitürk davası şu şekilde oldu, Dijitürk davası bozuldu, yargıtay biraz karmaşık bir karar vermişti, yani o karardan birden fazla mana çıkartabiliyordur hukukçular, yani iyi yorumlayanlar işte, sizin dediğiniz gibi, darbeye yardım olarak algıladı, kötü yorumlayanlar da

işte örgütle alakası yoksa, örgütle ilişkilendirebilecek bir delil yoksa darbeye yardımdan der, eğer ilişkilendirilebilecek bir delil varsa anayasal düzeni ihlalden tekrar müebbet olarak algıladılar, mahkeme tam olarak bu şekilde algıladı, bir kısmına yardımdan verdi, bir kısmına da, büyük bir kısmına da, tekrar müebbet verdi, düzeltelim, darbeye yardımdan vermedi onlara, bir kısmına darbeye yardımdan verdi, büyük çoğunluğuna tekrar müebbet verdi, bu ayrı bir hukuksuzluk oluşturdu, yani, yargıtayın kararı, bizce yanlış yorumlandı, ama yargıtayın vermiş olduğu karar da tartışılır, yani öğrencilerin anayasal düzeni ihlale yardım etme hususunda tartışılır yani. Yardım etmek şu şekilde, yani tam olarak olayda etkin değil, ama arka planda olayın gerçekleşmesi için yardımda bulunuyor demek. Diğer, direkt olayın içerisinde bulunmuş, bu darbeyi istemiş ve yapmak için uğraşmış, hani faili olmuş, şeklinde nitelendirilebilir. Tabii öğrenciler ne yardım noktasında, ne de direkt fail noktasında bir durumlar söz konusu değil, şimdi çocuklar böyle bir durumu bilmesi de söz konusu değil, darbeden çoğu zaten habersiz bir şekilde çıkarılıyorlar, ve devamında da yani haberleri yok, yapabilecekleri zaten bir şeyde yok, bir şekilde ordan çıkarılıp bir yere götürülmüş oluyorsunuz ve elinizde hiç bir şey olmuyor, bu noktada yapabilecekleri bir şey yok, işte bunların değerlendirilmesi gerekiyordu ama tam olarak değerlendirilmedi o dosyada.

Helena: Şimdi karmaşık bir durum var ortada. Havuz medya bu öğrencilere FETÖcü diyor, ama onlar anayasa ihlal suçundan yargılandılar. Yani bu iki suç nasıl ilişkilendirebilir.

Özge: Şimdi bu havuz medya olacak kişiler zaten olayı FETÖ'nün yaptığı bir darbe diyorlar zaten, o yüzden hani bunlar FETÖcü, aynı zamanda darbeciye getiriyorlar, o şekilde. Hani FETÖ'nün yaptığı darbe, ve bunlar FETÖcü olduğu için darbeci oluyorlar, otomatik olarak ta. Bunu bu şekilde nitelendirmek çok yanlış, yani, çocukların FETÖ iltisakları tam olarak tespit edilmiş değil, o havuz medya zaten kafasına göre yazdığı için onlar çok ta bir delillerle konuşmadıkları için onların da dayandıkları noktalar geri de kalan öğrencilerden, örgüt üyeliğinden yargılananlardan mesela etkin pişmanlıkla, yani, ben örgüt üyesiyim diyenler sayesinde 08:26 diyor ki işte, bunlar bu şekilde yerleştirilmişti, genel diyor direk, failler, FETÖ'nün yaptığı darbe, bunlar da FETÖcü,, otomatik darbeci, ama bu şekilde nitelendiremezsin, yani bir kişiye FETÖcüyse, darbecisin aynı zamanda diyemezsin, yani o gece yapmış olduğu fiile bakarsın, biliyor mu, bilmiyor mu, ona bakarsın, kastı var mı yok mu ona bakarsın, bunu nitelendirsek çocukların zaten haberdar olmadığı belli yani, çoğu dosyada sabit yani, bunu Hava Harp Okulda sonra da mesela, bu ihraçları ve saire olduktan sonra, bu Hava Harp Okuluna yeni gelen komutanların düzenlemiş olduğu raporlar vardı, orada zaten kim senin bu olaydan haberdar olmadığını ifade ediyorlardı, yani haberdar olduklarına dair biz bir veriyi edemedik diyorlar, onlar bu şekilde söylüyorlardı, ama yani onlar kendilerine fail

arıyorlar yüksek ihtimalle çünkü askeri öğrencileri çıkarttığınızda darbenin faili kalmıyor. O zaman bu noktada insanlar şüphelenecek, diyecek ki madem bunlar da değil, hani kim yaptı bu işi? Gerçekler ortaya çıkabilir. Havuz medya demek ki gerçekten korkuyor, bilemiyorum.

Helena: Ve bu öğrenciler FETÖ üyeliğinden hiç yargılandılar mı? Yani bütün bu beş davada?

Özge: Yani FETÖ hep bizim için geri planda kaldı çünkü anayasal düzen geçitli bir suç olduğu için bir de, yani anayasal düzeni ihlal daha büyük bir problem oldu bizim için, yani örgüt üyeliğinden aynı zamanda zaten anayasal düzeni ihlalden ceza aldığınız zaman ondan ceza almıyorsunuz, o yüzden biz örgüt üyeliğini böyle hep bir geri planda takip ettik, çok mahkemede değerlendirilmedi, mahkeme direkt zaten cezalandırılma yönünde bir karar oluşturdu, bizim söylediklerimiz hep havada kaldı, çok dikkate alınmadı. Onlar da üst mahkemelere atladılar, hani biz bu işin içinden çıkamayız, biz bu işi kaldıramayız, hani bunun neticelerini, biz bunu üst mahkemelere atalım, onlar taşın altına elini koyarlarsa koyarlar, koymazlarsa da artık, yazık olur bu çocuklara, onları toplu olarak üst mahkemelere atlar, üst mahkemelerde işte en son verdiği kararı da zaten darbeden çocukları beraat etmesi gerektiğini, büyük çoğunluğu beraat etmesi gerektiği kanaatine vardı, işte diğerlerinde de, örgüt üyeliğinden değerlendirildi ve saire.

Helena: Ve bahsettiğim davaların duruşmalarında Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın da, Milli Savunma Bakanlığının avukatları da hazır bulunmuş bir habere göre.

Özge: Dijitürk davasında da, diğer davalarda da onlar hep başımızdalar. Hepsinde varlardı.

Helena: Bir az açıklayabilir misiniz çünkü anayamıyorum, onlar mı şikayetçi?

Özge: Milli Savunma Bakanlığı katılma taleplerini Yargıtay aslında kabul etmedi, çünkü zarar gördüğünü düşünmüyor, katılma sıfatı yok. Milli Savunma Bakanlığı bu işte mağdur olarak, bizi mağdur eden Milli Savunma Bakanlığı, yani bu çocuklar zaten, devletin okulundan bir şekilde gönderildiler, orada devletin kontrolündelerdi, orası devlet okulu, bakın, orası FETÖ'nün okulu falan değil, orası devlet okulu, hala devam ediyor okul yani, değiştirdiler, şeklini değiştirdiler ama çocuklar devletin okuluna gidiyorlar, devletin atadığı komutanların emrindeler, bakın yani, bunun altını çizilmesi gerekiyor, çünkü ben bütün duruşmalarda söyledim, teğmen rütbesinden albay rütbesine kadar ilgili kuvvet komutanı tek Milli Savunma Bakanlığın onayıyla atanıyor bunlar. Oraya böyle tepeden öğrenci seçmiyor, aa şunu çok beğendim, benim komutanım şu olsun, ya da bunu çok beğendim benim komutanım olsun diye bir şey yok. Devlet koyuyor oraya, mevzuatı da devlet koymuş, diyor ki, mutlak itaat edeceksin, emri itaat edeceksin diyor, yani her şey devletin kontrolünde bunlar, bakın, yani Milli Savunma Bakanlığı kendi kontrolünü sağlayamıyorsa, küçücük çocuklar ne yapsın? O yüzden sıfatı mifatı yok. Evet katılma sıfatı yok, biz onlardan zararı gördük.

Helena: Bir şey anlamadım yani, Cumhurbaşkanının avukatı niye katıldı? O kişisel olarak...

Özge: Cumhurbaşkanı suçtan zarar görmüş, o yüzden katılıyor. Ben anlayamıyorum, ama siz anlıyorsanız (laughing)

Helena: Hukuki olarak anlayamıyorum, çünkü anladığım kadarıyla anayasal ihlal suçunda devlet...

Özge: Bu hukuki çerçevede düşünmeyin, burası çok hukuki çerçevede düşünülen bir ülke değil. O yüzden kendisi zarar gördüğü için avukatı hazır bulunuyor yani. Başımızda, karşımızda duruyor. Uğraşmayın, biz de anlayamadık. Ne yapacağız.

Helena: Bir de bu dava süreci içinde usuli güvencelere ve diğer insan haklarına aykırı hangi davranışlara rastladınız?

Özge: Onu birleşmiş milletlerden çıkan bir karar, detaylı olarak izah ediyor. Biz başlangıç olarak spesifik örnekler verecek olursak, mesela avukat müvekkil görüşmesi normalde dinlenemiyor, ama başlangıçta OHAL sürecinde başladığımız için, tamamen, iki tarafınızda, iki gardiyan, yanında benim gardiyan oluyor, çocuğun yanında gardiyan oluyor, ortada ses kayıtçı, böyle biz birbirimize bakıyoruz hani, işte yanımızda da başkaları var, o şekilde mesela, savunma hazırlamaya çalışıyorsunuz ve saire, olayı öğrenmeye çalışıyorsunuz, tabii, başımızda şeyler duruyor, infaz korumalar duruyor yani, o şekli, normalde bu tarz bir durum usule tamamen aykırı. Müvekkille vekilin görüşmesi hiç bir şekilde dinlenemez normal şartlarda. Ama biz normal şartlarda başlamadık bu işi işte, olağanüstü şartlarda başladık işte, o yüzden bir sürü hak ihlali oldu, mesela en baz örneklerinden bir tanesi, bu yani. Onun dışında bir çok hak ihlali var zaten, işte duruşmalarda ve saire, olan durumlar incelediğimizde bir çok hak ihlali var. Tam o süreçte adil yargılamadan bahsedilemez. Mesela çocukların ilk olarak kollukta ifadesi alınmadı, direkt savcılıkta ifadesi almadı, direkt suç ceza açıkladı, normal usul nedir, işte, ya kollukta? ya savcılıkta ifade alınır, hatta ikiside gerekirse ifade verilir, ondan sonra suç ceza hakimliği bir karar verir, bunlar direkt hiç ifade alınmadan, suç ceza hakimliğine çıktılar, sonradan savcılar gidip ifade almaya başladı, yani önce ben seni tutukluyorum, sonra ifadeni alacağım. Bu da usulen hatalı. Bir sürü usulen hatalı durum söz konusu. Örnekleri çoğaltabiliriz ama birleşmiş milletlerin kararı, orada hak ihlalleri.

Helena: Ve öğrencilerin 15 temmuz gecesinde yaşadıklarını içeren ifadeleri ve tanıkların ifadeleri göze hiç alındı mı?

Özge: Yargılamalarda dikkate alınmadı. Yani ilk baştaki yargılamalarda hiç alınmadı, sonrasında işte, dediğim gibi, iki dosyada Yargıtay, mesela Dijiturk dosyasında da dikkate alındığını düşünmüyorum, inşallah tekrar yargıtaya gider, daire de değişti, şimdi dikkate alma durumu olur, onlar da çünkü çocukların hiç bir şeyden haberdar olmadıklarına dair beyanlar

vardı, hiç bir şey dikkate alınmadı o dosyada. Ama şimdi gelen bu FSM dosyası dediğimiz, Sultanbeyli dosyası dediğimiz kararlarda Yargıtay bir az daha bir şeyleri irdelemiş ve incelemiş gözüküyor, o açıdan daha olumlu kararlar, süreç olumluya gidiyor diyebiliriz. Yüzde yüz doğru şeyler var mı, o da tartışılır. Çünkü son verdiği karar, Sultanbeyli dosyasının kararda 15 çocukla alakalı darbeye yardımdan ceza istemiş, aynı şekilde çıkartmıyorsun, bir kısmı beraat ediyor, bir kısmı darbeye yardım ediyor, ki darbeye yardıma ilişkilendirdikleri fiiller de zaten yardım amaçlı değil, farlı amaçla yapılan fiiler, farklı şekilde olan durum, onları mesela dikkate almamış. Şimdi biz tabii onları tekrar ifade edeceğiz, Yargıtay bu konuda yüzde yüz değil, ama iyiye doğru ilerliyor, önceki verdiği kararlara nazaran, daha iyiye doğru ilerliyor, diyebilirim.

Helena: Akinci Üssü davasını takip eden gazeteci Büşra Taşkiranla konuştum, ve teğmenlerin ailelerinden başka bazı insanların davaya seyirci olarak katıldıklarını söyledi ve kursiyer teğmenlere hakaret ettiklerini söyledi, yani siz benzer bir şeye rastladınız mı?

Özge: Yani, rastlamamak mümkün değil. Bizim de bir Köprü dosyamız vardı o işte Boğazici köprüsünde olan, yani simge yaptıkları yer davada, söylenmeyen hakaret kalmadı. Ben mesela hayatımda duymadığım küfürler duydum orada, bize de hakaret ettiler, çocuklara da hakaret ettiler, pez şişeler havada uçuşuyor, sandalyeler falan, bozuk paralar falan geliyor, o şekilde tabii oldu. Farklı kişiler seyirci olarak geldi. Hatta bazıları getirilmiş da olabilir, otobüslerle insanlar geliyor da, ben orada o kanaata vardım. Getirildikleri kanaatına vardım.

Helena: Bu yasaya aykırı mı?

Özge: Duruşmalar herkese açık. Tabii hakaret noktasında, Türk Ceza Kanununda hakaret suçu diye bir suç var, karşıdaki kim olursa olsun, hakaret edilmiyor normal şartlarda, ama bize ettiler. Hain işte, köpek, küfürler falan.

Helena: Ve sizin için zor mu oldu bu işi yapmak? Sizin arkadaşlarınızdan, ailenizden, onlar yardım etti mi size yoksa, nasıl oldu bu süreç sizin için?

Özge: Bu süreç bizim için zor oldu, uzun olması zor oldu açıkçası, uzun sürdü, onun haricinde, yapacak bir şey yok, birilerin mücadele etmesi gerekiyor, hani siz etmezseniz başkası etmezse, bu sefer meydan başkalarına kalıyor, niye kendi çocuklarımızı yedirelim ki, onlar bizim çocuklarımız, bizim içimizden çıktılar yani, her ne kadar devlet inkar etse de bu çocuklar onların çocukları yani, devlet kültüründe yetişen çocuklar yani, devlet kendi evlatına sahip çıkmıyorsa biz sahip çıkarız. O yüzden 20:52 ilerledim ve çocuklar gerçekten tertemiz çocuklar, ben altı senedir tanıyorum, kefilim ben, tanışsanız siz de bunların da, ne örgütü kardeşim, ne darbesi dersiniz yani, kimseye zarar veremeyecek çocuklar kesinlikle. Çok şükür, o yüzden, bu bizim gayretimizi artırdı yani, ben hani inanmadığımız, masumiyetine inanmadığımız kişiler olsaydı, biz de artık hadi, neyse de, çeksinler cezalarını artık uğraşacak

bir şey yok, ne yapalım, suçlularmış, suçluysa cezasını çeksin, moduna geçebilirdik, yani herkesi savunmak var, o işimizi yaptıktan sonra geri planda kalabilirdik, ama gerçekten masumiyetine inandığımız kişiler yani ve böyle çocuklar gördüğün zamanda, bir yüzüne baksanız anlayabileceğiniz bir şey, çok zor değil. Haşır neşirsenez, ve bu işlerle uğraşıyorsanız, yüzünden bir insanın ne yapabilip ne yapamayacağını anlayabiliyorsunuz yani. Öyle çocuklar olduğu için, biz gelecekleri düşünerek o çocukların elimizden geldiğince yardımcı olmaya çalışıyoruz, eksiklerimiz vardır muhakkak, ama elimizden geldiğince yardımcı olmaya çalışırız, tabii altı sene, zor ve yıpratıcı geçti bizim açımızdan zaten, ama dediğim gibi biz de onların masumiyetlerine inanırız, o gayretimizi arttırdı.

Helena: İnsanlar size nasıl bakıyordu bunu yaptığınız için?

Özge: Çevremdeki insanlar sol görüşlü insanlar olduğu için genel olarak, benim ailem destekledi, açıkçası, rahmetli babam özellikle, çok büyük destekçimdi, başta annem biraz tereddüt yaşadı çünkü, savcılık sınavına girdiğinde sıkıntı olur, şimdi, daha kolay olabilir, ve saire, o hep böyle memuriyet kafasında kendisi, o mesela şey yaptı, ben karar vermiştim, babam da mesela çok destekledi, karışma kızıma dedi, o yapıyorsa doğrudur, doğru bir yoldadır, o çok destekledi mesela, Allah Rahmet Etsin, o en büyük destekçilerimden bir tanesiydi, ama ailemden, geniş ailemden bir tepki görmedim açıkçası, hep çocukların mağduriyeti noktasında hemfikir olduk biz. Bu konuda benim açımdan bir sıkıntı yaşamadı. Belki de dediğim gibi, sol görüşlü bir aile olması büyük bir avantaj vardı, benim için, onlar biraz daha ılımlı bakabiliyorlar olaylara, o açıdan ben problem yaşamadım, çevrem noktasında bir sıkıntı yaşamadım. Diğer insanlardan, onların dışındakilerin sözü çok umrumda olmadı açıkçası, yani devir değişiyor, bugün orada olan, yarın başkası olacak, onları eleştirenler olacak bilemem ben, öyle bir bilgin, gördüğüm için söyleyemiyorum, ama Türkiye Cumhuriyetin Tarihine Baktığın zaman, hep bir olayda hep birileri mağdur edilmiş, ondan sonra başkaları mağdur edilmiş, hani böyle olaylar olmuş. Haksızlıkta ses çıkarman lazım ki yarın senin kapına bir şey geldiğinde senin için ses çıkarabilen birisi olsun. Bunun görüşü yok, sağı solu yok aslında, yani o açıdan baktığımız zaman, bu bir adalet mücadelesidir, herkese adalet lazım.

Helena: Bir de başka bir şey, bu bahsettiğiniz Yargıtayın bozma kararı, diğer davalar için hangi etki oluşturacak, bir emsal karar olarak algılanabilir mi?

Özge: Normalde algılanması gerekir, yani başka bir yargı olsun, algılanması gerekir, ama tereddüt yaşadığımız noktalar var, acaba başka bir karar veriyor tereddüte düşüyoruz çünkü farklı kararlar da olabiliyor. Yargıtay bazen işine geldiği gibi davranabiliyor, o yüzden, tam bir hukuki bir durumdan bahsetmiyoruz, üst mahkeme de olsa, bence çok hukuki işlediğini düşünmüyorum, hani siyaset de işin içine giriyor ya, hani o yüzden tam emin olamıyoruz, ama

normalde emsal teşkil etmesi gerekiyor, yani, aynı kaptan çıkan aynı çocuklar. Hatta Köprü dosyasında devreler var yani, FSMdekiler mesela farklı olaylar yaşamış, mesela köprüdekilerden farklı olaylar yaşamış ama ikisi de aynı yerden çıktı, aynı otobüslere bindi, farklı otobüslere binmiş ama, aynı güzergahta ilerliyorlarmış, birisi bir sapaktan girmiş, diğeri yalnızlıkla devam etmiş. İnsanın kaderini belirleyen bu çizgi olabiliyor. Bir sapak insan kaderini belirleyebiliyor. İki çocuk öldü o dosyada. Bir insanın kaderi bir sapak belirleyebiliyor bu ülkede, o yüzden, yargıtay onları şimdi aynı karar verdiği şüpheyne düşüyor çünkü hani köprü dosyasında simge olarak gösteriyorlar, simge işte, olduğu için de farklı bir karar çıkartmayı ister istemez insan düşünüyor, normalde çıkmaması gerekiyor, dediğim gibi, aynı çocuklar, fark eden bir şey yok, birisi bir sapaktan gitmiş otobüsle, diğeri başka bir yere, ikisi de aynı oranda, ölçüde habersiz olaylardan, ama dediğim gibi, o yüzden, işin içine başka şeyler girdiği zaman, farklı kararlar verilebiliyor. Mesela Orhanlı dosyasında keza, bu son çıkan dosyada, kararı çıkan dosyada, Sultanbeyli dosyasında onların mesela da devreleri var, birisi başka bir otobüse biniyor, diğeri başka bir yere gitmiş yani, aslında bir farkları yok birbirlerinden, ama gittikleri olay mahalleri farklı, siyasi olay girerse, farklı kararlar da çıkabiliyor. Normal şartlarda, ama aynı devre, aynı yerden çıkmış, emsal olması gerekir.

Helena: Ve nasıl bazı öğrenciler tahliye ediliyor ve diğerler hala hapiste, aynı dosyada, nasıl bir fark oluşturuluyor?

Özge: Aynı dosyada, şimdi Yargıtay karar verirken bazıları örgüt üyeliğiyle ilişkin evrak geldiğini söylüyor, işte, örgüt üyeliği evrak dediğim böyle devasa bir şey beklemeyin, bunlarda, sabit hatlarda mesela aranma diye bir muhabbet var, yani sizi şimdi, şurada ben sabit hattın arıyorum, tamam mı, ama siz mesela kimin aradığını bilmeyebilirsiniz, mesela, ben sizi beş sene önce aramış olsam, benim arayıp aramadığımı düşünemeyebilirsiniz çünkü sabit hat ya, başkasının üzerine kayıtlı bir büfe telefonu, herkesin kullanıma açık bir yerden ben sizi arıyorum mesela, beş sene önce aramışım, beş sene sonrasında geliyorlar diyorlar ki, ya işte hanımefendi, sizi kim aradı bu sabit hattın, biz örgütün aradığını düşünüyoruz. Ne diyorsunuz bu işe, diyorlar. Ne diyeceksiniz, hatırlamıyorum, diyorsunuz, beş sene önce bir yerden sizi birisi aramış, ya, hatırlamıyorum diyorsunuz, aa olur mu, nasıl hatırlayamıyorsunuz, ben örgütün aradığını düşünüyorum, söyle diyor, seni kim aradı diyor, örgüt mü aradı diyor. Yani, bu bir delil olarak değerlendiriliyor mesela, bu ülkede, saçmalık bir durum. Mesela, bunu araştır demiş mesela Yargıtay, birkaç çocuk hakkında, onları tahliye etmemiş. O araştırma bitene kadar, tutuklu kalsınlar demiş kendi kafasında. Mesela birisi çıkmış, etki pişmanlık diye bir şey var bu ülkede, ben buna tutuklanmanın önceki...tutuklanma tehditi altında ifadeler veriyorlar, diyorlar ki benim dışında şu da var, ama destekleyici mahiyette bir görüntüdür, bir

şeydir yok. Aa öyle mi, sen örgüt üyesisin, onun da ismini mi verdin, ha tamam, o da o zaman örgüt üyesi diyorlar. Adam her örgütün üyesi olduğunu kabul ediyor, hem bunu kötü bir hain diyorsun, hem de onun söylediğine ...kelamı gibi inanıp başkasını itham edebiliyorsun. O tarz kişiler var, onları da tanık olarak dinlenmesi ... tavsiyede bulunmuş. Aynı dosyada ayrı ... sebebi bu. Ama tabii o sağlıklı bir ayırım olmamış, mesela hakkında hiç bir şey olmayanlar var, bir araştırma istememiş, beş kişi var, onları da tahliye etmemiş.

Helena: Ve diğer davalarda son durum nedir?

Özge: Şimdi Dijitürk dosyası yargıtaydan döndü, dediğim gibi, bir kısmı yine yardımdan cezalı, bir kısmı tekrar müebbet aldı çocuklarımızın, o yargıtaya başvuru yaptık, tekrar yargıtaya gidecek, diğer Sultanbeyli ve FSM dosyası dediğim dosyalarımız yargıtaydaydı, bozuldu, bunlar ilk derece mahkemesinde yargılamalar tekrar başlayacak, tekrar yargılama yapılacak, Orhanlı ve köprü dosyası dediğimizde yargıtaydan hiç karar çıkmadı, şimdi o kararları bekliyoruz.

Helena: Ve yargıtayın kararından sonra süreç nedir, öğrenciler AİHMye başvurabilirler mi?

Özge: Bozarsa AİHMye gerek yok başvurmaya, tekrar yargılama devam ediyor ya, ilk derece mahkemesine dönüyoruz ya, sıkıntı yok, ama Allah muhafaza, ki bu ihtimal düşünmek istemiyorum, bu çocuklar zaten masumiyetini yüzde yüz inandığım çocukları olduğu için, onu düşünmek istemiyorum, ama öyle bir durum olsa Anayasa Mahkemesine başvuracağız, iç hukuk yollarını AİHMye gitmek için tüketmemiz gerekiyor, AİHMye başvuracağız bu konuyla alakalı. Eğer Anayasa Mahkemesinden olumsuz bir karar çıkarsa AİHMye gideceğiz.

Helena: Gazetelerde bulabildiğim bilgiler çok karmaşık, numaralar olarak. Dava dava için numaraları, kaç insan tahliye edildi, kaç insan hapiste nereden bulabilirim?

Özge: Dijitürk dosyasında 37 öğrenci var, askeri öğrenci, bunların 10 tanesi şu an dışarıda, 27 tanesi hala tutuklu. Sultanbeyli dosyasında 116 tane öğrenci var, bunların 66sı tahliye edildi, 50si hala tutuklu. FSM dosyasında normalde 70 tane öğrenci var, bunların 18 tanesi tutukluydu, 9 tanesini tahliye ettiler, 8 tanesi hala tutuklu. Köprü dosyasında 48 öğrenci yargılandı, bunların 4 tanesi tahliye edildi, 44 öğrenci hala tutuklu, Orhanlı Dosyasında da 59 öğrenci var, 59 da tutuklu.

11.6.Interview with Büşra Taşkiran

Date: 15 March 2022

Place: Online/Zoom

Duration: 1:24:49

Language: Turkish

Helena: İlk önce sana kendini tanıtabilir misin birazcık, diye soracaktım.

Büşra: Adım Büşra, Büşra Taşkiran. Ben de aslında 15 temmuzden sonra kamu görevinden ihraç edilmiş biriyim. İdari yargıçtım, ben de. İdari yargıç görevinden 2017 yılında ihraç edildim. İhraç edildikten sonra bir süre cezaevinde kaldım ben de, sekiz ay kadar, ve süreç içerisinde biraz aktivizmle buluştuktan sonra kendimi süreçte gazeteci olarak buldum, yaptığım insan hikayeleri üzerinden gazetecilik faaliyetleri başlamış oldum. Şimdi avukatlık yapıyorum, aynı zamanda da gazetecilik yapıyorum.

Helena: Ve ihraç edildikten sonra senin için avukatlık yapma zor oldu mu?

Büşra: Şöyle, zaten yasalı olarak önce vermediler, hani, işte, uzun bir süreçte önce staj başvurularımız kabul edilmedi, KHK, kanun hükmünde kararnameyle ihraç edildiğimiz için, bir daha kamu görevine giremeyeceğimiz söylendi. Aslında avukatlık serbest bir meslek, hani baktığımız zaman, yani vergi konusunda işte serbest meslek makbuzu kesiyoruz, mesela, serbest meslek erbabı olarak sayıyoruz, ama, bir kamu görevi olarak nitelendirdi Adalet Bakanlığı ve uzun bir süre bizim başvurularımızı reddetti, sonra İstanbul ve Ankara Barosu başlattı kabul etmeye ve işte, kabul etme işlemine karşı Bakanlık dava açmaya başladı, stajyerimizi durdurmaya başladı, bu sırada, işte, başvurulardan bir tanesi, işte, o süreyi, o süreci tüketti, Anayasa mahkemesine gidebilmişti - ilk başvuranlardan - Anayasa mahkemesi hakkında olumlu karar verdi, dedi ki, avukatlık mesleği, işte, kamu görevi değildir, bu kişiler avukatlık yapabilir diye. Anayasa mahkemesinin kararı üzerine biz yineden şey yaptık, işte, mahkemeler olumlu karar vermeye başladı, ve biz de o sürecimizde olumlu bir şekilde tükettik ama o da, tabii ki, bizim için neredeyse bir buçuk, iki yıllık bir zaman kayboldu.

Helena: 15 temmuzu nasıl hatırlıyorsun ve sonraki sürecini? Daha detaylı bir şekilde anlatabilir misin?

Büşra: Ben idari bir yargıçtım aslında 15 temmuz günü, idari yargıç, hakim adayıydım, yalnız meslek kabulum olmamıştı, staj yapıyorduk, 15 temmuz olduktan sonra, işte, biz zaten, hakimler arasında belirli insanların... daha doğrusu şöyle, 15 temmuz oldu, 15 temmuz gecesi, askerlerden önce, darbeyi yaptığı iddia edilen askerler önce hakimler şey yapıldı, gözaltına alındı, ya şöyle söyleyeyim, hiç asker gözaltına alınmamışken işte sekiz yüz kusur, hatırladığım, hakim, savcı gözaltına alındı. İşte, ondan sonra, bir on gün sonra, işte, yine de bu kadar da hakim, savcı, gözaltına alındı. Ben yaklaşık, işte, sekiz ay sonra, falan, ihraç edildim, ihraç edilmem konusunda, işte, bana sundukları gerekçe, işte, meslekten, işte, Adalet Akademisinden hakim ve savcılar "eğitim aldığı okulda, okulda eğitim görürken bazı kişileri yönetim çekmiş ve demiş ki, işte, bize arkadaşlarını nerede kaldıklarını, üniversitede

öğrenimlerini işte, kimlerle, hani, konuştuklarını, arkadaşlık yaptıklarını anlatın. Ve aslında biz hakimlik yaparken 15 temmuzdan önce bizi fişlemişler, yani, muhalifsin veya muhalif değilsin diye. Bu 15 temmuz öncesinde olmuş aslında. 15 temmuz sonrasında da işte bilgi edindikleri, işte, muhalif olarak gördükleri kişileri tek tek ihraç ettiler. Yaklaşık sekiz ay sonra ihraç oldum, 15 temmuzdan sonra, ama, o zaman, meslek kabulumuz olmadı, işte, meslek kabulumuz olmayınca ister istemez mesleki bir mobing yaşıyorsun, yine stajer olarak devam ediyorsun, o mobinge karşı durmak zorundasın, ve sonrasında da ihraç olduk kanun hükmünde kararnameyle.

Helena: Ve sen muhalif olduğundan mı ihraç oldun, hangi gerekçe verdiler sana? Yoksa herhangi bir gerekçe vermediler ihraç olman için?

Büşra: İhraç olduğumda, hani, ben sadece, ismimi bir gece, işte, Resim Gazetede yayınlanan ilanda gördüm, onun öncesinde herhangi bir...aslında soruşturma oldu benimle ilgili, normal herkes çok kimseye olmadı, biz en son hemen hemen ihraç olan gruptuk. Daha önce kişilere olmadı, ama mesela, iç soruşturma oldu, o soruşturmada da, işte, hakkımda, cemaat üyesi olduğuma dair bir iddia olduğunu söylediler, işte, buna dair bir, işte, delil olarak ta bir şey sunmadılar.

Helena: Ve ihraç olduktan sonra bu askeri öğrencilerin olayını araştırmaya mı başladın? Niye başladın? Niye ilgin çektii?

Büşra: Şöyle, ihraç olduktan sonra, Mayıs gibi, işte, ihraç oldum, o davada benim işte, askeri öğrenci davasıyla başlamadım ben, bir Akıncı Üssü davası var, Türkiye'de, işte, darbe davalarından biriydi, orada bir yakınım yargılanıyordu, bir arkadaşım diyeyim, ben, işte, ihraç olduktan sonra...sonuçta bir hukukçuyum, eski bir idareci, ben bir oturup ta bir şeylerin olmasını bekleyemem hani, çok fazla insan hakları ihlalleri yaşandığını gördüm, sadece bu belirli bir kesimde değil, bütün Türkiye'de yaygın bir şekilde, farklı gruplara uygulanan bir şeydi bu. Ne yapabilirim diye düşündüm, hani, o davasını izlemeye önce kafama koydum, hani, davasını izleyerek sosyal medyada belki ifadeleri yayınlayabilirim diye düşündüm çünkü, işte, o davada hiç bilgi edinemiyordu, hani, işte, bu tür gazetecilerin gelmesine izin verilmiyordu, işte, hani, belirli kişilerin sadece izlemesi izin veriliyordu. Ben de, hukuk fakültesi, işte, mezunuyum, falan, diye girdim hani. Daha doğrusu, daha çok AK Parti kadın kolları ya, buradaki iktidar partisine mensup olan kadınlar dava izlemeye ve davada bağırıma, hakaret etmek için toplanıp getiriyorlardı, bunu işte, partililer yapıyordu, ve sonunda, mesela, bazıları bu kişilere para verildiğini görüyordu, ben görmedim ama, sadece oraya gelip mahkemenin düzenini bozsunlar diye. Ben, açıkçası...falan davadaydım, genel onların arasına karışıp geliyordum (laughing). Yani böyle bir tür yol bulmuştum, bekliyordum dışarıda, onlar

girince onların arasına karışıp gidiyordum ve hiç bir şey söylemiyorlardı, ama normal bir gazetecisi giremiyor, ya da bir hukukçu ve saire çok zorluk yaşıyorlardı. İşte ben sekiz gün falan davayı takip ettim, o yakın bana sürekli dönüp bakıyordu, bu olay dikkatini çekmiş, bana sürekli bakması ve ben de sosyal medyada bu davayla ilişkin ifadeleri yazıyordum. Sonra, işte bir gün giriş yaparken - dikkatlerini çekmişim zaten - işte, benim, bir tanesi, TCm da, oraya girerken TC kimlik numarasını alıyor, işte, kimliğini alıyor, falan, TC kimlik numarasından ihraç olduğumu görmüşler, bunu başka bir şekilde araştırmışlar anladığım kadarıyla, ve beni orada apar topar gözaltına aldılar, ve sekiz ay kadar cezaevinde kaldım bu yüzden.

Helena: Sadece gözaltında mı kaldın, mahkemeye girmeden?

Büşra: Yok, gözaltından sonra tutuklama oldu. Zaten, orada şey oldu, beni gözaltına alırlarken, başta bir şey sunmadılar yine, işte, ted şubeyi falan çaldılar, oranın amir beni darp etmeye çalıştı, sen kendini akıllı mı zannediyorsun, işte, sen kimsin, hani, falan, ilk, işte, şey diye aldılar, işte, FETÖ'nün terör örgütün yeni savunma teknikleri yazmaktan gibi (laughing), ben o davayı izleyip yeni savunma teknikleri yazıyormuşum. Bu iddiayla aldılar ilk önce, ondan sonra, altı ay kadar hemen hemen dosyam işte, Eskişehir gitti, çünkü sonradan dosya, bu dosyayı böyle aldılar, ama sonra ihraç dosyama dönüşler, terör örgütü...dönüştü, hani bu iddialar gitti, hani davayı izledim ve saire, bunlar yargılamamda yoktu, ama bununla aldılar beni. İşte, altı ay Eskişehir, işte, Ankara merkezi, Sincan arasına dosyam gitti, sonra ikinci...ilk duruşmada ifade vermedim, savunma yapmak istemedim. İkincide ifade, savunma yaptım, ikincide de çıktım be, tahliye oldum.

Helena: Ve hangi gerekçeyle seni tutukladılar?

Büşra: Ben, aslında, şey, davayı izlediğim için gözaltına aldılar. Ve işte, ihraç olmuş biri olduğum için şüpheli gördüler. Zaten ben oradayken, gözaltına alınırken, hani orada bekletilirken, oranın amiri seninle uğraşacağım, seni tutuklatacağım gibi ifadeleri kullanıyordu. Şey yaptı yani, etkili oldu bu konuda da.

Helena: Sorabilirsem eğer, senin için nasıl bir tecrübe oldu? Benim için inanılmaz bir şey, cezaevinde kalmak.

Büşra: Aslında hiç beklemedim, gözaltına alındım ve tutuklandım, hani, böyle bir şey de beklemiyordum o anda, hani, hazırlıklı, evden falan alınmadım o anda, işte, hiç bir şeyim yoktu yanımda, iki gün gözaltında kaldım, o sırada. Açıkçası, ilk başta müdürün o tehditlerinden çok korktum, 'seni bulacağım' dedi, 'seninle uğraşacağım' dedi, falan. Yani, şöyle bir olay yaşamıştım, işte, ben o gün aslında çok korktum, hani, işte, gelecek, beni bulacak, darp edecek ve saire, falan diye; sabahleyin işte sağlık kontrolüne giderken, işte, memura şey sordum, hani, burası, işte, benim burada olduğumu o kişi biliyor mu, buranın amiri mi, ve saire gibi, o şey

demişlerdi, dün gece onun ataması çıktı, başka bir yere diye, o yani, bir şekilde, erken ataması çıkmasaydı, gelip beni bulacaktı, ve şöyle bir şey olmuştu. Gözaltına alındıktan sonra bir sağlık kontrolüne götürdüler, sağlık kontrolünden sonra o kişi tekrar...Araf mudur, ismi Araftı, işte tekrar aradı, dedi onu bana geri getirin, ve ben, işte, tekrardan beni Sincan, davanın görüldüğü yere getirdiler, işte o kişi, işte, kolumdan tutarak, işte, bu hain, ben yakaladım, işte, bu haini tutuklatacağım gibi video çekildi - (surprised) bu çok, hani, normal olmayan bir durum. Şov yaptı benim üzerimden. Ondan sonra, gözaltı ve saire derken, cezaevi bu süreci aslında benim için, bence...Daha aktivist bir ruhum yoktu benim, daha kendi halimde bir insandım. Mesela, yapmak istediğim bir şeyler var, ama aktivizmi çok bilmiyordum, cezaevinde farklı insanlarla tanıştım, işte, oradaki mağduriyeti görebildim, işte. Bu adli ve siyasi, hepsi aynı...bütün suçlular için söylüyorum, yani, insani bir koşul olmadığını gördüm. Orada bir arkadaşla tanışmıştım, hala görüşüyorum, bana şey demişti, burada neyi değiştirebiliriz diye hayatına... bak. Hani, burada bir suçlu gibi kal... , burada neyi değiştireceğiz, hani, o türlü mesela, şey diyorduk, hani, mesela temiz su bir haktır, ama orada insanlar satın alıyorlar, ya da, işte, ne de telefon hakkı, işte, aileni arayabilmen için kartı satın alman gerekiyor, kartı satın alamazsan, aileni arayamıyorsun, mesela telefon görüşme hakkı bir haktır, ve bir ücretsiz olmalıdır. Bu temel insan...Mesela, saati satın alıyorsun, saati satın alamazsan saat öğrenemiyorsun mesela. Bu bir insani haktır. Evet, çok korkunç değil mi, yani, paran yoksa hiç bir şeysin aslında. İşle böyle temel insan hakları hakkında not alıyorduk ve konuşuyorduk bunun üzerine, işte şu olmalı, bu olmalı, hani, diye. Cezaevinde, işte, dediğim gibi, farklı insanlarla tanıştım. Benim için, ben cezaevini çok kötü anlatmıyorum, yani, benim için sekiz ay çok çok uzun değildi, ama çok şey kattı bana.

Helena: Ve sonra nasıl başladın araştırmaya bu diğer askeri yargılama süreçlerini?

Büşra: Sonra, işte, tahliye olduktan sonra, işte, ailemin yanına geldim ve ailenin yanında, işte, bir süre kendime gelmemi bekledim. Sonra, Ankara'da, bir Halk Demokratik Partisi'nden Ömer Faruk Gergerilioğlu var, o bir çağrıda bulunmuştu, işte, ihraç hukukçuları, işte, Ankara'ya davet etti. Aynı zamanda, işte, Ömer Faruk Gergerilioğlu'nu biraz araştırdım, o da ihraçmış, ve saire, her yerinde, her yerde karşıma aktivist çıkıyordu, işte, aktivist Ömer Faruk Gergerilioğlu. Aktivizm nasıl bir şey (laughing) diye araştırmaya başladım. Aktivist kelimesinden, aktivizmden, işte. O sıra, İnsan Hakları Derneğinin Eskişehir - Eskişehir'de yaşıyordum - Eskişehir'de, zor koşullarda, insan hakları aktivisti nasıl olunur gibi bir paneline denk geldim. Ondan sonra, ilk önce o panele gittim, işte, panelde cezaevinden çıktığımı, bir konuşmacı olarak işte, şey, yani, bir katılımcı olarak, cezaevinden çıktığımı, işte, cezaevinde şöyle şöyle ihlaller oluyor, mesela, insanlar infaz hakimliğine başvuramıyorlar, ya da, işte, sağlık hakıyla

tehdit edilebiliyor, hani, temel insan hakları noktansında çok sıkıntı yaşadıklarını falan anlattım. Bunun üzerinden Eskişehir... yöneticilerden birisi benimle orada irtibata geçti. Ordan işte, bir dernek serüvenim başladı ve bir aktivizm serüvenim başladı. Onun peşi sıra, işte, Gergerilioğlu, Ömer Faruk Gergerilioğlunun bir davet vardı. Oraya gittiğimde, işte, bir çok hukukçu vardı, yine orada söz alıp konuştum. Ömer Faruk Gergerilioğlu'yla sonrasında, birlikte bir şeyler yapmak, sempozyum düzenleme, işte paneller düzenleme kararı aldık, ben de oranın en geç üyesi olduğum için bana genelde o sempozyumu yönetme, modere etme gibi işleri veriyorlardı. Sempozyumları modere ederken, bir çok insan katılıyor, işte askeri öğrenci aileleri katılıyor, işte, Türkiye'de kaybedilen insanlar var, kaçırılıp, işte, gözaltında bulunuyorlar, bunlar bir yıl, iki yıl haber alınamıyor, aileleri arıyor, onun haricinde, işte, KHKlı olduğu için bir çok, mesela, çocuğu elinden alınmış bir aile var, on üç yaşında, on dört yaşında, o kadar süre çocuk anne baba demiş, ama anne de baba da ihraç edildiği için kamudan, o koruyucu aile olarak yetimhaneden aldıkları çocuğu elinden almışlar gibi. Böyle hikayeler başladı işte, bu sempozyumlarda konuşulmaya, tam o sıralar işte, tam 2018 yılı falan, ben de bunları gazetecilere dedim ki duyurmamız lazım, işte, Euronews'e , BBC'ye şey yaptım, mail attım, BBC biraz geç döndü bana, Euronews'ten şöyle dediler, beni freelance gazeteci zannettiler, işte, biz bu konuyu istiyoruz, yapabilirsiniz. Ben dedim, gazeteci değilim, ama, dediler, bizim Ankara'da gazetecimiz, şeyimiz yok, hani, irtibatta olduğumuz bir gazeteci yok, peki siz...CV'mi istediler, işte, ben ihraç hakim oldum, falan, bir de kendim bir blog sayfam var, yazı yazıyordum oraya, işte, blog sayfamı falan attım, biz sizin yazılarınızı da beğendik, bize bu tür şey yapabilirsiniz, dediler. Ondan sonra, işte, bir kameramanı ayarladım, işte, ve haber yapmaya başladım, işte, ikinci haberim, anneler gününde, askeri öğrenciler, yine Melek Çetinkaya o panellerden birinde konuşmacıydı ve benim de aslında takip ettiğimi biliyorlardı uzaktan, hani, sonra Melek hanımla başladık, ilk önce annelerle konuştuk, o sene, o yaptığım haber, ilk haberim Euronews'in, işte ikinci en çok izlenen o haberi oldu, hani. Sonra, işte, anneler, hani, o zaman daha böyle aktiflerdi, işte, Adalet Yürüyüşü yapmak istediler, işte, davalarını takip ettim, her gelişme olunca yeni bir haber yaptım. Ve aslında benim için şey değil, hani, ben haberi yapayım, patlatayım işte, hani, değil, işte, yaptığım her haberden sonra Deutsche Welle'ye, BBC'ye, Duvar'a, işte, etrafta olduğum bütün gazetecilere işte annelerin numalarını attım, irtibatlarını verdim, siz de haberini yapın, siz de duyurun diye, ve gerçekten o Euronews'un haberinden sonra diğerler de yapmaya başladılar, çünkü baktılar ki çok izlendi, çok, hani, beğenildi, ve onlar da yapmaya başladılar. Sonuçta onları da haberdar etmek için, bakın, böyle böyle bir gelişme var, işte, siz de haberini yapın, falan, diye, ve gerçekten, kamuoyundan bir karşılık buldu askeri öğrenciler, çünkü, kimse, on sekiz yaşındaki bir

çocuğun darbeden dolayı müebbet ceza almasını kabul edemez. Hiç bir vicdan kabul edemiyor. Ve, hani, Melek Çetinkaya ve avukatından da öğrenmişsinizdir, hani, davaya katılan karşı taraf avukatları bile başta bu çocukların tahliye olacağını söylüyorlardı. Ya da, savcı bile, ilk başta, tutukladıktan sonra zaten, onlar tahliye olur diyordu, hani. Çocukların bu cezayı alması aslında birazcık da şundan kaynaklı - o gün sahaya çıkmalarından dolayı, eğer bu çocukları tahliye ederlerse, bunun akabinde işte, kursiyer teğmenleri de tahliye etmek zorundalar, işte, silsile halinde diğerleri de gelecek. Orayı kapatabilmek, kapatmak için emsel oluşturulması için bu çocuklar açıkçası hukuken yakıyorlar.

Helena: Sana göre, onları bir örnek olarak mı aldılar, 15 temmuzun bir örneği olarak?

Büşra: Şimdi şöyle, hukukta şöyle bir durum var. Bir eylemi cezalandırırsın, kişiyi değil. Şimdi o gün, onlar, komutanlarını dinleyerek şey yaptılar, Yalova'dan çıktılar, ve İstanbul'a geldiler. Şimdi, benzeyen durumda olan çok fazla insan var. Şimdi, emre itaat kuralı olduğu için, atıyorum, Akıncı Üssü'ndeki kursiyer teğmenler de diyor ki, bize emir verdiler, işte terörle mücadele dediler ve biz o yüzden bunu yaptık. Bizim haberimiz yoktu, hani. Darbeyi duyduktan sonra geri çekildik diyorlar. Şimdi, askeri öğrenciler de diyor, biz darbeyi halktan öğrendik, sonra polise teslim olduk, hani, bizim haberimiz yoktu. Şimdi, eylem aynı olduğu için şimdi buna, eğer, askeri öğrencilere beraat verirse, kursiyer teğmenlere de beraat vermek zorunda, binbaşıya da beraat vermek zorunda, ya da işte aynı durumda olan üst teğmene de şey vermek zorunda, hani ceza vermek zorunda. Yaklaşık şimdi, iki bin kişi yargılanıyorsa askerlerden, şöyle söyleyeyim, bin beş yüzünü tahliye etmek zorunda, eğer askeri öğrencilere olumlu bir karar verirse, çünkü bir emsal olacak.

Helena: Ama sana göre bu durum hukuki mi, adil mi? Sana göre, askeri öğrencilerin durumu insan hakları ihlali mi?

Büşra: Şimdi aynı durumu yaşayan erler de var. Er diye tabir ettiğimiz kişi vatani görevi için askere giden, işte, on iki ay kadar kalıp sonra...olan insanlar. Şimdi onlar da emre itaat ettiği için başta müebbet ceza aldılar, sonra işte, yaklaşık beş yıl sonra, üç yıl sonra, tahliye edildiler. Şimdi, askeri öğrencilerin ilk başta, işte, gözaltılarında büyük olaylar olmuş işte, çocukları işkence iddiaları var, işte, bazılarının tecavüz olayları var, bu kursiyer teğmenlerde de var, işte, tecavüz edildiği söyleniyor, işte, dayak atıldığı söyleniyor, işkence edildiği, sonra işte yine, askeri öğrencileri ilk cezaevine girdiğinde görevli olan bir gardiyanla konuşmuştum, infaz kurumun memuruyla, infaz kurumun memuru çocukların cezaevindeki ilk gününde dövüldüklerini söylüyor ve kendisi de gördüğünü söylüyor, şahit olduğunu söylüyor, ve benim de, işte kaldığım dönemde, cezaevinde, kursiyer teğmenlerle kalmıştı, onlar da işte, gözaltındayken belirli aralıklar tualete girdiklerini, işte arkadan bir kişinin ellerini tuttuğunu,

ve işte, bir kişinin de onları dövdüklerini söyledi, yani. Düzenli olarak, gözaltında, işkence görmüşler. Zaten yemek verilmemiş, işte, çok az bir tereyağ ve bal gibi, küçük, minik tereyağlardan, reçel daha doğrusu, bal değil, işte, on kilo, on beş kilo gözaltında kilo kayıpları yaşamışlar ve dövülmüşler, işte, mesela tualete gitmeleri izin verilmemiş, bir çoğu altına yapmış, mesela o sırada, hatırlayabildiğim şeyler bunlar. O gözaltı sürecinde çok büyük işkenceler olmuş. Hatta şey diyorlar, Ankara'da işte özel bir grup geldiğini ve işte, o grubun... Azrail dediklerini, bu Azrail'in işte, gözaltından sağlam çıkana dua ettiklerini falan söylüyorlar. İşte, gecenin bir sıra bir alıp götürüyorlarmış, mesela, birilerini, ya da uymalarına asla izin vermemişler diye gözaltında, sürekli ses yapılmış mesela, gözaltında tam dalıyorlar, uyuyorlar, o sırada işte demirlere vuruluyor, uyandırılıyorlar gibi, hem savunma hakkı ihlal eder nitelikte. Bu uygulamalara maruz kalmış, ama askeri öğrenciler de, kursiyer teğmenler de, hani, benim duyduğum şeyler bunlar. Maruz kalmış, burada bir insan hakları ihlali var. Ha. Sonra yargılama aşamasında da şöyle bir durum var, savunma hakları tam olarak verilmemiş bu insanlara, mesela, nedir, ben katıldığım bu sekiz günlük izlenimimde, e kişi savunma hakkını kullanırken işte taraf, şeylerde, müşteki kısmında bir şey fırlatabiliyor, mesela, su şişesi fırlatılabiliyorlar, küfür edebiliyorlar, bağırabiliyorlar ve orada kişinin tamamen kendini, ifade edebilmesinin önüne geçiyorlar. Ya da, işte, benim şahit olduğum, mahkemeden ısrar istedikleri ve masumiyetlerine delil olabilecek belgelerini savcılık talep etmemiş ya da dosyaya koymamış, hakim da kararlı istemiyor mesela. Aslında burada doğruya, hakikate erişme noktasında o erişebilme hakkını ihlali de söz konusu. Yine, işte, ifade savunma sırasında, mahkemede, işte, aşağıya indirilip dövülen insanlar da var. Mesela, askeri öğrencilerden bir çocuk gözünü kaybetmiş, işte, gözaltında, evet, sonrasında işte, yeni o çocuk mahkeme sırasında dövülmüş, hani, bir şey diye bahsediyorlar, gözüme vurmayın demiş, iyice gözüne vurmuşlar, benim, bir zaten gözüm görmüyor, demiş. Onun haricinde de, yine, benim Ankara'da kursiyer teğmenleri takip ettiğim dosyada yine bir çocuk dövüldüğünü biliyorum, nezarethanede. Ve, işte, mesela, dövüldükten sonra ceza yönetim kabul etmemiş çocuğu, demiş ki biz size sağlam verdik, hani, siz de dövüp getiriyorsunuz, şey, hastaneye götürüp raporunu geri götüreceksiniz demiş mesela hani. Bu tarz, böyle işkence, devamlı bir işkence devam ediyor, bir de soruşturulmıyor, Türkiye'de maalesef ki bu tarz olayların üzerine gidilmesi takipsizlik kararıyla veya hiç soruşturma açılmayarak kapatılıyor. Bunun haricinde yine, askeri öğrencilere mesela çok hızlı karar verildi, işte 15 temmuzdan sonra altı ay gibi bir kısa sürede, çocuklara müebbet verildi, sonra işte, kararlar bozuldu, geldi, şimdi bu yargılama, mesela altı aydan daha uzun sürüyor, ilk derece mahkemesinde çok kısıydı yargılamaları, bunun haricinde, heyette, yanlış olduğunu belirtir davranışlarda bulunuyor, işte, küçümseyici

davranabiliyor karşı tarafı, ya da, işte, dediğim gibi, talep ettiği belgeleri istenmeyebiliyor, şahit oldukları, bu şekilde, tabii ki, ben, kararın sonucunda, daha doğrusu, bu işte, müebbet hapis cezasının, yaptığı... çocukların fiili de şey olduğunu düşünmüyorum, tutarlı olduğunu düşünmüyorum, evet, o gece sokağa çıkmışlar, ama şöyle, Yalova'dan İstanbul'a götürülmüşler, ve bu da onların sadece eğitim adı altında bildikleri bir şeydi, halktan öğrenmişler, buna dair bir de videolar var, çocukların, hani, nasıl ya, öyle mi olmuş dedikleri, ve o anda silahlarını zaten bıraktıkları, silah kullanmamış benim izlediğim tayfa, takip ettiğim tayfa, silah kullanmadıklarını. Bir de, işte, o gece, orada olan kişiler mesela mahkemeye gelip, işte, bu çocuklar darbeci değil, bu çocuklar biz böyle söyleyince hemen, işte, teslim oldular, polise gittiler, gibi, ifade kullanmış. Mesela, şu da ilginç, çocuklar hakkında o geceye dair olumlu ifadeler vermek isteyen tanıklar, mahkemede dinlenmiyor, kabul edilmiyor, hani. Tanıklar gidip ağlayanlar var. İşte, çok fazla hani, bu noktada, aslında suçsuz olduğuna dair şey var. Tamam belki, şunu şey yapabilirsin, eğer bir terör örgütün olduğunu düşünüyorsan, bu çocukların eğer bağlantı olduğunu düşünüyorsan terör örgütü üyeliğinden yargılayabilirsin, hani, ama bir darbe, sonuçta, kasıtları yok.

Helena: Sana göre niye askeri öğrenciler müebbet cezasına çaptırıldı, ama daha üst rütbeliler ceza almadılar, niye öyle oldu sana göre?

Büşra: Ya ben, bu meseleyi, niye askeri öğrenciler üzerine kaldı ben de açıkçası çok bir cevabım yok. Ama şu olabilir, hani, mesela, o gün simgesel bir şeydi, köprü kapatıldı mesela. Köprü'nün kapatılması hep askeri öğrenciler üzerinden, hani, bu verildi, işte, askeri öğrenciler o gece köprüdeydi, işte, köprü kapatıldı, ve bir darbe görüntüsü hep o köprü üzerinden yapıldı. Hani o köprü olayının etkili olabileceğini düşünüyorum, ya açıkçası, benim de aklım almıyor, yani, neden bu kadar askeri öğrencilerin üzerine gidildi, çünkü mesela, biliyorsun, o gece bir Yurtta Sulh Konseyi listesi yayınlandı, şu darbeyi yapınca yaptığı iddia edilen kişilerin listesi, mesela. O liste tahliye oldu. Düşünsenize yani, askeri, darbe yaptığı iddia edilen kişilerin listesiydi, ve o kişiler tahliye oldu. Gerçekten akıl alabilir bir durum değil.

Helena: Ve sana göre bu durum Türkiye için gelecekte nasıl bir önem taşıyacağını düşünüyorsun? Yani, böyle bir sürecin nasıl bir önem taşıyacağını düşünüyorsun?

Büşra: Bu çocuklar, bu çocuklar...müebbet bir kısmı alacak, bir kısmı işte, darbeye yardımdan alacak, böyle bir durum söz konusu, belli. Artık, Yargıtay bu konuda net bir karar, emsal kararı oluşturmuş nitelikte, işte ... olmayan çocuklar darbeye yardımdan almış olacak ve bu çocuklar eğer bir yasa düzenleme gelmediği müddetçe de cezaevinde kalacaklar. Şimdi, baktığımız zaman, şöyle bir durum da var, Türkiye'de, tam sayı bilmiyorum, ama, ihraç olan asker sayısı, atıyorum, iki yüz bin diyelim, iki yüz bin değil, seksen bin diyelim, mesela, bu seksen binden

çok az aslında darbe cezası aldı, hani, cemaat iddiasıyla, şey yapılan, ihraç edilen kişi sayısının belki yüzde biridir, müebbet cezası alanlar ve, o yüzde birde, en düşük rütbe sahibi olan askeri öğrenciler, yani, o generallerin işte, ya da çok yüksek rütbeli insanlar üyelikten ceza aldığını görüyoruz ama en alttaki kişilerin müebbet hapis cezası aldığını düşünüyoruz. Bu akılla pek açıklanamıyor, ama bu süreç nasıl bir süreç, nasıl bir sonuç doğurur. İlk önce demokrasi bu tarz adil gibi yargılama hakkının yaşıtılması aslında vuku buluyor. Demokrasi, demokrasi denince olmuyor. Hani, demokrasi temel insan haklarına veya işte, adil yargılama hakkına erişimin sağlanması lazım, ama vatandaşların kendini güvenli hissettiği zaman aslında demokrasi oluyor. Bu, evet, Türkiye'de süregelen insan hakları ihlali var, daha öncesinde mesela, atıyorum, şöyle söyleyeyim, cezaevinde bir kadınla hani, arkadaşlarım tanışmış, kadın sadece şunu söylemiş, işte, mahkeme sırasında, işte ben PKK'nın bir terör örgütü olduğunu düşünmüyorum. Bu kadının hiç bir eylemi yok, hani, silahlı bir çatışmada bulunmamış, silahı bulunmamış, sadece mahkeme sırasında, dedi ki işte, ben bunu düşünmüyorum. Düşünmüyor olabilir, değil mi? Düşünmüyordur, eğer kimseye zarar vermezse, bu bir şey değil. Ama kadın, müebbet hapis cezası almış. Evet müebbet hapis cezası almış ve Sincan, kadın kapalı cezaevindeydi, benim işte tahliye olduğumda...şimdi herhalde, altı yılı falan kalmış, kadın. Yani, bütün ömrü orada geçmiş. Aslında, baktığın zaman Türkiye'de hani, belirli grupla, bu devletin, bu hukuksuz kararları altında ömürleri gidiyor, geçiyor veya bu çektiriliyor. Bundan da askeri öğrencilerin bir sene sonra, iki sene sonra tahliye olacağını düşünmüyorum. Bu çocuklar bu cezayı politik olarak bir şey yapılmazsa çekecek. Mesela, şimdi, Kılıçdaroğlu, Kemal Kılıçdaroğlu, CHP parti genel başkanı diyor ki, ben, diyor, ben Demirtaş'ı çıkartacağım, askeri öğrencileri çıkartacağım diyor mesela. Bu mesele artık hukuken çözülebilecek mesele değil, politik olarak çözülebilecek bir mesele. Hani, tabii ki de, Kemal Kılıçdaroğlu askeri öğrencileri tahliye ediyorum diyemez, ne yapacak, ceza indirimi ya da bir af gibi bir şey çıkartacak, bu şekilde olacak. Ama bundan sonra artık, hani, yargılamalardan bir şey beklemiyoruz. Hani, tabii ki de, bunu, şunu da düşünmek lazım, geçmişte yaşayan insanlar olmuş, şimdi yaşayan insanlar var, gelecekte asla bu hukuksuzlukların teminatı bu yaşananlar. Biz ses çıkartmayınca, bir şey yapmayınca, hükümet veya politik liderler diyor ki zaten Türkiye'de bir düşman hukuku var, yani düşman üzerinden siyaset üretiliyor, bir Kürt işte, şey yapılıyor, ötekileştiriliyor, ve Kürt düşmanlığı üzerinden bir siyaset yürütülüyor, Alevi düşmanlığı üzerinden bir siyaset yürütülüyor, şimdi cemaat üzerinden bir siyaset yürütülüyor, şimdi sonrasında da bir başka birisi üzerinden siyaset yürütülünce bu süregelen bir şey. O yüzden hani, birleşmeli ve bu hukuksuzluğa hayır demeliyiz ki bir dahaki insanlar yaşamasınlar bunu.

Helena: Sana göre bu askeri öğrencilerin hakları için senin gibi mücadele eden, yoksa Melek Çetinkaya gibi mücadele eden insanların ve bütün KHKların diğer hafızası var, 15 temmuzla ilgili ve OHAL ile ilgili bambaşka ve devletçe makbül görülmeyen bir hafızası var. Sana göre, bu hafızanın yoksa eylemlerinizin bir mücadele potansiyeli var mı, bir opozisyon kurma, bir muhalefet kurma potansiyeli var mı sana göre?

Büşra: Şimdi şöyle, bu ihraç olan insanlar çoğu cemaat üyesiydi, evet. Ve cemaat kültüründe insan bireyselleşemiyor, bireysel bir refleks üretemiyor, cemaat kültürü Türkiye'de diğer şeylerde de öyledir, cemaatlerde de öyledir, fikir üretmekte veya işte pozisyonu almakta, veya aktivizmde çok gerideler. Şimdi bu ihraç olan ve ihraç olan kesimin çoğu evet cemaatin kültüründen gelmişti bir de Türkiye'nin genelinde zaten eylem yapmak, devlete karşı çıkmak pek hoş karşılanmaz. Çok devletçi bir yapıdan beslenir zihniyet, hani aktivizm çok böyle nadir yetişen bir bitki gibi insanlar, çok nadir yetişen bir birey aktivizmle tanışabilir. Mesela, bugün bir eyleme katıldım, emekliler geçinemiyoruz işte diyor, ve zam istiyorlar. Şimdi adam, cümlelerin başında, sonunda, ortasında dedi ki 'ben anarşik değilim kızım' (laughing). Yani, anarşik değilim. Sürekli bunu belirtmek isteği duyuyor. Neden? Çünkü, anarşizm gibi eyleme katılmak. Hani basın açıklamasına katılmak, bir sendikalaşma, bir dernekleşme, hani, Türkiye'de çok böyle, yaygın bir kültür değil. İnsanlar daha böyle, daha sesimi çıkartmayayım, daha görünmeyeyim, hani, daha dikkat çekmeyeyim hani, işimi göreyim bitireyeyim, işte, mesela, atıyorum, mesela yurt dışında, bir çok dernek kültürü çok fazlaymış, insanlar bir sürü derneğe, bir derneğe üye yazılabiliyormuş, ya da, bir sosyal aktivitesi var, onunla ilgili bir kulübe yazılabiliyor, Türkiye'de böyle bir durum pek fazla yok, insanların böyle ilgileri yok. Şimdi, bu ihraç olan tayfa da genelde işte Türkiye'nin zeki olan, hani, ama maddi durumu düşük ve orta gelirli olan ailelerin çocukları. O yüzden, hani, pozisyon alamıyorlar. Ya da, buna alışmamışlar. Şimdi, ihraç olanların çoğu şu an da yurt dışına çıktı, bir çok insan yurt dışına çıktı, yurt dışına buna dair bir eylem yapılıyor mu, çok konforlu bir alan, çok hukuki korumaları var, yapmıyorlar. Çünkü bu bireysel, içsel gelen bir duyguları yok buna dair, bir refleks oluşturamıyorlar buna dair. Mesela, hakimlerden bir sesimizi çıkartalım dediğim zaman, ya biz sicili temiz, hani, mesleğe geri dönebiliriz, hiç devlete karşı çıkmayalım, belki bizi geri alırlar refleksi daha fazlaydı. Şimdi mesela, bir çok insan ihraç oldu ama, bir dernek kuramadık, mesela. Bir derneğimiz yok. Ya da, işte, bir eylem yapılacağı zaman işte katılımımız yok. Ama, şu da var, devletin bizim üzerimize baskısı çok fazla. Mesela, işte, biz örgütlenelim, hani, sesimizi çıkartalım diye KHK platformlarını kurduk işte, her ilim platformu var, işte, Ankara KHK platformu, Eskişehir KHK platformu. Mesela, bu platformlar üzerinden bir siyaset üretme, insanları cesaretlendirmeye, işte, biraz daha özgüvende bireysel olarak fikir

üretebilmelerine vesile olmayı çalıştık, yani, birlikte bir şeyler yapmaya çalıştık, ama orada da mesela, yirmi kişiyle başladıysak azaldık, çoğalmadık yani. Maalesef ki. Bu birazcık, hani, Türkiye'deki o bu aktivizmin aslında çok benimsenmemesi, makul görünmemesinden kaynaklı.

Helena: Ve sana göre, askeri öğrencilerin durumu niye o kadar medyada yer görmedi, bu bir neden mi, şu an söylediğin, yoksa başka bir şeyden dolayı? Çünkü söyledin ki, senin ropörtajından sonra daha çok ilgi gördü, ama ben 2016'dan itibaren bunu takip ediyorum ve çok az medya ilgisi gördü.

Büşra: Şöyle, belki biz böyle çok, hakkımızda çok az haber çıktığı için askeri öğrencilerin hakkında çıkan haberlerin çok olduğunu da düşünüyor olabiliriz. Ama benim gözlemim, ben askeri öğrenciler hakkında halkın da, medyanın da açık bir görüş sahibi olduğunu düşünüyorum. Hani, ya da, temas ettiğim kişiler, bana bunu hissettiriyor. Ben artık, mesela, işte, hiç cemaat üyesi olmayan, veya ihraçla ilgili bir şey sol gruptan bir arkadaşım ile konuştuğumda bana askeri öğrencileri söyleyebiliyor. Ya da, mesela, kadın hakları konusunda çalışan aktivist bir arkadaşla konuştuğumda, ya ben o konuyu biliyorum, hani, destekliyoruz biz o konuyu, diyebiliyor. KHKlılar için demiyorum, KHKlıların bir destek, bir şey olduğunu düşünmüyorum. Toplumda tamamen bir sahiplenildiğini düşünmüyorum ama askeri öğrencilerin meselesinin toplumun vicdanı kanattığını düşünüyorum açıkçası.

Helena: Ve bir isyanın nedeni olabileceğini düşünüyor musun ya da o kadar da değil? İnsanlar empati kurabiliyor, ama muhalefetin bir temeli olabileceğini düşünüyor musun?

Büşra: Türkiye'de hiç bir konu, bence, isyana sebep olmaz. (laughing) Hiç bir konu olmaz, çünkü çok, biz sandıkta oyumuzu veririz, biz sandıkta tepkimizi gösteririz diyen bir halkla karşılaşıyoruz, ve, mesela, anayasal haklarını kullanma noktasında bunu anarşılık olarak düşünen bir halkla karşı karşıya, yani, en temel anayasal haklarını talep etmek veya savunmak Türkiye'de çok makul vatandaş profili değil, hani, makul vatandaş profilleri var, ve o yüzden, askeri öğrenci konusunda halktan bir etki olabilecek mi? Belki sandıkta olursa olur. Bu noktada belki tepki gösterebilirler çünkü mesela, AK parti içerisinde de, yakınlarını, askeri öğrenci olup içeride olan insanlar var. Oradan bir kırılma yaşayabilirler belki. Onun haricinde de, ben, hani, Kemal Kılıçdaroğlu'nun, mesela, baştan beri, işte, söylüyor, askeri öğrencileri, bu oy kaybıyla da olabilir, hani, oy toplamak için de olabilir, ama, ben samimi olduğunu düşünüyorum.

Helena: Sadece başka bir sorum var. Kusura bakma, çok soru soruyorum.

Büşra: (laughing) Sorun değil. Her şey sorabilirsin.

Helena: Çok teşekkür ederim. Yani, 15 temmuzdan sonra ve bütün bu tecrübenden sonra, cezaevinden sonra, ihraçtan sonra, devlete karşı, hükümete karşı ve TSK'ya karşı senin

düşüncelerin değişti mi? Nasıl bir şekilde değişti? Dedin ki, cezaevinde aktivizmin ne olduğunu öğrendin, ama bundan önce başka düşüncelerin var mıydı AKP'yle ilgili yoksa senin vatanınla ilgili, yani Türkiye'yle ilgili? Anlatabilir misin biraz?

Büşra: Şöyle, aslında ihraç olmadan önce mesela askerlik, askeriye seviyordum, mesela, bir sempati vardı, mesela. Ya da, işte, o uniforma bana çok hoş geliyordu, ama, mesela, 15 Temmuzun, cezaevi sonrası, ve işte aktivizmle tanıştıktan sonra, antimilitaristim diyordum mesela artık. Ne üniforma hoş geliyor, ne başka bir o devletin üniforması hoş geliyor. Hani tamamen militarist güçlere karşıyım, çok gereksiz ve başta insan haklarına aykırı kuruluşlar olduğunu düşünüyorum, yani, bu olmamalı. Onun haricinde, yine, muhafazakar bir aileden geliyorum, ve bizim için devlet kutsaldır. Hani, bu şekilde büyüdüm aslında, devletin kestiği parmak acımaz diye bir söz var. İşte, devletin kestiği parmak acımaz diye düşünürsün, ama şunu anladım, mesela, o cezaevi süreci, ve sonrasında gördüğüm insanların hikayeleri - bu benim sadece başıma gelen şeylerle alakalı değil - tanık olduğum şeyler, aslında devletin çok farklı bir mekanizma olduğunu gördüm. O insan hakları ihlalleri noktasında, işte, yapıldığı zaman, üstünü kapatabildiğini, bu gücü kendinde gördüğünü, işte, kişinin devlete sırtını dayayarak hukuksuzluğu yapabilme özgüvenini gördüm, açıkçası, devlet beni korkuttu. Ya, o devlet yapısı, soruşturulmuyor, kavuşturulmuyor, cezasız kalıyor, ve şunu da..mesela, Anayasa Mahkemesi kararları okumayı severim, sonra bu insan hakların devletin aslında pozisyonu aldığı davaları okumaya başladım, işte, Martenis? davası, işte... yapma davaları, baktığın zaman, insanların, köylü bir insan, düşün, devletle bir ilişkisi olmayan bir insan askerler gidiyor ve yakıyor, hani evlerini. Ve kadın, yakılan evde, daha doğrusu, yakılma noktasında o çocuğun olup olmadığını, bavuluna koyduğu bir eşyadan tanıyor, çocuğunun yandığını anlıyor, yani, böyle çok, devletin aslında, özellikle doğuda yaptığı şeyler. Onlar dikkatimi çekmeye başladı, sonra işte, cezaevinde o hayatlar, kadının duruşmada söylediği bir sözle müebbet hapis cezası alması, benim zihnimdeki o kutsal devlet algısı yıkıldı. Hani, benim için devlet kutsal değil artık. Ya da işte, devlet zulüm edebiliyor. Bana hiç zulmemiş, çevremdekini de zulmetmemiş hani ben görmemişim, ama şahit olduğum şeyler artık daha farklı bir pozisyon almama sebep oldu diyeyim artık.

Helena: Ve şu an kendini bir vatansever olarak nitelendirebiliyor musun?

Büşra: İnsanseverim. (laughing). Evet, insanseverim, kim olursa olsun, insan severim.

Helena: Ama vatanseverim söyleyebiliyor musun?

Büşra: Vatanseverim, sanırım diyemiyorum. (laughing) Vatanseverim diyemem herhalde.

Helena: Ve senin ailen bu durum hakkında ne düşünüyor? Ailenin muhafazar olduğunu söyledin, bu durumu ve senin bütün bu tecrübeni ne düşünüyor?

Büşra: Sanırım, şey, diğer ailelere nazaran, diğer insanlara nazaran aile olarak daha şanslıyım. Aslında benim bu sürecimi onlar çok şey yaptılar, desteklediler. Örneğin, işte, gözüaltına, hayatımızda, küçük ailemden hiç gözüaltına alınan yok, hani, ve ben sürekli eylemden sonra gözüaltına alınıyorum, ve anneme gözüaltında da diyorum, ben akşam çıkarım, beni merak etmeyin. Hiç mesela, karışmadılar, desteklediler, hatta anneme sorduğum zaman, hani, bak anne, bunu ben yapıyorum, ama bak, hani, kötü bir şey değil, o da bunu söyledi, yani, 'senin iyi şeyler yaptığını bildiğim için destekliyorum ve karışmıyorum sana', yani, bir kız Türkiye'de, kadın, bir kız çocuğu, daha böyle şeydir, böyle işlere girmez, daha korumacı büyütülür. Ama polis sürekli dövüyor beni, ya da sürekli nezarethanedeyim falan (laughing), aslında, Türk kültürü de yakışmayan bir prototip. Ama ailem buna bana şey yaptılar, alan açtılar. Ama mesela, Türkiye'de, bu kadınların özellikle, hani, bu kadar çıkmaması, benim gibi olan, işte KHKlı, benim gibi muhafazakar bir çevreden gelen, dindar gruptan gelen diyeyim, kişilerin çıkmaması nedenlerden biri de bu. İşte, mesela atıyorum, askeri öğrencilerin bir eylemini çekmek isterim, duyuruşları çekmek istediğimde, polis mesela, kameramı aldı, kameramı kırdı, işte, ondan sonra, ters kelepçe yaptılar, yerde bir süre yatırdılar. Hayatımda ilk defa asfalta yüzüm, asfalta değdi yani, işte uzun süreçte ters kelepçeyle beklettiler, ve ben, haberciyim dediğimde, gazeteciyim dediğimde o görüntü atabilirim bu arada size, dinlemediler, biz senin ne olduğunu biliyoruz diyorlar, ihraci hakimim ama gazeteci olamam. Bana bir alan vermiyor o noktada. Biz senin kim olduğunu biliyoruz, hani, işte, uzun süre bekletildik, mesela, işte, kameramı kırdıklarını yazmadılar tutanağa, hani, gibi, bir çok şey, tehlikeyle yüz yüzesin. Mesela, o gözüaltında, ters kelepçeyle yere yattığım durumunda birisi ayağımı kırmaya çalıştı mesela, bunlardan anlayacaksın, bir polis memuru dedi ki, abi yapma dedi, o kadın kırma yani. Ben yani şey hissediyorum, ayağıma sürekli baskı geliyor, hani, ve panik atak geçirmeye başladım o anda. Titriyorum, ne olduğunu anlayamıyorum, ve o adamın sözüyle irkildim. Evet, benim ayağımı kırmaya çalışıyor, ve o adam öyle dedikten sonra geri çekildi, mesela. Kanıtı bırakmıyor çünkü video çekiyor ya orada, abi kırma dedi, kırmadı. Hani çekildi. Bunun hakkında, mesela, suç duyurusunda bulunduk, o eylemde diğer anneleri de çünkü suç duyurusunda bulunduk, takipsizlik alındı! Yani, benim üzerimde morluklar var, kafam şişmiş, kolum işte şey olmuş, hani, morarmış ve saire, falan, ama...

Helena: Korkmuyor musun?

Büşra: (laughing) Sanırım onu geçtim, biliyor musun? Mesela, ilk, cezaevinden sonra polis gördüğüm zaman korkuyordum mesela, yolda polisle karşılaştığımda irkiliyordum, sonra, üzerine gitmem gerektiğini düşündüm, ikinci kez alındığımda bir o korkuyu yani, üçte, dörtte, falan, orayı biliyorum, kaşarlandım diyorum. (laughing). Biliyorum. Başıma ne gelebileceğini

tahmin edebiliyorum, çok da artık korkmuyorum, yani. Korkuyorum, yani, çok insani bir şey, evet, çok insani bir şey ama, artık başıma ne gelebilir, ne yapabilirler hani çok açık yaşattılar çünkü.

Helena: Çok saygı duyuyorum, inanılmaz bir şey.

Büşra: (laughing) Ama bunu Türkiye'de çok fazla yaşayan insan var aslında. Ben biraz hızlandırılmış bir şekilde yaşadım, (laughing) hızlandırılmış bir şekilde iki yıl gibi bir bir şeyde de yaşadım. Teşekkür ederim.

Helena: Bu yaptıklarından dolayı ayrımcılığa uğradın mı, arkadaşlardan, çevrenden, ya da geniş aileden? Böyle bir şey oldu mu? Dışlandın mı?

Büşra: Şöyle, haberlerim çıkmaya başlayınca, işte, örgütlemeye başlayınca, işte Ankara KHK'yı kurduk, hani, kuranlardan biri bendim, Eskişehir KHK'yı kurdum, kuranlardan biri bendim, falan, bu polisin dikkatini çekti, ve Türkiye'de şöyle bir şey var, çalıştırmak, bir şey yapmanı istemiyorlarsa, seni rahatsız ediyorlar. Ve ben, işte, ikinci kez bir gözaltı yaşadım, bu haberlerden dolayı, ve saire olduğunu düşünüyorum. On gün gözaltında kaldım, tem şubede, ve tek başına bıraktılar beni. Orada, mesela, beni ajanlaştırmaya çalıştılar, işte, bize çalış, gibi, bize çalışmazsan sana avukat hakkını vermeyiz, ve gibi bir ifade oldu.

Helena: Yani, bir ajan olmanı mı istediler?

Büşra: Tabii, evet. Bu, şey, eğer yükseliyorsan, bir şeyler yapıyorsan, seni yanlarına çekmeye çalışıyorlar ve eğer, yanlarına çekemezlerse, bir süre seni çok rahatsız ediyorlar. Hani, dedim ya, yapabilecekleri her şey gördüm dedim, ya, o olaydan sonra, işte, beni aramaya başladılar, reddedince, bu sefer, mesela, yolda etrafımı sarıyorlardı birden, mesela, eve gidiyorum, karanlık, etrafımı sarıyorlar, şu an ne yapıyorsun...

Helena: Polisler mi?

Büşra: Evet, ve bir süre, işte, mesela, kendi başıma çıkmadım, babamla çıktım, birileriyle çıktım, ve babamla işte bir çıktığımızda, işte bir videosunu çektim, ve beni niye taciz ediyorsun diye yayınladım, hani, beni polis niye takip ediyorsun diyemem, beni taciz ediyor bu adam diye izletmek istedim (laughing). O videodan sonra sıcak takip olmadı, yani, etrafımda takip olmadı, bunun üzerine, bana, işte, sosyal medyadan linç etmeye başladılar. Benimle ilgili, işte, ifade, yalan şeyler yaymaya başladılar ve beni yalnızlaştırmaya çalıştılar. İşte, bu olay ilk başıma geldiğinde, işte, sol gruptan, bu deneyimi yaşayan insanlarla konuştum, bana şey demişlerdi, seni çalıştırmayacaklar, hani, seni iş yapamaz hale getirmek istiyorlar, ve seni yalnızlaştıracaklar, ait olduğun ortamda. Yanlarına gitmen için. Diyeceksin, ben çok yalnızım, diyeceksin, ve gideceksin. Sekiz ay benimle uğraştılar, sekiz ay boyunca gerçekte hiç bir haber çalışmadım, hiç bir yere gidemedim, nefes alamayacak noktaya getirdiler. Sekiz ayın sonunda

bir gün böyle yatıyorum, ben çok yalnızım ya, dedim, çok yalnızım. O söz, o bana söyleyen sözün sözünü hatırlattı. Dedim, bana bunu onlar yapıyor, bilinçli olarak beni yalnızlaştırdılar, hani. Ve sonra hemen arkadaşlarımı aradım, buluşalım, hani, ben çok kötüyüm, falan, ve şey demişlerdi, zaten, böyle, altı ay, sekiz ay gibi bir şey sürer demişlerdi, gerçekten o kadar sürdü, o kadar süre, hani, gerçekten zorladılar, sonra normale dönmeye başladım. Mesela, sonra işte, o grup, beni rahatsız eden grup, yaklaşık bir buçuk yıl sonra diyeyim, işte bu Altındağ'da olaylar vardı, biliyorsun?

Helena: Hangi?

Büşra: Altındağ'da, Altındağ'da mültecilerin evlerini yağmaladılar. Taşladılar, işte. Altındağ olaylarında işte biz ilk sahaya indik, hani, ve, Altındağ'da işte bir mülteci kadının evine girdik, işte, ve kadın şey diyor...şimdi, buradaki mülteci kadın profili, şeydi, cihatçı bir adamın eşiydi ve bu AK parti tabanına, hükümetin tabanına hitap eden biri, e kadın diyor ki, benim evimi taşladılar, benim yetimim var, benim kocam şehit. Şimdi bu, AK parti'nin tabanın destek vereceği bir haber, ve tepki göstereceği bir haber. O gün mesela, polis müdahale etmedi, evi taşlandığında, insanlar evi taşlandığında, yağmaladığında ve biz o gün sahadaydık. Bir ben o haberi yaptıktan sonra, o haber patladı. Ve ikinci gün sahaya gittiğimizde polis, kuş uçurtmuyordu, yani, işte, iki üç genci hemen dağıtıyordu, çok büyük özel önlem almışlardı, ve biz işte, sahadan çıkarken o gün işte, yine görüntümüzü, haberimizi aldık, çıkarken, polis beni tuttu, dedi, sen Büşra Taşkiran mısın, bak, kimliğimi falan vermemişim, adamı tanımıyorum. Evet, dedim, sizi bir az bekleteceğiz. Bir saat bekledim, sadece kimlik kontrolü için, yarım saat sonra falan, o, işte, beni ajanlaştırmaya çalışan grup geldi. Ve ben onları bir buçuk yıldır görmüyorum. Arabadan indiler...

Helena: Çok korkunç.

Büşra: Evet, senin kimlik kontrolünü biz yapacağız, dediler. Ben, hemen, işte, derneğime, işte, Ömer Faruk Gergerilioğluna, mesela, aileme, herkese konum attım, ben kaybolursam buradan kayboldum bakın, beni alırlarsa buradan alındım, beni takip edin. İşte, avukatlara haber vermeye başladım, beni takip edin, sosyal medyaya yazmaya başladım hemen, çünkü korktum. Beni alıp götürseler, götürebilirler. İşte, orada toplam da bir buçuk saat falan bekledik, işte sosyal medyadan çok gündem oldu, hemen böyle yazdığım için bir çok yere, ve bir buçuk saat beklettiler ve sonra bıraktılar. Ama, orada da bir rahatsız ettiler, gösterdiler kendilerini. Burada, Türkiye'de işte KHKlı olup bir şey yapmak istiyorsan, aktivizmle uğraşmak istiyorsan, seni rahatsız ediyor. Diyor ki, seni tanıyorum, seni biliyorum, seni durduramazsam bile işini yavaştırmam senin. İşte, avukatlık hakkımı üzerinden beni sürekli tehdit ediyorlardı. Ben benim konumumda olan kişiler de yaklaşık bir, bir buçuk sene sonra aldım avukatlık hakkımı. Herkes

benden bir sene önce aldı, hatta, arkadaşlarım diyordu, sesin çok çıkıyor, ondan vermiyorlar. Ben mesela, atıyorum, davaları ben önce başvurmuşum, avukat şeye, mahkemeye, benden sonra başvuranın kararı çıktı, benim kararım çıkmadı, mesela. Hani, bilerek beklettiler, yavaşlattılar, işte, zaten, bir avukatlık hakkı, o yüzden şu anda şey yapmıyorum, avukatlık resmi olarak yapmıyorum. Dava almıyorum. Çünkü, benim yeniden tehdit etmelerini bir şey üzerinden, mesela, avukatlık üzerinden bir hayat kursam, elimden almakla tehdit edebilirler. O yüzden, kendime, kendi işimi yapabileceğim bir alan yarattım, ve onun üzerinden geçinme sağlıyorum veya kendimi ifade ediyorum. Avukatlık üzerinden değil.

Helena: Ama nasıl bir şekilde şu an avukatlığı yapıyorsun?

Büşra: Şey yapıyorum, resmi olan değil de, şöyle, mesela atıyorum, iş almıyorum, avukatlıkta, sadece, işte, cezaevinde biri görüşlere gidiyorum, cezaevindeki insanlarla görüşüyorum. Mesela, İnsan Hakları Derneğine işte bir hasta mahpusla ilgili bir rapor yazdım, görüştüm, onlara yazdım, hani ceza görüşleri yapıyorum, ya da, mesela, sahadan gazeteci arkadaşları eğer gözüktüne alınmışsa, onların ifadesine gidiyorum. Destek amaçlı. İfadelerinde, nezarethanede görüyorum. Tamamen aktivizm amaçlı kullanıyorum şu anda, ruhsatımı.

Helena: Dedin ki senin ailen çok destek oldu sana. Senin arkadaşların da destek mı oldu sana?

Büşra: Şöyle, benim arkadaş çevremiz, hakimler, hakimken ihraç oldum, iki, üç yıl falan hakimdim, işte, hakimlikte şöyle diyorlar bize, mesela, işte, özellikle avukat arkadaşlarınız olmasın, siz kendi aranızda arkadaş olun, diyorlar. Benim arkadaş çevrem, hakim çevremdi aslında. İhraç olduktan sonra benimle birlikte ihraç olanlar vardı, bir de, meslekte kalanlar vardı, hani meslekte kalanlardan mesela arayan, soran başlangıçta oldu, ama sonra onlar da korktular, aramadılar. Ama ihraç olan çoğu insan birbirini aramadı. Evet, aramadılar. Çünkü korktular. Ya da, işte, başta ben arıyordum, işte, ne yapıyorsunuz, ne ediyorsunuz, nasıl, var mı bir gelişme, ve saire, falan, sonra baktım, sadece ben arıyorum. Hani, onlar aramıyor. Hani, bu yaklaşım şöyle söyleyeyim, 2017'de şey oldu, yaklaşık üç, dört sene sonra beni aradılar, mesela. Hani, korkuları geçti, hani, ne yapıyorsun, falan, burda da bir soğukluk geliyor, istemsiz, en kötü gününde senin yanında olmamış, hani, aslında çok yalnız kaldı, yani. Benim en büyük destekçim ailemdi, ben ailemle yoldaşlık yaptım, onun haricinde, işte, mesela şimdi, yeni bir grup, aslında, nasıl desem, işte, mesela, arkadaşlarla takılıyoruz, ama bunlar hep farklı gruplar, KHKlı değil, yeni bir arkadaş grubu, buna geldi aktivizmi bilen, insan haklarına saygı duyan insanlardan bir arkadaş grubu edindim açıkçası.

Helena: Sana çok soru sordum.

Büşra: Yok, sorabilirsin. Bir az tuhaf bir durum, KHKlı olmak.

Helena: Benim için çok ilginç, çünkü benim gözümünden görürsen her şey başka bir şekilde gözüküyor. Çünkü, sizin platformlarınız var, Twitterleriniz var, ve insanlar bir grup gibi gözüküyor, ve dediğine göre o kadar da değil. Ben başka bir şekilde gördüm bunu.

Büşra: Evet platformlar falan var ama, platformda da mesela, şöyle söyleyeyim, işte, belirli insanlar var, onlar daha çok öncülüğünü yapıyor. Onlar haricinde çok fazla insan yok açıkçası. Maalesef ki.

Helena: Ve sen gelecekte Türkiye'de kalmayı istiyor musun yoksa?

Büşra: (laughing) Şöyle, ben bir az kadere inanan bir insanım. İki kere niyet ettim, dedim ki ben çıkayım bu ülkeden, ikisinde de, peşi sıra gözaltına alındım. (laughing). Ben çıkayım falan diye düşündüm, hani, niyet etmişim zihnimde açıkçası, bir faaliyetim yoktu, sonrasında işte hani o ilk, işte, mahkemede gözaltına alındım, sonra işte, o on günlük gözaltını yaşadım, herhalde dedim, bu böyle, o evrenden gelen mesaj okumayı severim, yani, yorumlamayı severim, benim herhalde burada kalmam gerekiyor. (laughing). Zoru da atlattım, bu yüzden gelmem herhalde diye düşünüyorum.

Helena: Ve ileride sadece gazeteciliği mi yapmak düşünüyorsun yoksa mesela, AKP devlet olmayınca avukatlık yapmayı da düşüneceksin?

Büşra: Şöyle, şeyi sevmiyorum, avukatlık mesleğini, insan haklarından ayrı sevmiyorum, hani, o yüzden, yaparsam, bir dernekte insan hakları üzerinde bir avukatlık yapabilirim, kazandığı şu var, hani, gazetecilikten evet, devam edeceğim, ama, o aktivizm ayağını bırakmak istemiyorum, çünkü Türkiye'de, cezaevlerinde çok fazla kadın haksızlığa uğruyor, Türkiye'de çok fazla insan, çocuk çok haksızlığa uğruyor, erkekler haksızlığa uğrayabiliyor, o yüzden insan hakları alanında çalışabileceğim alan yaratmak istiyorum kendime. Ama bunu devletten tamamen uzak bir şekilde yapacağım.

Helena: Yani hakim olmak istemiyorsun?

Büşra: Yok, istemiyorum. Sen nasıl duydun peki KHK meselesini, ilk nasıl duydun, nasıl ilgi duydun?

Helena: Yani, ben ilk önce...

Büşra: Türk tanıdıkların falan mı var?

Helena: Yok, ben Türkiye'de yaşadım, iki yıl, ben aslında, Türk dili okuyordum 2014'ten 2016'ya kadar. İşte gitmem gerekiyordu darbeden sonra.

Büşra: Sen darbede burada mıydın?

Helena: Burada okuyordum, İstanbul'da değildim, ama fakültedeydim, ve bundan sonra benim için durum o kadar da iyi değildi yani, korktum, çok korktum, çünkü ben tam olarak 2015'te oradaydım, yani, bütün bombalar olunca İstanbul'daydım ve bundan sonra darbe olunca dedim

ya, yapamıyorum artık, ama bundan sonra antropolojiye başladım ve tezimi 15 temmuz üzerine yazdım. Ve bu arada, 2019da bunu duydum, araştırarak duydum ve takip ediyordum. Ve işte şu an tekrar okuyorum, insan hakları üzerine, ve bu konuya dönmek istiyordum çünkü hep aklımda kaldı, yani, bir adaletsizlik olarak aklımda kaldı çünkü araştırma yaparak - aslında ben propagandayı araştırıyordum, devletin resmi hafızasını araştırıyordum, 15 temmuz üzerinde - ve o zaman gördüm ki çok insan var ki başka bir şekilde 15 temmuzu görüyor, ve bunun için eziliyor, yoksa hapishanede kalıyor, yoksa ihraç ediliyor. Ondan dolayı şey yaptım.

Büşra: Ve ilginç bir şey olmuş, senin de bu konuyla tanışman. Ya zor bir konu, Türkiye'de çok insanlar da konuşmayı çok korkuyor. Yani, mesela, işte, bu hakkın özdesi olan ailelerle, mesela, geçen, karar öncesi Melek Hanımla hemen kısa bir haber yapalım diye düşündüm, sonra aileler buluşacakmış, onların yanlarına gittim, ailelerin hiç biri hala konuşmak istemiyor, yani hala korkuyorlar, ve hala o devlet o kutsal meselesi var ya Türkiye'de çok yaygın, bizim için devlet çok kutsal bir varlık, ve ne yapsa olur, makuldür, kabul ederiz, hani, bunu çok yıkamıyorlar, ve bilinci de çok yok, sevki yok yani. Mesela, sen İstanbul'da yaşamışsın, biliyorsun birazcık, kafasını.

Helena: Evet, hatırlıyorum, ama ben bunu tamamen başka bir şekilde gördüm. Çünkü ben Mimar Sinan'da okudum ve çok...muhalefetin olduğu tam bir yer. Ve işte ben başka bir şekilde gördüm Türkiye'yi.

Büşra: Sen kurtarılmış bölgede okumuşsun. (laughing). Oralar kurtarılmış bölge, orada sorun yok.

Helena: Ve şu an bana söyledin ki isyanı olmayan bir milletsiniz, ben diyebiliyorum Hırvatlar isyanı olmayan bir millettir. Bana göre, Türkler başka bir seviyede, muhalefet olarak. Ama sen başka bir şekilde görüyorsun.

Büşra: Şöyle söyleyeyim, ben, mesela, gazeteciliğe başlamadan önce halkı tanımadığımı anladım. İşte ben de, hani, senin de tabir ettiğin daha elitist bir tayfayla aslında yaşıyordun?, ya da daha aydın diyeyim, mesela, şimdi sokak röportajına çıkıyorum, Helena, iste, soruyorum insanları, işte, ne yaşıyorsunuz ve saire, falan, ben hayatımda halk ilk defa orada tanıdım. Senin temas ettiğin kişiler Türkiye'nin yüzde otuzu. Hani, yüzde otuzluk kısmı bu şekilde, tanıdığın kesim bu. Ana yüzde yetmişlik kesim, çok fena, maalesef ki. Yani algılarla yönetilen bir gruptan bahsediyoruz, algılar çok hakim. Mesela, Tayyip Erdoğan bu yüzde yetmiş çok iyi tanıyor. Ve o bizim anlayamadığımız, veya işte söylemlerini ya bu adamın nasıl öyle konuşur dediğimiz mesele yüzde yetmişte karşılığı var. Hani yüzde yetmiş bu usluptan anlıyor. Bunu istiyor. Bu söylemlerinin onlarda karşılığı var. Yani, vatan, millet, Sakarya, işte o kutsama, meselesi onlarda nirvanada. Yiyecek ekmeğimiz olmasın ama yine de işte, vursun yumruğunu

masaya, bu görüntü onların karnı doyurur bir algısı var. Ben onu halkın, ben bile, kendim halkımı sokak röportajında tanıdım, yani.

Helena: Anlıyorum, çünkü ben bunu pek görmedim. İstanbul'dayken pek görmedim, ama benim için çok ilginç, senin söylediklerin bana çok ilginç geliyor.

Büşra: Evet, ya mesela, işte, halka şey soruyorum, mesela, Anayasa mahkemesini biliyordur, insan hakları alanındaki o ihlal en son, o mahkeme, Anayasa mahkemesi kapatılsın diye bir şey söylemiş Bahçeli, saçmalamıştı, sorduk, dedik, hani halk ne diyecek acaba. Ya inanamazsın, gençlerden çoğu, aa Bahçeli demişse kapatılsın abla, dediler. (laughing) Yani, böyle gruptan bahsediyoruz, çok fena. O yüzden, böyle, bu halka dair umutlarım çok fazla yok. Görüyorsun, askeri öğrenciler, karşılık, şey, yapalım, a-a. Çoğu da bilmiyordur, senin kadar, hani. Sosyal medya değil, daha çok TV üzerinden öğreniyorlar haberi. Senin kadar da bilgi sahibi değillerdir.

Helena: Bu benim işim (laughing), ben araştırıyorum. Ama, senin için acayip mı benimle bunu konuşmak?

Büşra: Evet, gerçekten farklı geldin, yani, yurtdışından biri askeri öğrenci merak ediyor. Yani, Türkiye'deki merak etmiyor. (laughing). Böyle bir durum var. Türkiye'de evet, işte, belirli haber kanallarına arkadaşlar haberleri geçiyorlar, ama, hep aynı kişileri üzerinden yürütüyoruz o haber kanallarında da. İşte, mesela, atıyorum, yurt dışı medyasında da bir arkadaş işte bir bağlantılar kurdu, işte, New York Times'ta, işte Washington Post'ta, işte bir kaç yerlerde irtibat kurdu, oralarda da haberimiz yaptırtmaya çalıştık, yaptılar da, hani. Bizim için bir başarı. Orada bir haberimiz çıkması.

Helena: Evet, bu büyük bir başarı. Normal bir şey.

Büşra: Evet, orayı ulaştık, haberimizi çıkarttık. Ama hani, bu bizim için şey değil, mesela, biz, işte, Türk halkından, işte, böyle bir algı oluşturalım, askeri öğrenciler çıksın değil, biz birazcık politik anlamda bir içerik oluşturalım, politikdan birileri savunsun mesela, yoksa, halktan bir karşılık beklediğimiz yok açıkçası. Halk. Ben umudumu yitirdim. (laughing)

Helena: Anlıyorum, maalesef. Ama yine de yapıyorsun, yani, aktivistliği yapıyorsun, bana göre, umudunu çok yitirmemişsin.

Büşra: Şeyden kaynaklı, o da, düşün burda bir çok acıyı görüyorsun, cezaevindeki bu kadınları görüyorsun, mesela, ya da, işte...bundan kalman gerektiğini düşünüyorsun, burada kalıp bir şeyler yapman gerektiğini düşünüyorsun. Hani, oraya gidip komforlu bir yaşam da sürebilirim. Bu da olabilir. Ama, sanki vefalı olmam lazım buraya, öyle düşünüyorum. Bir de Türkiye, ya, hani, bir çok coğrafyadan mülteciler de geliyor, ve mesela, mülteci düşmanlığı yükseliyor. Ya, mesela, o gece biz aslında arkadaşlarıyla haber için çıktık ama ben o gün, mesela, biraz daha

refleks gözettim? O gün bir evi taşıyorlarsa, ben önünde durursam, durmam lazım, yani. Bir evi kurtarırsam, benim için kurtarmam gerek. Bu olayları Türkiye'de bu kadar hani oyun çevrilirken, yurt dışından izlemek istemiyorum.

Helena: Çok saygı duyuyorum, mükkemel bir insansın.

Büşra: Ben de sana. Bizi merak ettiğin için.

Helena: Çok teşekkür ederim, her şey için.

Büşra: Ben de teşekkür ederim.

Helena: Tezimi yazdığım da sana iletebilirim, beş ay sonra yazmam gerekiyor, İngilizce olacak, İngilizce biliyordur.

Büşra: Şöyle, şöyle, intermediate.

Helena: Yine de iletirim.

Büşra: Ben de paylaşıyorum.

Helena: Ve başka sorularım olacaksa sana sorabilir miyim.

Büşra: Tabii ki sorabilirsin.

Helena: Çünkü görüşmeye bakmam lazım, transkripsyona bakmam lazım, bir şey unutursam yoksa, bir şeyi daha çok incelemeyi istiyorsam, sana sorabilir miyim?

Büşra: Tabii ki sorabilirsin, iletişim içinde olabiliriz.

11.7. Interviews with Zafer Kırac

Date: 29 March 2022

Place: Online/Zoom

Duration: 1:00:15

Language: Turkish

Helena: Sadece, her şeyden önce şey soracaktım, kayıt alırsam sizin için problem olur mu, yani sadece transkripsyon yapmak için.

Zafer: Sadece dikkatli olmak lazım kullanırken. Ben söylediklerimin tabii ki arkasındayım, ama kesiliyor, bazen, bir cümle alıyor, bu iktidarın çok yaptığı.

Helena: Evet.

Zafer: Bir cümleyi alıyor ve sizi yıllarca...bu yüzden kayıt olabilir ama yayınlayacağın zaman iyi kontrol etmek gerekir.

Helena: Yok, yok, ben hiç bir yerde yayınlanmayacağım sadece transkripsyonu yapmak için...

Ve transkripsyonu yaptıktan sonra size gönderebilirim ve çevirisini gönderebilirim de.

Zafer: Tamam, harika. Bir yanlış anlama varsa düzeltmek isterim.

Helena: Tabii, nasıl isterseniz. Şey soracaktım, bu konunun karanlıkta kaldığını söylemiştiniz.

Size göre niye böyle oldu. Siz ve Büşra benim bildiğim kadarıyla tek siz yazmıştınız üzerine.

Niye böyle oldu size göre Türkiye'de?

Zafer: Ahh, tabii bu çok şey bir konu, biraz riskli bir konu, ama konuşmak istiyorum ben.

Helena: Nasıl isterseniz, sorularına...

Zafer: Şöyle bir yerden...Bir kere düşman olarak ilan edilen bir hareket var, bir terör örgütü denen grup var. Bu iktidar yan yanaydı, birlikte yürüyorlardı. Dolayısıyla, birden, bir karşı karşıya oldular. Yani, beraber yürürken, karşı karşıya. Bunu anlamakta zorluk çektim ben. Hem insan olarak, hem gazeteci olarak, hem sivil toplum, NGO yetkilisi olarak, anlayamadım çünkü yıllardır biz Fetullah Gülen örgütünün bir takım planları olduğunu, insan haklarına, eşitliğe, bana göre öyle, aykırı davranışlar içinde oldu, liyakat ve sınavlarda, üniversite sınavlarında, işe girmelerde, hak kaybıda neden oldu. Şimdi ben ve Fetullah Gülen'e inanan kişi aynı değildik, o kazanıyor sınavı ben kazanamam. Dolayısıyla, bu tür haksızlıkları yapan bir örgüttü bu. Biz bunu yıllardır söylüyoruz, yıllardır, ben, Helena, 18 yaşında, şu anda 56 yaşındayım, 18 yaşında üniversite için İzmir'e gelmişim, Adana'dan İzmir'e, okumak için, benim kalacak yerim yoktu, yurt yoktu, konaklamak için, ben bu Fetullahçıların evinde bir hafta kaldım. Bir hafta sonra kaçtım çünkü çok kötüydü bana. Yerde yemek yiyorduk, aynı tabaktan yemek yiyorduk, sürekli namaz, namaz, namaz, ibadet, ibadet...Ondan sonra, sadece dini kitapları okumak için izin veriliyordu, diğer kitapları okuyamıyordum. Ve bir gün evin yanında bir park var, yeşil, parkta dinleniyorum, okuldan geldim, dinleniyorum, ağaçlara, kuşlara bakıyorum. Kaldığım evden bir Fetullahçı geldi ve bana dedi ki burada oturamazsın. Neden, dedim. Evde arkadaşların Kur'an okuyorlar. Sen de Kur'an'ı okuyacaksın. Ayrıca, burada kadınlar var. Sen günaha girersin. Bak, görüyorsun, günaha girersin, dedi. Benim eve dönmemi istedi. Ben de eve döndüm, çantamı topladım, bay bay dedim, allahısmarladık, ayrıldık. Ama benim gibi yapamadığı binlerce genç, mecbur oldular bu evlerde kalmaya. Ve sonuçta, biz, yani, bu Gülen Cemaat'inin ne yaptığını biliyorduk, asla devlet te biliyordu, izin veriyordu, beraber hareket ediyordu. Sonra bir konuda anlaşamadılar. İşte o konu de, bir şeyde anlaşamadılar, ülkeyi yönetmek konusunda. Fetullah Gülen Türkiye'ye gelmek istedi ve lider olmak istedi, Tayyip Erdoğan da hayır dedi. Mesele bu, aslında, bana göre. Dolayısıyla, o gece yaşananları da anlamakta güçlük çekiyoruz çünkü beraber hareket etmişler, birbirlerine...

Bir şekilde o gece yaşananları anlamlandırmakta gerçekten güçlük çekiyoruz. Bir sürü şey hala karanlıkta. Mesela, o dönemin Genelkurmay başkanı, şimdi Milli Savunma Bakanı ve Genelkurmay başkanı esir alınmış Fetullah Gülenliler tarafından, esir alınmıştı. Esir düşen bir komutan nasıl oluyor da Milli Savunma Bakanı oluyor? Ya bu çok tuhaf geliyor bana. Dolayısıyla o, mesela, Milli Savunma Bakanı ya Milli İstihbarat Daire Başkanı, Fidan, ikisi de ifade vermediler. Hiç bir şey anlatmadılar, en önemli iki kişi. E şimdi öyle olunca benim bütün bu olup bitenlerle ilgili iktidarın söylediklerine 'evet, tamam, peki böyle olmuştu' deme şansım yok. Şimdi, dolayısıyla, benim Türkiye Büyük Millet Meclisindeki en büyük muhalefet partisi, Cumhuriyet Halk Partisi, uzun bir süre o gece yaşananlara 'tiyatro' demişti. Şimdi bunu söylemek suç şu anda. Tiyatro diyemiyorsunuz. Yani, bir kurmacaydı, bir oyundu, diyemiyorsunuz. Ama, bir tuhaflık var, yani, o gece yaşananlar bir yere oturmuyor. Sağlam bir yere oturmuyor. Yani, bomba atılıyor, ama Tayyip Erdoğan'ın sarayının karşısına düşüyor, saraya düşmüyor mesela.

Helena: Evet, çok acayip.

Zafer: Çok acayip. Mecliste, milletvekililerin olduğu yere değil de, en alakasız bir yere bomba düştü. Çok enteresan değil mi?

Helena: Evet çok enteresan.

Zafer: Yani, Meclis'in kullanılmayan bir yerine düşüyor bomba. Orada yüzlerce insan var, onların olduğu yere düşmüyor. Dolayısıyla, kafa karıştırıcı bir çok şey var. En çok ta, benim o yüzden bu olayla ilgilenmem..., ben Türkiye'de insan hakları hareketi içinde çok çalışma yaptım, özellikle de çocuk hakları konusunda, çocuk hapisaneleri konusunda ben çok tanınıyorum Türkiye'de. Dolayısıyla, burada da bu küçük çocukları, askeri öğrencileri, o köprüde yaşananlar, erleri, boğazı kesilen bir asker vardı. Hala bilmiyoruz nasıl oldu o olay. Onun boğazını kim kesti, ya? Bu biliniyor, ama niye bilmiyoruz biz. Yani, bir insanın boğazı kesilerek öldürüldü, başkaları da. O gece köprüde beş, altı kişi maalesef katledildi. Bunu yapanların hiç birisini görmedik, ortaya çıkmadılar. Yani, yargılama bile yapılmadı doğru düzgün. Dolayısıyla, ortada böyle karışık bir durum var, sonuçta 251 insan öldü o gün, üç bine yakın insan sakatlandı, bir sürü insan sokaklara döküldü, ama benim gibi, bir sürü insanın da kafası karıştı, ne yapacağımızı bilemedik. Evet, bir şeyler yanlış gidiyordu, ama, bu yanlışlığı başka bir yanlışlıkla çözmeye çalışan ve bundan bir yarar olmaya çalışan bir siyasi irade gördük. Hatta Tayyip Erdoğan'ın bir cümlesi vardır: 'Allah'ın bir lütfü bu' der, 15 temmuz için, Allahın bir hediyesi.

Helena: Hatırlıyorum bunu.

Zafer: Daha güncel, bugün için bir şey söyleyeyim. Mesela, şimdi Ukrayna-Rusya savaşı da Erdoğan için bir lütüf. Çünkü bugün İstanbul'da yapılan toplantıda puan topluyor. Övünüyor, yeniden toparladım. Yeniden iktidarını güçlendiriyor. Böyle bir şansı var, tuhaf. Acılardan besleniyor, bunlardan besleniyor. Dolayısıyla o günde, darbeyi saat kaçta haber aldı ve önleyemedi. Yani, yıllardır bu kadar yazılanlar, çizilenleri dikkate almadı. O yüzden, ben de, bu darbeyi karmaşık bir şey olduğunu, salt bir terör örgütünün o gece bir darbe yapmaya kalkıştığını, devletin de bunu durdurduğu, öyle bir cümle kuramıyorum. Başka bir şey de oldu diyorum ve bunu anlatamıyorum. Bunu anlatabilmem için o gecenin tanıklarının konuşması gerekir. İfade vermesi. Bunlar yapılmıyor, ortada yok. Durum bu. Ve tabii ondan sonra bilanço çok ağır. Ben mesela küçük küçük notlarım var şurada, 251 kişi hayatını kaybetti, yaklaşık 2200 kişi yaralandı, yine on sekiz temmuzdan sonra, on beş temmuzdan sonra iki kere olağanüstü hal yaşadı, sıkı yönetim yaşadık hepimiz, en az 125 000 kamu görevlisi işten edildi, işsiz kaldılar, yaklaşık bu aileleriyle bir buçuk miliyonu buluyor. Tabii. Korkunç bir rakam. Yaklaşık yine 270 kişinin yurt dışındaki okullarıyla ilişkileri kesildi, bunlar öğrenciydiler. Yine yaklaşık bizim bazı, benim üye olduğum dernekler var, iki bin yedi yüz altmış bir dernek, vakıf, NGO kapatıldı, faaliyetleri durduldu. Şimdi, dolayısıyla, ortadaki şey çok ağır. Fakat, bütün bunlar yaşanırken, Türkiye medyası zaten 15 temmuzdan önce medya satın alınmıştı, medya yavaş yavaş iktidar...ya bütün bunlar bir hazırlığı işaretleri gibi görünüyor. Yani, 2012den sonra iktidarın çevresi medyaya girdiler, medya organlarını almaya başladılar, ele geçirmeye başladılar. Dolayısıyla, 15 temmuza geldiğimizde medyanın zaten bir yüzde sekseni ele geçirilmiş, ana akım medya. Dolayısıyla, onlar da gösterdiyse onu gördük. Onların uzmanları, tırnak içinde, ve siyasetçileri ve gazetecileri, onların, ne dediyse onu duyduk. Dolayısıyla, toplum böyle beslendi ve bugüne geldik. Butün bu süreçte, tabii bu çocuklar, yani askeri öğrenciler, askerler ve sairesi, erler ve askeri öğrenciler. Rütbelilerle ilgili zaten bir soruşturma içinde ilk günden itibaren çok kötü fotoğraflar medyaya, kendi medyaları tarafından servis edildi, yani, dayak yemeler, çıplak, soyarak bir ahır gibi yerlerde bekletmeler, çok dayak, dayak çok kullanıldı mesela. Dolayısıyla, özellikle o fotoğraflar medyaya sunuldu. Toplumun bir kesiminin bundan gurur duyması için yapıldı. Evet, maalesef.

Helena: Çok ağır.

Zafer: Çok ağır. Çok ağır. Yani işkence ve kötü muameleden bir gurur duyulması ve bundan bir kar edilmesi peşine. Bunun için medya çok kullanıldı maalesef. Medyaya çıkan her dört konuşmacıdan üçü zaten onlardandı ve söylemlerini diyaloglarını böyle kurdular. Bu süreçte rütbeliler, ve gibi, haberler oldu medyanın ...ve alternatif medya diyebileceğimiz bir yüzde onluk kesim yine haberler yaptı, ama bu askeri öğrencilerle, erlerle ilgili maalesef, bence en

dramatik şeylerden biri. Ya on üç yaşında çocuklar vardı, Helena. Askeri öğrenciydi bunlar. Bunları tutuklamadılar, yaşları on sekize gelince tutukladılar.

Helena: Bunu hiç bilmiyordum.

Zafer: Bunu yaz, Büşra biliyor, Özge biliyor, İlker'e sor, on üç yaşında çocuklar var askeri lisenin öğrencileri. Orta okuldan sonra başladığı için harp okulda. Küçük çocuklar, on üç, on dört.

Helena: Yani, beklemişler o kadar, on üç yaşından on sekize...

Zafer: On sekize kadar tutuklayamadılar, beklediler, on sekizin akşam tutukladılar.

Korkunç bir şey, korkunç bir şey. Bunun benzerini güneydoğuda da gördük biz. Bu polisler taş atan çocukları tutuklayamıyorlardı, yaşı küçük oldukları için, yaşların dolmasını bekliyorlar. (laughing) Ya, çok enteresan. Yaşı dolunca evi de bir baskı yapıp alıyorlar. Dolaysıyla, burada da aynı şeyi yaptılar. Bu çocuklar haber olmadı, aileler perişan oldular. Mesela, görüşmüşsünüz, o Çetinkaya kadıncağz aslında psikolojik olarak artık iyi durumda değil. Artık sokaklarda bağılıyor, konuşuyor. Yani ben endişeleniyorum bu ruhsal sağlığı açısından endişeleniyorum. Bir çok insan öyle, insanlar on sekiz yaşında, on beş yaşındaki çocuklarını yıllardır göremiyorlar ve müebbet verdiler! Ömür boyu! İnanılır gibi değil. İnanılır gibi değil. Dolaysıyla bu olayı ben de sık sık gündeme getiriyorum, işte bir yazı dizisi yaptık, öyle, sonra, şimdi, İlker'le ben de bir görüşme yapıyorum, İlker'in annesiyle, babasıyla ve İlker'le, kardeşleri Alper'i, teğmen çocuk, Alper içeride, 15 temmuz'dan bu yana. Alper'in hayatını gündeme taşıyacağız, nasıl bir çocuktı, hayalleri, sonra cezaevi süreci ve cezaevinden ailesine yazdığı mektupları okuyorum şimdi. O mektuplardan. Böyle bir şey yapmaya çalışıyorum. Yani, dolaysıyla, çok az medya, hatta ben kendi medya organımda bile bunu yaptığım zaman, biraz yavaş, yani, daha az yapmamı söylüyorlar.

Helena: Korkuyorlar mı?

Zafer: Bir korku olabiliyor, bir reklam geliri meselesi, bir korku...Bir telefon geliyor çünkü, yani, arıyorlar, baya arıyorlar. Daha dün, dün yaşadık yani. Dün yerel medyada birisi bir konuşma yapıyor, bir gazeteci, yerel bir, Adapazarı, Sakarya, o ilde, yani. Orada hükümeti eleştiriyor. Bugün bir hükümet yetkilisi çıkıp ona diyor ki sen şu gazete gibi konuşmaya başladın. Ayağını denk al, diyor. Anlatabiliyor muyum, yani, hedef gösteriyor, dolaysıyla insanlar konuşamıyorlar, e Osman Kavala örneğini yaşıyoruz. Biliyorsunuz Osmanı. Osman benim yakın dostum. Osman Kavala benim yaklaşık yirmi yedi yıllık arkadaşım, dostum. Biz beraber çalıştık, bir süre NGO'yu beraber kurduk, Anadolu Kültürü, Diyarbakır Sanat Merkezini, Ceza İnfaz Sisteminde Sivil Toplum Derneğini, Ruh Sağlığında İnsan Hakları Girişimini, Yüzleşme Derneğini...yani, yaklaşık yedi sekiz dernek kurmuşuz, beraber. Biz

beraber çalıştık. Ve sevgili arkadaşım beş yıldır hapishanede ve hiç bir şey yapamıyor, hiç bir şey. O yüzden çok fazla bu alanda haber olmuyor, ancak, işte, benim gibi, bir kaç kişi, ara ara haber yapıyor mesela, yani, ben baktım, tarıyorum, ara ara, hala İlkeri, kardeşi Alper'le ilgili tek haber bizimki. Yani, yok. Bu çocuk yıllardır içeride, hayalleri vardı, askerdi. Ben askerliğe karşıyım, vicdani retçiyim, ama ben de insan hakları savucusuyum, benim burada yapmaya çalıştığım o. Bu hafta, cuma günü, okumanı isterim, eski bir yargıtay üyesi, 15 temmuzda tutuklanan, FETÖ'den tutuklanan, ve yaklaşık işte, 15 temmuzdan bu yana cezaevinde ağır işkenceler, kötü muameleler gören bir yargıtay üyesi, eski yargıç. Onunla cezaevinden bir röportaj yaptık.

Helena: Tamam, okuyacağım.

Zafer: Sorular sordum, cevaplar geldi. Onlar bu cuma yayınlanacak.

Helena: Okurum tabii ki, sizi zaten takip ediyorum.

Zafer: Whatsaptan linklerim. Cuma günü yayınlanacak. Ve dolayısıyla bir üç hafta sonra işte, İlker ve kardeşiyle ilgili. En azında ayda bir tane haber yapmaya çalışıyorum.

Helena: Ama çok cesur sizin tarafınızdan.

Zafer: Ne yapayım? Konferanslarım, seminerlerim oluyor benim insan hakları üzerine. Orada mutlaka dile getiriyorum. Çünkü ben insan hakları alanından bakıyorum. Benim için Fetöcü de olsa, işkence görmeyecek. Yarın Erdoğan'ı cezaevine alsalar, ben Erdoğan'ı da korurum. Onun da haklarını da korurum, yani. Bu böyle. Ben İstanbul Bakırköy kadın cezaevinde, yabancı kadın mahpuslar vardı ve İncil istiyorlardı, ama vermiyordu devlet . Onların İncil'e ulaşması için uğraştık ve ben Tanrı'ya inanmam. Anlatabiliyor muyum? Dolayısıyla ben bir insan hakları aktivistim, burada da öyle, o yüzden cesaretim oradan bir az. Benim herhangi bir bağımı kuramazlar, yani herhangi bir ilişki kuramazlar. Ben sadece hakikati arıyorum ve onun ortaya çıkması için uğraşıyorum. Elbette korkuyorum, Osman örneği çünkü, ellerinde hiç bir delil yok, hiç bir bilgi yok, ama tam beş yıl. O kadar nazik bir adamdı, o kadar kibar, entelektüel, onu şimdi küçük bir odada beş yıldır...hayal edemiyorum. Hayal edemiyorum. Rüyalarım giriyor. O yüzden bu olayı bütün dünyada da aslında sıcak tutmak, dünyanın her yerinde, Türkiye'de değil, ben Avrupalı dostlarımıza da, geçen hafta Almanya'dan büyükelçilikte bir görüşmem oldu, ondan iki hafta önce Hollanda büyükelçilikte görüşmem oldu. Beni ararlar çünkü ve sohbet ederiz. Yine onlar da durum değerlendirmesini yaptılar. Yani, insan haklarını, görüldüğü, geldiği noktayı olduğu gibi aktarmaya çalışıyorum. Ve onlara da şunu söyledim, aynı şeyi sana da söylüyorum, yani, biz biraz yalnız da bırakıldık. Avrupa Birliği bu göçmen politikası yüzünden bizi yalnız bıraktı. Yani buradan Suriyeliler Avrupa'ya gelecek korkusu var. Tayyip Erdoğan'a yeterince Avrupa Birliği eleştiri yapmadı. Biz yalnız bırakıldık. E şimdi

de Ukrayna savaşı da var, işte burada ara bulucuyuz, tamam, savaşın durmasına katkıda bulunmalı, ama, bu adam, biz içeride zor durumdayız. Mutlu değiliz. Ekonomik olarak mutlu değiliz, demokrasi olarak mutlu değiliz. Dolayısıyla, bu meselenin, 15 temmuzun, özellikle de bu askeri öğrencilerin durumlarının, Türkiye'deki insan haklarının hali ne kadar çok duyulur, bilinirse, biz bundan memnuniyet duyarız, o yüzden ben sana da teşekkür ederim böyle bir şey için.

Helena: Ben size teşekkür ediyorum, çok teşekkür ederim. Size soracaktım ki, size göre neden bunu böyle küçücük öğrencilere yapıyorlar, niye yüksek rütbelilere değil, böyle, öğrencilere yapıyorlar, size göre, hangi amaçla, hangi nedenle bunu yapabiliyorlar?

Zafer: Bence can yakmayı çalışıyorlar. Çok yakıcı bu. Yani çok acıtıcı ve korkutucu. Gelecek ile ilgili, yani. Ben bunu yapabilirim. Ben senin on sekiz yaşındaki çocuğunun hayatını söndürebilirim. O yüzden kırk yaşındaki bir generale yapmadığını ona yapıyor. Çünkü daha acıtıcı, daha ürkütücü. Bence, nedeni o. Ben cezaevi çalışmaları yürütüyorum, yıllardır, iki şey var, Avrupa'da da çok kullanılır bunlar, biz de Türkiye'de kullanmaya çalışıyoruz. Ya onarıcı adalet vardır, onarıcı adalet, ya da, intikamcı adalet. Türkiye intikamla yapıyor bunu, intikam alıyor, maalesef. Maalesef biraz doğu toplumlarının problemlerinden biridir bu. Yani, yoksa, diyelim ki, İran'da neden taş atarak öldürülür, değil mi? Birisini devlet öldürmek istiyorsa, bir odaya kapatılır öldürür, diyeyim. Ama neden o, o başka bir şey haline gelmiş, başka bir korku salma. Yani, burada da bence bu kadar bu olayı neden ısrarla müebbet vermeyi çalışıyorlar bence bu neden. Yani, çok can acıtmak istiyorlar. Bu çok can acıtıcı bir şey. O yüzden yapıyorlar. Yoksa, dediğim gibi, burdan kurtulabilir. Zaten, altı yedi yıl cezaevindeler, tahliye edersin, biterdi. Hayır. Ve medya onun üzerine gitmiyor fazla. Alternatif medya da onun üzerine gitmiyor fazla. Çünkü orada da, FETÖ'cü olabilir bu çocuklar gözüyle bakılıp bir mesafede duruyorlar. Benim çünkü, bu çocukların FETÖ'cü olup olmaması derdim yok, beni hapiste olmaları ilgilendi, haksızlığa uğruyor bunlar. Ama bir gazete böyle bakmayabiliyor. Dolayısıyla, sol medya da mesafe gösterebiliyor buna. Zaten dindar kesim bu olayı çok protesto de edemiyor çünkü protesto etmeyi de bilmiyor, Türkiye'de dindar kesim. Yeni yeni öğreniyorlar. Onlar hep devleti kutsallaştırmışlardı. Biz dayak yerken onlar seyrediyorlar. Şimdi dayak yiyorlar. Ve buna nasıl karşı çıkacaklarını bilemiyorlar. Yeni yeni öğreniyorlar. Dolayısıyla, çok sesleri de çıkmıyor. O yüzden, hani, ben de bu konuyla ilgili bir yazı yazıyorum, sonra bir hafta uyuyamıyorum. Geldiler mi, gelecekler mi... oluyorum. Dolayısıyla, böyle bir korku ikliminde çok dile getirmek de olmuyor, haber yine de alternatif medyanın bir az da bu işin üzerine gitmesi gerektiğini de inanıyorum. Yani, yandaş bir ..., hükümet medyasına kızıyorum, ama bu tarafa da bir az öfkeliyim. Akademiye, üniversitelere bir az

öfkeliyim, onlar çok bu konuda, onlar da tabii çok mağdur oldular, onlar da çok işten atıldı hocalar, ama, ses çıkaranları var, yani ses çıkarmaya...böyle dostlarımız var, üniversite hocalarımız var. Devam etmeliler. Haksızlıkları dile getirmeye devam etmeliler.

Helena: Belki birazcık idealist bir soru olacak, yani, şimdi soracağım soru, ama size göre bu askeri öğrencilerin durumu, ve KHKlıların durumu, sağcılar ve solcular arasındaki bir bağ kurma potansiyeli var mı onun, Erdoğan'a ve AKP'ye karşı bir blok kurma potansiyeli var mı size göre?

Zafer: Pek zannetmiyorum. Ama zaten Türkiye'de herkesin demokrasiye ihtiyacı olmaya başladı. Sağcısı, solcusu, dindarı... , CHPlisi, Saadet Partisi, Kürdü, Türkü, herkes. Ekonomik yoksulluk çok fazla. Ciddi ciddi açlık var artık Türkiye'de, açlık var. Baskı çok, siyasi baskı, polis baskısı, cezaevleri yapıp duruluyor, sürekli. Türkiye'de 300 000 mahkum var şu anda, 300 000. Korkunç bir rakam. Ve hükümetinbeş yüz bin var. Beş yüz bin kapasiteye çıkartmak istiyorlar, hapisane kapasitesi. Dolayısıyla, bütün bu iklimde zaten bloklaşma var, bunu İstanbul seçimlerinde gördük. Yine olacaktır. Ama, özellikle dindar kesimin kendi zaafı var. Yani o karşı çıkmama, kader, Allahtan, işte öbür tarafa bırakma, hesaplaşmayı cennete, cehenneme bırakma, Allah'a bırakma. Yani dini ritüeller, dini inançlar bazı şeyleri engelliyor. Yani karşı çıkışı azaltıyor, benimle yan yana durmuyor. Yani, ben ona göre, o dindara göre, ben konuşulmaması gereken. Ben bunu biliyorum. Ben LGBT haklarını savunuyorum diye bir çoğu bana röportaj da vermiyor o ailelerin?. Çünkü giriyorlar, yazdıklarına bakıyorlar, o adam LGBT'yi savunuyor , onlar LGBT'nin yaşamasını istemiyor ki. Dolayısıyla, böyle bir dindar kesimle böyle çok ta yan yana, uzun süreli durulabilecek bir durum olduğunu zannetmiyorum. Ama, özellikle yoksulluk ve demokrasi açısından zaten doğal, kendiliğinden bir karşı duruş, birlikte hareket etme var. Ama gel, yan yana duralım dediğimde, senin şuyun var, bunun buyu var başlıyor. Zaten siyasi partiler de biliyorsunuz, bir araya geliyorlar, altı parti. Umarım onlar birlikte hareket ederler. Ama ben, AKP iktidarının aslında biraz bittiğini düşünüyorum, ama, tekrar toparlamaya çalışıyor. Mesela, iki gündür yine çok puan topluyordu, yani burdaki sağ medyaya ve ona oy verenlere baktığında tekrar kahraman, dünyaya barışı getiren adam. Tayyip Erdoğan. Şu anda slogan bu. Bütün dünya liderleri Tayyip Erdoğan'ın karşısında eğiliyor. Bu bugün konuşulan bu. Hangi kanalı açsak televizyonda bu. Propaganda. Yani, ama yoksulluk konuşulmuyor iki gündür. O yüzden, biraz böyle, yine şanslı bugünlerde, yine puan topluyor.

Helena: Başka bir şey soracaktım, 15 temmuzla ilgili. Bütün resmi söyleyişlerde böyle terimlere rastlayabiliyoruz, biliyorsunuzdur, tabii ki, hain, terörist, mağdur, şehit. Ve siz genel olarak bu terimlere nasıl bakıyorsunuz?

Zafer: Ben hukuki terimler ya da siyasal terimleri kullanmamaya çalışıyorum. Fetullah Gülen Örgütü diyorum, bir örgütün çalışması var ortada, ama ben terör örgütü demiyorum direkt. Yani, FETÖ'yü kullanmamaya çalışıyorum. Çünkü benim için bir o hukuki...Ben mesela mahkum demem, mahkum demiyorum, yıllardır, mahpus diyorum, mahpus, yani haps edilmiş insan. Dolaysıyla, ben kullanmamaya, ya da hain, şunu, kullanmamaya çalışıyorum. Zaten, her şey ortada. Yani, ben tabii ki Fetullah Gülen hareketini bu ülkeye zarar verdi, yıllardır, dedim sana, 18 yaşında öğrenciyken kendi yaşadıklarım, bu yeni bir şey değil, kırk yıldır var, kırk yıl olmuş. Dolaysıyla, çok haksızlık, soruları çaldığını biliyoruz hepimiz, hepimiz biliyorduk. Yani, hakim olmak istediğinde oradan mektup getirmen gerektiğini biliyorduk. Dolaysıyla, ben hainlikten desem, buna hain derim. Bu hainlik, bu bana yapılmış bir hainlik. Bu eşitliği, liyakatı hak ettiği ortadan kaldıran her şey bana hain. İlla kurşu sıkması gerekmiyor. O anlamıyla baktığında ben bu hareketi, Fetullah Gülen hareketini evet, insanlık adına, vahşi, hain bir grup olarak görüyorum. Çünkü bana, bana yaptı. Ben o parkta oturamadım. Ben o parkta oturabilmeliydim. Dolaysıyla, yıllarca insanların sınavlara girdik, ya milli piyango bilet aldık, para çıkacaktı, onu bile kendi insanlarına çıkartmışlar. Milli Piyango! Ben yıllarca bilet aldım. Bilmiyordum ki. Bu hainlik. Yani benim için Fetullah Gülen ve hareketi yıllardır hain zaten. 15 temmuz olmasa da hain. Anlatabiliyor muyum? O yüzden, bunları kullanmam gerekmiyor. O zaman da kullanmıyordum, şimdi de kullanmıyorum, ama, yaptığı şeyler, insanlık adına, bu ülkeye çok zarar verdi, çok, çok. Dünyada benim affetmeyeceğim en temel şeydir, haksızlık. Haksızlık. Bir insana haksızlık yapma. Ben sınava gireceğim, ama, senin elemanın alınacak, öyle bir şey olabilir mi, öyle bir şey olabilir mi? Dolaysıyla, benim için zaten haindi, şimdi da hain. Ama 15 temmuz hainleri, öyle demeyi de tuhaf buluyorum. Ya zaten, öyleydi. Yani, neden sana silah sıkınca hain oluyor, bana zaten silah sıkıyor. Yani benim haklarımı gaspediyordu zaten. Beni daha yoksul bırakıyordu. Bir de, işsiz bırakıyordu. O yüzden zaten hain. Güzel bir sohbet oluyor, biraz içimi de dökmüş oldum böyle.

Helena: Benim için de çok güzel oluyor. Sadece tek bir sorum var. Siz 25 yıldır bununla uğraşıyorsunuz, değil mi, yani mahpuslarıyla uğraşıyorsunuz.

Zafer: Evet cezaevleri, akıl hastaneleri, karakolular, askeri evler?, askeri intiharları...Çok ilgilendiririz. Dolaysıyla, karakolulardaki ölümler, mesela Türkiye'de Nijeryalı Festus Okey'in davası. Karakolda öldürüldü Nijeryalı bir çocuk. Biz onun davasını yıllarca takip ettik.

Helena: Şey soracaktım...

Zafer: Dolaysıyla, ben kapalı kurumlarda her türlü insan hakları ihlalleri ortaya çıkartmak istiyorum.

Helena: Şey soracaktım, neden böyle bir şeyle ilgilenmeye başlamıştınız? Hatırlıyor musunuz?

Zafer: Tabii biraz özel bir durum. Ama söylemekte sakıncayı görmüyorum. Yok, söylemekte sakıncayı görmüyorum. Üniversiteye başladığımda ben biraz aktıftım, 12 Eylül darbesi sonrasında üniversiteye başladım. 12 Eylül '80 darbesinden sonra. 1983 yılında üniversiteye başladım, İzmir'e geldim. Darbenin etkileri sürüyordu, Kenan Evren, ve adamları, 12 Eylül'ün işkencelerini, kötü muamelerini, ben de genç üniversite öğrencisiyim ve bir öğrenci derneği kurmaya adanmıştım. İlk NGO. Darbe sonrası, benim ilk derneğim. Bir karakol deneyimim oldu benim. O yüzden ben kapalı kurumları aklımdan hiç çıkarmadım. Foucault, biliyorsunuz Foucault'yu, Kapatılmayı yazan, benim çok sevdiğim bir yazar, karanlık, hapishaneler için karanlık yerler der. Çok güzel bir tespit. Karanlık yerler. Dolayısıyla ben oraları biraz aydınlatmak, ortaya çıkartmak. O yüzden akıl hastaneleriyle ilgili çok çalıştım ben. Bizim belgeselimiz var, bundan sonra, akıl hastaneleri ve yaşanan işkenceleri, kötü muameleleri, o yıllar önce yapılan anestezi yapılmadan elektroşokları, yani, hepsi için çok emeğim var benim. Yani, bir insan hakları aktivist olarak kapalı kurumlara on sekiz yaşından bu yana ilgi duyuyorum, ama özellikle profesyonel olarak ta, yirmi beş yıldır, profesyonel olarak takip ediyorum yani, dernekler kurdum, yöneticiliğini yaptım, bugün yirmi yaşında derneklerimiz var, ...STGB var, yani bir sürü dernek var. Dolayısıyla, görünür kılmaya, üstünü örtmek değil, açmak, görünür kılmak, ortaya çıkartmak ve bir daha olmaması için çaba sarf ettim, yani böyle yaşadım. Başka türlü da yaşayamıyorum. Şey çok güzel söylüyor bunu, John Berger. Çok severim ben Bergeri. Diyor ki, başka türlü nasıl yaşarım. Yani, protesto etmeden, nasıl yaşarsın. Çok güzel.

Helena: Ya, çok memnun oldum sizinle tanıştığım için.

Zafer: Berger çok önemli. John Berger. Ben de protesto...Ben bir protesto yaptım, Ankara'da. Darbeden bir beş ay önce, 15 temmuzdan 5 ay önce. Ankara'da önce Adalet Bakanlığın önünde bir eylem. Elimde bir pankart. Sana şimdi bir fotoğrafını yollarım. Foto yollarım. Bir şey, pankart. Sonra polisler abluka. Ben de Ankara'da, Kızılayda, insan hakları anıtı var, Yüksel Caddesinde, o anıtın önünde 24 gün, tam 24 gün, sabah dokuz öğlen bire kadar böyle durdum. 24 gün. Üzerime kar yağdı. Yağmur yağdı. O pankartta ne yazıyordu, biliyor musun? Cezaevindeki çocuklar, anne ve babalarıyla mektuplaşırlarken, mektup, posta pulu parasını ödemesinler. Eylem buydu. Başardım. Evet. Oraya yüzlerce milletvekili geldi, yanımda fotoğraf çektiler, sosyal medya, çak çak gösterdi. Beni Türkiye Büyük Millet Meclisine davet ettiler, konuşmaya. Sonra yasa değişti. Başardım. Artık çocuklar yıllardır, yedi yıldır, ücretsiz mektuplaşıyorlar, pul parası ödeyemiyorlar. Sonra bir eylem daha yaptık, çocukları camının arkasında anne babalarıyla görüşüyorlar. Kapalı görüş. Telefon, anne burada. O camı kaldırdık. Açık görüş, o da oldu. İki tane güzel eylemim var. Ama bir az artık kalbim yoruldu,

anjin oldum iki defa, ve buraya yerleştim, bu çok güzel bir yer, dışarıda kuşlar, dere akıyor, dediğim gibi. Güzel. Kedilerim var. Bak tanıştırayım.

Date: 30 April 2022

Place: Online/Zoom

Duration: 0:51:29

Language: Turkish

Helena: Nasılsınız?

Zafer: Ya bizim çok keyfimiz yok, bu Gezi davası sonuçlarını biliyorsunuz, biraz keyifsizim ben de, hasta oldum. Hepsi arkadaşım benim, Helena. Hepsiyle çalıştım, yani, Mine'yle, iğdem'le, Hakan'la, Tayfun'la,..., Osmanla, Yiğit'le. Aşağı yukarı, hepsiyle hem iş ilişkim oldu, hem sivil toplum rgtlğ, mücadele birlikte oldu, o yüzden şimdi onların o kadar yıl ceza almaları ve içeride olmaları çok acı, acı veriyor, açıkçası. Biraz kötüyüm aslında iki gündür, keyifsizdim, o yüzden kusura bakma.

Helena: Yok, siz kusura bakmayın, aslında sizin zamanınızı almak istemedim.

Zafer: Zaten,  gündür çalışıyoruz, baya gece gündüz, ne yapılabilir diye bir sürü imza kampanyaları başlattık, af örgütleme...başlattı dün gece, uluslararası af rgt, imzalarsan seviniriz. Ne yapacağız tam bilmiyoruz, ama benim... yapabileceklerim, hapishane kitapları var, hapishanedeki haklarını anlatan, biz dernek olarak öyle güzel yaklaşık on iki, on üç tane kitap çıkarmıştık. şimdi onları bu arkadaşlarımıza hızlıca yollamaya çalışıyorum, bayramdan sonra ellerinde olur. Nasıl dilek verecekler, hangi hakları var, şey, meclise nasıl dilek verebilirler, Türkiye insan hakları ve izleme kurumlara nasıl başvurabilirler. Ombudsmanla nasıl ilişki kurabilirler. Dolaysıyla, biraz o beni rahatlatıyor, hani, elimden gelen şey bu, onu yapmaya çalışıyorum. şşte, eylemler planlıyoruz, kitlesel eylemler, ama çok ta şey değil, o kadar çok baskı ve korku var ki, sindirilmişlik, çok ta, sokak eylemleri çok ilgi görmüyor, çok ilgi görmüyor. Daha çok böyle, klavye, Facebook, Twitter, burada çok rahatsız edici bir yerden sonra. Yani, elimizde kahveler, oturup yazı yazıyoruz, meseleyi tam çözebildiği zannetmiyorum. Evet, sen neler yaptın. Ben gördüm, ama düzeltmeler yapamadım, vaktim olmadı bununla, İstanbul'da davaydı da, buraya gittim geldim, beni çok yordu, biz çıkacaklar diye gittik çünkü. Osman Kavala'yle ilgili tahliye bekliyorduk, tam tersi oldu.

Helena: Evet, tabii çünkü, Avrupa aslında başka bir şey dedi.

Zafer: Evet, enteresan şeyler oluyor ya. O yüzden çok bakamadım, eğer bakabilirsem şey yapacağım ama çok önemli değil, bence, hata yapmamışızdır diye düşünüyorum. Gene de bakmaya çalışalım.

Helena: Yani, zamanınız olunca.

Zafer: Tamam, bayramda olacak, yani bu, yedi sekiz gün hiç bir yere gitmeyeceğim, o yüzden bol bol vaktim olacak.

Helena: Ne zaman isterseniz, zamanınızı almak istemiyorum. Sizin için, yani tam olarak olsun diye istedim.

Zafer: Tamam. Evet, şimdi eksiklerimiz varsa onları tamamlayabiliriz.

Helena: Evet, yani üzerinde konuşmak isterseniz eğer. Yani, biliyorsunuz benim ilgilendiğim ana konu tabii ki askeri öğrencilerin durumu ve aileleriyle birlikte sizin gibi insanların, yani insan hakları savuncularının, gazetecilerin, hakları için mücadeleleri. Ama, bunun yanı sıra, benim konuştuğum insanlarla, konuştuğum konuları aslında daha çok kavramları üzerine, çünkü bunun yanı sıra, aslında AKP'nin öne sürdüğü milliyetçilik kavramı ve oluşturduğu milli kimlik üzerindeki düşüncelerini öğrenmek istiyorum. Yani, bu dediğimiz karşı hafıza, yani Foucault biliyorsunuz tabii. İşte ben karşı hafızayla uğraşıyorum ve aslında bunun bağlamında sizinle kavramları üzerine konuşacaktım, ve soracaktım ki size göre millet nedir, vatan nedir, devlet nedir ve demokrasi nedir. Rabianın bir eksiği, ve demokrasi.

Zafer: Evet, yaklaşık yirmi yıldır bu iktidar, AKP zihniyeti bütün bu kavramların içini boşaltılar, yani. Mesela benim için devlet, millet, karnımın da doyduğu yer, mutlu olduğum yerdir, üretebildiğim yerdir, ürettiğimi yurttaşlarla paylaşabildiğim yerdir. Herkesle birlikte üretebildiğim yerdir, yani Kürdüyle, Ermenisiyle, Süriyanisiyle, Romanıyla, birlikte üretebildiğim, üretimi paylaşabildiğim bir yerdir. Ama mesela, özellikle buradan girdim çünkü şu anda derin bir yoksulluk yaşıyoruz, bu ülkenin büyük bir bölümünün, bir nüfüsünün karnı aç, ama millet diyor, devlet diyor, bayrak diyor, ezan diyor. Yani, karnımı doyduğu, doymadığı bu yere isyan etmiyor. Bunun nedeni, iki şey bu topraklarda maalesef, orta doğuda bu topraklarda, belki dünyanın başka ülkelerinde ama, buralarda daha fazla. İluziyon yaratmak için, bir beyin yıkamak için iki kavram önemli. Bu bayrak meselesi ve din, ezan meselesi, Kur'an meselesi, bu iktidar din ve bayrağa, hatta sembol, ezan ve din, din deyince de ezan. Din deyince keşke dini kullansaydı, yani Kuran-ı Kerim'deki bir sürü ahlaklı şeyi kullansa, öyle değil. Ezan. Bayrak inmez, ezan susmaz diye bir slogan var Türkiye'de. Dolayısıyla, bu ikisini kullanılmaya çok elverişli kavramlar ve semboller. Dolayısıyla, bu ülkede hala çok iş yapıyor. Yani, yoksulluktan kırılıyoruz, hepimiz çok yoksullaştık, ama hiç önemli değil, bayrak inmesin, ezan susmasın hali var. Tam bu noktada böyle bir takım puanlar kaybetmeye başladı

ve tekrar bu öne çıkarıldı, her seferinde. Gezi olayları sonrası, Gezi olaylarının kullanmasının nedeni de bu, elverişli bir şey, onun için, 15 Temmuz'da öyleymiş. Yani, 15 Temmuz'u da çok iyi kullandı bunun için. Çünkü içinde ezan da var, bir de bayrak da var. Düşman var, düşmanlar var. Gelmişler, bizi yok edecekler. Öyleyse, biz ezanımıza ve bayrağımıza sahip çıkmalıyız diye 15 Temmuz'da bu anlamda çok kullanılmış bir girişimdir. Bunun failleri farklı olabilir, cemaat, iktidardan birileri, ama sonuçta 15 Temmuz milliyetçilik için kullanılmış bir olaydır, tarihsel, kullanılmış bir olaydır. Benim için yine yurttaşlık önemlidir, yani vatandaşlıktan çok, yurt. Buralar benim yurdum, yani ben Sovyetler Birliği vatandaşı da olabilirim ama buralar yurdum benim. Yurt bir az daha doğduğunuz, işte, size kendinizi, nasıl var olabileceğinizi ip uçlarını vermiş bir yer, yurt. O yüzden ben bu toprakları çok seviyorum, mesela, hiç bir zaman gitmek, terk etmek istemedim. Bir çok arkadaşım gittiler, yurt dışındalar. Onlara kızmıyorum gittikleri için. Gitmeleri onların buraları daha az sevdiklerini göstermiyor, ama ben yapamazdım, yani, ben burada olmak isterim, bu toprakta olmak isterim, kutsal falan değil benim için, değerli, anlamlı, kutsal falan değil, ama değerli yerler. Dolayısıyla, ben milliyetçiliği, kutsallık olarak görmüyorum. kavramları sorduğun için, öyle atıfta bulunuyorum. Yurttaşlığı kutsal olarak görmüyorum, ama değerli buluyorum bir yurdu sevmeyi. Vatandaşlığı çok anlamlı bulmuyorum, yani herhangi bir yerin vatandaşı olabilirim, herhangi bir dinden olabilirim, yani, İslamiyet'i diğer dinlere göre daha anlamlı bulmuyorum. Her din, inananlar için anlamlı olabilir, ama benim için din anlamlı bir şey değil. Felsefi olarak ta anlamlı bir şey değil benim için. Mitolojik bir destan olarak ta anlamlı değil, yani çok fazla beni rahatsız eden şeyler var, ki ben dini bir aileden geliyorum, 18 yıl dindar olarak yetiştirildim, Kuran'ı çok iyi bilirim, ibadetleri bilirim, ama ben üniversiteye başladıktan sonra tamamıyla kendimi kapattım oraya, çünkü benim için zaten birikmiş bir sürü soru vardı, özgürlüğümü elde ettiğimde 18 yaşında ailemden kopup kendi ayakları üzerinde durduğumda ben ifade edebildim bunları. Zaten kafam karıştıktı, birden bire olmadı, ama bunları ifade edebildim. Dolayısıyla, benim için din de böyle bir şey, din de çok anlamlı bir kavram değil. Bir az Hawking gibi düşünüyoruz, Stephen Hawking'e soruyorlar, diyorlar ki, siz yüz yılın fizikçisisiniz, işte kara dipleri buldunuz, zamanın kısa tarihini, işte bunu yazdınız, sizin için tanrı var mı yok mu diyorlar. O da diyor ki, ben tanrıya ihtiyaç duymuyorum, diyor. İhtiyacı olan için tanrı var diyor, ve olmalıdır, diyor. İhtiyacı olan için. Ben dine de böyle bakıyorum, vatandaşlığa da böyle bakıyorum. Ben daha yurttaşlığı seviyorum, daha felsefi inançları seviyorum, yani, eğer İslamiyette, Hristiyanlıkta, diğer dinlerde, bulduğumuz çok noktalar var. Ben bir az, o, bazı emirler var, dört kutsal kitapta da, asla öldürmeyeceksin derler, ben ona inanıyorum. Mesela, ben vejetariyanım, altı buçuk yıldır, yani, et yiyemiyorum, bir canlının

ölümüne sebep olmamaya çalışıyorum kendimi, belirli bir yerden sonra ancak terbiye edebildim, ama bunu başardım, yapabildim. Yalan, yalan hepsinde günah mesela, çok önemli, benim için de günah yalan. Birisini öldürmek, bir canlıyı öldürmek günah. Hırsızlık, günah. Haksızlık yapmak çok büyük günah, hepsinde, bende de günah. O anlamda ortak değerlerimiz tabii ki var bütün dinlerle, ama ben bütün dinlerin aynı zamanda savaş için da doğduğunu düşünüyorum. Bir şekilde de kendisiyle bütün bu kutsal kitaplar çelişip bir anda savaş kutsamaya başlıyor. Ben orada kopuyorum. Ya da...bir az uzattım bu kısmı ama...Yani ifade ederim ki...Özellikle benim dinle ilişkimin kopması bu ödül-ceza ilişkisi nedeniyle oldu, yani, cennet ve cehennem. Benim hapishanelerle ilgilenmemin sebebi de denk düşer o dönemde. Yani, ben cennet ve cehennem kavramı yüzünden dinle ilişkiyi kopardım. Yani, bu bir oyun mu dedim ben. Ben bu oyunda yokum. Yani cennette gitmek için güzel insan olacaksam yokum. Ya da cehennem korkusuyla kötülük yapmayacaksam orada da yokum. Ben, aklımla, bilincimle, vicdanımla ben bunları zaten yapmak istemiyorum ve cenneti de, başka bir yerde aramıyorum. Yer üstünde arıyorum. Bir gün Türkiye'ye gelersen Ayvalar'da beklerim, benim burası cennet gibi, bir bahçem var, o bahçeyi cennet benim için. Hiç gerek yok başka bir yerde aramaya. Dolayısıyla tekrar konumuza dönersek, Türkiye'de ben bu kavramların çok kullanıldığını, özellikle bu sadece sağ ve muhafazakar kesim değil, sol kesim de çok kutsallar atfeder buna. Atatürkçüler, ulusalcılar. Onlar da çeşitli kutsallıklar belirler de. Dolayısıyla, benim onlarla da sorunum var, yani, sadece AKP ve dindar kesim, ya da MHP, milliyetçiler değil, bunlara kutsallık atfedip tartışılmaz gören,... tartışanı da ortadan kaldırmayı düşünen bir tür zihniyetlerle sorunum var. Ama bu ülkede kullanılan çok önemli kavramlar bunlar ve yurttaşlar da gerçekten dindar olmadıkları için kullanılabiliyorlar. Şimdi ilginç bu. Gerçekten bu yurdu sevmedikleri için kullanılabiliyorlar. Çünkü gerçekten, bilerek, düşünerek, aklını ve vicdanını kullanarak bu toprakları sevse, yurttaş olsa, benim gibi bakacak, onlar gibi değil. Yani karnı aç olduğunda, bu ülkeyi yönetenlere ses çıkaracak. Ama ses çıkarmıyor. Ya da haksızlık yapıldığında, işte Gezi davası gibi, ya Selahattin Demirtaş'a, Kürtlere yapılanlar gibi, haksızlık olduğunda ses çıkartmıyor...buna Atatürkçüler de ses çıkartmıyor. Bakın, aynı yerde buluşuyorlar. Dolayısıyla, bu konuda, bu kavramlarda aynı yerde buluşuyorlar ve farklı olanı ortadan kaldırmak için kullanıyorlar, dini ve milliyetçiliği. Dolayısıyla, benim bu kavramlarla meselem bu. Bu Gezi'de de çok kullanıldı, Gezi sonrası, yani Gezi'yi kötülemek için. Ben Gezi'de vardım çünkü o sıra İstanbul'da oturdum ve Gezi Parkı benim parkım'dı zaten. Yani, sekiz yüz metrelik bir mesafe var, evime, iş yerime de, Osman'la çalışıyordum, Kavala'yla, iş yerimle gezi arası da altı yüz metredir. Dolayısıyla, benim için Gezi parkı gerçekten parkım. O yüzden oradaydım ben, başından sonuna orada oldum. Ben gençlere çok

müdahale etmeyen bir taraftaydım, sadece izliyordum ve yardım etmeye çalışıyordum, lojistik destek olmaya çalışıyordum. Yani nedir onlar, ben, açık söylüyorum, ben yemek yaptım, pasta yaptım götürdüm. Evde fındık varsa onları paketleyip Gezi parkına, çocuklar market açmıştı, gençler, açık market, oraya koydum, Fındık yesinler diye. Yani, çünkü bu bir gençlik eylemidir, bu bir gençlerin yaptığı bir şeydi, ben hayranlıkla izliyordum. Çok hoşuma giden bir sahne vardı, onu anlatmak isterim. Bir fotoğraf benim için, aklımda kalan. Böyle bir çadır, çadırlar kurmuştu gençler, çadırlarda orada yaşıyorlardı, bir çadırın içinden dışarıya çıkmış iki tane bacak, ayak gördüm. Hani böyle yüzü... yatarız üstü, ayaklarımız sallarız ya, çadırın dışında sadece ayaklar görülür, iki bacak görüyorum, ve hareket ediyor onlar. Böyle, merhaba dedim, çok hoş bir fotoğraftı, merhaba dedim, izniniz var mı, sizi görebilir miyim dedim, tabii dedi, eğildim, çadırın içinde bir kız, bacakları dışarıda olan bir kadın, genç bir kadın, önünde bir bilgisayar, Paris'le konuşuyordu. Yani, internetteydi. Müthiş bir şey. Yani, benim için inanılmaz bir şeydi o ve eylemi konuşuyordu, eylem planlıyorlar. Müthiş bir şey. Yani dünyayla iletişim kurmuştu, kendi arkadaşlarıyla, yaşıtlarıyla, onlarla, ne yapıyorsunuz dedim, buradaki olup biteni yazıyorum, dedi, haber geçiyorum, müthiş bir şey. Benim için gezi böyleymiş, yani gençlerin gerçekten benim bugün konuşmanın başında tarif ettiğim yurttaşlık temelinde Türkiye'yi hayal ettiler be bunun için çaba sarf ettiler. Benim bu kavramlarla ilgili söyleyeceğim bu, ha gezi şey de, 15 temmuz meselesinde mağdur olan, o askerleri, askeri öğrencilerin çoğunun ailesi de çok dindar. Bir çoğu çok dindar ve milliyetçi. Mesela onlar uzun süre itiraz edemediler o yüzden. Ne oluyor, itiraz etmek kültüründe yoktur. Asıl büyük çelişki, bu süreçte, 15 temmuz sonrası, o Müslüman kesim yaşadı. Yani, aa, polisin jopu ona da değdi çünkü. Onların da çocukları haps edildi. Dolayısıyla kafaları karıştı biraz. Ben eminim ki hepimiz bir gün bu milliyetçiliği yurttaşlık temelinde tanımlanma şeyine ulaşırız diye düşünüyorum. Benim böyle bakışım, başka bir sorun varsa, açabiliriz bir az daha.

Helena: Evet, evet. Peki, neden yurdunuzu seviyorsunuz, niye Türkiye'yi seviyorsunuz?

Zafer: Evet, yani, Türklük anlamında değil. Kendimi de bir Türk gibi de görmüyorum kendimi. Hatta şöyle bir şey söylerim ben, keşke şansım olsaydı, ömrümde diyelim ki seksen yıl olsaydı, her on yılını farklı bir coğrafyada, farklı bir etnik kimlikle yaşamayı isterdim. Bana ne istersin deselerdi, ben böyle bir şey isterdim, yani zengin olmak falan değil. Bence zenginlik bu olurdu. En büyük renklilik bu olurdu. Yani, ne kadar isterim Japon kültürünün içinde birden olmayı ve orada yaşamayı. Yani, Orta Doğunun göbeğinde olmayı. İran'da olmayı. İsraili olmayı, bir Yahudi olmayı. Yani, ne bileyim, bir Afrika'da olmayı ne kadar isterdim. Dolayısıyla, ya da şu anda, Ukrayna'lı olmayı. Yani, dolayısıyla, bu ben o anlamda Türklük olarak bakmıyorum kendimi, ben bir bağ olarak, Türk bağı olarak hissetmiyorum, yani, bunu da hep söylüyorum

ben, yurt bağı olarak, ırk bağı olarak inanmıyorum, öyle bir şeye, bunu bir aldatmaca olduğunu düşünüyorum, bu aldatmacanın ya ... görüyor olabilir bazı insanlar, ben görmüyorum, ben sadece bir kimliğim var, o kimlik te Türk, Türkiye yazıyor. Yani, ben Türk te demiyorum, çünkü, Türkiyeliyim diyorum. O kavramla da sorun yaşıyoruz, biliyorsunuz Türkiye'de, burada etnik kökeni farklı insanlar var, Kürtler var, Lazlar var, ama onlara da Türk diyoruz zorla. Dolayısıyla, ben Türkiye'liyim şu anda, Türkiye'liyim. Nüfus olarak Türkiye'liye kayıtlıyım. Ama ben...buraları niye seviyorum? Yani, burada doğdum, büyüdüm ve o, buranın gelenekleri, görenekleri, o beni yoğuran şeylerden keyif alıyorum, hani, niye gidip bir anda az önceki hayalini gerçekleştiriyorsun, işte, ...biraz zorlanırım, zor geliyor, yoksa, yapabilirsem, yapardım, şartlar öyle gelişmedi, yani, yoksa çok meraklı değilim, seviyorum buraları, ama, çok isterdim gerçekten başka bir ülkede bir süre yaşamayı, sonra başka bir ülkede, çok şeyle bakarım, gıptayla o tip insanlara, çok gezen, farklı yerlerde yaşayan insanlara, büyük başarı olarak. O ben yeniden bir yere gidip gelerek var olmayı başaramıyorum. Bu benim zayıf noktam. O yüzden buradayım. Zor bir coğrafyadayım aslında, yani, uygarlığı çok kolay sindiremeyen yer, estetiği, sanatı, çok kolay sindiremeyen oysa ben estetiği seviyorum, ben, sanat seviyorum, ama bunları çok sindiremeyen bir yerdeyim, şimdi bir köydeyim, diyelim ki, işte bir burada varsa göstereyim, ama mesela bir kendimle ilgili bir şeyi burada gizlemek zorunda kalabiliyorum, açıklamak, diyelim, Kürtlerle ilgili düşüncelerimi gizlemek zorunda kalabiliyorum. Bu anlamda çok ta burada olmak şey değil, bir sürü şeyi gizliyorsun, açıktan söyleyemiyorsun, işte burada Hrant Dink asılı benim duvarımda, arkadaşımı, çok severim Hrant Dink'i, ama eve gelen köylü bu kim diyor, ben de bir yazar diyorum, yani onu anlatmaya kalksam beni kafeye gidip dedikodu yapacak. Yani, bu böyle bir şey. O anlamda çok bu topraklar gelişmeye, uygarlığa, çok medeni bir toplum değil yani, bunu şey için söylemiyorum, Fransızları çok övdüğüm için, Amerikalıları daha medeni bulduğum için değil, ama en az Fransızlar kadar, en az İngilizler kadar kötü ve acımasız bir millet Türkler. O yüzden çok, hep...bu ülkede, herhangi bir şey olabilecek, endişesiyle yaşamı...yurdunda, ama öyle yaşıyoruz, o zaman bu hoş bir şey değil. Yani, neden bu ülkenin yurttaşımı, dediğim gibi, öyle olmuş, değiştirebilme yeteneğim ve enerjim, gücüm şartlar da yok, ama bana bir takım şartlar olsa, ben gerçekten bir on sene Berlin'de olmayı çok isterim. Yani bir kent havasını, sanatı, müziği, resmi, tiyatroyu, sinemayı, her şeyi çok, çok arzu ederim, öyle, dolu dolu yaşamayı, çok isterim. Ve bunu başarabilirim, bol şartlar oluşturmak için halim yok, enerjim yok, gücüm yok, param yok. Dolayısıyla, buradayım. Çok özel bir nedeni olduğunu zannetmiyorum.

Helena: Ve söylediniz ki sizin için milliyetçilik yoksa, millet kavramı kutsal değil. Ama size göre yani böyle, kutsal tuttuğunuz böyle bir şey var mı? Yani, kutsal düşündüğünüz bir şey var mı?

Zafer: Elbette, insanı seviyorum aslında, insanın hayvanlardan ayrılan bazı özellikleri var, bunları elde ettiği için insana ayrı bir saygım var, hayvanlara çok saygı ve sevgi besliyorum. İnsanın o elde ettiği bazı özellikleri benim için çok değerli ve neredeyse kutsal. O özellikleri gelişsin istiyorum, o özellikler daha nereye gidebilir, yani yaratma, paylaşma, o bu böyle çok az insanda var, ama ben, o insanları seviyorum, iyi ki varlar. Yani benim için bir, iyi ki Mozart var, iyi ki var olmuş, iyi ki Jean Genet diye bir yazar var olmuş, iyi ki Sartre var, iyi ki Kuğ Gölü bestelenmiş, olmuş yani. Ben hayran oluyorum, bunlar benim için çok kutsal şeyler, çok değerli şeyler. İşte, iyi ki Hrant Dink'le tanışmışım, onu tanımışım, iyi ki Osman Kavala'yla birlikte çalışmışım yirmi yıl, yani, bu müthiş bir şey benim için, çok onurlu bir şey benim için, kutsal bir şey, kutsallığı, benim derdim kutsallıkta, tartışılmaz hale getiren mekanizma, kısmı, ama ben idam cezasını tartışmıyorum, mesela. Benim için çok kutsal bunu tartışmamak. İdam cezasını ben, ben çok konferans veriyorum, seminer yapıyorum üniversitelerde, bir kaç yıldır yapamıyorum, ama ben hep salona sorardım, burada idam cezasını savunan varsa, isterseniz çıkabilir derdim. Çünkü ben belirli bir şeyin üzerinde konuşmayı istiyorum, ben oturup idam cezasının anlamsızlığını tartışmayı istemiyorum. Yani, o kişinin daha çok yapması gereken şey var. O yüzden, ben hep söylerim, salonda öyle bir durum varsa, ya sessiz kalmasını, ya da çıkmasını rica ederim. Yani, çünkü ben o seviyeye geri düşemem. Yalan meselesi böyle. Cinayet böyle. Canlıyı ortadan kaldırmak, tamam, vejeteryan meselesinde o kadar sert değilim, ama diğer, insan meselesinde, karşıyım, kim olursa olsun, yani. Benim Erdoğan'la büyük problemlerim var. Ama ben Erdoğan'a bir zarar verilmesini istemem. Ama Erdoğan'ın yaptıklarının, bize yaşattıklarının hesabını vermesini ve cezasını çekmesini isterim. Ama bu ceza, insan haklarına uygun olmalı. Yani, ruhsal ve bedensel bütünlüğüne zarar veremeyiz bir canlıya, bu kim olursa olsun. O yüzden benim için bunlar kutsal, mesela, insan hakları, neyi kutsal olarak görmek istersen, ben uluslararası sözleşmeler, insan hakları sözleşmeleri, benim kutsal kitabım düşünürüm. Benim için çok anlamlı, değerli,... daha gelişmesi için, daha iyiye, daha kapsayıcı, daha onarıcı, daha etkili hale gelmesi için çaba sarf edebilirim, ama insan hakları sözleşmeleri benim için kutsal, çok anlamlı.

Helena: Bir önceki konuşmamızda askerliğe karşı olduğunuzu söylediniz. Yani, bu mu neden? İnsan haklarına karşı olduğunu mu düşünüyorsunuz? Bir az açıklayabilir misiniz.

Zafer: Evet, evet, ben askerlik yaptım, tabii, ama dediğim gibi, ben de nasıl altı buçuk yıldır vejeteryansam, vicdani ret, askerlik karşıtlığını sonradan, yani, kendi gelişimin içinde bazı

şeyleri elde ediyorum. Dolayısıyla, zaman içinde, ne kadar büyük bir yanlış yaptım fark ettim, askerlik yaparak, hizmet ettiğimi. Dolayısıyla, askerlik bir yok etme, ortadan kaldırma meselesi, ve bunu silahıyla yapma, çok net, elinizde bir silah var, bu silahla ben başka birini ortadan kaldıracam, ya da, illa, ortadan kaldırması gerekmiyor, onu ben bu silah zoruyla, benim istediğim şekilde yaşamaya zorlayacağım. İlla öldürmesi de gerekmiyor, tehdit unsuru olması. Ve ben, silahın zaten çok kapitalist bir figür olduğu, bir mal olduğunu düşünüyorum, silah bir mal, cep telefonu gibi, herhangi bir şey gibi. Çok değerli bir mal, inanılmaz bir piyasası var, parasal piyasası var. Dolayısıyla ben bu oyunun da bir parçası olmak istemiyorum, bu bir mal, alınıyor, satılıyor, buna ihtiyaç duyulması için talep yaratılıyor, arz ediliyor, sunuluyor, talepler oluşuyor, şu an Ukrayna-Rusya meselesiyle inanılmaz silahla akıyor, bir dere gibi, satılıyor, bir fırsat gibi görülüyor her savaş. Dolayısıyla, evet ben, elimde bir araçla, bir aynı dindeki cennet, cehennemle beni bir şeye benzetmeye çalışmak gibi, ödül ve cezayla beni istediği bir forma sokmaya çalışıyor din, burada da silahla beni istediği formaya sokmaya çalışıyor, ya da biz, elimizdeki silahla bir başkasını istediğimiz biçimde düşünmeye ve yaşamaya zorluyoruz. Bu korkunç bir şey. Bu en büyük insan hakkı ihlali bana göre. Benim en büyük kutsallığımı darbe alması demek, zarar görmesi.

Helena: Anlıyorum. Ve son olarak size soracaktım, sizin için demokrasi nedir, son olarak ta.

Zafer: Bir kere bu bütün bu dediğim gibi, hem din konusunda hem milliyetçilik konusunda bu topraklar konusunda söylediğim fikirlerimdeki gibi, yaşayabilme şansındır demokrasi benim için. Yani, bu şans verebilir. Ama şöyle baktığımda da biraz temkinli de yaklaşıyorum demokrasiye, yani, maalesef hep mış gibi olan bir şey oldu, yani, tam demokrasi göremedik. Dolayısıyla, o yüzden, demokrasiyi tanımlarken, evet kağıt üzerinde çok anlamlı, mantıklı bir cümle, savunuyorum ben de, ama uygulamayı tam olarak göremediğimiz için sonuçlarını da bilmiyorum, yarım yamalak, eksik yaşadığımız Türkiye'de demokrasi tarihi açısından baktığınızda da, ben yine de, bir başka, bir Ortadoğu ülkesine göre, ya da bir başka Uzak Doğu kesime göre, demokrasi, hiç nasibini? almamış ülkelere göre, ben buna bile razıyım, bir çıkış yolu bulabiliyorum, öyle ya da böyle. Ama kendime bir İran'da düşünemiyorum, yani. Dolayısıyla, demokrasiyi böyle yorumluyorum ve...tabii ki tartışılır bunlar, yani, sosyal demokrasi, liberal demokrasi,..bir şey var, kavramlar var, bu süreçleri de yaşıyoruz, ama, benim gördüğüm demokrasi gücü, parayı elinde bulunduran tarafından kullanılıyorsa, burada da problem var, işte, bu ülkede Turgut Özal çok demokrat ve liberal demokrat olarak bilinir, falan, ama hep derdi ki, mesela, ben zenginleri severim, derdi. Yani, parası olan çok severdi. Tayyip Erdoğan da öyle, çok seviyorlar, güç, para, iktidar. Yani, şimdi, dolayısıyla, demokrasi bana göre daha çok güçsüz olanın kendi sesini çıkarabildiği, kendi sorunlarını tartışabildiği ve

bu sorunların çözümü için bir takım aktiviteler yapabildiği, eylemler, etkinlikler, direnişler, yapabildiği bir ortam, ama benim artık hissettiğim demokraside kapitalizm istediği kadar, istediği yere veriyor, gerektiğinde muslukları kapatıyor, demokrasi musluğunu, bir az sıkıyor, biraz açıyor, böyle bir durum var, ya bunu en çok şu anda Avrupa Birliğinde görüyoruz. Avrupa birliği Türkiye ilişkilerinde, benim için demokrasi ve iyi yaşamın yolu bir süredir, bir süre Avrupa Birliğinden geçiyor... çok sarıldım oraya, ama bugün görüyoruz ki Avrupa Birliği göçmen korkusuyla, Tayyip Erdoğan'ın göçmen kartı tehdit edince, mülteci tehdit edince, bizi bir cehennemin içinde seyrediyor Avrupa Birliği. Umurlarında bile değil biz burada ne yaşıyoruz. Avrupa Birliği ülkeler Osman Kavala'yı çok iyi tanırlar. Onu kim olduğunu bilirler, onu bu ülke için, yeryüzü için neler yaptığını bilirler, bizi bilirler, ama hiç umurlarında değil,... göstermelik, bir takım cümleler, demeçler, bu değil, önlemler de alınabilirdi. Onu biliyor burası, Erdoğan onu biliyor, yani, Avrupa Birliği'nin ne kadar cılız ses çıkartacağını biliyor ve o yüzden adım atıyor, sürekli. Bir diğer adım atıyor, bir diğer da. Çünkü elinde beş milyonluk bir mülteci kartı var. Avrupa Birliği mülteci istemiyor. Bu da diyor ki, Erdoğan da, bir bırakırım, görürsünüz, diyor. Dolayısıyla, böyle...şimdi burada, demokrasi nasıl tanımlayacağız o zaman, yani, ortada benim demokrat olmamı, daha demokratik bir ülkede yaşamamı sağlayacak bir düzen var, ama o düzenin bir teklif eden başka bir şey var, ve o daha güçlü şu anda, ve benim demokrasiden esen kalmıyor. Ama ben gene de, gittikçe daha kötüye gidiyoruz, artık yazamıyoruz doğru düzgün, konuşamıyoruz, ben her hafta yazdığım şeyleri siliyorum, ediyorum, azaltıyorum, cümle değiştiriyoruz, ben yapmasam, yazı işleri yapıyor, şu değişiklikleri...ediyor, falan, çıkartalım mı, diyor, e şimdi, belki de, biz, belki beş, altı ay sonra, sen yine böyle bir sohbet istesen, belki yapamayacağız, çünkü belki sosyal medya yasaklanmış olacak, oraya doğru gidiyoruz, çok ilginç. Demokratik haklarımızı böyle adım, adım, adım, adım, ve bazen bu çok hızlı oluyor. Beş altı adım birden alıyor. Şu anda sokağa çıkıp bir şey yapamıyoruz, yani. Kadınlar şu anda en aktif, Türkiye'de, kadın hareketi, aktif, mesela. Erkekler hiç bir şey yapamıyor, çok enteresan.

Helena: Neden öyle?

Zafer: Böyle bir süreç yaşıyoruz, bir ara LGBTİ hareketi çok aktifti, ama dönem dönem bazıları öne çıkıyor, şu anda kadınlar korkmuyorlar, hiç korkmuyorlar, baya polisle, ben, yani, görüyorum, polisin üzerine yürüdüğünü, ama kadın yürüyor. Çok o anlamda, çok gurur duyuyorum, çok sorguluyorum kendimi, hatta sosyal medyada teşekkür ettim kadınlara, yani, inanılmaz eylemler yapıyorlar, sahip çıkıyorlar haklarına, ama demokrasi açısından çok kaygı verici bir dönem geçiriyoruz ve ben gerçekten az önce... ettiğimiz, biz gerçekten beş ay sonra bu görüşmeyi yapamayabiliriz, bunu hissediyorum. Zaten faşizm böyledir, yani sana hissettir,

hissettir, bir şey yapması gerekmiyor. Bana bir şeyi hissettiriyor. Bu çok korkunç bir şey. Yani, önümüzde seçimler var, Türkiye'de, ama bu seçimden ne olup olmayacağı, ne kadar sağlıklı olup olmayacağı, bunlardan emin değiliz. Erdoğan'ın seçim sonuçlarını kabul edebileceğine inanmıyorum. Dolayısıyla, çünkü eğer seçimi kaybederse yargılanacak. Yani, kim yargılanmayı göze alabilir, kim? Çok yok. O yüzden ben de önümüzdeki sürecin oldukça zor olacağını düşünüyorum, ne yazık ki.

Helena: Ne yazık. Çok teşekkür ederim, yani düşüncelerinizi o kadar seviyorum, saatlerce dinleyebiliyorum.

Zafer: Sağ olun.

Helena: Ama Türkiye'ye gelirim gerçekten yüz yüze...

Zafer:Bekleriz.

